

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Museum of Phra Nakhon Sri Ayutthaya

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
ภาควิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2559

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Museum of Phra Nakhon Sri Ayutthaya

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาวิชาสถาปัตยกรรมหลัก)
สาขาวิชาสถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ปีการศึกษา 2559-60

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
อนุญาตให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต

(ผศ.พิเชฐ โสวิทยสกุล)

คณบดีคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

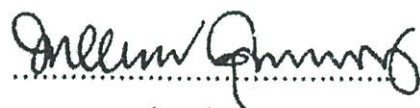
ผศ. ไกรทอง โชติวุฒิปพัฒนา ประธานคณะกรรมการ

รศ. วรวรรณ โรจนไพบุลย์ กรรมการ

อ.ดร. รวิช ควรประเสริฐ กรรมการ

อ. พรพุดิ สุภอม กรรมการ

อ. ปรัชณี เมฆศรีสวัสดิ์ กรรมการและเลขานุการ

(ผศ.พงศ์สันต์ สุวรรณชะฎ)

อาจารย์ที่ปรึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความช่วยเหลือ ดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี จากหลายๆฝ่าย โดยเฉพาะอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พงศ์สันต์ สุวรรณะชฎู ที่ได้ให้คำแนะนำในการออกแบบมาตลอด 1 ปี และขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พิสิฐ พิณจันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมโชค สิ้นนุกูล และอาจารย์ ชีรชัย ลีสุรพลานนท์ ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ในเรื่องของงานสถาปัตยกรรมไทยและมุมมองใหม่ๆของงานสถาปัตยกรรมไทยและสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ชิ้นนี้สมบูรณ์ขึ้นมาได้

ขอขอบคุณ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกท่าน ที่ได้กรุณาให้ข้อเสนอแนะ แก้ไข และให้แนวคิดต่างๆที่มีประโยชน์ ซึ่งสัญญาว่าจะนำไปใช้ในการปฏิบัติวิชาชีพในอนาคตอย่างแน่นอน ขอขอบคุณ สถาบันอยุธยาศึกษา คุณภัทพงษ์ ชื่นบุญ และคุณพัทธ์ แดงพันธ์ ที่เสียสละเวลาอันมีค่า เพื่อความรู้และข้อมูลต่างๆทางประวัติศาสตร์ สำหรับใช้ในการทำวิทยานิพนธ์ชิ้นนี้ ขอขอบคุณ สายรหัส 06-78-87-98 ทุกคนที่ได้ผ่านเข้ามาในชีวิตของข้าพเจ้า ทำให้การเรียนการทำงานในคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์แห่งนี้เต็มไปด้วยสีสัน และความสุขตลอดเวลา 5 ปี ซึ่งต้องขอบคุณ นส.อรุณศรี ปั้นมา นายอาทิตย์ สิริมงคล นายปณศ วิทยาธิรักษ์ นายอริวัฒน์ ชาตินันท์ นส.อรปรีชา ฉายทองดี นายพิรวัส พันทวี นส.นิรชา บุญพึงบารมี นายนวพรรษ เกษมเกียรติไทย นายวิศพล วิจิตรสาร และนส.พรรณราย เหมือนพรรณราย ที่ทำให้สายรหัส 87 ได้จบออกไปอีกหนึ่งคนขอขอบคุณ เพื่อนพ้อง อรุณ 40 ที่ทำให้ชีวิตนักศึกษา 5 ปี มีเรื่องราวต่างๆมากมาย ไม่ซ้ำกันเลยจริงๆ ชีวิต 5 ปีในขณะนี้ เหมือนกับใช้ชีวิตอยู่ข้างนอกหลายสิบปี เพราะเรื่องราวที่เข้ามาในชีวิตนั้นมากมายเหลือเกินจนไม่สามารถถกกันออกมาเป็นคำพูดที่สวยหรูได้ ขอขอบคุณจากใจจริงๆ ขอขอบคุณที่อยู่น้องๆคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบังทุกคน เพื่อนๆ โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ทุกคน ที่ส่งกำลังใจมาตลอดตั้งแต่ได้เข้าเรียนที่นี่มา ชีวิตตั้งแต่เกิดมาจะไม่สามารถเป็นตัวเองในตอนนี้ได้เลย ถ้าขาดผู้คนเหล่านี้เข้ามาเติมเต็มในชีวิต ขอขอบคุณจริงๆ

ท้ายที่สุดนี้ ด้วยคุณความดีและบุญกุศลที่พึงบังเกิดมีจากวิทยานิพนธ์นี้ เป็นผลมาจากความเมตตากรุณา ของบิดา มารดา ผู้คอยให้กำลังใจในยามเหนื่อยล้าจนการเรียนผ่านไปได้อย่างดีและคอยสนับสนุนลูกคนนี้อย่างตลอดชีวิตที่เกิดมาจนกระทั่งมีวันนี้ได้ กราบขอบพระคุณครับ

นาย สุชาครีย์ ธิรเศรษฐ์

สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง

พ.ศ.2560

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หัวข้อวิทยานิพนธ์	พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา (MUSEUM OF PHRA NAKHON SRI AYUTTHAYA)
นักศึกษา	นาย สุชาครีย์ ธิรเศรษฐ์
รหัสประจำตัว	55020087
ปริญญา	สถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต (สาขาสถาปัตยกรรม)
สาขาวิชา	สถาปัตยกรรมและการวางแผน คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
ปีการศึกษา	2559-2560

บทคัดย่อ

โครงการ “พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับที่มาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบันเพื่อให้นักในพื้นที่และบุคคลทั่วไปได้ทราบถึงที่มาที่ไปของจังหวัด และเป็นต้นแบบของการจัดตั้งพิพิธภัณฑ์แบบเช่นเดียวกันนี้ในจังหวัดอื่นๆ ซึ่งโครงการตั้งอยู่บริเวณถนนหน้าโขน ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พื้นที่เดิมเป็นพื้นที่ว่างเปล่าของกรมศิลปากรและเป็นพื้นที่ที่มีบริบทโดยรอบเป็นย่านประวัติศาสตร์และแหล่งท่องเที่ยวภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีความสะดวกสบายในการเข้าถึง โครงการจึงเห็นถึงความเหมาะสมที่จะสร้างศูนย์กลางในการเรียนรู้ความเป็นมาของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาให้กับชาวเมืองอยุธยาและนักท่องเที่ยวจากภายนอก รวมถึงเป็นพื้นที่พักผ่อนหย่อนใจและแลกเปลี่ยนความรู้บนพื้นที่จริง ที่เป็นพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์

ที่ดินโครงการมีขนาด 13 ไร่ ขนาดพื้นที่ของโครงการประมาณ 7,100 ตารางเมตร และมี ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวรที่จะจัดแสดงในหัวข้อหลักคือ “พระนครศรีอยุธยาหลังกรุงแตกครั้งที่ 2” และส่วนจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวที่จะเป็นส่วนช่วยส่งเสริมนิทรรศการถาวร ในช่วงเทศกาลต่างๆ ในเดือนนั้นๆ เพื่อให้ผู้เข้าชมโครงการได้สัมผัสกับเหตุการณ์ ศิลปวัฒนธรรมต่างๆ ของอยุธยา ทั้งในแบบไทยประเพณีดั้งเดิมและแบบร่วมสมัย รวมถึงได้คำนึงถึงการนำความเป็น “อยุธยา” เข้าสู่ภายในอาคารโดยใช้รูปแบบทางสถาปัตยกรรมและองค์ประกอบต่างๆรวมไปถึง ธรรมชาติโดยรอบของอยุธยาเข้ามาใช้ในโครงการ ซึ่งวัสดุอาคารที่ใช้ในโครงการจะเป็นวัสดุที่ปรากฏให้เห็นในงานสถาปัตยกรรมของอยุธยาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยจะนำวัสดุต่างๆมาใช้ร่วมกันเพื่อให้ออกมาเป็นงานสถาปัตยกรรมแบบอยุธยาร่วมสมัยแบบมีลักษณะเฉพาะตัว มีความเป็นเอกลักษณ์ที่สามารถมองเห็นได้โดยง่ายเพื่อให้เกิดการเข้าถึงที่สะดวกสบาย

โดยโครงการนี้มีแนวความคิดมุ่งเน้นไปด้านการให้ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกแก่บุคคลทั่วไปทั้งภายในและภายนอกจังหวัด เพื่อปลูกฝังให้เกิดสำนึกรักในถิ่นฐานและอนุรักษ์งานสถาปัตยกรรมไทยต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	I
บทคัดย่อ	II
สารบัญ	III
สารบัญตาราง	IV
สารบัญภาพ	V
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ	3
1.3 วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ	3
1.4 ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ	4
1.4.1 ขั้นตอนการศึกษาขั้นปฐมภูมิ	4
1.4.2. ขั้นตอนการศึกษาขั้นทุติยภูมิ	4
1.5 ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ	5
บทที่ 2 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ	6
2.1 นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ	6
2.2 ทฤษฎีในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์	8
2.2.1 ลักษณะการจัดแสดงที่มีผลต่อผู้ชม	8
2.2.2 ลักษณะของห้องแสดง	9
2.2.3 การผ่อนคลายในการชม	10
2.2.4 การสัญจรในห้องแสดงและระยะเวลาการเดินทาง	10
2.2.5 ระบบเส้นทางสัญจรภายในห้องแสดงงาน	11

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.3 โครงสร้างการบริหารโครงการ	18
2.3.1 โครงสร้างการบริหาร	18
2.3.2 กรมศิลปากร	19
2.3.3 สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ	20
2.4 สภาพทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	22
2.4.1 ภูมิประเทศ	22
2.4.2 ภูมิอากาศ	22
2.4.3 อาณาเขต	22
2.4.4 การปกครอง	23
2.4.5 ด้านเศรษฐกิจ	24
2.4.6 ด้านสังคม	24
2.4.7 การท่องเที่ยว	26
2.4.8 โครงสร้างพื้นฐาน	27
2.5 ความเป็นมาและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	28
2.5.1 พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา	28
2.5.2 สมัยช่วงหลังเสียกรุง	31
2.5.2 สมัยกรุงธนบุรี	31
2.5.3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์	32
2.5.4 บุคคลสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	39
บทที่ 3 การศึกษาผู้ใช้โครงการและองค์ประกอบของโครงการ	48
3.1 การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ	48

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ	48
3.1.2 อัตรากำลังและหน้าที่ของบุคลากร	50
3.1.3 การคาดคะเนปริมาณของผู้เข้าใช้โครงการ	54
3.1.4 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ	56
3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ	60
3.2.1 องค์ประกอบของโครงการ	60
3.2.2 การกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ	68
3.2.3 การพิจารณาและอ้างมาตรฐานการกำหนดพื้นที่ใช้สอยโครงการ	72
3.2.4 การวิเคราะห์และคำนวณพื้นที่ใช้สอยโครงการ	73
3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ	103
บทที่ 4 การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	104
4.1 แนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการ	104
4.1.1 ย่านที่ตั้ง (Zoning)	105
4.1.2 ความเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุนโครงการ (Supporting & Linkage)	105
4.1.3 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึง (Communication & Accessibility)	105
4.1.4 สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพบริเวณที่ตั้งโครงการ (Surrounding & Visibility)	105
4.1.5 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (Infrastructure)	106
4.1.6 การขยายตัวในอนาคต (Future Expansion)	106
4.1.7 เจ้าของที่ดิน (Landowner)	106
4.2 การวิเคราะห์และพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ	106

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
4.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับมหภาค (Macro Scale)	106
4.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่าน (Zoning)	107
4.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง (Site)	109
4.2.4 สรุปรูปที่ตั้งโครงการ	114
4.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	115
4.3.1 การวิเคราะห์ภูมิอากาศ (Climate Loop Analysis)	116
4.3.2 การวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ (Accessibility Analysis)	116
4.3.3 การวิเคราะห์มุมมองที่ตั้งโครงการ (Viewpoint Analysis)	117
บทที่ 5 การศึกษาอาคารตัวอย่าง	121
5.1 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ	121
5.1.1 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มิวเซียมสยาม (Museum Siam)	122
5.1.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ (Rattanakosin Exhibition Hall)	133
5.1.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	141
5.2 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ	147
5.2.1 Yad Vashem Holocaust Museum	147
5.2.2 Yusuhara Wooden Bridge Museum	153
บทที่ 6 งานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	157
6.1 ระบบโครงสร้างอาคาร	157
6.1.1 แนวทางในการเลือกใช้โครงสร้าง	157
6.1.2 ลักษณะโครงสร้างที่ใช้กับอาคาร	157
6.2 งานระบบประกอบอาคาร	163

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
6.2.1 ระบบไฟฟ้ากำลังและไฟฟ้าแสงสว่างในอาคาร	163
6.2.2 ระบบสุขาภิบาลและบำบัดน้ำเสีย	165
6.2.3 ระบบปรับอากาศ	167
6.2.4 ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง	169
6.2.5 ระบบโทรศัพท์	171
6.2.6 ระบบรักษาความปลอดภัย	174
6.2.7 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย	176
6.3 ฐานงานระบบต่างๆ ที่ใช้ในอาคาร	177
บทที่ 7 ผลงานการออกแบบ	179
บรรณานุกรม	191
ภาคผนวก	193
ภาคผนวก ก. กฎหมายและเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโครงการ	193
ภาคผนวก ข. การศึกษาการออกแบบเกี่ยวกับคนพิการ และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง	209
ภาคผนวก ค. กฎกระทรวง ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา	219
ภาคผนวก ง บทสรุปการเสวนา เรื่อง “พิพิธภัณฑ์ไทย: ศักยภาพที่น่าใช้ให้เกิดผล”	221

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3-1 แสดงโครงสร้างบริหารและอัตรากำลังบุคลากร	50-52
ตารางที่3-2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี 2552-2557	54
ตารางที่3-3 แสดงพฤติกรรมกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว	54
ตารางที่3-4 แสดงจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยามแยกประเภท ปี 2552-2554	55
ตารางที่3-5 แสดงพฤติกรรมในการใช้พื้นที่	57
ตารางที่3-6 แสดงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ชมโดยทั่วไป	59
ตารางที่3-7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่	60
ตารางที่3-8 สรุปความสัมพันธ์ของผู้ใช้งาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเวลา และองค์ประกอบอันเกิดจากการใช้โครงการ	61-66
ตารางที่ 3-9 อ้างอิงการกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ	68-72
ตารางที่3-10 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ทวารวดีศรีอยุธยา	80
ตารางที่3-11 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ เมืองกรุงเก่า	81
ตารางที่3-12 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ มณฑลกรุงเก่า	82
ตารางที่3-13 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ พระนครศรีอยุธยา	83
ตารางที่3-14 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ คนดีศรีอยุธยา	83
ตารางที่3-15 สรุปพื้นที่นิทรรศการถาวรทั้งหมด	84
ตารางที่3-16 แสดงอัตรารายวันของอาคารสาธารณะ	100
ตารางที่3-17 แสดงจำนวนห้องน้ำและห้องสุขาขององค์ประกอบอื่นๆ	100
ตารางที่3-18 แสดงสัดส่วนพื้นที่และการใช้สุขภัณฑ์	101
ตารางที่3-19 แสดงจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำ	101
ตารางที่3-20 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด	103

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่4-1 ตารางสรุปการวิเคราะห์เลือกที่ตั้งโครงการ	114
ตารางที่6-1 สรุปงานระบบต่าง ๆ ที่ใช้ในอาคาร	177-178
ตารางที่ภ-1 แสดงจำนวนที่จอดรถสำหรับคนพิการ	212

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ

	หน้า
รูปที่ 1-1 แผนภูมิจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2552-57	2
รูปที่ 2-1 รูปแสดงการเข้ากลางห้อง	9
รูปที่ 2-2 รูปแสดงการเข้ามุมห้อง	9
รูปที่ 2-3 รูปแสดงการเข้าด้านข้างห้อง	9
รูปที่ 2-4 รูปแสดงการเส้นทางแบบรอบโถงกลาง	12
รูปที่ 2-5 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเส้นตรง	12
รูปที่ 2-6 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบสานรูปอย่างอิสระ	13
รูปที่ 2-7 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบทางเดินกลางเป็นหลัก	13
รูปที่ 2-8 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบการจัดวางแยกส่วนต่างๆ	14
รูปที่ 2-9 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว	14
รูปที่ 2-10 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากกลางผังรูปตัด	15
รูปที่ 2-11 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากจุดๆหนึ่งในห้อง	15
รูปที่ 2-12 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบห้องโถงเป็นตัวกลางแยกคู่อห้องต่างๆ	15
รูปที่ 2-13 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเดินยาวแล้วมีทางแยกออกไปห้องต่างๆ	16
รูปที่ 2-14 รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบไม่เดินย้อนกลับ	16
รูปที่ 2-15 รูปแสดงการกำหนดพื้นที่ภายในตามลักษณะการแบ่งภูมิภาค	16
รูปที่ 2-16 รูปแสดงการจัดแสดงตามลำดับ (ตามแนวรัศมี)	17
รูปที่ 2-17 รูปแสดงตัวอย่างการจัดทางสัญจรแบบทางเข้าออกทางเดียว	17
รูปที่ 2-18 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกระทรวงวัฒนธรรม	18
รูปที่ 2-19 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกรมศิลปากร	19
รูปที่ 2-20 ผังจังหวัดพระนครศรีอยุธยา	23

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 2-21 สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(พ.ศ.2546-2553)	26
รูปที่ 2-22 การประปาสาขาพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนผู้ใช้น้ำ ณ 31 ตุลาคม 2554	27
รูปที่ 2-23 กำลังผลิตน้ำประปา	27
รูปที่ 2-24 จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(ม.ค.-ต.ค. 54)	28
รูปที่ 2-25 สมเด็จพระนเรศวรมหาราชทรงฉายพระรูปร่วมกับคึก โยฮันอัลเบรคต์	36
รูปที่ 2-26 พระที่นั่งสรรเพชญมหาปราสาทที่สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว	42
รูปที่ 3-1 : แผนผังองค์กรของพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	49
รูปที่ 3-2 แนวทางการจัดนิทรรศการ จาก Neufert architects data	74
รูปที่ 3-3 แสดงขนาดและระยะของภาพทัศนึ่งประกอบคำบรรยาย 1	75
รูปที่ 3-4 แสดงขนาดและระยะของภาพทัศนึ่งประกอบคำบรรยาย 2	76
รูปที่ 3-5 แสดงขนาดและระยะของตู้แสดงชิ้นงาน	77
รูปที่ 3-6 แสดงขนาดและระยะของพื้นที่สำหรับ แสดงสิ่งของ เครื่องใช้ โบราณวัตถุ	78
รูปที่ 3-7 แสดงขนาดและระยะของหุ่นแสดง	79
รูปที่ 3-8 สรุปลักษณะพื้นที่ใช้สอยส่วนนิทรรศการตาม INTERIOR GRAPHIC	79
รูปที่ 3-9 แสดงระยะการใช้ชั้นวางหนังสือ	86
รูปที่ 3-10 แสดงระยะการใช้งานในห้องสมุด	86
รูปที่ 4-1 แผนที่แสดงเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	107
รูปที่ 4-2 แผนที่แสดงผังสี่ ตำบลประตูลี้ อำเภอพระนครศรีอยุธยา	108
รูปที่ 4-3 แผนที่แสดงความหมายของสีในผังสี่	109

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 4-4 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site A	109
รูปที่ 4-5 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site B	111
รูปที่ 4-6 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site C	112
รูปที่ 4-7 Site Analysis ของที่ตั้งโครงการ	115
รูปที่ 4-8 แสดง Site Analysis ของที่ตั้งโครงการ	116
รูปที่ 4-9 มุมมองทางด้านทิศใต้ของที่ตั้งโครงการ	117
รูปที่ 4-10 มุมมองทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือของที่ตั้งโครงการ	118
รูปที่ 4-11 มุมมองทางด้านทิศเหนือของที่ตั้งโครงการ	118
รูปที่ 4-12 มุมมองทางด้านทิศตะวันตกของที่ตั้งโครงการ	118
รูปที่ 4-14 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศใต้	119
รูปที่ 4-15 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศตะวันตก	119
รูปที่ 4-16 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ	119
รูปที่ 4-17 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศเหนือ	120
รูปที่ 5-1 สถาบันพิพิธภัณฑการเรือนรูแห่งชาติ	122
รูปที่ 5-2 การจัดแสดงห้องเบิกโรง	124
รูปที่ 5-3 การจัดแสดงพิพิธภัณฑประวัติศาสตรผูคนและดินแดนของอาคนย	125
รูปที่ 5-4 การจัดแสดงพิพิธภัณฑประวัติศาสตรผูคนและดินแดนของอาคนย(2)	127
รูปที่ 5-5 ผังพื้นที่ชั้นที่ 1 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	128
รูปที่ 5-6 ผังพื้นที่ชั้นที่ 3 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	129
รูปที่ 5-7 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ	130

สารบัญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 5-8 ผังบริเวณ โครงการและการเข้าถึง	132
รูปที่ 5-9 บริเวณ โถงต้อนรับของโครงการนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	133
รูปที่ 5-10 ผังชั้น 1 ของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	135
รูปที่ 5-11 ผังชั้น 2 ของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	135
รูปที่ 5-12 ผังชั้น 3 ของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	136
รูปที่ 5-13 นิทรรศการเกียรติยศแผ่นดินสยาม	136
รูปที่ 5-14 นิทรรศการเรื่องนามมรดกศิลป์	137
รูปที่ 5-15 นิทรรศการดวงใจปวงประชา	137
รูปที่ 5-16 นิทรรศการเรื่องรุ่งวิถีไทย	138
รูปที่ 5-17 นิทรรศการสง่าศรีสถาปัตยกรรม	138
รูปที่ 5-18 มุมมองบนจุดชมวิวของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์	139
รูปที่ 5-19 ด้านหน้าอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	141
รูปที่ 5-20 การวางผังของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา	143
รูปที่ 5-21 นิทรรศการพระนครศรีอยุธยาในฐานะราชธานี	143
รูปที่ 5-22 นิทรรศการกรุงศรีอยุธยาในฐานะเมืองท่า	144
รูปที่ 5-23 นิทรรศการอยุธยาในฐานะศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองการปกครอง	145
รูปที่ 5-24 นิทรรศการชีวิตชาวบ้านไทยสมัยก่อน	145
รูปที่ 5-25 ทศนียภาพภายนอกโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum	147
รูปที่ 5-26 ผังของโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum	148
รูปที่ 5-27 การจัดนิทรรศการตามแนวแกน และการจัดเส้นทางสัญจรของนิทรรศการ	

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 5-28 นิทรรศการ The Hall of names	149
รูปที่ 5-29 จุดชมวิวงของโครงการ โดยใช้แสงธรรมชาตินำสายตาเข้ามา	150
รูปที่ 5-30 ผังบริเวณโดยรวมของโครงการ	151
รูปที่ 5-31 เส้นทางสัญจรภายในนิทรรศการ	152
รูปที่ 5-32 Yusuhara Wooden Bridge Museum	153
รูปที่ 5-33 ระบบชิ้นส่วนประกอบของงานไม้ประยุกต์งานประเพณีญี่ปุ่น	154
รูปที่ 5-34 ระบบการวางไม้ของโครงสร้าง	154
รูปที่ 5-35 ผัง ทางเข้า และมุมมองที่เห็นจากหน้าโครงการ	155
รูปที่ 5-36 ลักษณะทางเดินภายในโครงการ	155
รูปที่ 6-1 การทำงานของระบบร้วแสงอินฟราเรด	175
รูปที่ 6-2 ความเร็วในการตรวจจับของระบบร้วแสงอินฟราเรด	175
รูปที่ 6-3 ระบบของร้วแสงอินฟราเรด	176
รูปที่ 7-1 รูปแสดงแบบวิทยานิพนธ์ “พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”	179
รูปที่ 7-2 รูปแสดงกระบวนการออกแบบเบื้องต้น	179
รูปที่ 7-3 รูปแสดงแบบการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ	180
รูปที่ 7-4 รูปแสดงแบบกระบวนการออกแบบ	181
รูปที่ 7-5 รูปแสดงแบบการออกแบบนิทรรศการ	182
รูปที่ 7-6 รูปแสดงแบบFigure Ground	183
รูปที่ 7-7 รูปแสดงแบบผังหลังคา	183
รูปที่ 7-8 รูปแสดงแบบผังพื้นที่ 1 และ 2	184

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ 7-9 รูปแสดงแบบรูปด้าน	185
รูปที่ 7-10 รูปแสดงแบบรูปตัด	186
รูปที่ 7-11 รูปแสดงแบบWall Section	186
รูปที่ 7-12 รูปแสดงแบบแผนผังงานระบบประกอบอาคาร	187
รูปที่ 7-13 รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 1	187
รูปที่ 7-14 รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 2	188
รูปที่ 7-15 รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 3	188
รูปที่ 7-16 รูปแสดงหุ่นจำลอง 1	188
รูปที่ 7-17 รูปแสดงหุ่นจำลอง 2	189
รูปที่ 7-18 รูปแสดงหุ่นจำลอง 3	189
รูปที่ 7-19 รูปแสดงหุ่นจำลอง 4	190
รูปที่ 7-20 รูปแสดงหุ่นจำลอง 5	190
รูปที่ ก.1 แสดงขนาดและระยะทางขอบเขตในการใช้รถเข็น	209
รูปที่ ก.2 แสดงขอบเขตการใช้อุปกรณ์ต่างๆของคนพิการ	210
รูปที่ ก.3 แสดงรูปแบบทางเท้าและลักษณะการใช้งาน	211
รูปที่ ก.4 รูปแสดงระยะที่จอดรถสำหรับคนพิการ	212
รูปที่ ก.5 แสดงระยะเส้นทางสัญจร	213
รูปที่ ก.6 แสดงแบบทางลาดทั่วไป	213
รูปที่ ก.7 แสดงแบบสำหรับประตูบานพับ 2 ชุดต่อเนื่อง	214
รูปที่ ก.8 แสดงมาตรฐานบันได	215
รูปที่ ก.9 แสดงรูปแบบลิฟท์สำหรับคนพิการ	216

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สารบัญญภาพ (ต่อ)

	หน้า
รูปที่ ภ.10 แสดงระยะการวางโทรศัพท์	217
รูปที่ ภ.11 แสดงระยะต่างๆในห้องน้ำคนพิการ	218

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 1

บทนำ

1.1. ความเป็นมา และความสำคัญของปัญหา

พระนครศรีอยุธยา ราชธานีเก่าของประเทศไทย ด้วยการที่มีประวัติศาสตร์ที่ยาวนานถึง 417 ปีตั้งแต่ก่อตั้งราชธานีจนกระทั่งถึงกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 และการที่มีโบราณสถานมากมาย จนได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกในวันที่ 13 ธันวาคม 2534 จึงทำให้พระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่ทั่วโลกได้ให้ความสนใจในปัจจุบัน แต่มีเพียงไม่กี่คนเท่านั้นที่ทราบถึงประวัติศาสตร์ของเมืองอยุธยาหลังจากนั้นจนพัฒนามาสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ซึ่งเป็นการได้รับรู้ถึงวิวัฒนาการการของเมืองอยุธยาตั้งแต่ พ.ศ.2310 จนถึงปัจจุบัน และเป็นเนื้อหาที่มีคุณค่าอย่างยิ่งในทางประวัติศาสตร์ ที่นักท่องเที่ยวควรจะรับรู้ความเป็นมาของจังหวัด แม้กระทั่งคนในจังหวัดอยุธยาเองก็ควรที่จะได้รับรู้และศึกษาประวัติและที่มาของจังหวัดเช่นกัน

พระนครศรีอยุธยาในช่วงหลังจากกรุงแตกครั้งที่ 2 ในปีพ.ศ. 2310 เป็นต้นไปนั้น ได้เกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ มากมายที่คู่ขนานมากับช่วงกรุงธนบุรีเป็นราชธานี¹ จนถึงกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ซึ่งเรื่องราวทั้งหมดมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ การเมือง ในทุกยุคทุกสมัย² ซึ่งจะเห็นถึงการพัฒนาของเมืองอยุธยาเดิมจนถึงการที่ได้ตั้งเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน เช่น เพราะเหตุใดหลังจากบ้านเมืองสงบลงแล้ว จึงไม่เข้าไปบูรณะอยุธยาให้เหมือนดังเก่า อยุธยาเคยเป็นที่ช่องสุ่มของกบฏกลุ่มใดในสมัยกรุงธนบุรี ซากปรักหักพังของโบราณสถานต่างๆ ในอยุธยาหายไปทีเดียวหมด พระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ไทยในรัชกาลต่างๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาเมืองอยุธยาในยุคต่อมาอย่างไร การเริ่มฟื้นฟูและสำรวจโบราณวัตถุโบราณสถานเริ่มขึ้นเมื่อใด³ เป็นต้น

จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวของจังหวัด และแผนกระดุนเศรษฐกิจของรัฐบาลปัจจุบัน ในแผน "สานพลังประชารัฐ" ที่มีนโยบายในการแปลงโฉมอยุธยา หรือ Ayutthaya Makeover ที่มีแผนในการปรับปรุงภูมิทัศน์ภายในเกาะเมืองอยุธยา ปรับปรุงการเดินทาง ทั้งรถยนต์

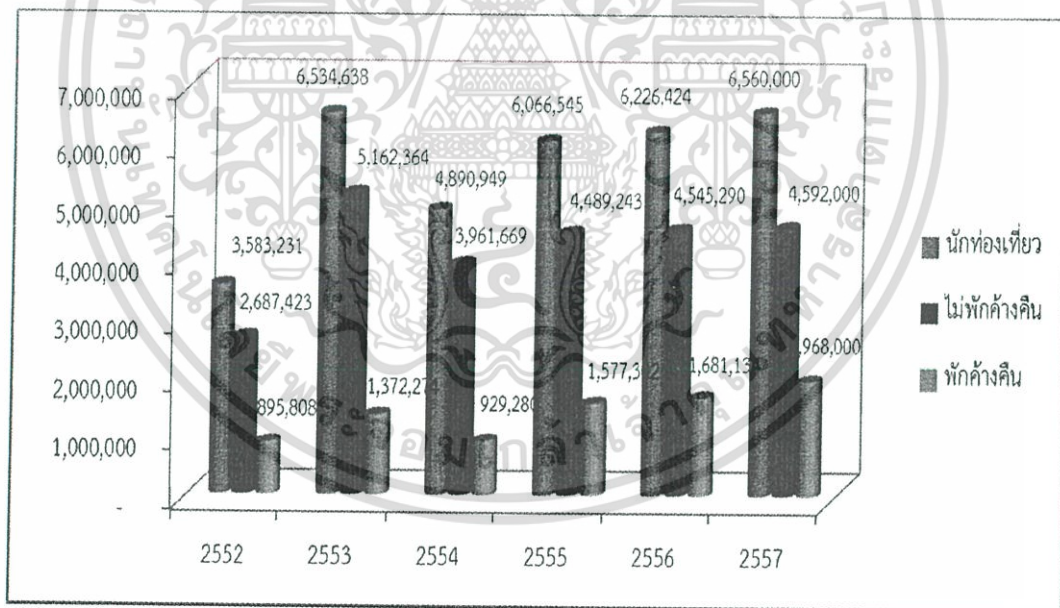
¹ พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัดถเลขา, กรุงเทพฯ : สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร, 2548, หน้า 230

² พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๑-๔ ฉบับ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (จำ บุนนาค), กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศรีปัญญา, 2554

³ น. ณ ปากน้ำ. ห้าเดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา, กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2558 หน้า 4

ทางคนเดินรอบอุทยานประวัติศาสตร์ พัฒนาคลองเก่าเพื่อใช้ในการสัญจรได้และทางจักรยานที่ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ ปรับ โชนหนึ่งของเมือง ที่จะแบ่ง โชนหนึ่งของที่พักนักท่องเที่ยวและสถานที่ท่องเที่ยวเป็นระเบียบมากขึ้น ซึ่งในทั้งแผนพัฒนา4ปี(2557-2560)ของจังหวัดและแผนกระชั้นเศรษฐกิจของรัฐบาล มีเป้าหมายในการพัฒนาเดียวกันนั่นก็คือ นโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะการพัฒนาพิพิธภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม และสร้างพิพิธภัณฑ์ใหม่ให้มีมาตรฐานทัดเทียมกับนานาชาติ

ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นร้อยละ 5 ทุกๆปี⁵ คาดว่าแนวโน้มของนักท่องเที่ยวต่อไปจะเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ⁶ ซึ่งจะพร้อมกันกับที่แผนพัฒนาสามพลังประชารัฐของรัฐบาลจะแล้วเสร็จในปี 2563⁷ ดังนั้นโครงการ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงเกิดมาเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวในพระนครศรีอยุธยาที่เพิ่มมากขึ้นและตรงตามกับนโยบายของรัฐบาลและจังหวัดที่จะส่งเสริมในด้านศิลปวัฒนธรรม และเป็นการเติมเต็มข้อมูลทางด้านประวัติศาสตร์ให้ครบถ้วนจากเดิมที่มีอยู่ ตลอดจนส่งเสริมในการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รูปที่ 1-1 แผนภูมิแสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา พ.ศ.2552-2557

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ วันที่สืบค้น 10 สิงหาคม 2559

⁴ ที่มา:แผนพัฒนาจังหวัด 4ปี (พ.ศ.2557-2560) ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หน้า 11-12

⁵ ที่มา:สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

⁶ ที่มา:แผนพัฒนาจังหวัด 4ปี (พ.ศ.2557-2560) ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา หน้า 17

⁷ ที่มา:แผนสามพลังประชารัฐ D7 เพื่อการสร้างรายได้และกระตุ้นการใช้จ่ายของประเทศ หน้า 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่โดยไม่ได้รับอนุญาต
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.2. วัตถุประสงค์ของโครงการ

- 1.2.1 เพื่อเก็บรักษา รวบรวมเรื่องราวและจัดแสดงหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาถึงปี พ.ศ.2310
- 1.2.2 เป็นสถานที่ศึกษาหาความรู้สำหรับ นักเรียน นักศึกษา และผู้ที่สนใจประวัติศาสตร์
- 1.2.3 เป็นสถานที่จัดกิจกรรม และเป็นแหล่งพบปะแลกเปลี่ยนความรู้ของผู้ที่สนใจในด้านประวัติศาสตร์ และเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจควบคู่ไปกับการให้ความรู้
- 1.2.4 เพื่อตอบสนองต่อนโยบายส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดและรัฐบาล ซึ่งเป็นอีกหนึ่งปัจจัยในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของจังหวัดและประเทศไทย
- 1.2.5 เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีมาตรฐานที่ทัดเทียมกับนานาประเทศ
- 1.2.6 เพื่อเพิ่มเติมข้อมูลทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรมให้กับนักท่องเที่ยว เป็นเหมือนกับแหล่งรวบรวมข้อมูลหลักและกระจายข้อมูลต่างๆไปตามโบราณสถานทั่วพระนครศรีอยุธยา

1.3. วัตถุประสงค์ของการศึกษาโครงการ

- 1.3.1 เพื่อศึกษาขอบเขตของผู้มาใช้โครงการ และพฤติกรรมของผู้ใช้อาคาร
- 1.3.2 เพื่อศึกษาการกำหนดองค์ประกอบของโครงการรูปแบบพิพิธภัณฑ์ และจัดการบริการใน ด้านต่างๆเพื่อผู้มาใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3.3 เพื่อศึกษาถึงงานระบบที่เกี่ยวข้องกับอาคารประเภทพิพิธภัณฑ์
- 1.3.4 เพื่อศึกษาปัญหาที่เกิดขึ้นและออกแบบอาคารให้สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ
- 1.3.5 เพื่อศึกษาเอกลักษณ์ และรูปแบบของศิลปกรรมของพระนครศรีอยุธยาในแต่ละยุคที่โดดเด่นในทุกๆด้าน แล้วแสดงออกมาในรูปแบบของงานสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4. ขอบเขตและวิธีการศึกษาโครงการ

1.4.1 ขั้นตอนการศึกษาขั้นปฐมภูมิ

1.4.1.1 ดำรวจปัญหา รวมถึงสรุปนโยบายต่างของรัฐบาลที่เกิดขึ้นในเรื่องของการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์จากผลสำรวจจากหน่วยงานต่างๆเพื่อทราบถึงลักษณะโครงการ

1.4.1.2 ดำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อาคารรวมถึงจำนวนของผู้ใช้โครงการเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบภายในโครงการ

1.4.1.3 หาที่ตั้งของโครงการให้เหมาะสมกับลักษณะของโครงการ โดยการลงพื้นที่จริงเพื่อดูถึงความเหมาะสมทางกายภาพของโครงการกับบริบทโดยรอบ

1.4.1.4 ศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในช่วงหลังปี พ.ศ.2310 เป็นต้นมา

1.4.2. ขั้นตอนการศึกษาขั้นทุติยภูมิ

1.4.2.1 วิเคราะห์องค์ประกอบหลัก องค์ประกอบรอง และองค์ประกอบเสริมของโครงการ เพื่อทำการหาพื้นที่ใช้สอยของโครงการ

1.4.2.2 ศึกษาอาคารตัวอย่างทั้งใน และนอกประเทศที่มีความใกล้เคียงกับลักษณะของโครงการ แล้ววิเคราะห์ถึงข้อดี - ข้อเสียของโครงการนั้นๆเพื่อนำมาเป็นแบบอย่าง ในการศึกษาโครงการ

1.4.2.3 ศึกษาเทศบัญญัติและกฎหมายต่างๆที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของโครงการ

1.4.2.4 วิเคราะห์รายละเอียดของที่ตั้งโครงการทั้งทางด้านกายภาพ การเข้าถึงโครงการ สภาพภูมิอากาศ สภาพภูมิประเทศ และการจัดวางตำแหน่งของกลุ่มอาคารให้เหมาะสมกับสภาพที่ตั้ง

1.4.2.5 ศึกษาด้านประวัติศาสตร์และพัฒนาการทางด้านศิลปวัฒนธรรมของโบราณสถานในยุคต่างๆของพระนครศรีอยุธยาเพื่อกำหนดหัวข้อในการจัดแสดงนิทรรศการ

1.4.2.6 ศึกษาด้านการจัดการพิพิธภัณฑ์เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการออกแบบสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4.2.7 ศึกษาการเชื่อมต่อกับแหล่งท่องเที่ยวและชุมชนโดยรอบ

1.4.2.8 ศึกษางานระบบเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบ

1.5. ประโยชน์ของการศึกษาโครงการ

1.5.1 ได้เรียนรู้ถึงการออกแบบสถาปัตยกรรมประเภทอาคารพิพิธภัณฑ์ซึ่งเป็นอาคารสาธารณะ ทั้งการวางผัง หรือการจัดองค์ประกอบเพื่อให้โครงการมีประสิทธิภาพสูงสุด

1.5.2 ได้ศึกษาวิธีการนำเอาองค์ประกอบต่างๆ หรือสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และศิลปวัฒนธรรมของอยุธยา มาประยุกต์ในการออกแบบสถาปัตยกรรม

1.5.3 ได้ศึกษาหารูปแบบสถาปัตยกรรม ที่แสดงให้เห็นถึงความ เป็น พิพิธภัณฑ์ ประวัติศาสตร์

1.5.4 ได้ศึกษาและเรียนรู้งานระบบประกอบอาคาร เช่น ระบบแสงสว่างภายในอาคาร ระบบปรับอากาศ ระบบโครงสร้าง ระบบไฟฟ้า ระบบสุขาภิบาล เป็นต้น

1.5.5 มีสื่อต่างๆ ที่ใช้ในการให้ความรู้ และระบบของพิพิธภัณฑ์ที่พัฒนาขึ้นตามยุคสมัย

บทที่ 2

การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับโครงการ

ข้อมูลสนับสนุนโครงการเป็นการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีประโยชน์ต่อการศึกษาวิเคราะห์และนำไปสู่ขั้นตอนการออกแบบต่อไป โดยได้แบ่งการศึกษาเป็น 5 ส่วนของข้อมูลเพื่อสนับสนุนการออกแบบ ซึ่งจะศึกษาเกี่ยวกับ 1. นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ 2. ทฤษฎีหรือหลักการในการจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ 3. โครงสร้างของหน่วยงาน 4. สภาพทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และ 5. เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลัง พ.ศ.2310 หรือหลังช่วงกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาและบุคคลสำคัญที่มีคุณูปการต่อจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.1 นิยามศัพท์และความหมายของโครงการ

“พิพิธภัณฑ์” [พิพิธภัณฑ์] ความหมายตามพจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 หมายถึง สถานที่เก็บรวบรวมและแสดงสิ่งต่างๆ ที่มีความสำคัญด้านวัฒนธรรมหรือด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีความมุ่งหมายเพื่อให้เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา และก่อให้เกิดความเพลิดเพลินใจ

สภาการพิพิธภัณฑ์ระหว่างชาติ หรือ ICOM (International Council of Museums) ได้ให้คำจำกัดความไว้ว่า พิพิธภัณฑ์คือ หน่วยงานที่ไม่หวังผลกำไร เป็นสถาบันที่ถาวรในการรวบรวม สงวนรักษา ศึกษาวิจัย สื่อสาร และจัดแสดงนิทรรศการ ให้บริการแก่สังคมเพื่อการพัฒนา โดยมีความมุ่งหมายเพื่อถนอมรักษาการศึกษา และความเพลิดเพลิน โดยแสดงหลักฐานต่างๆ ที่เกี่ยวกับมนุษย์และสภาพแวดล้อม สิ่งซึ่งสงวนรักษาและจัดแสดงนั้น ไม่ใช่เป็นเพียงวัตถุ แต่ได้รวมถึงสิ่งที่มีชีวิตด้วยโดยรวมไปถึง สวนสัตว์ สวนพฤกษชาติ สวนอุทยาน สถานที่สงวนสัตว์น้ำ และสถานที่อันจัดเป็นเขตสงวนอื่นๆ รวมทั้ง โบราณสถานและแหล่งอนุสรณ์สถาน ศูนย์วิทยาศาสตร์และห้องฟ้าจำลอง¹

เพราะฉะนั้น พิพิธภัณฑ์จึงเป็นอาคารหรือสถาบันที่จัดตั้งขึ้นเพื่อเก็บรักษาวัตถุที่มนุษย์ทำขึ้น ทั้งในรูปแบบของโบราณวัตถุ วิทยาศาสตร์ ศิลปะ ประวัติศาสตร์ โดยมีจัดแสดงให้ผู้คนสามารถเข้าชมได้ถาวร หรือจัดแสดงชั่วคราว พิพิธภัณฑ์สถานมักจะทำให้บริการแก่สาธารณชน เพื่อประโยชน์ในการศึกษา สันทนาการ แสดงความภูมิใจของท้องถิ่น และ

¹ คำจำกัดความของพิพิธภัณฑ์ ค้นหากจาก <http://icom.museum/the-vision/museum-definition/>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งพิพิธภัณฑ์สามารถแบ่งออกเป็นหลายประเภท มีการจัดประเภท ออกเป็นหมวดหมู่โดยจะแบ่งออกมาเป็น 41 ประเภท¹ สำหรับการศึกษามuseum ประเภทของ พิพิธภัณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับ โครงการเท่านั้น ได้แก่

1. Archaeology Museum พิพิธภัณฑ์โบราณคดี เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เน้นการจัดแสดงเกี่ยวกับโบราณวัตถุ หรือสิ่งที่ถูกค้นพบทางโบราณคดีต่างๆ อาจมีการบรรยายถึงความ เป็นมาและประวัติของของสิ่งนั้นๆ
2. History Museum พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ พิพิธภัณฑ์ที่เล่าเรื่องเกี่ยวกับความ เป็นมาต่างๆ ของประวัติศาสตร์ หรือจะเป็นอนาคตของพื้นที่นั้นๆ ก็ได้
3. Hall of Fame หอเกียรติยศ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่เล่าเรื่องราวของบุคคลที่มีชื่อเสียง หรือมีคุณูปการต่อประเทศชาติหรือต่อ โลก
4. Heritage Center ศูนย์มรดก เป็นพิพิธภัณฑ์ที่นำเสนอเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมของท้องถิ่นนั้นๆ หรือ ประชากรในบริเวณนั้น หรืออาจรวมไปถึงสภาพ ทางสิ่งแวดล้อมด้วย ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็น มรดกของโลก หรือมรดกของ ท้องถิ่นนั้นๆ
5. Open-air Museum พิพิธภัณฑ์กลางแจ้ง จะมีลักษณะคล้ายๆ กับพิพิธภัณฑ์มีชีวิต (Live Museum) คือส่วนมากแล้วพิพิธภัณฑ์มีชีวิตจะตั้งอยู่กลางแจ้งจำลองชีวิต ผู้คนในเมือง เราก็ถือว่าเป็นพิพิธภัณฑ์กลางแจ้งชนิดหนึ่ง แต่ไม่จำเป็นว่า พิพิธภัณฑ์กลางแจ้งจะต้องเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิต ยกตัวอย่างเช่น พิพิธภัณฑ์เมือง โบราณ เป็นต้น
6. National Museum พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ตรงตัวมากๆ คือ พิพิธภัณฑ์ที่ ดำเนินกิจการ ได้ด้วยเงินสนับสนุนของรัฐบาลชาตินั้นๆ

“จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” หมายถึง จังหวัดที่มีบริเวณและอาณาเขตตั้งอยู่บนราชธานี เดิม (เมืองหลวง) ของอาณาจักรอยุธยา หรืออาณาจักรสยาม ตลอดระยะเวลา 417 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 1893 กระทั่งเสียกรุงแก่พม่า เมื่อ พ.ศ. 2310 เมื่อพระเจ้าตากสินมหาราชทรงสถาปนา ราชธานีแห่งใหม่ที่กรุงธนบุรี กรุงศรีอยุธยาที่ไม่ได้กลายเป็นเมืองร้าง ยังมีคนที่รักถิ่นฐาน บ้านเดิมอาศัยอยู่และมีราษฎรที่หลบหนีเข้าไปอยู่ตามป่ากลับเข้ามาอาศัยอยู่รอบ ๆ เมือง รวมกันเข้าเป็นเมือง จนทางการยกเป็นเมืองจัตวาเรียกว่า "เมืองกรุงเก่า"

¹การแบ่งประเภทของพิพิธภัณฑ์ ค้นหามาจาก <https://en.wikipedia.org/wiki/Museum>

ดังนั้นความหมายของ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงหมายถึง พิพิธภัณฑ์ที่จัดแสดงเรื่องราวและเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของอยุธยาตั้งแต่ พ.ศ. 2310 จนมาถึงการก่อตั้งขึ้นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบัน ผ่านกิจกรรมใน โครงการและสถาปัตยกรรม นอกจากนี้ยังเป็นพื้นที่ต่อยอดการเรียนรู้ในเรื่องของ ประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ที่มีพื้นที่สำหรับให้คนมีปฏิสัมพันธ์เพื่อ แลกเปลี่ยนความรู้และความเข้าใจในประวัติศาสตร์มากขึ้นและเป็นการต่อยอดทาง ความคิดให้กับผู้ที่สนใจทางด้านประวัติศาสตร์ต่อไป

2.2 ทฤษฎีในการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์

ประเภทของการจัดแสดง แบ่งออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. การจัดแสดงถาวร (Permanent Exhibition) เป็นการจัดอย่างถาวร ไม่มีการโยกย้ายเปลี่ยนแปลงจึง จำเป็นที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบในเนื้อหาที่จะจัดแสดงควรมีการคำนึงถึงทั้งในด้านเนื้อหา และความเพลิดเพลิน ประกอบเพื่อ ไม่ให้เกิดความเบื่อหน่ายควรจัดให้มีบรรยากาศมากที่สุดเป็นส่วนที่แสดงวัตถุที่มีขนาดใหญ่หรือมีความสำคัญมาก อย่างเช่น โบราณวัตถุ หลักฐานสำคัญทาง ประวัติศาสตร์ เป็นต้น
2. การแสดงชั่วคราว (Temporary Exhibition) การจัดแบบนี้เป็นกิจกรรมที่มีบทบาทต่อพิพิธภัณฑ์ สถานค่อนข้างมาก เพราะเป็นส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงการจัดอยู่เสมอโดยการนำเรื่องราวหรือ เหตุการณ์ที่น่าสนใจมาจัดแสดง เพื่อเป็นการดึงดูดและ โน้มน้าวให้คนเริ่มสนใจเรื่องราวเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ศิลปวัฒนธรรมหรือ โบราณคดีนอกจากนี้อาจมีคนภายนอกมาขอใช้ส่วนนิทรรศการ ชั่วคราวนี้เพื่อเผยแพร่ความรู้บางอย่างได้ด้วยดังนั้นส่วนนี้จึงควรมีการออกแบบให้เคลื่อนย้ายผนัง หรือฉากได้

2.2.1 ลักษณะการจัดแสดงที่มีผลต่อผู้ชม

1. การรับรู้และพฤติกรรมในการสัญจร

การจัดแสดงหลายๆอย่างภายในส่วนจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์หนึ่งๆสามารถที่จะแสดงให้ ได้ตามแบบแผนแตกต่างกันไปได้หลายลักษณะรูปร่างและความสัมพันธ์ภายใน¹ โดยจะ คำนึงถึงการรับรู้และพฤติกรรม (Perception & Behavior) ของมนุษย์

¹ (Molajoli) Bruno “Museum Architecture” The Organization of Museum Practice Advice

2. ลักษณะของห้องแสดงกับพฤติกรรมของผู้ชม

พฤติกรรมของผู้ชมกับลักษณะส่วนที่จะทำการจัดแสดงในแบบต่างๆกัน ส่วนจัดแสดงที่มีส่วนกว้างและยาวการเปิดจุดเข้าออกจะทำให้เกิดผลต่อการตัดสินใจในเคลื่อนไหวของผู้ชม

2.2.2 ลักษณะของห้องแสดง

1. เข้ากลางห้อง การเปิดทางเข้าที่ด้านหัวหรือท้ายห้องทิศทางที่ผู้ชมส่วนใหญ่จะไป ก็คือทางตรงเนื่องจากทิศทางของส่วนจัดแสดงเอง

รูปที่ 2-1 : รูปแสดงการเข้ากลางห้อง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

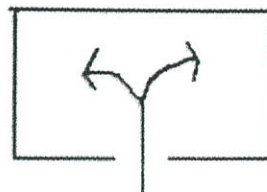
2. เข้ามุมห้อง การเข้าที่มุมห้องมุมใดมุมหนึ่ง การเคลื่อนไหวจะเป็นไปในลักษณะมุ่งไปยังมุมห้องด้านตรงข้าม

รูปที่ 2-2 : รูปแสดงการเข้ามุมห้อง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

3. เข้าด้านข้างห้อง การเปิดทางเข้ากลางห้องด้านข้างทำให้ผู้ชมยากต่อการตัดสินใจในการเคลื่อนไหวไปทางด้านใดด้านหนึ่ง ทางขวาหรือซ้าย

รูปที่ 2-3 : รูปแสดงการเข้าด้านข้างห้อง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.2.3 การผ่อนคลายในการชม

โดยส่วนใหญ่จะเป็นความจริงว่าในการเข้าชมการแสดงมักจะเกิดความล้าทางร่างกายขึ้นได้ หลังจากการเดินชมได้สักช่วงเวลาหนึ่ง เนื่องจากใช้ระยะเวลาในการเดินหรือสายตามากเกินไป อาจแก้ไขได้โดยวิธีพักผ่อนสายตาจากสิ่งที่สดใสด้วยสิ่งที่เย็นลงจากที่สว่างไปสู่ที่มีมืดหรือกลับกันจากมุมมองที่แคบไปยังมุมมองที่กว้าง เช่น การนำผู้ชมสัมพันธ์กับสภาพธรรมชาติรอบๆ เช่น สวน น้ำพุ ฯลฯ การต้องการพักผ่อนจากการที่ต้องยืนหรือเดินนานๆ อาจทำได้โดยจัดให้มีบริเวณที่นั่งพักเป็นจุดๆ สิ่งเหล่านี้จะทำให้ความสมดุลทางร่างกายที่อ่อนล้าไปกลับขึ้นมาใหม่

2.2.4 การลัญจกรในห้องแสดงและระยะเวลาการเดินชม

1. เส้นทางที่ผู้ชมเลือกสัญจรเอง

เป็นเส้นทางที่เกิดโดยอัตโนมัติ เป็นผลมาจากการกำหนดทางเข้าทางออก ของผู้ออกแบบพิพิธภัณฑ์ และการกำหนดช่วงเวลาสำหรับการเดินชมพิพิธภัณฑ์

2. ระยะเวลาในการเดินชม

จากเฉลี่ยเวลาที่ผู้ชมใช้ในการเดินชมโดยไม่หยุดเลยของในแต่ละพิพิธภัณฑ์คือ 1 ชั่วโมง ค่าเฉลี่ยต่ำสุดและสูงสุดคือ 30 นาที และ 2 ชั่วโมง ดังนั้นในการออกแบบจะต้องมีช่วงหยุดพักระดับการให้ข้อมูลจึงเข้ามามีส่วนสัมพันธ์ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับแล้วแต่ผู้ชมจะต้องการทราบ ได้แก่

- (1) ข้อมูลที่จำเป็น เป็นการอธิบายอย่างสั้นๆ และชัดเจน
- (2) ข้อมูลมูลฐานละเอียดขึ้น
- (3) ข้อมูลส่งเสริม เป็นการเสนอรายละเอียด

เพื่อให้ผู้ชมใช้สิทธิในการชมอย่างเต็มที่และเพื่อให้การจัดแสดงเป็นที่น่าสังเกต การเข้าห้องแสดงโดยการเที่ยวชมแล้วเดินชมการจัดแสดงภายในห้องแบบทวนเข็มนาฬิกา เป็นลักษณะที่ประสบความสำเร็จในประเทศสหรัฐอเมริกา สำหรับผู้ชมในประเทศไทยความเคยชินในการไปทางลงซ้ายก่อนและการเวียนขวาแบบทักษิณาวัตรลักษณะการเข้าสู่ห้องแสดงจึงควรที่จะเที่ยวซ้ายที่ประตูและไปตามเข็มนาฬิกาจึงจะให้ผลต่อการจัดแสดงซึ่งลักษณะการจัดแบบนี้ก็ประสบความสำเร็จในประเทศอังกฤษซึ่งเคยชินกับการไปทางซ้ายก่อนเช่นกัน

ในทุกๆพื้นที่ที่การแสดงงานจำเป็นต้องมีการกำหนดเส้นทางสัญจรที่แน่นอน สำหรับเป็นแนวทางในการชมของผู้ชมส่วนใหญ่ซึ่งการวางเส้นทางจะเกิดจากความ ต้องการของผู้ชม 2 กลุ่มคือ

(1) ความต้องการของผู้ชมส่วนใหญ่ คือ เส้นทางหลักภายในห้องแสดงงานมีการจัดลำดับ และมีระเบียบของการจัดแสดงอย่างเรียบร้อย พยายามลดความสับสนให้น้อยที่สุด

(2) ความต้องการของผู้ชมส่วนน้อย คือ เส้นทางเลือกเล็กๆน้อยๆ ที่ตอบสนองความต้องการหรือความสนใจเฉพาะอย่างซึ่งจะเกิดกับผู้ชมส่วนน้อย อาจจะจัดเป็นลักษณะของพื้นที่ในการให้ข้อมูลเบื้องต้นหรือปฐมนิเทศ (Orientation Space) สำหรับอ่านเรื่องราวที่น่าสนใจ ถ้าเป็นกรณีที่อาคารไม่มีพื้นที่ในการให้ข้อมูลเบื้องต้น การจัดแสดงเพื่อคนส่วนน้อยก็ควรจัดเอาไว้ด้านซ้ายของห้องแสดงกำแพงด้านขวาจะเป็นการจัดแสดงส่วนใหญ่ที่ต่อเนื่องกับการแสดงส่วนใหญ่ ซึ่งการจัดแสดงแบบนี้จะจัดตามความเคยชินของผู้ชมส่วนใหญ่ จากการศึกษาของ Edward Robinson และ Arthur Melton¹ พบว่าพื้นที่ของพื้นและผนังทางด้านซ้ายของทุกๆห้องแสดงจะเป็นการแสดงของสิ่งที่มีความสำคัญน้อย ดังนั้นในการออกแบบห้องแสดงควรมีการคำนึงถึงความเคยชินของผู้ชมแต่ต้องสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ชมส่วนน้อยดังที่กล่าวแล้ว นอกจากนี้ หากเราสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ชมเลือกเส้นทางสำหรับงานได้มากขึ้นก็จะเป็นการยืดหยุ่นให้แก่ห้องแสดงและไม่เกิดการบังคับเส้นทางมากเกินไป

2.2.5 ระบบเส้นทางสัญจรภายในห้องแสดงงาน

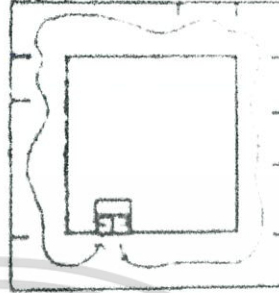
เมื่อพิจารณาตามลักษณะแกนสัญจรหลัก (Access) สามารถแบ่งออกได้ 2 ระบบคือ

2.2.5.1 ระบบทางเข้าออกทางเดียว (Centralized System of Access)

ข้อได้เปรียบของระบบนี้คือความสะดวกในการควบคุมและการดูแล ข้อดีประการหนึ่งของระบบนี้ก็คือ ผู้ชมถูกชักนำไปตามเส้นทาง ข้อเสียเปรียบประการหนึ่ง ก็คือ ถ้าสิ่งของต่างๆ ที่แสดงนั้น ไม่เกิดความประทับใจแก่ผู้ชม ก็จะมีผลต่อสิ่งแสดงที่เราต้องการชม โดยเฉพาะการวางแผนจัดตามเส้นทางเคลื่อนไหวของผู้ชมก็จะเดินตามเส้นทาง ไปตามแบบแผนที่ตายตัวจากจุดเริ่มต้นจนถึงจุดสุดท้ายแต่อาจหยุดดูเป็นช่วงๆได้ระบบ ระบบทางเข้าออกทางเดียวสามารถแบ่งออกได้เป็นแบบย่อยๆ ดังนี้

¹ John H Falk, Lynn D Dierking, *Museum Experience Revisited* หน้า 106

1. เส้นทางที่เป็นวงจรแบบรอบ โถงกลาง (Twisting Circuit) คือเส้นทางที่เป็นวงจรแบบวนรอบ โถงกลาง เข้าจากบันไดกลาง ซึ่งจะเชื่อมต่อระหว่างชั้น โดยเฉพาะที่จำเป็นต้องใช้แสงธรรมชาติ หรือมีหลายชั้น

รูปที่ 2-4 : รูปแสดงการเส้นทางแบบรอบ โถงกลาง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

2. เส้นทางที่เป็นแบบเส้นตรง (Rectilinear Circuit) การเคลื่อนชมแบบเส้นตรง โดยปราศจากการสอดแทรกรูปลักษณะอื่นๆเข้าไปประกอบมักจะพบในลักษณะของพิพิธภัณฑ์แบบเก่าๆ และบางส่วนในสมัยใหม่

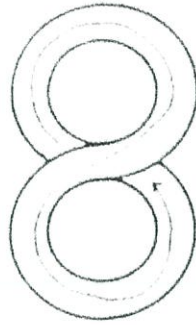

รูปที่ 2-5 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเส้นตรง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

3. ผังการจัดแสดงที่सानรูปร่างอิสระ (Waving Freely Lay-Out) ผังการจัดแสดงที่सानรูปร่างอิสระ โดยปกติใช้ทางลาดช่วยและใช้องค์ประกอบที่น่าสนใจเป็นตัวชักนำ เนื่องจากผังลักษณะนี้อาจจะทำให้ผู้ชมหลงอยู่ภายในได้ ถ้าการจัดแสดงภายในใช้รูปทรงเรขาคณิต

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2-6 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบสานรูปอย่างอิสระ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

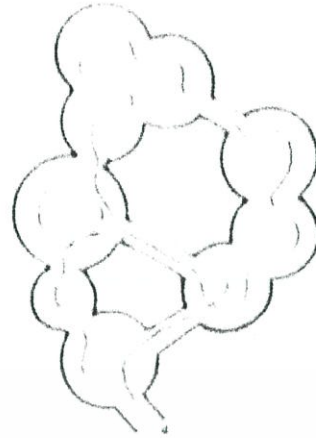
4. การจัดวางผังที่มีทางเดินกลางเป็นหลัก (Comb Type Lay-Out) เป็นการจัดวางผังที่มีทางเดินกลางเป็นหลัก มีส่วนให้เลือกชมในเวลาเดียวกัน ทางเข้าอาจเป็นทางด้านซ้าย ด้านในด้านหนึ่ง หรือมีทางเข้าอยู่ตรงกลาง ซึ่งผู้เข้าชมสามารถไปทางซ้ายหรือทางขวา ได้ทันทีเป็นการเพิ่มขอบเขตแก่ผู้ชม

รูปที่ 2-7 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบทางเดินกลางเป็นหลัก

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

5. การจัดวางแยกส่วนต่างๆ (Chain Lay-Out) เป็นการจัดวางแยกส่วนต่างๆ ออกจากกัน เพื่อการแสดงที่ต่างกันทำให้มีอิสระในรูปแบบการแสดงที่ต่างกันที่ทางเชื่อมต่อถึงกัน เพื่อให้กิจกรรมในการเข้าชมได้ทั่วถึง

รูปที่ 2-8 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบการจัดวางแยกส่วนต่างๆ
ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

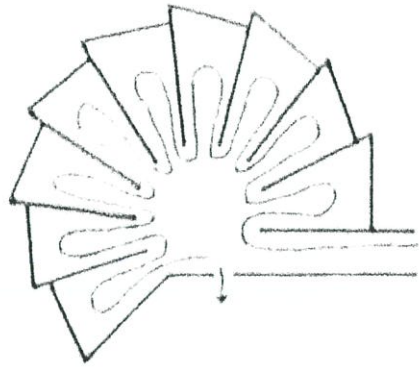
6. การเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว (Star Shape) การเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว ซึ่งผู้ชมไม่สามารถเคลื่อนที่เลื่อนไหลไปอย่างสะดวกและสามารถแยกออกต่างหากได้ความสมดุลของการจัดแกนทำให้เกิดปัญหาได้

รูปที่ 2-9 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากจุดศูนย์กลางของผังรูปดาว
ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

7. ทางเข้าจากกลางผังรูปพัด (Fan Shape) ทางเข้าจากกลางผังรูปพัด การจัดแบบนี้ทำให้มีโอกาสมากในการเลือกชม แต่ผู้ชมต้องตัดสินใจในการชมเร็วและในทางจิตวิทยา ผู้ชมจะไม่ชอบนักเพราะรู้สึกว่าเป็นการบังคับเกินไป และจุดที่รวมจะเป็นจุดที่เกิดความวุ่นวาย

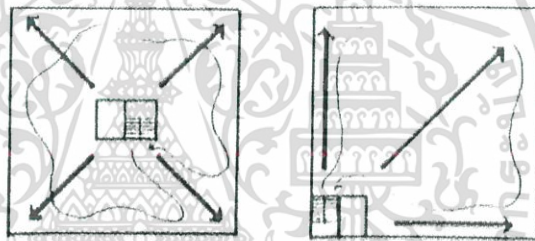
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 2-10 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากกลางผังรูปพัด

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

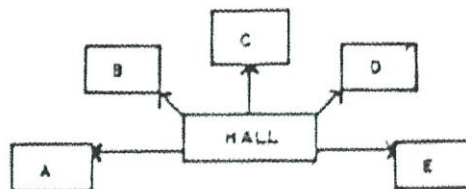
8. ทางเข้าจะมาจากจุดๆหนึ่งในห้อง (Block Arrangement) ทางเข้าจะมาจากจุดๆหนึ่งในห้องแล้วสามารถเคลื่อนตัวกระจายไปจุดอื่นๆ

รูปที่ 2-11 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเข้าจากจุดๆหนึ่งในห้อง

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

9. ห้องโถงเป็นศูนย์กลางแยกตู้ห้องต่างๆ (Central Arrangement) ห้องโถงเป็นศูนย์กลางแยกตู้ห้องต่างๆ แต่ละห้องสามารถติดต่อกันได้ เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งก็สามารถใช้ Court หรือ Hall เป็นจุดจ่ายไปยังห้องแสดงต่างๆได้

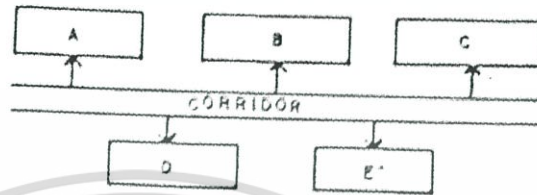

รูปที่ 2-12 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบห้องโถงเป็นศูนย์กลางแยกตู้ห้องต่างๆ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

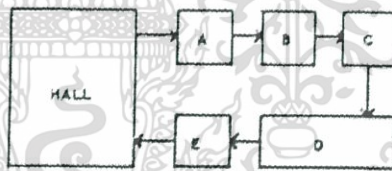
10. การเดินยาวแล้วมีทางแยกออกไปยังห้องแสดงต่างๆ (Corridor to Room Arrangement) การจัดกลุ่มห้องแสดงลักษณะนี้มีลักษณะเป็นการเดินยาวแล้วมีทางแยกออกไปยังห้องแสดงต่างๆ แต่ละห้องมีทางออกทางเข้าโดยตรงไม่ผ่านห้องอื่น ซึ่งผู้ชมจะสามารถเลือกชมได้ตามใจชอบ แต่ข้อเสียคือการทำที่การแสดงผลจะไม่ติดต่อกันและเปลืองเนื้อที่การเดิน

รูปที่ 2-13 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบเดินยาวแล้วมีทางแยกออกไปห้องต่างๆ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

11. การจัดแสดงที่ให้ผู้ชมเดินชมเรื่อยไปโดยไม่ต้องย้อนกลับ (Room to Room Arrangement) เป็นการจัดแสดงที่ให้ผู้ชมเดินชมเรื่อยไปโดยไม่ต้องย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึง ตามลำดับอาจใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่งแล้วกันเป็นส่วนๆ ทำให้เป็นการประหยัดพื้นที่ แต่ถ้าใช้ในพื้นที่พิพธิภคทำใหญ่จะมีการกระทบกระเทือนเมื่อต้องการปิดห้องใดห้องหนึ่ง

รูปที่ 2-14 : รูปแสดงการจัดเส้นทางแบบไม่เดินย้อนกลับ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

12. การกำหนดพื้นที่ภายในตามลักษณะการแบ่งภูมิภาคประเทศ เช่น Buckminster Fuller Geodesic Dome ระบบการจัดแสดงเป็นไปแบบติดต่อกันเป็นลำดับ

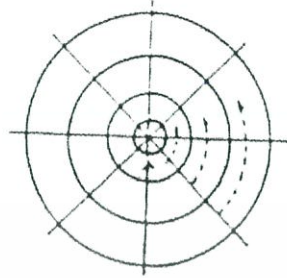

รูปที่ 2-15 : รูปแสดงการกำหนดพื้นที่ภายในตามลักษณะการแบ่งภูมิภาคประเทศ

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

13. การจัดแสดงตามลำดับ (ตามแนวรัศมี) การจัดแสดงทั่วไปจะจัดอยู่ในแต่ละช่อง (ตามแนวอนตัง หรือวงแหวนที่ 1 หรือ 2) มีการชักนำผู้ชมให้เดินไปตามแนวรัศมีของวงกลมที่มีเส้นผ่าศูนย์กลางร่วมกัน การเข้าชมจะเริ่มจากศูนย์กลาง

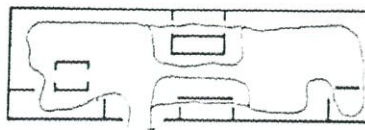
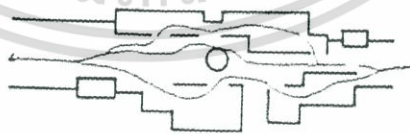
รูปที่ 2-16 : รูปแสดงการจัดแสดงตามลำดับ (ตามแนวรัศมี)

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

2.2.5.2 ระบบทางเข้าออกหลายทาง (Decentralized System of Access)

ในที่นี้มักจะมีทางออกหรือทางเข้าสองทางหรือมากกว่าผู้ชมอาจจะไม่ได้ไปตาม เส้นทางที่กำหนดแต่สามารถเดินไปมาอย่างอิสระในพื้นที่ซึ่ง มีลักษณะเป็นทางเดินกลางในเมือง (ซึ่งตัวพิพธิภคณ์ตัวเอง อาจเป็นส่วนหนึ่งของตัวเมือง) โดยวิธีนี้ผู้ชมอาจจะไม่ได้ชม ครบในการชมครั้ง หนึ่งๆจึง อาจจะต้องเข้าชมในครั้งต่อไปอีกการจัดแสดงแปลนแบบง่าย ๆ เช่นนี้จะมีข้อได้เปรียบแก้ปัญหาเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัยและการจัดแสดงสามารถ ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจเข้าใจที่จะชมต่อไปและถูกจัดการ ได้เรียบร้อยซึ่งอาจต้องใช้ เทคนิค อื่นๆ เข้าช่วย

ดังนั้น วิธีการ ในการจัดที่นิยมมักเป็นระบบแรก คือแบบทางเข้าออกทางเดียว (Centralized System of Access) มากกว่าแบบทางเข้าออกหลายทาง (Decentralized System of Access)

รูปที่ 2-17 : รูปแสดงตัวอย่างการจัดทางสัญจรแบบทางเข้าออกทางเดียว

ที่มา : <https://www.pinterest.com/pin/42988272> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3 โครงสร้างการบริหารโครงการ

2.3.1 โครงสร้างการบริหาร

จากการศึกษาพบว่าสามารถนำมาเปรียบเทียบโครงสร้างของการบริหารได้ ดังนี้

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นองค์กรภายใต้การกำกับดูแลของ กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม เพื่อเป็นการอนุรักษ์ การเผยแพร่ข้อมูลและเก็บรักษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์อย่างถูกต้อง

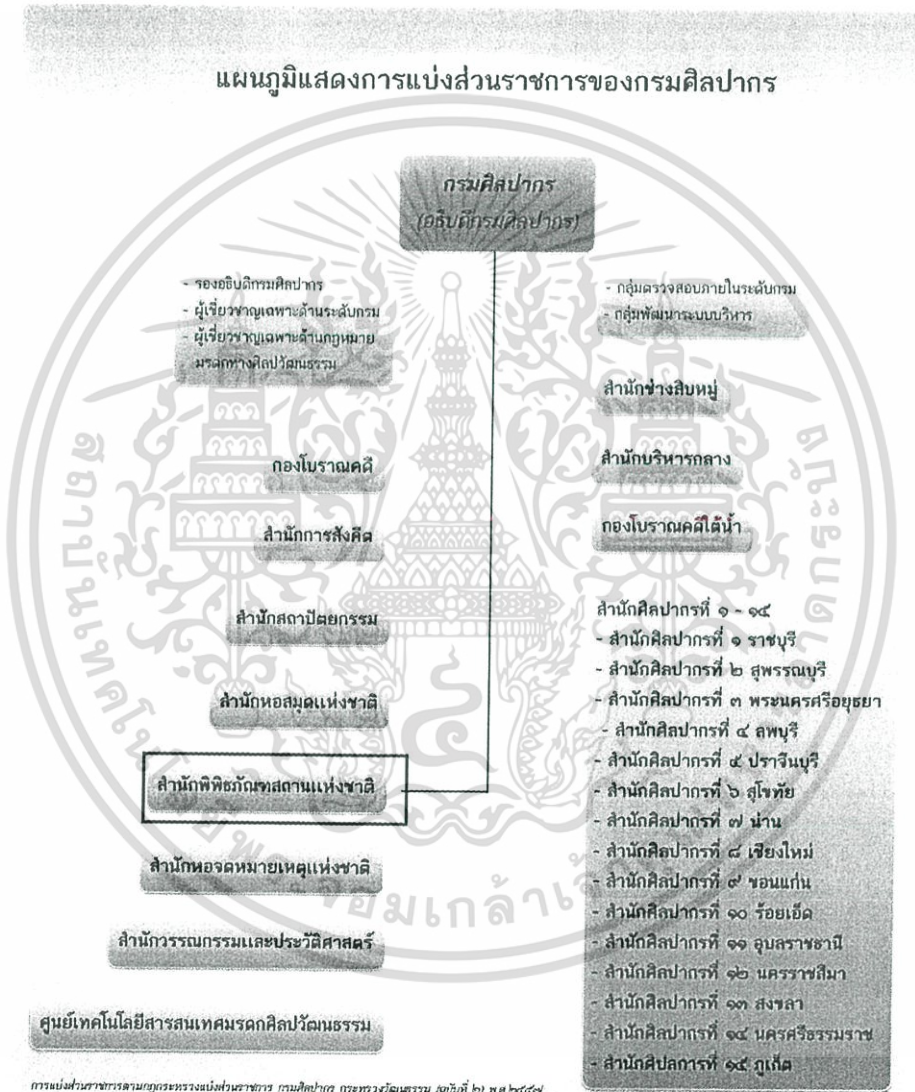
รูปที่ 2-18 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกระทรวงวัฒนธรรม

ที่มา : <http://www.m-culture.go.th/th/> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2 กรมศิลปากร

เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจคุ้มครอง ป้องกัน อนุรักษ์ บำรุงรักษา ฟื้นฟู ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่ จัดการศึกษา ค้นคว้า วิจัย พัฒนา สืบทอดศิลปะและทรัพย์สินมรดกทาง ศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อดำรงคุณค่าและเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ ซึ่งจะนำไปสู่การ พัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทยและความมั่นคงของชาติต่อไป

รูปที่ 2-19 : แผนภูมิโครงสร้างการบริหารของกรมศิลปากร

ที่มา : <http://www.finearts.go.th/> วันที่สืบค้น 21 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.3.2.1 บทบาทและหน้าที่ของกรมศิลปากร

- ปกป้อง คุ้มครอง อนุรักษ์ ฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรม รำวงจารีตประเพณี พระราชพิธี และรัฐพิธีให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติเพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาประเทศ
- สืบทอด สร้างสรรค์ เผยแพร่ศิลปวัฒนธรรม
- ปรับเปลี่ยนระบบและกลไกการบริหารจัดการมรดกศิลปวัฒนธรรม
- บริหารจัดการองค์ความรู้และพัฒนา มรดกศิลปวัฒนธรรมให้เป็นแหล่งเรียนรู้ และแหล่งท่องเที่ยว
- จัดการศึกษาเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมเพื่อการอนุรักษ์ สืบทอดและพัฒนาอย่างยั่งยืน

2.3.2.2 กรมศิลปากรมีหน่วยงานในสังกัดดังนี้

- สำนักการสังคีต
- สำนักโบราณคดี
- สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
- สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์
- สำนักสถาปัตยกรรม
- สำนักหอสมุดแห่งชาติ
- สำนักหอจดหมายเหตุ
- สำนักช่างสิบหมู่
- สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
- สำนักงานเลขานุการกรม

2.3.3 สำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

มีอำนาจหน้าที่ในการดำเนินการศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์และวิจัยเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับ มนุษย์และสิ่งแวดล้อม จากหลักฐานที่เป็น โบราณวัตถุศิลปวัตถุและวัตถุทางชาติพันธุ์ เพื่อพัฒนาเป็นข้อมูลวิชาการในระดับชาติและนานาชาติ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน้าที่และภารกิจของสำนักพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ

- ดำเนินการสำรวจ แสวงหา และรวบรวมมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติที่เป็น โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ ทั้งแบบประเพณีและร่วมสมัยและวัตถุทางชาติพันธุ์ รวมทั้งหลักฐานที่แสดงเอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรมของชาติเพื่ออนุรักษ์ไว้เป็นมรดกของชาติ
- วางระบบการบริหารจัดการ โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และวัตถุทางชาติพันธุ์ตามกระบวนการของศาสตร์พิพิธภัณฑสถานวิทยาและศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อประโยชน์ในการสงวนรักษาและการศึกษา
- ดำเนินการสงวนรักษามรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติตามหลักการอนุรักษ์โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและวัตถุทางชาติพันธุ์ด้วยกรรมวิธีการทางวิทยาศาสตร์
- ส่งเสริม เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า
- เป็นศูนย์ข้อมูลด้าน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุและวัตถุทางชาติพันธุ์เพื่อการเผยแพร่และบริการในระบบสารสนเทศ
- ควบคุม ดูแลรักษา อนุรักษ์ โบราณวัตถุศิลปวัตถุ รวมทั้งปฏิบัติการให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยโบราณสถาน โบราณวัตถุศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ
- วางแผนการพัฒนาพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติรวมทั้งสนับสนุนให้มีการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานขึ้นในท้องถิ่น
- บริหารจัดการพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติทั่วประเทศเพื่อหาผลประโยชน์ให้แก่กรมศิลปากรเพื่อสมทบทุนเข้ากองทุน โบราณคดี
- พัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนตลอดจนชุมชนให้มีการประสานร่วมกัน ในการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางศิลปวัฒนธรรมและการจัดตั้งพิพิธภัณฑสถานตามพระราชบัญญัติการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่น มาตรา 17 ข้อ 20
- ประสาน แลกเปลี่ยนและร่วมมือกับภาครัฐเอกชน และพิพิธภัณฑสถานต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศและสถาบันอื่นๆ ในการพัฒนากิจการแลกเปลี่ยนนิทรรศการ การนำนิทรรศการ ไปจัดแสดง ณ ต่างประเทศ การประชุมสัมมนาทางด้านพิพิธภัณฑสถาน วิทยาเทคนิคพิพิธภัณฑฯ และการอนุรักษ์ทางวิทยาศาสตร์
- ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือได้รับมอบหมาย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 สภาพทั่วไปของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

2.4.1 ภูมิประเทศ

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาตั้งอยู่บริเวณที่ราบลุ่มภาคกลางตอนล่างของประเทศ ห่างจากกรุงเทพมหานครทางถนนสายเอเชีย ประมาณ 75 กิโลเมตร ทางรถไฟประมาณ 72 กิโลเมตร และทางเรือประมาณ 137 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 2,556.64 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,597,900 ไร่ นับว่าเป็นจังหวัดที่มีขนาดใหญ่เป็นอันดับที่ 62 ของประเทศไทย และเป็นอันดับที่ 11 ของจังหวัดในภาคกลาง ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบลุ่มน้ำท่วมถึง พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นทุ่งนา ไม่มีภูเขา ไม่มีป่าไม้ มีแม่น้ำไหลผ่าน 4 สาย ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำป่าสัก แม่น้ำลพบุรีและแม่น้ำน้อย รวมความยาวประมาณ 200 กิโลเมตร มีลำคลองใหญ่น้อยประมาณ 1,254 คลอง เชื่อมต่อกับแม่น้ำเกือบทั่วบริเวณพื้นที่

2.4.2 ภูมิอากาศ

ในปี 2551 สภาพภูมิอากาศร้อนชื้นอยู่ภายใต้อิทธิพลของลมมรสุม 2 ชนิด คือ ลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือในฤดูหนาว และลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ในฤดูฝน ทำให้ฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานานในเดือนเมษายน อุณหภูมิสูงสุด 39.4 องศาเซลเซียส ในเดือนธันวาคม อุณหภูมิต่ำสุด 15 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรวม 1,169.7 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 104 วัน และในปีพ.ศ. 2552 ได้รับอิทธิพลจากความร้อนชื้นภายใต้ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ และหย่อมความกดอากาศต่ำและร่องความกดอากาศต่ำทำให้มีฝนตกติดต่อกันเป็นเวลานาน ปีพ.ศ. 2552 มีฝนทิ้งช่วงปลายเดือนมิถุนายน จนถึงเดือนกรกฎาคม 2552 ในวันที่ 23 เมษายน 2552 อุณหภูมิสูงสุด 37.8 องศาเซลเซียส และในวันที่ 12 มกราคม 2552 อุณหภูมิต่ำสุด 12.1 องศาเซลเซียส ปริมาณน้ำฝนรวม 301.3 มิลลิเมตร จำนวนวันฝนตก 35 วัน

2.4.3 อาณาเขต จังหวัดพระนครศรีอยุธยามีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียง ดังนี้

- ทิศเหนือ ติดต่อกับ จังหวัดอ่างทอง จังหวัดลพบุรี
- ทิศใต้ ติดต่อกับ จังหวัดนครปฐม จังหวัดนนทบุรี จังหวัดปทุมธานี
- ทิศตะวันออก ติดต่อกับ จังหวัดสระบุรี
- ทิศตะวันตก ติดต่อกับ จังหวัดสุพรรณบุรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.5 ด้านเศรษฐกิจ

ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด (GPP = Growth Provincial Product) ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา (GPP) ปี 2550 เป็นอันดับที่ 3 ของประเทศ มีมูลค่า 328,846 ล้านบาท รายได้เฉลี่ย (GPP Per capita (Baht)) 432,080 บาท/คน/ปี อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจในปี 2550 (p1) เพิ่มขึ้นจากปี 2549 คิดเป็นร้อยละ 7.49 สาขาการผลิตที่สำคัญของจังหวัด คือสาขาอุตสาหกรรม รองลงมาสาขาการค้าส่งและค้าปลีกและสาขาเกษตรกรรม

2.4.6 ด้านสังคม

2.4.6.1 การศึกษา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสถานบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา 2 แห่ง ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ และระดับอาชีวศึกษา 7 แห่ง แบ่งเขตการศึกษาออกเป็น 2 เขตพื้นที่การศึกษา คือ

1. เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 1 ครอบคลุม 9 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา อำเภอนครหลวง อำเภอบางปะหัน อำเภอบ้านแพรก อำเภอภาชี อำเภอมหาราช อำเภอวังน้อย และ อำเภออุทัย ในปี พ.ศ. 2551 มีสถานศึกษารวม 236 แห่ง โดยมีนักเรียนรวม 82,578 คน นักเรียนโรงเรียนรัฐบาลรวม 59,072 คน นักเรียนโรงเรียนเอกชนรวม 23,578 คน ข้าราชการครูทั้งหมด 2,996 คน

2. เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยาเขต 2 ครอบคลุม 7 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเสนา อำเภอลาดบัวหลวง อำเภอผักไห่ อำเภอบางปะอิน อำเภอบางบาล อำเภอบางไทร อำเภอบางซ้าย ในปี พ.ศ. 2551 มีสถานศึกษารวม 207 แห่ง จำนวนนักเรียนทั้งหมดรวม 52,981 คน โดยมีนักเรียนโรงเรียนรัฐบาลรวม 41,402 คน นักเรียนโรงเรียนเอกชนรวม 11,575 คน ข้าราชการครูทั้งหมด 2,318 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.6.2 การศาสนา

ประชากรของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นับถือศาสนาพุทธ ประมาณร้อยละ 95.37 ศาสนาอิสลาม ประมาณร้อยละ 3.97 และศาสนาคริสต์ ประมาณร้อยละ 0.6 มีศาสนสถานในจังหวัดทั้งสิ้น 574 แห่ง แยกเป็น วัด 505 วัด มัสยิด 58 แห่ง และโบสถ์คริสต์ 5 แห่ง นอกจากนี้ยังมีวัดร้าง 425 วัด สำนักสงฆ์ 9 แห่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมบาลีและสามัญรวม 21 แห่ง ศูนย์พระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ 1 แห่ง พระอารามหลวงชั้นเอก ชนิดราชวรวิหาร 3 แห่ง และชั้นโท ชนิดวรวิหาร 3 แห่ง ชั้นตรี ชนิดวรวิหาร 2 แห่ง และชั้นตรีชนิดสามัญ 1 แห่ง มีจำนวนพระภิกษุ 5,244 รูป สามเณร 1,800 รูป

2.4.6.3 การสาธารณสุข

ได้เน้นเป็นกรณีพิเศษ คือ ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมและป้องกันโรค การรักษาพยาบาลและการฟื้นฟูสุขภาพ โดยทางจังหวัดมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนทุกคนมีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บและมีคุณภาพชีวิตที่ดี ซึ่งสามารถให้บริการครอบคลุมพื้นที่ในเขตชุมชนเมืองและชนบท รายละเอียดข้อมูลสาธารณสุข ดังนี้

1. สถานบริการสาธารณสุขภาครัฐและเอกชน มีดังนี้

- 1.1 โรงพยาบาลศูนย์ ขนาด 445 เตียง 1 แห่ง (รพ. พระนครศรีอยุธยา)
- 1.2 โรงพยาบาลทั่วไป ขนาด 160 เตียง 1 แห่ง (รพ. เสนา)
- 1.3 โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 60 เตียง 2 แห่ง (รพ.บางปะอินและรพ.สมเด็จพระสังฆราช)
- 1.4 โรงพยาบาลชุมชน ขนาด 30 เตียง 12 แห่ง (รพ.บางบาล รพ.บางไทร รพ.บางปะหัน รพ.ผักไห่ รพ.ภาชี รพ.ลาดบัวหลวง รพ.วังน้อย รพ.อุทัย รพ.ท่าเรือ รพ.บางซ้าย รพ.มหาราช และ รพ.บ้านแพรก)
- 1.5 โรงพยาบาลเอกชน 4 แห่ง (รพ.ราชธานี รพ.ศุภมิตรเสนา รพ.นวนคร 2 และรพ.พีรเวช)
- 1.6 สถานีอนามัย 206 แห่ง ศูนย์สุขภาพชุมชน 9 แห่ง
- 1.7 ศูนย์บริการสาธารณสุขเทศบาล 2 แห่ง (เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา และเทศบาลตำบลท่าเรือ)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.8 สถานพยาบาลสาธารณสุขของเอกชน (คลินิก) 104 แห่ง รักษายา 292 แห่ง

2. อัตรากำลังบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขในภาครัฐและเอกชน มีแพทย์
จำนวน 125 คน ทันตแพทย์ 37 คน เภสัชกร 59 คน พยาบาลวิชาชีพ 1,236 คน
พยาบาลเทคนิค 166 คน และพนักงานสาธารณสุข 606 คน และมีอัตราสัดส่วนต่อ
ประชากรตามลำดับ แพทย์ 1:6,011 คน ทันตแพทย์ 1:20,577 คน เภสัชกร 1:12,735
คน พยาบาลวิชาชีพ 1:776 คน พยาบาลเทคนิค 1:4,526 คน และพนักงาน
สาธารณสุข 1:3,528 คน

3. หลักประกันสุขภาพประชากรมีหลักประกันสุขภาพ ปี 2551 จำนวน 788,195
คน

2.4.7 การท่องเที่ยว

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอดีตราชธานีที่ยาวนานที่สุดถึง 417 ปี เป็นดินแดนที่มีความ
สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นทั้งด้านกายภาพ ประวัติศาสตร์และ
อารยธรรม มีโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่เป็นเครื่องบ่งชี้ถึงความรุ่งเรืองในอดีต
สหประชาชาติ (UNESCO) ได้รับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาไว้เป็นมรดก
โลกทางวัฒนธรรม เมื่อ 13 ธันวาคม 2534 ส่งผลให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองที่มี
นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้ความสนใจเข้ามาเยี่ยมชมอย่างต่อเนื่อง

ปี	ผู้เยี่ยมชม	นักท่องเที่ยว	ผู้เดินทาง	รายได้(ล้านบาท)	จำนวนโรงแรม	ห้องพัก
๒๕๔๖	๒,๗๑๑,๖๐๗	๔๔๗,๔๑๒	๒,๒๖๔,๑๙๕	๓,๖๕๖.๙๐	๒๑	๑,๔๒๑
๒๕๔๗	๓,๐๒๓,๙๓๓	๕๘๒,๖๖๑	๒,๔๔๑,๒๗๒	๔,๔๗๕.๐๗	๒๗	๑,๔๔๖
๒๕๔๘	๓,๒๖๐,๕๘๙	๖๒๕,๖๔๗	๒,๖๓๔,๙๓๕	๔,๗๘๑.๐๘	๓๒	๑,๗๐๗
๒๕๔๙	๓,๓๗๓,๙๒๙	๗๗๓,๕๓๐	๒,๖๐๐,๓๙๙	๕,๑๑๘.๓๐	๓๐	๑,๙๖๔
๒๕๕๐	๓,๗๘๔,๖๑๗	๑,๐๙๕,๔๑๕	๒,๖๘๙,๒๐๒	๖,๕๕๙.๕๓	๔๗	๒,๖๗๑
๒๕๕๑	๓,๖๕๙,๔๐๒	-	-	๗,๐๗๓.๔๘	-	-
๒๕๕๒	๓,๕๘๓,๒๓๙	๗๖๗,๗๓๗	๒,๘๑๕,๕๐๒	๘,๔๑๐.๘๕	-	-
๒๕๕๓	๖,๕๓๙,๖๓๘	๑,๓๐๙,๙๘๗	๕,๒๒๙,๖๕๑	๙,๙๔๓.๓๒	-	-

ที่มา : ปี ๒๕๔๖ - ๒๕๕๐ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
ปี ๒๕๕๑ สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา
ปี ๒๕๕๒ - ๒๕๕๓ สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 2-21 : สถิติการท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา(พ.ศ.2546-2553)

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัด 4ปีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่สืบค้น 22 สิงหาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.8 โครงสร้างพื้นฐาน

2.4.8.1 การประปา

การประปาในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มี 15 แห่ง อยู่ในเขตเทศบาล 3 แห่งและเขต
สุขาภิบาล 12 แห่ง สำหรับเขตสุขาภิบาลไม่มีน้ำประปา ประชาชนจะอาศัยน้ำจากแม่น้ำลำ
คลอง บ่อ และน้ำฝน

ประเภทผู้ใช้น้ำ	จำนวนผู้ใช้น้ำ แยกตามประเภท (ราย)	คิดเป็น เปอร์เซ็นต์	หมายเหตุ
๑. ที่อยู่อาศัย	๓๒,๑๘๔	๗๗.๒๑%	จำนวนผู้ใช้น้ำเพิ่มขึ้น ๔,๑๐๐ ราย/ ปี (รวมทุกประเภท)
๒. ธุรกิจขนาดเล็ก	๕,๘๐๘	๑๓.๕๕%	
๓. ธุรกิจขนาดใหญ่	๒,๑๐๑	๗.๔๔%	
๔. ส่วนราชการ	๕๒๘	๑.๒๖%	
๕. รัฐวิสาหกิจ	๕๙	๐.๑๔%	
รวม	๔๑,๖๘๐	๑๐๐%	

รูปที่ 2-22 : การประปาสภาพระนครศรีอยุธยา มีจำนวนผู้ใช้น้ำ ณ 31 ตุลาคม
2554 จำนวน 41,680 ราย

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัด 4ปี ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่สืบค้น 22
กุมภาพันธ์ 2559

ประปาสาขา	กำลังการผลิต (ลบ.ม.)	น้ำที่ผลิตจ่าย (ลบ.ม.) /ปี	น้ำที่จำหน่าย (ลบ.ม.) /ปี	จำนวนผู้ใช้น้ำ(ราย)
พระนครศรีอยุธยา	๑๒๐,๐๐๐ /ชั่วโมง	๒๗,๕๖๒,๘๐๐	๑๘,๖๖๔,๘๘๖	๓๖,๗๕๖
เสนา	๑๖,๐๐๐/วัน	๒,๒๓๗,๗๘๔	๑,๕๖๗,๒๖๐	๖,๔๗๒
ผักไห่	๒,๘๘๐/วัน	๖๘๓,๘๐๕	๕๒๘,๗๐๓	๓,๐๘๒

รูปที่ 2-23 : กำลังผลิตน้ำประปา

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัด 4ปีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่สืบค้น 22
กุมภาพันธ์ 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4.8.2 การไฟฟ้า

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวมจังหวัดพระนครศรีอยุธยา มกราคม – ตุลาคม ปี ๒๕๕๔

จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า (ราย)	การจำหน่ายกระแสไฟฟ้า(ล้านกิโลวัตต์ / ชั่วโมง)				
	ที่อยู่อาศัย	สถานธุรกิจและอุตสาหกรรม	สถานที่ราชการและสาธารณะ	อื่นๆ	รวม
๒๔๕,๔๒๕	๔๑๗.๗๘๐	๓,๗๓๙.๘๘๓	๖๔.๑๐๙	๒๐.๕๗๘	๔,๒๒๔.๓๕๐

รูปที่ 2-24 : จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้าและการจำหน่ายกระแสไฟฟ้ารวมจังหวัด

พระนครศรีอยุธยา(ม.ค.-ต.ค. 54)

ที่มา : แผนพัฒนาจังหวัด 4 ปีของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา วันที่สี่สิบ 22 สิงหาคม 2559

2.5 ประวัติความเป็นมาและเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตั้งอยู่บนที่ราบลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาตอนล่าง ซึ่งเป็นแหล่งของชุมชนที่มีคนอยู่อาศัยมาหลายยุคหลายสมัย และเคยเป็นที่ตั้งของราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาจนถึง 417 ปี (พ.ศ.1893-2310) ซึ่งก่อนหน้าดินแดนในบริเวณนี้เป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรทวารวดีและอาณาจักร ไบรอนที่นักวิชาการส่วนใหญ่เรียกว่าอาณาจักรอโยธยาตามลำดับ ถึงแม้ว่าเมื่อกรุงศรีอยุธยาแตกในปีพ.ศ.2310 ดินแดนนี้ก็ยังมีประชากรอาศัยอยู่เรื่อยมาจนกระทั่งถึงปัจจุบัน ซึ่งจะสามารถแบ่งเหตุการณ์และประวัติศาสตร์ที่สำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาอยู่ 4 ช่วงใหญ่ ได้แก่ ก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยกรุงศรีอยุธยา สมัยธนบุรี และสมัยรัตนโกสินทร์ ซึ่งขอบเขตของเนื้อหาในโครงการคือเหตุการณ์ในช่วงหลังจากกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 ในปีพ.ศ.2310 เป็นต้นมา ดังนั้นจึงได้กล่าวถึงพระมหากษัตริย์ในสมัยกรุงศรีอยุธยาคร่าวๆจนถึงช่วง สมัยธนบุรี และ สมัยรัตนโกสินทร์เป็นต้นมาเท่านั้น

2.5.1 พระมหากษัตริย์สมัยกรุงศรีอยุธยา

เมื่อสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง สถาปนากรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีแล้ว มีกษัตริย์ปกครองสืบต่อกันมาอีก 33 พระองค์ 5 ราชวงศ์ ซึ่งได้ประกอบพระราชกรณียกิจต่างๆกัน ทั้งด้านการปกครองบ้านเมือง การป้องกันประเทศให้พ้นภัยจากอริราชศัตรู การรักษาไว้ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ซึ่งความยุติธรรมและความสงบสุขในสังคม การทำนุบำรุงศาสนา ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปกรรม ต่างๆ จนเป็นเอกลักษณ์ประจำชาติไทย เป็นมรดกตกทอดมาสู่อนุชนรุ่นต่อๆ ไปจนถึง ปัจจุบัน อาทิ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 หรือสมเด็จพระเจ้าอู่ทอง ทรงพระปรีชาสามารถมองการณ์ ไกลในการเลือกทำเลที่ตั้งเมืองหลวง และสามารถสร้างความเชื่อเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์ให้มั่นคง สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ ทรงเป็นกษัตริย์นักปกครอง ที่วางรากฐานรูปแบบการปกครอง อาณาจักรให้เป็นปึกแผ่นมั่นคง ใช้คิดต่อกันมาถึงแผ่นดินพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงเป็นกษัตริย์นักรบที่หาผู้ใดเทียบยาก ทรงกล้าหาญใน การประกาศอิสรภาพและยังนำกองทัพไปรบถึงดินแดนพม่า เป็นต้น

พระมหากษัตริย์ทั้ง 33 พระองค์นี้ ทรงปกครองอาณาจักรสืบกันมา 417 ปี ซึ่งคิดโดยเฉลี่ย แล้วแต่ละพระองค์ปกครองประมาณ 12-13 ปี แต่เป็นที่น่าสังเกตว่า กษัตริย์ที่ปกครองต่ำกว่าเกณฑ์ เฉลี่ยมี 16 พระองค์ ในจำนวนนี้ที่ปกครองระยะสั้นที่สุดคือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย ปกครองเพียง 3-4 วัน เท่านั้นก็ถูกยึดอำนาจ และมีพระมหากษัตริย์ที่ปกครองไม่ครบ 1 ปี ถึง 6 พระองค์ พระมหากษัตริย์ ที่ถูกยึดอำนาจเหล่านี้สืบเนื่องจากขึ้นครองราชย์ในขณะที่ทรงพระเยาว์บางพระองค์ไม่มีฐานอำนาจที่ มั่นคงเพียงพอ ไม่มีความสามารถพอในการรับจึงไม่เป็นที่สืบทอดของเหล่าขุนนาง ส่วน พระมหากษัตริย์ที่ปกครองนานเกินเกณฑ์เฉลี่ยมี 17 พระองค์ ในจำนวนนี้ที่ปกครองเกิน 25 ปี ซึ่ง สามารถทำให้พระมหากษัตริย์มีฐานอำนาจที่มั่นคง สามารถประกอบกรณียกิจต่างๆ ในการทำนุ บำรุงราชอาณาจักร มีเพียง 5 พระองค์ คือ สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 สมเด็จพระนารายณ์มหาราช สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และสมเด็จพระเจ้าปราสาททอง

รายพระนามพระมหากษัตริย์กรุงศรีอยุธยา

1. สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 1 (พระเจ้าอู่ทอง)	(พ.ศ. 1893-พ.ศ. 1912) 20 ปี
2. สมเด็จพระรามศวร(ครั้งที่ 1)	(พ.ศ. 1912-พ.ศ. 1913) ไม่ถึง 1 ปี
3. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 1 (ขุนหลวงพะงั่ว)	(พ.ศ. 1913-พ.ศ. 1931) 18 ปี
4. สมเด็จพระเจ้าทองถัน (เจ้าทองจันทร์)	(พ.ศ. 1931) 7 วัน
2.(2) สมเด็จพระรามศวร(ครั้งที่ 2)	(พ.ศ. 1931-พ.ศ. 1938) 7 ปี
5. สมเด็จพระรามราชาธิราช	(พ.ศ. 1938-พ.ศ. 1952) 15 ปี
6. สมเด็จพระอินทราชา (เจ้านครินทร์)	(พ.ศ. 1952-พ.ศ. 1967) 15 ปี
7. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 2 (เจ้าสามพระยา)	(พ.ศ. 1967-พ.ศ. 1991) 24 ปี
8. สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ	(พ.ศ. 1991-พ.ศ. 2031) 40 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

9.สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3	(พ.ศ. 2031-พ.ศ. 2034) 3 ปี
10.สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2	(พ.ศ. 2034-พ.ศ. 2072) 38 ปี
11.สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4(หน่อพุทธางกูร)	(พ.ศ. 2072-พ.ศ. 2076) 4 ปี
12.พระรัชฎาธิราช	(พ.ศ. 2077) 5 เดือน
13.สมเด็จพระไชยราชาธิราช	(พ.ศ. 2077-พ.ศ. 2089) 13 ปี
14.พระยอดฟ้า (พระแก้วฟ้า)	(พ.ศ. 2089-พ.ศ. 2091) 2 ปี
-ขุนวรวงศาธิราช (ไม่ได้รับการยกย่อง)	(พ.ศ. 2091) 42 วัน
15.สมเด็จพระมหาจักรพรรดิ (พระเจ้าช้างเผือก)	(พ.ศ. 2091-พ.ศ. 2111) 20 ปี
16.สมเด็จพระมหินทราธิราช	(พ.ศ. 2111-7 ต.ค. 2112) 1 ปี
17.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 1 (สมเด็จพระมหาธรรมราชาธิราช)	(พ.ศ. 2112-พ.ศ. 2133) 21 ปี
18.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 2 (สมเด็จพระนเรศวรมหาราช)	(พ.ศ. 2133-พ.ศ. 2148) 15 ปี
19.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 3 (สมเด็จพระเอกาทศรถ)	(พ.ศ. 2148-พ.ศ. 2153) 5 ปี
20.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 4 (สมเด็จพระศรีเสาวภาคย์)	(พ.ศ. 2153) 2 เดือน
21.สมเด็จพระบรมราชาที่ 1 (สมเด็จพระเจ้าทรงธรรม)	(พ.ศ. 2154-พ.ศ. 2171) 17 ปี
22.สมเด็จพระบรมราชาที่ 2 (สมเด็จพระเชษฐาธิราช)	(พ.ศ. 2171-พ.ศ. 2173) 1 ปี
23.สมเด็จพระอาทิตย์วงศ์	(พ.ศ. 2173) 36 วัน
24.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 5 (สมเด็จพระเจ้าปราสาททอง)	(พ.ศ. 2173-พ.ศ. 2199) 25 ปี
25.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 6 (สมเด็จพระเจ้าฟ้าไชย)	(พ.ศ. 2199) 9 เดือน
26.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 7 (สมเด็จพระศรีสุธรรมราชา)	(พ.ศ. 2199) 2 เดือน 17 วัน
27.สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 3 (สมเด็จพระนารายณ์มหาราช)	(พ.ศ. 2199-พ.ศ. 2231) 32 ปี
28.สมเด็จพระเพทราชา (สมเด็จพระมหาบุรุษวิสุทธิเดชอุดม)	(พ.ศ. 2231-พ.ศ. 2246) 15 ปี
29.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 8 (พระเจ้าเสือ)	(พ.ศ. 2246-พ.ศ. 2251) 5 ปี
30.สมเด็จพระสรรเพชญ์ที่ 9 (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวท้ายสระ)	(พ.ศ. 2251-พ.ศ. 2275) 24 ปี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

31. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 3 (สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ) (พ.ศ. 2275-พ.ศ. 2301) 26 ปี
32. สมเด็จพระบรมราชาธิราชที่ 4 (สมเด็จพระเจ้าอู่ทอง) (พ.ศ. 2301) 2 เดือน
33. สมเด็จพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ) (พ.ศ. 2301-พ.ศ. 2310) 9 ปี

2.5.2 สมัยช่วงหลังเสียกรุง

เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเคยเป็นราชธานีของอาณาจักรอยุธยา มีสภาพภายหลังสงครามที่สามารถกล่าวได้ว่ามีสภาพเป็นเมืองร้างในชั่วเวลาหนึ่ง ซึ่งในช่วงสงครามเสียกรุงศรีอยุธยา ชาวเมืองบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก หลายคนได้อพยพหนีภัยของสงคราม จนในเมืองนั้นไร้ซึ่งผู้คน ตามที่ปรากฏอยู่ในจดหมายของมงเซญูเออร์คอร์ บาทหลวงฝรั่งเศสที่เข้ามาในช่วงหลังเสียกรุงฯ มีความตอนหนึ่งกล่าวว่า “...ตั้งแต่ครั้งรบกับพม่า ในกรุงหมดผู้คน เหลือแต่เสือและสัตว์ป่าอยู่เท่านั้น”¹ แต่ก็เริ่มที่จะมีผู้คนทยอยกลับเข้ามาอาศัยและหาเลี้ยงชีพอยู่ในบริเวณรอบๆ เกาะเมืองตามเดิมภายหลังจากสงครามสิ้นสุดไปแล้ว จนกระทั่งเติบโตเป็นเมืองรอบเกาะเมืองเดิม และได้รับขนานนามในสมัยต้นกรุงรัตนโกสินทร์ว่า “กรุงเก่า”

2.5.2 สมัยกรุงธนบุรี

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียให้แก่พม่าในปีพ.ศ. 2310 แล้วนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชได้ประกาศอิสรภาพและขับไล่พม่าออกไปจากแผ่นดินไทย ทรงย้ายเมืองหลวงมาอยู่ที่กรุงธนบุรี แล้วโปรดให้กวาดต้อนชาวอยุธยาไปเป็นกำลังสำคัญที่กรุงธนบุรี² กรุงศรีอยุธยาที่เคยรุ่งเรืองจึงถูกปล่อยให้รกร้าง แต่อย่างไรก็ตามในระยะต่อมาสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็โปรดให้มีการประมูลค้นหาทรัพย์สินสมบัติที่ชาวอยุธยาฝังไว้ก่อนกรุงแตก เป็นผลให้ชาวอยุธยาได้หนีออกจากป่ามาตั้งเรือนรอบๆ เกาะเมืองดังที่กล่าวไว้ด้านบน ในขณะที่เดียวกันก็ทำให้โบราณสถานก็ถูกรื้อทำลายลงไปด้วยเช่นกัน

พระเจ้ากรุงธนบุรีได้จัดการปกครองที่กรุงเก่า โดยมีการแต่งตั้งข้าราชการขึ้นไปเป็นผู้รักษาเมืองซึ่งมีฐานะเป็นเมืองขึ้นต่อกรุงธนบุรี มีบทบาทเป็นแหล่งผลิตข้าว เพื่อหล่อเลี้ยงชาวเมืองหลวงและเก็บสำรองไว้เป็นเสบียงในยามศึกสงคราม

¹ คูใน ประชุมพงศาวดารภาคที่ 39, หน้า 77

² สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ, พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาเล่ม 2 (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา, 2516), หน้า 325.

2.5.3 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกขึ้นครองราชย์ในปีพ.ศ. 2325 แล้ว ได้โปรดให้รื้ออิฐจากกำแพงเมือง เริงเทินป้อมปราการต่างๆ ที่กรุงเก่าไปสร้างพระราชวังใหม่เพราะในขณะนั้นทรงรีบเร่งในการสร้างเมืองใหม่ จึงไม่สามารถเผาอิฐได้ทันใช้งาน ประกอบกับเพื่อเป็นการทำลายป้อมปราการเมืองเก่าไม่ให้เป็นประโยชน์แก่ข้าศึกที่เข้ามาตีกรุงเทพฯ การรื้ออิฐในครั้งนั้นจึงเป็นการทำลายซากกำแพงเมือง ป้อมปราการต่างๆ ประกอบกับการที่ประชาชนอพยพไปตั้งเมืองหลวงใหม่ จึงทำให้กรุงศรีอยุธยาถูกทอดทิ้งไปแต่อย่างไรก็ตามคนไทยในยุคนั้น ยังมีความรู้สึกเสียดายความรุ่งเรืองของกรุงศรีอยุธยา ซึ่งจะเห็นได้จากบทพระราชนิพนธ์ของสมเด็จพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท สมเด็จพระอนุชาธิราชในพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ที่กล่าวไว้ว่า “...อันถนนหนทางมรรคา คิดมาก็เสียดายทุกสิ่งอัน ร้านเรียบปนรียบด้วยรูกษา ขายของนานาทุกสิ่งสรรพ ทั้งพิริปีเดือนคืนวัน สารพันจะมีอยู่อตรา รศูใดก็ได้เล่นกระเษมสุข แสนสนุกทั่วเมืองหรรษา ตั้งแต่บัดนี้แลหนากอหา อยุธยาจะสาบสูญไป จะหาไหนได้เหมือนกรุงแล้ว คึงดวงแก้วอันสิ้นแสงใส นับวันแต่จะยับนับไป ที่ไหนจะคืนคงมา...”¹

เมื่อพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงสร้าง “กรุงเทพมหานคร” เป็นเมืองหลวง ตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา พระนครศรีอยุธยาก็เป็นเพียงเมืองจัตวาเมืองหนึ่งขึ้นกับกรุงเทพฯ และในเวลาต่อมาก็เรียกกันว่าเมืองกรุงเก่าตามที่กล่าวไว้ด้านบน และทรงโปรดฯ ให้มีการบูรณปฏิสังขรณ์พระอารามทั้งในและนอกเกาะเมือง 5 แห่ง² อีกทั้งยังทรงโปรดฯ ให้มีการถวายผ้ากฐินในกรุงเก่าเป็นประจำทุกปี จนกลายเป็นธรรมเนียมสืบต่อมา

ต่อมาในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดฯ ให้รื้อศิลาแลงตามวัดร้างต่างๆ ไปสร้างพระอารามใหม่ที่กรุงเทพฯ พระนครศรีอยุธยาจึงได้ถูกทำลายอีกครั้ง ซึ่งในจดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 กล่าวไว้ว่า “วันแรม 9 ค่ำ เดือน 9 ... เวนนายรัต กรุงเก่า เกนอดหักทำรากพรปรางวัดราชบุณณ 200”⁴ และภายหลังก็ยังมีกรชนอิฐเพิ่มเติมอยู่เรื่อยๆ จนกำแพงและป้อมปราการ⁵ และปราสาทราชวังเหลือเพียงส่วนฐานและกองอิฐหัก ดังนั้นสภาพของเกาะเมืองที่เคยเต็มไปด้วย

¹ กรมพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาท, นิราศกรมพระราชวังบรมมหาสุรสิงหนาทเสด็จไปตีเมืองพม่า พ.ศ.2336 (โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2466)

² เป็นหัวเมืองชั้นนอก คือเมืองที่อยู่ไกลจากราชธานี โดยแบ่งเมืองเหล่านี้ออกเป็นเมือง เอก โท ตรี และจัตวา ตามลำดับความสำคัญ เมืองชั้นเอก เช่น นครศรีธรรมราช พิษณุโลก นครราชสีมา สงขลา เป็นต้น.

³ ประกอบด้วย วัดโลกยสุธาสาธาณู วัดสุวรรณคาราราม วัดพนัญเชิง วัดคูม วัดศาสคาราม

⁴ จดหมายเหตุรัชกาลที่ 3 เล่ม 5 หน้า 42.

⁵ กำแพงเมืองกรุงศรีอยุธยา มีป้อมปืน โดยรอบ 16 ป้อม ประตูเมือง 18 ประตู ประตูช่องกุศ 61 ประตู ประตูน้ำ 20 ประตู รวม 99 ประตู ปัจจุบันป้อมปราการเหลืออยู่ 2 ป้อม คือป้อมเพชร และ ป้อมประตูข้ามปลือก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ปราสาทพระราชวัง วัดวาอารามต่างๆ รวมไปถึงบ้านเรือนประชาชน จึงถูกทอดทิ้งให้เป็นป่ากร้าง ตามที่บาทหลวงปาลเลกัวซ์ ได้บันทึกไว้ในการเดินทางผ่านอยุธยาในสมัยรัชกาลที่ 3 โดยสรุปได้ว่า เมื่อไปถึงอยุธยาจะเห็นเจดีย์ที่เก่าไปตามกาลเวลาชุกชุมเหลืออยู่ ปกคลุมไปด้วยต้นไม้อายุเป็นร้อยๆปี แต่กิ่งก้านปกคลุมโบราณสถาน พระบรมมหาราชวังและวัดหลวง โบราณสถานต่างๆก็ถูกต้นไม้คลุมไปหมดจนกลายเป็นที่อยู่ของพวกนกเค้าแมว แร้ง เป็นที่ฝังมหาสมบัติเมื่อตอนกรุงแตก ซึ่งมีการขุดอยู่เนืองๆ¹

ตัวเมืองกรุงเก่าในขณะนั้น ตั้งอยู่โดยรอบเกาะเมือง มีประชากรทั้งเชื้อสายไทย จีน ลาว มลายู ประมาณ 40,000 คน² ซึ่งคนเหล่านี้ตั้งบ้านเรือนอยู่ทั้งสองฝั่งแม่น้ำรอบเกาะเมืองเพื่อสะดวกในการใช้ชีวิตทั้งการอุปโภคและบริโภค การคมนาคม การเกษตรกรรม ตลอดจนกระทั่งการระบายสิ่งโสโครก ส่วนทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน วัดยังคงเป็นศูนย์กลางชุมนุมกันทางสังคม ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาและประเพณีที่สำคัญ เป็นศูนย์กลางการศึกษา วัดที่สำคัญในระยะแรก เช่น วัดพนัญเชิง วัดสุพรรณดาราราม³ วัดกษัตราธิราช วัดเชิงท่า วัดแม่นางปลื้ม⁴ และวัดรอบนอกเกาะเมืองที่ไม่ถูกพม่าทำลาย

ถึงแม้ว่ากรุงศรีอยุธยาจะเป็นกรุงเก่าไปแล้ว แต่ชาวเมืองหลวงตลอดจนพระมหากษัตริย์ และพระราชวงศ์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ยังรำลึกถึงกรุงเก่าอยู่เสมอ ในทุกๆปีพระมหากษัตริย์จะมีการเสด็จมาเพื่อทอดกฐิน นอกจากนี้จดหมายเหตุปรากฏว่ารัชกาลที่ 4 โปรดให้เกณฑ์ไพร่ไปขุดดินเหนียวที่บางขวดเพื่อนำไปปั้นเป็นรูปเทวดา พระอินทร์ ครุฑ ในงานต่างๆ เช่น ในงานบำเพ็ญพระราชกุศล งานพระศพ เป็นต้น

กรุงเก่าได้รับความสนใจในการบูรณะ ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 ได้โปรดให้บูรณปฏิสังขรณ์พระราชวังบวรสถานมงคลหรือวังหน้าเดิม พระราชทานนามว่า วังจันทร์เกษม ตั้งอยู่บริเวณย่านหัวรอเพื่อเป็นที่ประทับเวลาแปรพระราชฐานเสด็จประพาสกรุงเก่า จึงทำให้บริเวณย่านหัวรอ นั้นเป็นศูนย์กลางการปกครองของเมืองกรุงเก่าไป เพราะมีการตั้งอาคารราชการสำคัญขึ้น ตามวังจันทร์เกษม ส่งผลให้ชุมชนหัวรอ ที่เป็นย่านค้าขายตลาดหัวรอที่ตั้ง

¹ มงเซญอร์ ปาลเลกัวซ์, เล่าเรื่องกรุงสยาม. สันต์ ท. โกมลบุตร แปล (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ก้าวหน้า, 2520), หน้า 79.

² เรื่องเดียวกัน, หน้า 80.

³ วัดสุพรรณดาราราม เดิมชื่อวัดทอง เป็นวัดโบราณที่สมเด็จพระปฐมบรมมหาชนกทรงสร้าง และพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงปฏิสังขรณ์.

⁴ เฉลิม สุขเกษม, “กรุงศรีอยุธยา” อธิบายแผนที่พระนครศรีอยุธยาด้วยคำวินิจฉัยของพระยาโบราณราชธานินทร์ เรื่องศิลปะและภูมิสถานอยุธยา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามมิตร), หน้า 121-131

⁵ พระยาโบราณราชธานินทร์, ประชุมพงศาวดารภาคที่ 63 เรื่องกรุงเก่า, หน้า 177.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกัน มีความสัณฐานมากขึ้น กระทั่งเข้าสู่สมัยมณฑลกรุงเก่าใน พ.ศ.2438 ย่านนี้ก็ จะกลายเป็นย่านศูนย์กลางราชการของเมือง และมณฑลต่อไป

ในสมัยของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น แนวคิดในการอนุรักษ์โบราณสถาน นั้น ยังคงเป็นการอนุรักษ์ตามแบบของสังคมไทยอยู่ ซึ่งมักจะแสดงออกมาด้วยการทำนุบำรุงหรือ ปฏิสังขรณ์สถานที่ต่างๆ ให้คงสภาพแข็งแรง สวยงาม และใช้งานได้เหมือนเดิม ซึ่งแฝงไปด้วย ความเชื่อ ความศรัทธาในเรื่องบุญกุศล ซึ่งแตกต่างกับการอนุรักษ์ในแบบสากล ที่แพร่เข้ามาในสมัย รัชกาลที่ 5 ที่จะเน้นการสงวนรักษาความเป็นของเก่าดั้งเดิม รัชกาลที่ 4 มีแนวคิดเกี่ยวกับการรักษา โบราณสถานไว้เป็นอนุสรณ์ของชาติ เช่นทรงมีพระราชดำริให้สร้างปราสาทขึ้นบนฐานพระที่นั่ง สรรเพชญ์ปราสาทในเขตพระราชฐานของกรุงศรีอยุธยา และจะทำการจารึกพระนาม พระมหากษัตริย์ของกรุงศรีอยุธยาทั้ง 33 พระองค์ตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ไว้เป็นอนุสรณ์สถาน สำหรับบวงสรวงสังเวद्यวาช ซึ่งมีพระราชดำริ “จะให้ปรากฏอยู่สิ้นกาลนาน” แม้จะก่อสร้างไม่ เสร็จเนื่องจากสิ้นรัชกาลไปเสียก่อน แต่ก็แสดงถึงการพยายามที่จะบอกเล่าเรื่องราวประวัติศาสตร์ ในอดีตของบ้านเมือง¹

กรุงเก่าในสมัยเป็นมณฑลกรุงเก่าได้กลายเป็นเมืองสำคัญอีกครั้งหนึ่งในรัชกาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 เมื่อทรงจัดการปกครองหัวเมืองแบบมณฑล เทศาภิบาล ในปีพ.ศ. 2438 พระองค์ทรงจัดตั้ง “มณฑลกรุงเก่า” โดยรวมหัวเมือง 8 เมือง เข้าด้วยกัน อันมีเมืองกรุงเก่า เมืองอ่างทอง เมืองสระบุรี เมืองลพบุรี และเมืองสิงห์บุรี² โดยตั้งสถานที่ทำการ ของมณฑลกรุงเก่าที่เมืองกรุงเก่า ในระยะนี้ได้มีการบูรณะในหลายด้านจนเป็นผลให้มีประชากร อาศัยหนาแน่นขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

รัชกาลที่ 5 โปรดให้บูรณะพระราชวังจันทน์เกษมเป็นสถานที่ราชการ โดยจัดให้พระที่นั่ง พิมานรัตยาเป็นศาลาว่าการข้าหลวงเทศาภิบาล พลับพลาจักรมุข เป็นศาลาว่าการเมือง ตึกใหญ่มุม กำแพงด้านเหนือ เป็นศาลาว่าการอำเภอรอบกรุง ทรงซ่อมโรงช้างให้เป็นที่คุมขังนักโทษ โรงละคร หน้าพลับพลาจักรมุข เป็นที่ทำการศาลมณฑล ส่วนตึกหน้าพระที่นั่งพิมานรัตยาเป็นศาลเมืองและ คลังเก็บราชพัสดุ³ นอกจากนี้ในรัชกาลต่อๆมา ยังได้ตั้งหอทะเบียน ไปรษณีย์ สถานีตำรวจภูธร ใน บริเวณด้านใต้ถัดไปจากพระราชวังจันทน์เกษมลงมา

¹ ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนาภิเษก เล่ม 5. หน้า 288.

² กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสารรัชกาลที่ 5 ม.20/2 “กรมหลวงดำรงราชานุภาพ กราบทูลพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัว ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน ร.ศ. 117”

³ เรื่องเดียวกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ชีวิตชาวกรุงเก่าในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้อาศัยตั้งบ้านเรือน อยู่ริมฝั่งแม่น้ำ ตามเรือนแพ หรือ มิฉะนั้นก็อยู่ในเรือ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบริเวณหัวรอ เป็นบริเวณที่แม่น้ำป่าสักและแม่น้ำลพบุรีมาบรรจบกัน บริเวณหัวรอเป็นเสมือนหัวใจของชาวกรุงเก่าดังที่กล่าวไปแล้ว นอกจากนี้ชาวกรุงเก่ายังอาศัยอยู่บริเวณวัดพันธุเชิงด้วย

แนวคิดการอนุรักษ์โบราณสถานในสมัยรัชกาลที่ 5 นั้นเริ่มที่จะนำแบบสากลมาใช้ในการอนุรักษ์ ซึ่งเริ่มมาจากที่ประเทศในชวงนั้นได้เข้าสู่ยุคล่าอาณานิคม เนื่องจากชาติมหาอำนาจตะวันตก มักจะใช้ข้ออ้างในการเข้ายึดและครอบครองแก่ประเทศต่างๆ ที่ได้ชื่อว่าเป็นประเทศล่าหลัง รัฐบาลสยามจึงได้พยายามทุกทางเพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศสยามเป็นชาติที่มีอารยธรรม หรือที่เรียกทับศัพท์ในสมัยนั้นว่า “ศิวิไลซ์” (Civilized) ช่วงประมาณปีพ.ศ. 2440 รัชกาลที่ 5 ทรงรับสั่งให้ผู้รักษาราชการเมืองกรุงเก่าในตอนนั้นก็คือ พระยาโบราณราชธานินทร์ ดำเนินการ “... ขุดตรวจค้น แค้นฝังฐานปราสาทราชฐานให้ทั่วทั้งพระราชวังขึ้นรักษาไว้ ให้เป็นพยานประกอบพงศาวดารว่า ประเทศไทยได้ตั้งเป็นปึกแผ่นมั่นคง มีความเจริญรุ่งเรืองมาแล้วช้านาน ”¹ ซึ่งถือว่าเป็นการริเริ่มการขุดค้นทางโบราณคดี และการอนุรักษ์โบราณสถานในแบบที่เป็นสากล

เมื่อรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสยุโรปทั้งสองครั้งนั้น ก็ได้้นำพหแนวคิดในการอนุรักษ์โบราณวัตถุ โบราณสถานเข้ามาในสังคมไทย ซึ่งได้ไปศึกษาดูงานการเก็บรักษาโบราณวัตถุในรูปแบบของพิพิธภัณฑ์ หรือการเก็บรักษาเมืองปอมเปอี ของอิตาลีและเมืองซาลเบ็ค ของเยอรมัน ที่ได้จัดไว้เป็นเมืองโบราณ ซึ่งมีการกล่าวถึงการทำให้พิพิธภัณฑ์ที่นั่นอยู่เสมอ เช่นในใจความในพระราชโอรสถึงพระเจ้านั่งยาเธอกรมหลวงดำรงราชานุภาพ ความว่า “มิวเซียมที่นี้เหมือนมิวเซียมกรุงเก่า ออกคิดถึงพระยาโบราณ มันจะแต่งหนังสือเรื่องมิวเซียมนี้”² ซึ่งทำให้ประเทศไทยได้มีพิพิธภัณฑ์ในส่วนภูมิภาคเป็นแห่งแรก ก็คือ “อยุธยาพิพิธภัณฑ์” เป็นพิพิธภัณฑสถานประจำมณฑลกรุงเก่า และเป็นแบบอย่างให้มีการจัดพิพิธภัณฑ์เช่นนี้อีกด้วย

ต่อมาในช่วงปีพ.ศ. 2450 ได้มีการดำเนินการพิธีรั้งมังคลาภิเษกขึ้น ทำให้มีการปรับปรุงพื้นที่ในบริเวณเกาะเมืองอีกครั้ง เช่นแผ้วถาง และปลูกสร้างอาคารต่างๆในพระราชวังโบราณตามหลักการทางโบราณคดี ก่อนที่รัชกาลที่ 5 จะเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ 2 ในปีพ.ศ.2450 ซึ่งเมื่อทรง

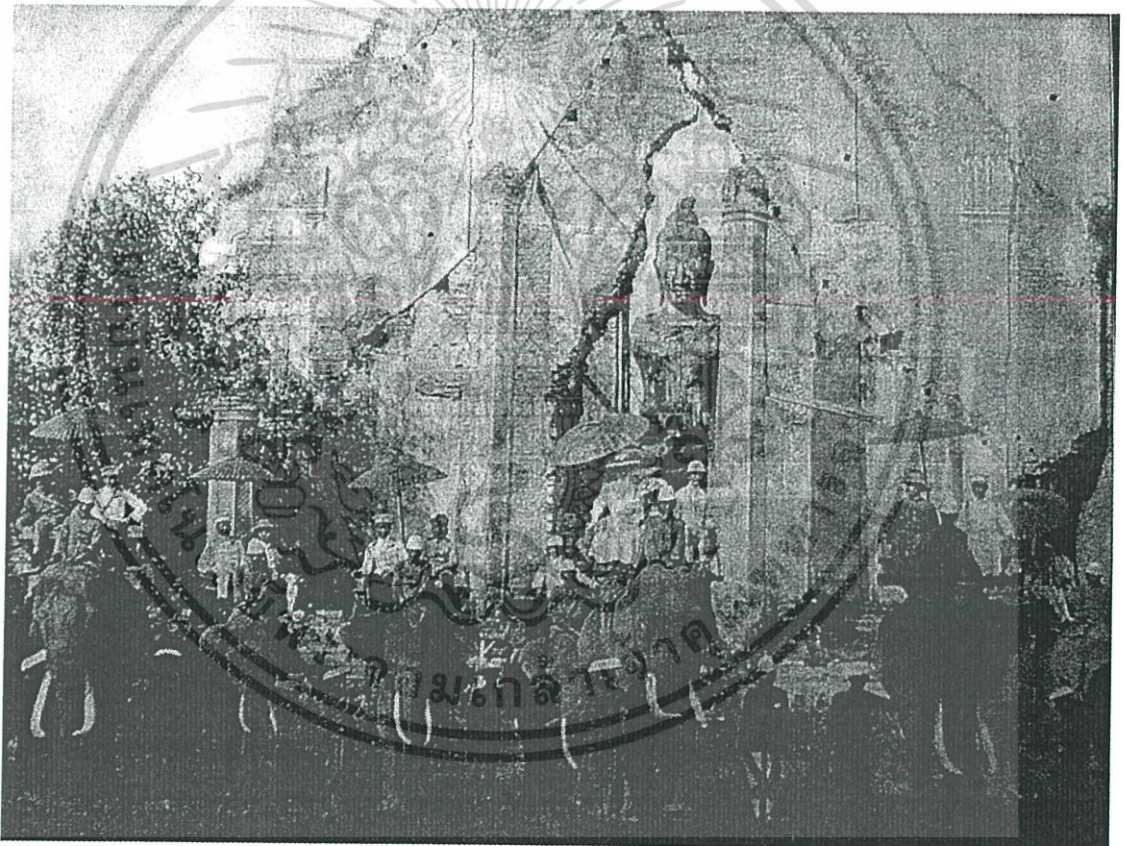
¹ ประชุมพงศาวดารภาคที่ 63. หน้า 149.

² กรมศิลปากร. (2545). นำชมพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทรม. หน้า 23.

³ เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติได้ 40 พรรษาเสมอเท่าสมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 แห่งกรุงศรีอยุธยา ที่สมัยนั้นยังมีความเข้าใจกันอยู่ว่า สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ครองราชย์สมบัติยาวนานที่สุด แต่จากการศึกษาทางประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน เป็นที่สรุปว่า สมเด็จพระรามาธิบดีที่ 2 ครองราชย์สมบัติเป็นเวลา 38 ปี แต่สมเด็จพระบรมไตรโลกนาถได้ครองราชย์สมบัติเป็นเวลา 40 ปี ซึ่งนับว่ายาวนานที่สุดในประวัติศาสตร์กรุงศรีอยุธยา

เสด็จกลับมาจากการประพาสยุโรป และเสด็จมาประกอบพิธีรัชมังคลาภิเษกระหว่างวันที่ 29 พฤศจิกายน - 4 ธันวาคม พ.ศ. 2450 พระองค์ได้ทอดพระเนตรเห็นพระราชวังและโบราณสถานที่ พระยาโบราณราชธานินทร์ได้ขุดแต่งไว้ จึงได้มีพระราชดำริในการตั้งโบราณคดีสโมสรขึ้น นับเป็นจุดเริ่มต้นของโบราณคดีสโมสร ที่ก่อตั้ง ณ พระราชวังโบราณที่เมืองกรุงเก่า

พระองค์ทรงเห็นควรวางเมืองกรุงเก่าควรจะเป็นสถานที่ที่เอาไว้ใน การต้อนรับแขกบ้านแขกเมือง ซึ่งเป็นธรรมเนียมดังที่พระองค์ได้รับการต้อนรับจากบรรดาประเทศต่างๆเมื่อครั้งเสด็จประพาสยุโรป เช่นในครั้งหนึ่งในปีพ.ศ. 2452 ได้ทรงโปรดเกล้าฯจัดการรับรอง ดยุกโยฮันอัลเบรคต์ ผู้ปกครองรัฐบริวนสวิก (Brunschweig) ของเยอรมนี ซึ่งเป็นการแสดงความศิวใจในแบบฉบับของประเทศไทยไปในตัวอีกด้วย ซึ่งได้มีการฉายพระรูปร่วมกัน ดังปรากฏอยู่ในภาพประวัติศาสตร์ที่บริเวณหน้าวิหารพระมงคลบพิตร

รูปที่ 2-25 : สมเด็จพระยาบรมราชานุภาพทรงฉายพระรูปร่วมกับดยุกโยฮันอัลเบรคต์

ที่มา: <http://hpc5.anamai.moph.go.th/> วันที่สืบค้น 9 กันยายน 2559

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ได้มีการเปลี่ยนชื่อเมืองเป็นจังหวัด ดังนั้นในวันที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ. 2459 เมืองกรุงเก่า จึงเปลี่ยนเป็น “จังหวัดกรุงเก่า” ซึ่งใช้เรียกเช่นนี้เรื่อยมาจนกระทั่งในรัชกาลที่ 7 จึงเปลี่ยนชื่อมณฑลกรุงเก่าเป็น “มณฑลอยุธยา” เมื่อวันที่ 17 มีนาคม พ.ศ. 2469 และเปลี่ยนชื่อจังหวัดกรุงเก่าให้เป็น “จังหวัดพระนครศรีอยุธยา” ส่วนชื่อกรุงเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เก่า คงเป็นชื่อเรียกอำเภอว่า อำเภอกรุงเก่า จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2500 เมื่อมีการบูรณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อเตรียมรับอนุ นายกรัฐมนตรีสาธารณรัฐตั้งคณินิยมแห่งสหภาพพม่า จึงได้มีการเปลี่ยนชื่ออำเภอกรุงเก่า เป็นอำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเรียกใช้กันมาจนถึงทุกวันนี้

โครงการบูรณะจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปีพ.ศ. 2499-2500 นั้นเป็นโครงการใหญ่ของรัฐบาลที่ใช้งบประมาณหลายสิบล้านบาท ทั้งการบูรณะวัดและโบราณสถานต่างๆ ควบคู่ไปกับการพัฒนาชุมชนเมือง คือทำถนนหนทาง ติดตั้งระบบไฟฟ้าตามท้องถนน จัดระบบประปาในเกาะเมือง ทำให้จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเจริญรุดหน้าขึ้นมาก นอกจากนั้น โครงการบูรณะในครั้งนี้ยังทำให้เกิดการค้นพบโบราณวัตถุที่บรรจุไว้ในโบราณสถานจำนวนหลายแห่ง โดยเริ่มจากการขุดค้นพบกรุที่วัดมหาธาตุ จนเป็นข่าวกึกโครมมากในช่วงเวลานั้น และได้ปลุกกระแสความสนใจให้กับประชาชนเป็นอย่างมาก จากที่เดิมนั้นก็มีการลักลอบขุดหาโบราณวัตถุตามโบราณสถานต่างๆ อยู่แล้ว จึงยิ่งเกิดปัญหารุนแรงขึ้น เช่น ในวัดราชบูรณะ วัดกุฎีดาว เป็นต้น แต่ถ้าพิจารณาดูแล้ว นับว่าช่วงหลังมานี้เป็นช่วงที่สามารถปลุกกระแสความสนใจในการอนุรักษ์โบราณสถานและประวัติศาสตร์ของชาติแก่สังคมไทยอย่างมาก ทำให้ชื่อเสียงของจังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้นโดดเด่นในฐานะของเมืองประวัติศาสตร์ที่มีโบราณสถานงดงาม ถ้าว้า

ในปีพ.ศ. 2525 กรมศิลปากรได้ดำเนินงานอนุรักษ์โบราณสถานในเมืองพระนครศรีอยุธยา ภายใต้ชื่อ “โครงการอุทยานประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา” ร่วมกับอุทยานประวัติศาสตร์อื่นๆ ทั่วประเทศ ที่ถูกจัดขึ้นในระยะเวลาเดียวกันนี้ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับมาจากยูเนสโก (UNESCO) ที่ให้แนวคิดในการพัฒนาเพื่อการท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ ที่สามารถสร้างผลตอบแทนทางสังคมและเศรษฐกิจ กระทั่งในปีพ.ศ. 2530¹ ไทยได้เข้าร่วมการเป็นสมาชิกภาคีอนุสัญญามรดกโลก จนมาถึงปีพ.ศ. 2534 มีการขึ้นบัญชีขึ้นครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งมรดกโลกทางวัฒนธรรม และการอนุมัติโครงการอนุรักษ์และพัฒนาานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา ในปีพ.ศ. 2536 ส่งผลให้ประชาชนเกิดความตระหนักต่อความสำคัญของประวัติศาสตร์และการอนุรักษ์โบราณสถาน เพื่อรักษาคุณค่าในฐานะที่เป็นแหล่งมรดกโลก

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นจังหวัดที่มีประวัติศาสตร์ความเป็นมาอันยาวนาน เป็นที่ตั้งของเมืองหลวงของแคว้นอโยธยา เป็นที่ตั้งเมืองหลวงของราชอาณาจักรกรุงศรีอยุธยาถึง 417 ปี หลังจากนั้นแม้ว่ากรุงจะแตกไป เมืองหลวงจะย้ายไปที่อื่น กรุงศรีอยุธยาจะกลายเป็นกรุงเก่า และเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาในปัจจุบันก็ตาม แต่ประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาก็ยังคงมีความสำคัญและควรค่าแก่การเก็บรักษาไว้ให้ทุกคนได้รู้ความเป็นมาของ

¹ กรมศิลปากร. (2540). *แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนาานครประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา*.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่จะต่อยอดความคิดทางประวัติศาสตร์ไปถึงความเป็นมาของชาติไทยในอดีตต่อไป

พระแสงราชศัสตรา

พระแสงราชศัสตรา เป็นเครื่องประกอบพระราชอิสริยยศที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้แสดงถึงพระราชอำนาจและอาญาสิทธิ์สูงสุดในการปกครองแผ่นดิน รวมทั้งเป็นเครื่องประกอบอย่างหนึ่งในชุดเครื่องเบญจราชกกุธภัณฑ์และใช้ประกอบในพระราชพิธีที่สำคัญต่างๆ เช่น พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีบรมราชาภิเษก เป็นต้น

ซึ่งในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีการพระราชทานพระแสงราชศัสตราประจำมณฑลและเมืองในช่วงริเริ่มระบบเทศาภิบาล ซึ่งมีพระราชประสงค์คือ การพระราชทานพระแสงราชศัสตราประจำมณฑลต่างๆ เพื่อเป็นสัญลักษณ์แทนพระองค์ โดยผ่านตัวสมุหเทศาภิบาลมณฑล หรือผู้ว่าราชการเมือง ให้ปฏิบัติราชการแทนพระองค์เท่านั้น แต่ไม่มีอำนาจสิทธิ์ขาดในการลงโทษ หรือตัดสินประหารชีวิตผู้ใดเหมือนกับธรรมเนียมในอดีตอีกต่อไป เพื่อเป็นการลดทอนอำนาจของผู้ปกครองเมืองนั้นๆ ลงในระบบกินเมือง

อีกประการหนึ่ง คือ ในพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยานั้น ในช่วงหลังจากที่รัชกาลที่ 4 นั้น ได้ยกเลิกการพระราชทานเครื่องยศลงแล้ว จึงไม่มีอาวุธในการประกอบพิธี จึงทำให้เจ้าเมืองขาดความยำเกรง ซึ่งคนสยามในสมัยของรัชกาลที่ 5 นั้นยังมีความเชื่อเรื่องสิ่งเหนือธรรมชาติอยู่มาก จึงได้ให้ใช้พระแสงราชศัสตราลงไปแช่ในน้ำพิพัฒน์สัตยา และให้ข้าราชการค้มเพื่อแสดงความจงรักภักดี

การพระราชทานพระแสงราชศัสตรานั้น ไม่ได้ถือว่าเป็นเครื่องหมายแสดงเกียรติยศและบำเหน็จความชอบแก่ผู้ได้รับพระราชทาน เพราะเมื่อใดที่พระองค์เสด็จไปที่มณฑลหรือเมืองนั้นๆ สมุหเทศาภิบาลหรือผู้ว่าราชการ จะต้องทูลเกล้าฯ ถวายพระแสงราชศัสตราประจำเมืองนั้นๆ คืนไว้ประจำพระองค์ตลอด จนกระทั่งเสด็จกลับ จึงจะพระราชทานคืนไว้ตามธรรมเนียมเดิม

ปัจจุบัน แม้จะล้มเลิกระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยแล้ว แต่ประเพณีเกี่ยวกับพระแสงราชศัสตราดังกล่าวก็ยังยึดถืออยู่ แต่เป็นเชิงพิธีการเท่านั้น

2.5.4 บุคคลสำคัญของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. พระยาโบราณราชธานินทร์ สยามมินทรภักดี พิริยพาหะ (พร เดชะคุปต์)

(28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2414 – 30 เมษายน พ.ศ. 2479)

มหาอำมาตย์โท พระยาโบราณราชธานินทร์ สยามมินทรภักดี พิริยพาหะ (พร เดชะคุปต์) เกิดในรัชกาลที่ 5 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ ปีมะแม พ.ศ. 2414 เป็นบุตรขุนฤทธิ์ครุณเสริฐ (เดช เดชะคุปต์) สารวัตรใหญ่มหาดเล็กเวรฤทธิ์ กับนางไผ่ ฤทธิ์ครุณประเสริฐ มีพี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกัน 6 คน

เกิดที่คลองบางกอกน้อยเหนือวัดศรีสุคาราม จังหวัดธนบุรีเมื่อยังเยาว์วัยได้ศึกษาที่สำนักวัด ยี่สำน บิดานำตัวถวายเป็นมหาดเล็กใน สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช เจ้าฟ้าจุฬาลงกรณ์ สยาม มกุฎราชกุมาร แล้วเข้าเรียนต่อที่โรงเรียนสราญรมย์ ศึกษาในสำนักพระยาศรีสุนทรโวหาร (น้อย อาจารยางกูร) แล้วไปเรียนต่อที่ตำหนักสวนกุหลาบ ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สร้างขึ้นใหม่สอนวิชาชั้นสูงใน สมัยนั้น

พระยาโบราณราชธานินทร์ รับราชการตั้งแต่อายุ 18 ปี รับราชการในกรุงเทพมหานคร 7 ปี รับราชการอยู่ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา 33 ปี รับพระราชทานเงินเดือนตั้งแต่เดือนละ 16 บาท ถึง เดือนละ 1,750 บาท (ในสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครองพ.ศ. 2475)

พระยาโบราณราชธานินทร์ รับราชการตั้งแต่ชั้นต่ำจนถึงเป็นอุปราช อันเป็นขั้นสูงสุดใน ข้าราชการหัวเมือง รับราชการอยู่นานถึง 3 รัชกาล นับว่าเป็นผู้ที่มีความสามารถในการปกครอง บ้านเมืองและมีความรอบรู้ในเรื่อง โบราณคดีอย่างยากที่จะหาคนเทียบได้ในจังหวัด พระนครศรีอยุธยาอีกด้วย ความสามารถในการปกครองบ้านเมืองในมณฑลอยุธยา นั้น พระยา โบราณราชธานินทร์ ได้ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความมานะอดทนตามแบบอย่างของทางราชการและตาม คำสั่งของผู้บังคับบัญชาจนเป็นผลดีต่อประเทศด้วยสติปัญญาความสามารถของตนเอง

พระยาโบราณราชธานินทร์ ชื่นชอบการอ่านหนังสือพระราชพงศาวดาร และท่องเที่ยวดู โบราณสถานโบราณวัตถุ ชวนชาวบ้านบุกป่าฝ่าดงค้นคว้าหาโบราณสถานและโบราณวัตถุ ตั้งแต่ยังเป็นหลวงอนุรักษ์ภูเบศร์ จนได้รับตำแหน่งพระยาโบราณราชธานินทร์ จึงทำให้มีความรู้แตกฉาน ในโบราณสถานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างดี มีข้าราชการที่กรุงเทพฯ มาราชการที่ มณฑลอยุธยาที่สนใจในโบราณคดีก็ขอให้พระยาโบราณราชธานินทร์พาไปที่ขอยู่เสมอ จนความ ทราบไปถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์โปรดวิชาโบราณคดีมาก และเอา พระทัยใส่ในเรื่องโบราณคดีกรุงศรีอยุธยามานาน ก็โปรดชักใช้ใต้วามพระยาโบราณราชธานินทร์ เวลาไปประทับที่พระราชวังบางปะอินก็โปรดให้พระยาโบราณราชธานินทร์นำเสด็จไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ทอดพระเนตรโบราณสถานต่างๆ ในมณฑลอยุธยาอยู่เนืองๆ จึงเป็นเหตุให้พระองค์ทรงพระเมตตา
กรุณาพระยาโบราณราชธานินทร์ยิ่งขึ้นต่อมา

พระยาโบราณราชธานินทร์เป็นผู้รู้เรื่องโบราณวัตถุสถานของพระนครศรีอยุธยาอย่างลึกซึ้ง
เห็นได้จากเมื่อท่านได้ออกตรวจราชการหรือออกไปสำรวจในที่ต่างๆ จะเที่ยวดูโบราณสถาน และ
ตรวจดูโบราณวัตถุตามโบราณสถานร้าง ซึ่งนับเป็นคุณูปการต่อมณฑลอยุธยามาก เพราะได้มีการ
เก็บรวบรวมโบราณวัตถุที่พบมาอยู่รวมกันที่พระราชวังจันทร์เกษม เมื่อรวบรวมมากยิ่งขึ้นก็จัดขึ้น
เป็นพิพิธภัณฑ์ โดยเรียกว่า “โบราณพิพิธภัณฑ์” และเจริญมากยิ่งขึ้นเป็น “อยุธยาพิพิธภัณฑสถาน”
เป็นพิพิธภัณฑ์ที่จัดขึ้นอย่างทันสมัย และเป็นที่ยินยอมทั่วไปของคนทั่วไปที่เข้ามาเยี่ยมชมและสมเด็จ
ฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพได้กล่าวถึงพิพิธภัณฑ์แห่งนี้ไว้ด้วย ดังความว่า

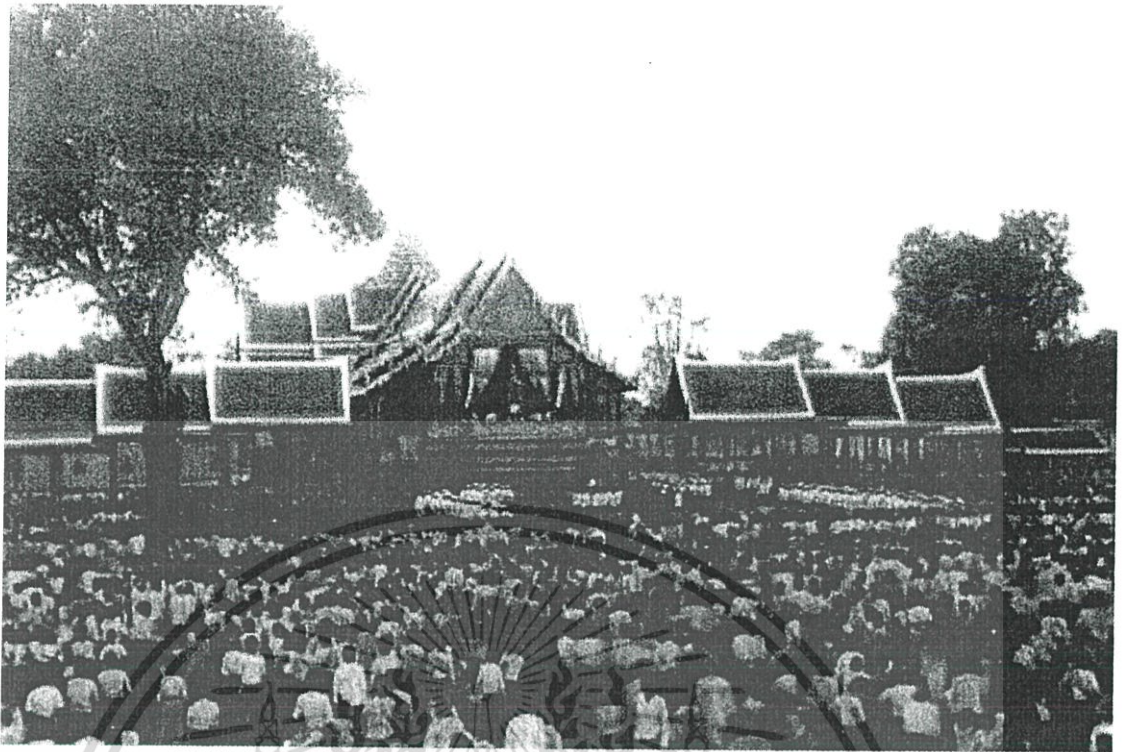
“แม้พิพิธภัณฑสถานในกรุงเทพฯ แล้วก็ดี แต่ยังจัดเหมือนกับเป็นคลังเก็บของ คนจะไปดูก็ยาก
อยุธยาพิพิธภัณฑสถานที่พระยาโบราณฯ จัดขึ้น เป็นพิพิธภัณฑ์สมัยใหม่ จึงเป็นที่คนชอบไปดู
สมเด็จฯ พระพุทธเจ้าหลวง ก็โปรดเสด็จไปทอดพระเนตร”

พระยาโบราณราชธานินทร์ ได้ศึกษาพื้นที่กรุงเก่าแทบจะทุกหัวระแหง และเกือบตลอด
ชีวิตของการรับราชการ ในมณฑลกรุงเก่าของท่าน ท่านได้พยายามอนุรักษ์และรักษาโบราณสถาน
ต่างๆ ไว้ หลายแห่ง ดังเช่น กรณีที่ได้มีการพิจารณาเรื่องคลังวัดพญูเจิงที่ถูกกัดเซาะ และท่านได้
เขียนเสนอแนวทางแก้ไข โดยขอพระราชทานพระราชานุญาต ต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า
เจ้าอยู่หัว ความว่า

“คลังวัดพญูเจิง ตั้งแต่ประมาณ ๑๐ ปีมานี้ ถูกน้ำกัดเซาะเข้าไปคร่าวละ ๒ วา ชั้นแรก
ข้าพระพุทธเจ้าได้ลงรอกันสายน้ำไปอยู่ได้ราว ๒ ปีก็พัง ถึงปีนี้ (พ.ศ. ๒๔๖๐) คลังก็พังเข้าไป
ประมาณ ๒ วาเศษ ยังอีก ๑๕ วา ก็จะถึงผนังพระวิหาร ข้าพเจ้าได้บอกเข้าไปยังกระทรวงธรรมการ
ได้ขอให้นายช่างกรมทคนน้ำมาช่วย ข้าพระพุทธเจ้าเห็นด้วยเกล้าว่า ทางที่จะแก้มี ๒ ทางคือ ทางหนึ่ง
คือขุดปากคลองสวนพลู ให้กว้างและลึก ชักสายน้ำให้แบ่งลงทางคลองข้างเหนือวัด บางที่อาจจะทำ
ให้น้ำตอนหน้าวัดอ่อนลงได้บ้าง อีกทางหนึ่งคือหาเรือใหญ่ๆ ที่ชำรุด ใช้ไม่ได้มาจมที่คลัง คิดด้วย
เกล้าว่า เมื่อสายน้ำพัดมากระทบเรือที่จมไว้ไม่ถูกดินแลต่อไปเมื่อโคลนทรายยังขังเต็มลำเรือที่จะ
กลายเป็นรากกั้นน้ำเซาะได้”

ผลงานที่โดดเด่นของพระยาโบราณราชธานินทร์

1. ชักชวนข้าราชการ พ่อค้า และประชาชน ร่วมกันสร้างโรงพยาบาลปัญจฉัตรอุทิศ เป็นโรงพยาบาลแห่งแรกของมณฑลอยุธยา (ปัจจุบันเป็นที่ทำการสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา) และนำเงินที่เหลือจากการสร้างโรงพยาบาลไปสร้างโอสถศาลาปัญจฉัตรอุทิศที่จังหวัดสระบุรี
2. จัดตั้งสุขาภิบาลกรุงเก่าในปี พ.ศ. 2459 เพื่อดูแลความเป็นระเบียบเรียบร้อย
3. ปรับปรุงตลาดใหม่ที่บริเวณหัวรอเมื่อ พ.ศ. 2458 โดยสร้างเป็นห้องแถว พื้นคอนกรีต ท่อระบายน้ำ สร้างโรงภาพยนตร์และตลาดแผงลอย (ปัจจุบันคือตลาดหัวรอ ซึ่งเป็นแหล่งค้าขายที่สำคัญแห่งหนึ่ง)
4. จัดสร้างถนนรอบเกาะเมืองอยุธยาจนแล้วเสร็จต่อจากพระเจ้านั่งยาเธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ สมุหเทศาภิบาลพระองค์แรก
5. บูรณปฏิสังขรณ์วัดร้างภายในตัวเมืองอยุธยา ที่สำคัญได้แก่การบูรณะซ่อมแซมต่อพระกรด้านซ้ายและขวาของพระมงคลบพิตรเมื่อ พ.ศ. 2461 นอกจากนี้ยังได้ออกระเบียบการรื้อถอนวัดร้างเพื่อป้องกันการบุกรุก
6. ทำนุบำรุงด้านการเกษตรกรรม โดยรวบรวมข้อมูลทางด้านเกษตรกรรม ขุดลอกคูคลอง และจัดเก็บผักตบชวา
7. ขุดแต่งบริเวณพระราชวังโบราณและปลูกสร้างพระที่นั่งสรรเพชญ์มหาปราสาทบริเวณรากฐานเดิมเพื่อใช้ในการพระราชกุศลรัชมงคล ฉลองสิริราชสมบัติครบ 40 ปีของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ในปี พ.ศ. 2451
8. เก็บรวบรวมศิลปวัตถุและโบราณวัตถุที่พบภายในเมืองอยุธยารวบรวมไว้ ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้นำสิ่งของเหล่านั้นไปจัดแสดงที่พระราชวังจันทน์เกษม (ภายหลังกรมศิลปากรได้จัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจันทน์เกษม)

รูปที่ 2-26 พระที่นั่งสรรเพชญมหาปราสาทที่สร้างในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวซึ่งพระยาโบราณราชธานินทร์เป็นหัวหน้างานจัดสร้างบนรากฐานเดิม ซึ่งได้รื้อถอนออก
ในภายหลัง

ที่มา : <http://lek-prapai.org/home/view.php?id=927> วันที่สืบค้น 10 กันยายน 2559

สิ่งที่พระยาโบราณราชธานินทร์ได้ทำให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น ล้วนแต่มีแต่
คุณประโยชน์มากมายมหาศาลทั้งกับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและประเทศไทยเอง จึงทำให้
โครงการพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจัดตั้งหอรัลึกพระยาโบราณราช
ธานินทร์เพื่อเป็นเกียรติให้กับผู้สร้างคุณูปการมากมายไว้ให้กับชาวอยุธยา และทำให้จังหวัด
พระนครศรีอยุธยาเป็นเมืองท่องเที่ยวและเมืองประวัติศาสตร์ที่ควรค่าแก่การศึกษาและอนุรักษ์
ต่อไป

2. พระยารัตนกุลอดุลยภักดี (จรัส รัตนกุล)

(22 พฤษภาคม พ.ศ. 2402 – 26 สิงหาคม พ.ศ. 2465)

เป็นผู้ใหญ่บ้านและกำนันคนแรกของประเทศไทย เกิดในรัชกาลที่ 4 ปีมะแม เป็นบุตร
หลวงพิเศษสุวรรณกิจ (ชื่น) ซึ่งหลวงพิเศษสุวรรณกิจ เป็นบุตรพระราชสมบัดี บุตรเจ้าพระยา
รัตนธิเบศร์ (ถุน) สมุหนายกคนแรกของประเทศไทยในสมัยรัชกาลที่ 2 เป็นต้นตระกูล “ รัตนกุล ”
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อจบการศึกษา ได้เข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กในสมัยรัชกาลที่ 5 พ.ศ.2435 เมื่อสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ได้รับโปรดเกล้าฯ ไปดำรงตำแหน่งเสนาบดีกระทรวงมหาดไทยทรงได้เลือกนายจรัส รัตนกุล ซึ่งขณะนั้นมีบรรดาศักดิ์เป็น ขุนวรกิจพิศาล เป็นผู้รักษาพระราชวังบางปะอิน และได้เลื่อนบรรดาศักดิ์ขึ้นเป็นหลวงราชภพบริหารตำแหน่งเจ้ากรมรักษาพระราชวังคนแรก

เมื่อมีการ โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งมณฑลเทศาภิบาลพลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ ได้ทรงเป็นสมุหเทศาภิบาลมณฑลอยุธยา ได้มีการปรับปรุงกฎหมายลักษณะปกครองท้องที่ โดยหลวงเทศาภิบาลวิจารณ์ได้ทดลองจัดตั้งหมู่บ้านและตำบลขึ้นในปี 2435 ราษฎรชาวบางปะอินได้เลือกหลวงราชภพบริหาร (จรัส รัตนกุล) เป็นผู้ใหญ่บ้านคนแรก ในปี พ.ศ.2437 เมื่อประชุมผู้ใหญ่บ้านเพื่อเลือกกำนัน ผู้ใหญ่บ้านทั้งหลายก็พร้อมใจกันเลือกหลวงราชภพบริหารเป็นกำนันคนแรกประจำตำบลบ้านเลน ซึ่งนับเป็นกำนันคนแรกของประเทศไทยต่อมาได้รับแต่งตั้งเป็นนายอำเภออุทัย (อำเภอบางปะอินปัจจุบัน) ในปีพ.ศ.2439 หลวงราชภพบริหาร ขณะดำรงตำแหน่งนายอำเภออุทัย ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาวิเศษไชยชาญตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดอ่างทอง พ.ศ.2442 ดำรงตำแหน่งผู้ว่าราชการจังหวัดราชบุรี ได้เลื่อนบรรดาศักดิ์เป็นพระยาอมรินทร์ฤาไชย พ.ศ.2445 ดำรงตำแหน่งสมุหเทศาภิบาลมณฑลราชบุรี พ.ศ.2447 ลาออกจากราชการเนื่องจากป่วย

พระยาอมรินทร์ฤาไชย (นายจรัส รัตนกุล) ไม่มีบุตร,ธิดา และได้ถึงอนิจกรรมที่บ้านบางกระบือ เมื่อวันที่ 26 สิงหาคม พ.ศ.2465 อายุได้ 63 ปีเศษ

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) ทรงพระราชทานเครื่องประดับศพได้รับพระราชทานพานทองเป็นเกียรติยศ และได้ตั้งพระราชทานบัญญัตินามสกุลพระยาอมรินทร์ฤาไชย ได้รับโปรดเกล้าฯ พระราชทานสัมญาบัตรให้มีพระราชทินนามว่า พระยารัตนกุลอดุลยภักดี ต้นสกุล “รัตนกุล” เครื่องราชอิสริยาภรณ์ที่ได้รับพระราชทาน ได้แก่ ทวีติยาภรณ์มงกุฎสยาม ทูตียจุลจอมเกล้า ตรีตราภรณ์ช้างเผือก และเหรียญราชรุจิทอง

3. พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์

(27 พฤษภาคม พ.ศ. 2406 – 5 เมษายน พ.ศ. 2466)

มหาอำมาตย์โท พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ อดีตผู้บังคับการกรมทหารรักษาพระองค์ อัครราชทูตพิเศษประจำกรุงปารีส และข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า และต้นราชสกุลวัฒนวงศ์ มีพระนามเดิมว่า พระองค์เจ้าวัฒนานูนวงศ์ เป็นพระราชโอรสพระองค์ที่ 63

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ประสูติแต่เจ้าจอมมารดาบัว ธิดาเจ้าพระยา
นครศรีธรรมราช (น้อยคั่นเมือง ซึ่งเป็นพระโอรสของพระเจ้ากรุงธนบุรี)

พระองค์เจ้าวัฒนาวงศ์ ทรงรับราชการในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว วันที่
7 กันยายน พ.ศ. 2434 ได้รับพระราชทานสัญญาบัตรเป็นราชองครักษ์¹ ต่อมาในปี พ.ศ. 2438 ทรง
พระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาขึ้นเป็น กรมหมื่นมรุพงศ์ศิริพัฒน์ รับราชการในกรมทหาร
มหาดเล็กราชวัลลภ ราชองครักษ์ ต่อมาทรงรับตำแหน่งอัครราชทูตประจำกรุงปารีส

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงจัดระเบียบการปกครองแบบมณฑล
เทศาภิบาล ภายใต้ดูแลของ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ เสนาบดี
กระทรวงมหาดไทย ได้รวมเอา 8 หัวเมือง คือ กรุงเก่า (พระนครศรีอยุธยา) อ่างทอง สระบุรี ลพบุรี
อินทบุรี (ปัจจุบันคืออำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี) พรหมบุรี (ปัจจุบันคืออำเภอพรหมบุรี จังหวัด
สิงห์บุรี) พระพุทธบาท (ปัจจุบันคืออำเภอพระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี) และสิงห์บุรีเข้าเป็นมณฑล
กรุงเก่า และตั้งว่าการมณฑลที่มณฑลกรุงเก่า เมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2438 (ร.ศ. 114) พลตรี พระ
เจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมรุพงศ์ศิริพัฒน์ ทรงดำรงตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาลของมณฑลกรุงเก่า
พระองค์แรก

พระตำหนักของ พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมรุพงศ์ศิริพัฒน์ ตั้งอยู่ที่ท้ายเกาะลอย
เรียกว่าตำหนักตะพานเกลือ เนื่องจากมีวัดตะพานเกลือ หรือ ตะพานเกลือเป็นวัดโบราณสมัยกรุงศรี
อยุธยาตั้งอยู่ในละแวกนั้น (ปัจจุบันเป็นที่ตั้งของวิทยาลัยต่อเรือพระนครศรีอยุธยา)

พ.ศ. 2446 (ร.ศ. 122) พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมรุพงศ์ศิริพัฒน์ เป็นข้าหลวง
เทศาภิบาล ดำเนินราชการมณฑลปราจีนบุรี แทนพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอลังการ โดยพระยา
โบราณนุราชบุรี (พระยาโบราณราชธานินทร์ (พร เดชะคุปต์)) เป็นผู้รั้งตำแหน่งข้าหลวง
เทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่าแทน

พลตรี พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหมื่นมรุพงศ์ศิริพัฒน์ เป็นผู้ดำเนินราชการมณฑลกรุงเก่า
และมณฑลปราจีนบุรีในคราวเดียวกัน จนเมื่อ พ.ศ. 2449 (ร.ศ. 125) พระองค์ได้ทรงขอพระราชทาน
พ้นจากตำแหน่งข้าหลวงเทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า เพื่อปกครองมณฑลปราจีนบุรีแต่เพียงมณฑล
เดียว²

¹ ราชกิจจานุเบกษา, พระราชทานสัญญาบัตร, เล่ม 8, ตอน 24, 13 กันยายน พ.ศ. 2434, หน้า 220

² แจ้งความกระทรวงมหาดไทย เรื่อง พระเจ้าน้องยาเธอกรมหมื่นมรุพงษ์ขอพระราชทานพ้นจากข้าหลวง
เทศาภิบาลสำเร็จราชการมณฑลกรุงเก่า และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พระยาโบราณนุราชบุรีเป็นข้าหลวง
เทศาภิบาลมณฑลกรุงเก่า. (2449, 3 มิถุนายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 23 ตอนที่ 9. หน้า 183.

ในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนขึ้นเป็น กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ เมื่อ พ.ศ. 2455

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าวิวัฒนานวงศ์ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ สิ้นพระชนม์ในรัชกาลที่ 6 เมื่อวันที่ 6 พฤษภาคม ค.ศ. 1285 (5 เมษายน พ.ศ. 2466) พระชันษา 61 ปี ทรงเป็นต้นราชสกุลวิวัฒนวงศ์

4. ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ (หลวงประดิษฐมนูธรรม)

(11 พฤษภาคม พ.ศ. 2443 – 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2526)

ศาสตราจารย์ ดร.ปรีดี พนมยงค์ หรือ อำมาตย์ตรีหลวงประดิษฐมนูธรรม เกิดที่ตำบลท่าวาสุกรี อำเภอกรุงเก่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุตรของนายเสียงและนางลูกจันทร์ พนมยงค์ คหบดีชาวอยุธยา เป็นผู้นำคณะราษฎรสายพลเรือน ผู้ก่อการเปลี่ยนแปลงการปกครองของสยามจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 และเป็นผู้ให้กำเนิดรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทย เคยดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของประเทศไทย 3 สมัย¹ และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่าง ๆ อีกหลายสมัย เป็นผู้ก่อตั้งและผู้ประศาสน์การเพียงคนเดียวของมหาวิทยาลัยวิชาธรรมศาสตร์และการเมือง และเป็นผู้ก่อตั้งธนาคารชาติไทย (ปัจจุบันคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย)

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ปรีดีเป็นผู้นำขบวนการเสรีไทยต่อต้านกองทัพจักรวรรดิญี่ปุ่น ทำให้ประเทศไทยรอดพ้นจากการเป็นผู้แพ้สงครามนอกจากนี้เขายังได้รับแต่งตั้งเป็นผู้สำเร็จราชการแทนพระองค์ ในรัชกาลที่ 8 และได้รับพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ยกย่องในฐานะ "รัฐบุรุษอาวุโส"

ปรีดีต้องยุติบทบาททางการเมืองหลังเหตุการณ์พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลสวรรคต โดยถูกกล่าวหาจากพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามว่ามีส่วนเกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ดังกล่าว ต่อมาเกิดการรัฐประหาร พ.ศ. 2490 เป็นเหตุให้เขาต้องลี้ภัยการเมืองไปยังประเทศจีนและฝรั่งเศสรวมระยะเวลากว่า 30 ปี และไม่ได้กลับสู่ประเทศไทยอีกเลยจนกระทั่งถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 2 พฤษภาคม พ.ศ. 2526

¹ ราชกิจจานุเบกษา, พระบรมราชโองการ ประกาศตั้งนายกรัฐมนตรี, ตอนที่ 16, เล่ม 63, วันที่ 25 มีนาคม พ.ศ. 2489, หน้า 118

ระหว่างที่ลี้ภัยอยู่ต่างประเทศ ปรีดีได้ฟ้องร้องผู้ใดก็ตามหมิ่นประมาทต่อศาลยุติธรรม ผลปรากฏว่าศาลตัดสินให้ชนะทุกคดี และยังได้รับความรับรองจากทางราชการตลอดจนเงินบำนาญ และหนังสือเดินทางของไทย

ใน พ.ศ.2542 ที่ประชุมสมัชชาสามัญครั้งที่ 30 ขององค์การยูเนสโก ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ได้มีมติประกาศให้ ปรีดี พนมยงค์ เป็น "บุคคลสำคัญของโลก" และได้ร่วมเฉลิมฉลองในวาระครบรอบ 100 ปี ชาตกาลของเขา ระหว่าง พ.ศ.2543-พ.ศ.2544 นอกจากนี้ นิตยสารเอเชียวิกยังได้เสนอชื่อของเขาเข้าชิงตำแหน่ง "Asian Of The Century" อีกด้วย

สิ่งที่ปรีดีได้สร้างไว้ให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้แก่ การวางผังเมืองอยุธยาใหม่ อันเป็นการนำความเจริญมาสู่จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ยังได้ร่วมสร้างสะพานปรีดี-ธำรง ข้ามแม่น้ำป่าสัก และได้ขอพระราชทานทรัพย์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดลเป็นจำนวนหนึ่งแสนบาทเพื่อสร้างอาคารเรียน "อาคารพระราชทาน" หอประชุม โรงอาหาร และบ้านพักครู 30 หลังให้แก่โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

5. พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ (พลเรือตรี หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์)

(21 พฤศจิกายน พ.ศ.2444 – 3 ธันวาคม พ.ศ.2531)

พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ (ชื่อ-นามสกุลเดิม: ถวัลย์ ชารีสวัสดิ์) เกิดที่ตำบลหัวรอ อำเภอรอบกรุง (ปัจจุบัน คือ อำเภอพระนครศรีอยุธยา) จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นบุตรของนายอู่ กับนางเงิน ชารีสวัสดิ์ เริ่มการศึกษาที่ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย และ โรงเรียนมัธยมวัดเทพศิรินทร์ จากนั้น เข้าศึกษาต่อที่ โรงเรียนนายเรือ กรุงเทพ และได้ศึกษาวิชากฎหมายจนสำเร็จได้เป็นเนติบัณฑิตไทย ในขณะที่รับราชการอยู่ในกองทัพเรือ ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์และราชทินนามเป็น หลวงธำรงนาวาสวัสดิ์

พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ เป็นบุคคลหนึ่งที่ได้เข้าร่วมในการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ พ.ศ.2475 โดยตัดสินใจเป็นสมาชิกคณะราษฎรเพียง 1 วันเท่านั้นก่อนการปฏิวัติ จากการชักชวนของ หลวงสินธุสงครามชัย (สินธุ์ กมลนาวิน) เพื่อนายทหารเรือด้วยกัน ที่เป็นหัวหน้าฝ่ายทหารเรือในคณะราษฎร หลังจากที่ได้ทราบมาก่อนหน้านั้น โดยมาชักชวนถึงที่บ้านพักในตรอกวัดสามพระยาวรวิหาร บางขุนพรหม ในเวลาเย็น จึงตัดสินใจเข้าร่วมด้วยในขณะนั้น โดยในเวลาประมาณ 03.00 น. ของเช้าวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 ซึ่งเป็นวันปฏิวัติ พล.ร.ต.ถวัลย์ ขณะนั้นอยู่ในยศ เรือโท (ร.ท.) ได้ออกจากบ้านพักมาคนเดียวด้วยรถลาก มาที่ท่าราชวรดิฐ ซึ่งเป็นจุดนัดพบตามแผน ซึ่ง พล.ร.ต.ถวัลย์ ได้พกปืนพกขนาด 6.35 มิลลิเมตร (6.35 มม.) พร้อมด้วยกระสุนมาด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนั้นเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองสำเร็จแล้ว ได้เริ่มบทบาททางการเมืองโดยได้รับแต่งตั้งให้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรประเภทที่ 2 (ส.ส.ประเภทที่ 2) และได้เข้าร่วมในคณะรัฐมนตรี ครั้งแรกในสมัยรัฐบาลของพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เมื่อปี พ.ศ.2476 และเมื่อปี พ.ศ.2477 ภายหลังจากพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ทรงสละราชสมบัติ ได้รับการแต่งตั้งจากรัฐบาล ให้เป็นหัวหน้าคณะ เดินทางไปกราบบังคมทูลเชิญ พระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าอานันทมหิดล ที่ประทับอยู่ ณ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เสด็จขึ้นครองราชย์ เป็นพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 8 ในราชวงศ์จักรีสืบไป ในปี พ.ศ.2479 - พ.ศ.2481 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ต่อมาได้รับแต่งตั้งให้เป็น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ในสมัยรัฐบาลของ นายปรีดี พนมยงค์

พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีต่อจาก นายปรีดี พนมยงค์ เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม พ.ศ.2489 ในช่วงที่เข้ารับตำแหน่งนั้น ประเทศอยู่ในภาวะหลังสงคราม เศรษฐกิจของประเทศกำลังทรุดหนัก พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ได้แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยการจัดตั้ง องค์การสรรพยาหาร ขึ้น โดยการซื้อของแพงมาขายถูกให้แก่ประชาชนเพื่อตรึงราคาสินค้าไม่ให้สูง และเรียกเก็บธนบัตรที่ฝ่ายสัมพันธมิตรนำเข้ามาใช้จ่ายจากประชาชนด้วยการออกธนบัตรใหม่ให้แลก รวมทั้งนำเอาทองคำซึ่งเป็นทุนสำรองของชาติออกขายแก่ประชาชน และจากเหตุการณ์นี้ทางรัฐบาลและรวมทั้งตัวนายกรัฐมนตรีถูกกล่าวหาว่ามีส่วนรู้เห็นในการส่งข้าวออกขายนอกประเทศ โดยนำข้าวขึ้นดีไปขายเหลือแต่เพียงข้าวหักสำหรับเลี้ยงสัตว์ไว้ให้ประชาชนบริโภคเองในประเทศ รวมถึงการคอร์รัปชันประการต่าง ๆ ในรัฐบาล ทำให้ฝ่ายค้านโดย พรรคประชาธิปัตย์เปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจยาวนานถึง 7 วัน 7 คืน ติดต่อกัน ซึ่งเป็นการอภิปรายครั้งแรกด้วยที่มีการถ่ายทอดเสียงทางวิทยุ แม้จะได้รับความเสียหายไม่ไว้วางใจ แต่กระแสกดดันที่รุนแรงทำให้ท่านต้องลาออกในวันรุ่งขึ้น และได้รับเลือกกลับมาเป็นนายกรัฐมนตรีต่อทันที

ซึ่งสถานการณ์บ้านเมืองในเวลานั้น มีความแตกแยกกันเองในหมู่นักการเมือง และประชาชนค่อนข้างมากหลัง เหตุการณ์สวรรคตของรัชกาลที่ 8 และเหตุอื่น ๆ บทบาทของท่านในช่วงนี้ คือ การเจรจาทำความเข้าใจกันของทั้งสองฝ่าย เพื่อประสานรอยร้าว จนได้รับฉายาจากสื่อมวลชนว่า "นายกฯ ลีนทอง" แต่สถานการณ์ก็ไม่ดีขึ้นจนนำไปสู่การรัฐประหารในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ.2490

หลังรัฐประหารแล้ว ท่านต้องเดินทางออกนอกประเทศไปลี้ภัยอยู่ที่ฮ่องกงระยะหนึ่ง แล้วจึงกลับประเทศไทย และใช้ชีวิตอย่างสงบเงียบต่อมา พล.ร.ต.ถวัลย์ ชำรงนาวาสวัสดิ์ ถึงแก่อสัญกรรมเมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2531 ณ โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า รวมอายุได้ 87 ปี นับเป็นทหารเรือคนแรก ที่ได้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 3

การศึกษาผู้ใช้โครงการและองค์ประกอบของโครงการ

3.1 การวิเคราะห์ผู้ใช้โครงการ

3.1.1 ประเภทผู้ใช้โครงการ

3.1.1.1 ผู้ใช้บริการโครงการ

หมายถึง บุคคลภายนอกที่เข้ามาเยี่ยมชมภายในโครงการ ซึ่งสามารถแบ่งได้ตามประเภทและจุดประสงค์ได้ดังนี้

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

โดยทั่วไปมักเยี่ยมชม โครงการในวันหยุด เสาร์-อาทิตย์หรือวันหยุดเนื่องในโอกาสพิเศษต่างๆ อาจเดินทางมาด้วยรถยนต์ส่วนตัวหรือรถโดยสาร มีทั้งกลุ่มผู้ชมขนาดเล็กและขนาดใหญ่ กลุ่มที่เพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกปีคือกลุ่มเยาวชนอายุประมาณ 18-25 ปี โดยมักมาเป็นกลุ่มเพื่อเดินชมส่วนนิทรรศการและพักผ่อนหย่อนใจ

2. นักวิชาการและผู้สนใจจัดแสดงงานและใช้พื้นที่

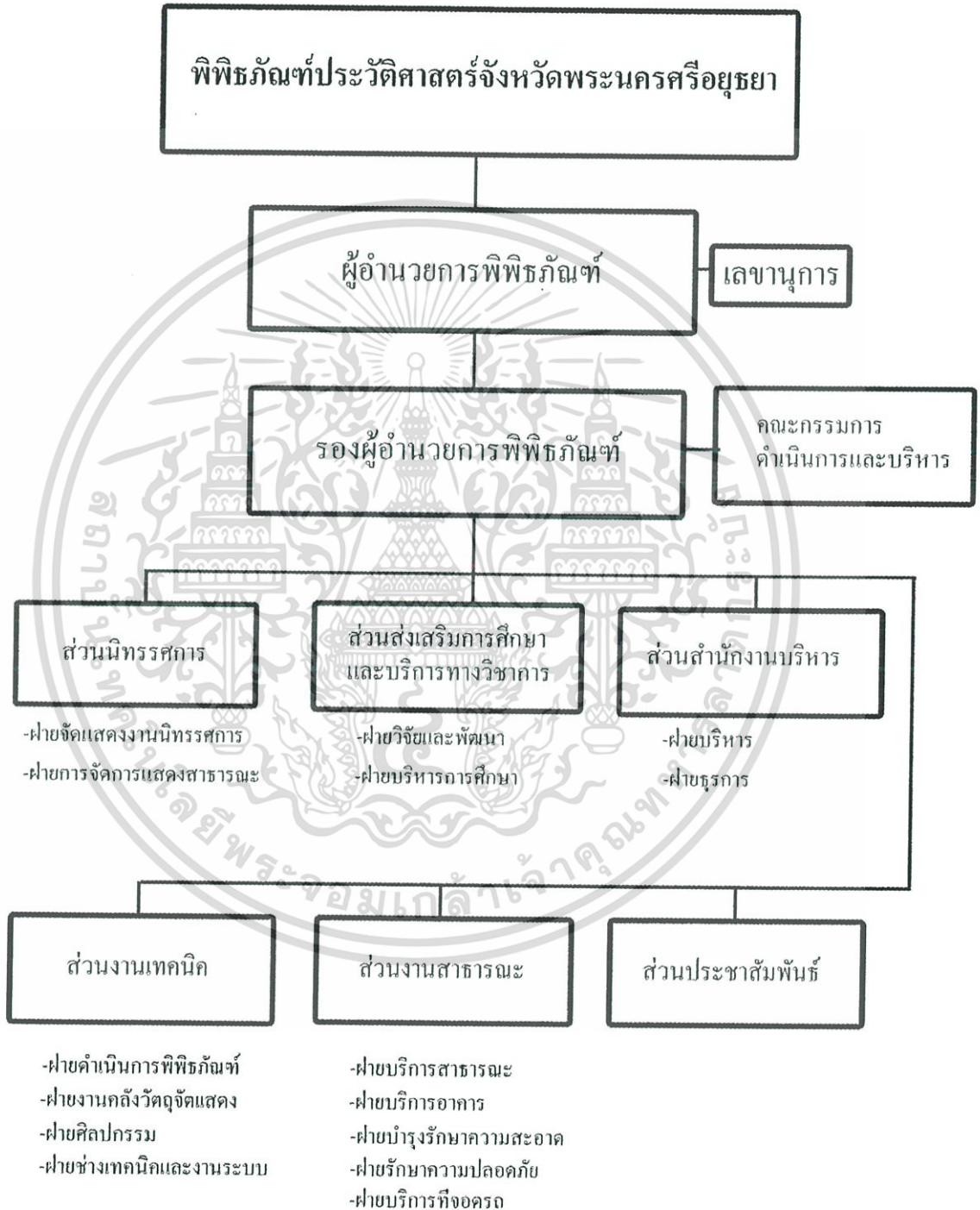
โดยส่วนใหญ่จะเข้ามาชมโครงการในเวลาทำการหรือเวลาราชการ อาจมาป็นองค์กรเพื่อศึกษาดูงานหรือหาข้อมูลประกอบการวิจัย อาจเดินทางด้วยรถส่วนตัวหรือรถตู้ โดยจะใช้เวลาส่วนใหญ่ในส่วนการเรียนรู้ อย่างเช่น ส่วนนิทรรศการถาวร ชั่วคราวและกลางแจ้ง คั่นคว่ำและขอข้อมูลในส่วนห้องสมุดเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ที่เฉพาะทาง ใช้เวลาประมาณ 4-5 ชั่วโมง สำหรับผู้สนใจจัดแสดงงานหรือขอพื้นที่สำหรับกิจกรรมต้องติดต่อผ่านช่องทางเดียวกับนักวิชาการหรือหน่วยงานราชการที่ทำการติดต่อประสานงานกับพิพิธภัณฑ์เช่นเดียวกัน

3. นักเรียน-นักศึกษา

โดยส่วนใหญ่จะมาเยี่ยมชมโครงการในวันเวลาราชการ อาจเป็นลักษณะของการทัศนศึกษาจากสถาบันการศึกษาต่างๆ และมาเพื่อศึกษาดูงาน เยี่ยมชมตัวพิพิธภัณฑ์และคั่นคว่ำข้อมูลในห้องสมุด เดินทางโดยรถยนต์ หรือรถบัสขององค์กร มีทั้งกลุ่มเล็ก ไปจนถึงกลุ่มใหญ่ ใช้เวลาในโครงการประมาณ 2-3 ชั่วโมง

3.1.1.2 บุคลากรภายในโครงการ

หมายถึง พนักงานและเจ้าหน้าที่ต่างๆ เป็นผู้ทำงานที่เกี่ยวข้องกับโครงการรวมทั้งเจ้าหน้าที่เทคนิคพิเศษ โดยแบ่งตามโครงสร้างการบริหารงานโครงการ

รูปที่ 3-1 แผนผังองค์กรของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.2 อัตรากำลังและหน้าที่ของบุคลากร

อัตรากำลังเจ้าหน้าที่และบุคลากรเป็นไปตามโครงสร้างและการบริหารงานโดยอ้างอิงมาจากอัตรากำลังและหน้าที่จากโครงการ มิวเซียมสยาม ที่มีลักษณะการจัดนิทรรศการที่คล้ายกัน

ตารางที่ 3-1 แสดงโครงสร้างบริหารและอัตรากำลังบุคลากร

ตำแหน่ง	อัตรา	หน้าที่
(1) ส่วนสำนักงาน		
(1.1) ฝ่ายบริหาร		
-ผู้อำนวยการ	1	-กำหนดนโยบายร่วมกับหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้อง และรับผิดชอบการดำเนินการของนโยบาย
-รองผู้อำนวยการ	1	-รับผิดชอบการดำเนินการทั้งหมดของโครงการ
-เลขานุการ	1	-ปฏิบัติตามที่ได้รับมอบหมาย จัดทำรายงานข้อมูลการประชุม
-คณะกรรมการดำเนินงานโครงการ	3	-รับผิดชอบโครงการการดำเนินการทั้งหมดของโครงการ
(1.2) ฝ่ายธุรการ		
-หัวหน้าฝ่าย	1	-ดูแลรับผิดชอบแผนงาน ควบคุมค่าใช้จ่ายในโครงการ ควบคุมการเบิกจ่ายงบประมาณ
-รองหัวหน้าฝ่าย	1	
-เจ้าหน้าที่แผนกธุรการ	2	-ดูแลรายรับ รายจ่าย จัดทำบัญชีภายในโครงการ
-เจ้าหน้าที่ประสานงาน	1	-ติดต่อประสานงาน รวบรวมเอกสารต่าง จัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่าย
-เจ้าหน้าที่แผนกสารบรรณ	1	-ดูแลงานระบบสารบรรณ รับ-ส่ง ได้ตอบจัดเก็บและทำลายเอกสารตามระเบียบงานสารบรรณ
-เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ	1	-จัดทำแผนโครงการ ควบคุม ดูแล รักษา ซ่อมบำรุงวัสดุครุภัณฑ์ภายในโครงการ และดูแลการเบิกจ่ายพัสดุภายในโครงการ
-เจ้าหน้าที่แผนกกองทุนส่งเสริมพิพิธภัณฑ์	1	-ดูแล ติดต่อ ประสานการขอกองทุนและงบประมาณสนับสนุนจากทางภาครัฐและเอกชน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้พิมพ์ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>(2) ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ</p> <p>(2.1) หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา</p> <ul style="list-style-type: none"> -นักวิชาการวัฒนธรรม -ผู้ช่วยดำเนินการวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ <p>(2.2) หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา</p> <ul style="list-style-type: none"> -เจ้าหน้าที่ดำเนินงานด้านเอกสาร <p>(2.3) บรรณารักษ์</p> <ul style="list-style-type: none"> -ผู้ช่วยบรรณารักษ์* -เจ้าหน้าที่สื่อโสตทัศนอุปกรณ์ 	<p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>3</p> <p>1</p>	<ul style="list-style-type: none"> -ดำเนินงานสนับสนุนงานวิจัยเพื่อพัฒนาโครงการ -สนับสนุน ประสานงาน เผยแพร่และ ดำเนินการเกี่ยวกับงานวิจัยเพื่อท้องถิ่น -ประสานงานกับสถาบันการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เกิดแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและผู้สนใจ -ติดต่อประสานงานด้านเอกสารในแผนกกับองค์กรภายนอก -ให้บริการยืมคืนแก่ผู้ใช้บริการห้องสมุด และ จัดหาจดทะเบียน ซ่อมแซมหนังสือและข้อมูลเอกสารอ้างอิง ดูแลการดำเนินงานของห้องสมุด -ดูแลให้บริการและควบคุมโสตทัศนอุปกรณ์
<p>(3) ส่วนงานนิทรรศการ</p> <ul style="list-style-type: none"> -ภัณฑารักษ์อาวุโส -ผู้ช่วยภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ* -เจ้าหน้าที่รับฝากของ* -เจ้าหน้าที่ฝ่ายกิจกรรม* 	<p>1</p> <p>2</p> <p>5</p> <p>1</p> <p>5</p>	<ul style="list-style-type: none"> -รับผิดชอบดูแล ควบคุมระบบงานด้านวัตถุจัดแสดงและการคัดเลือกนิทรรศการสำหรับจัดแสดง -ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในพิพิธภัณฑ* -จัดเก็บ รับผิดชอบฝากสัมภาระ -ดูแลนิทรรศการและกิจกรรมภายในพิพิธภัณฑ*
<p>(4) ส่วนงานประชาสัมพันธ์</p> <ul style="list-style-type: none"> -หัวหน้าฝ่าย -เจ้าหน้าที่ดำเนินการ <p>ประชาสัมพันธ์*</p> <ul style="list-style-type: none"> -เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์ 	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<ul style="list-style-type: none"> -รับผิดชอบตามแนวทางของคณะกรรมการ จัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ชุมชนและสาธารณชน เพื่อนำเสนอโครงการและนิทรรศการทางวัฒนธรรม -รับผิดชอบสร้างสื่อ Social Network เพื่อเผยแพร่ยังกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวและเพื่อการศึกษา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

<p>(5) ส่วนงานสาธารณะ</p> <p>(5.1) เจ้าหน้าที่บริการผู้มาติดต่อและ ประชาสัมพันธ์*</p> <p>(5.2) หัวหน้าแผนกอาคารสถานที่ -เจ้าหน้าที่แผนก -พนักงานทำความสะอาด* -พนักงานดูแลสวนและจัดแต่ง บริเวณ*</p> <p>-พนักงานขับรถ*</p> <p>(5.3) หัวหน้าเจ้าหน้าที่รักษาความ ปลอดภัย*</p> <p>-เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย* -เจ้าหน้าที่ดูแลรักษาความปลอดภัย ของยานพาหนะ</p>	<p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>4</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p>	<p>-บริการแนะนำชมพิพิธภัณฑ์ ตอบถามข้อสงสัย และประชาสัมพันธ์นิทรรศการในช่วงเวลาต่างๆ</p> <p>-ดูแลความเรียบร้อยภายใน โครงการและพื้นที่ จัดนิทรรศการ</p> <p>-ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่</p> <p>-ดูแลส่วนงานสวนและปรับภูมิทัศน์เพื่อเกิด ความสวยงาม</p> <p>--ขับรถขนถ่ายพัสดุ บุคลากรในโครงการ</p> <p>-รักษาความปลอดภัยของส่วนพิพิธภัณฑ์ให้ ปลอดภัยจากการโจรกรรม</p> <p>-ดูแลรถยนต์ที่เข้ามาจอดในโครงการให้ได้รับ ความปลอดภัยและสะดวก</p>
<p>(6) ส่วนงานเทคนิค</p> <p>(6.1) หัวหน้าฝ่ายดำเนินงาน</p> <p>-เจ้าหน้าที่ดำเนินงานพิพิธภัณฑ์</p> <p>(6.2) หัวหน้าคลังวัตถุ</p> <p>-เจ้าหน้าที่ทะเบียนศิลปวัตถุ*</p> <p>-เจ้าหน้าที่ซ่อมแซมและจัดทำ ทะเบียนศิลปวัตถุ*</p> <p>(6.3) หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม*</p> <p>-นักวิชาการช่างศิลป์*</p> <p>-ช่างศิลปกรรม*</p> <p>-เจ้าหน้าที่แผนกอุปกรณ์แสง-เสียง</p> <p>ภาค</p>	<p>1</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>	<p>-รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายงาน เทคนิค</p> <p>-ดูแลการจัดแสดง ติดตั้ง เคลื่อนย้ายนิทรรศการ ในพิพิธภัณฑ์</p> <p>-ควบคุมการเบิกจ่ายอุปกรณ์ในการติดตั้ง เคลื่อนย้ายในนิทรรศการ</p> <p>-จัดทำทะเบียน บันทึกรายการ ศึกษาค้นคว้าวัตถุจัดแสดง</p> <p>-ซ่อมแซมและดูแลรักษาวัตถุจัดแสดง</p> <p>-ออกแบบสื่อศิลปกรรมสำหรับการจัดแสดงใน นิทรรศการและเพื่อการเผยแพร่ในงานที่ เกี่ยวข้อง</p> <p>-ดูแล เก็บรักษา วัสดุอุปกรณ์จัดแสดงประเภท แสง-เสียงและเทคนิคพิเศษ</p>

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

*หมายเหตุ เนื่องจากในโครงการมีนโยบายในการให้บางตำแหน่งงานมีการมีส่วนร่วมของคนในจังหวัดด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ เพื่อเกิดสำนึกรักถิ่นในโครงการซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัด และเพื่อเป็นการประหยัดทรัพยากรบุคคลจากภาครัฐในด้านความเชี่ยวชาญทางวัฒนธรรมและถ่ายทอดการเดินทางมาทำงานยังโครงการ จึงจัดให้ตำแหน่ง * บางตำแหน่งเป็นตำแหน่งที่ทำหน้าที่โดยคนในพื้นที่หรือนักเรียน อาสาสมัคร เพื่อความเข้าใจในบริบททางวัฒนธรรมและทิศทางของโครงการ

สรุปอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ประจำพิพิธภัณฑ

1. ส่วนสำนักงาน		
1.1 ฝ่ายบริหาร	6	อัตรา
1.2 ฝ่ายธุรการ	8	อัตรา
2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ		
2.1 หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา	4	อัตรา
2.2 หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	2	อัตรา
2.3 บรรณารักษ์	5	อัตรา
3. ส่วนงานนิทรรศการ	14	อัตรา
4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์	3	อัตรา
5. ส่วนงานสาธารณะ		
5.1 เจ้าหน้าที่บริการผู้มาติดต่อและประชาสัมพันธ์	1	อัตรา
5.2 แผนกอาคารสถานที่	9	อัตรา
5.3 เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	5	อัตรา
6. ส่วนงานเทคนิค		
6.1 ฝ่ายดำเนินงาน	4	อัตรา
6.2 ฝ่ายคลังวัตถุ	5	อัตรา
6.3 ฝ่ายศิลปกรรม	5	อัตรา

รวมมีเจ้าหน้าที่ทั้งหมด 71 อัตรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.3 การคาดคะเนปริมาณของผู้เข้าใช้โครงการ

เนื่องจากพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นโครงการเสนอแนะ การคาดคะเนจำนวนผู้เข้าใช้โครงการ จะพิจารณาจากองค์ประกอบหลักต่างๆที่จะทำให้เกิดโครงการขึ้น รวมไปถึงเปรียบเทียบจำนวนผู้ใช้งานโครงการในลักษณะเดียวกันที่มีอยู่แล้วแล้วจึงคาดการณ์แนวโน้มจำนวนผู้ใช้บริการในอนาคตต่อไป โดยการคาดคะเนผู้เข้าใช้บริการโครงการ โดยอาศัยจากจำนวนของผู้เยี่ยมชมและจำนวนนักท่องเที่ยวและนักเรียนในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ตารางที่3-2 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยาปี 2552-2557

ปี	นักท่องเที่ยว
2552	3,583,231
2553	6,534,638
2554	4,890,549
2555	6,066,545
2556	6,226,424
2557	6,560,000

จากตารางที่3-2 สามารถสรุปนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2552-2557 ได้ 5,643,565 คนและมีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น 7.5% ต่อปี เพราะฉะนั้นในอีก 5 ปีข้างหน้า (พ.ศ.2562) จะมีนักท่องเที่ยวในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา 7,091,892 คน

ตารางที่3-3 แสดงพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว

รูปแบบการท่องเที่ยว	ร้อยละ
1.ท่องเที่ยวเชิงโบราณสถาน แหล่งมรดกวัฒนธรรม	11.2
2.ท่องเที่ยวเพื่อทำบุญหรือสักการะสิ่งศักดิ์สิทธิ์	12.9
3.ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	9.8
4.ท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิต	8.9
5.ท่องเที่ยวเชิงศิลปวัฒนธรรม	5.2
6.ท่องเที่ยวเชิงนันทนาการและบันเทิง	9.4
7.ท่องเที่ยวเชิงวิชาการ	3.2
8.ท่องเที่ยวเพื่อการจับจ่ายใช้สอย	15.5
9.ท่องเที่ยวเพื่อการรับประทานอาหาร	11.1
10.ท่องเที่ยวการบันเทิงยามค่ำคืน	5.8

รูปแบบการท่องเที่ยว	ร้อยละ
11.ท่องเที่ยวเพื่อชมงานแสดงสินค้าหรือนวัตกรรม	7.0

พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดอยู่ในประเภทของการท่องเที่ยวเชิงโบราณสถาน แหล่งมรดกวัฒนธรรม และเชิงศิลปวัฒนธรรม โดยคิดเป็นอัตราส่วน 11.2% และ 5.2% รวมเป็น 16.4%

จากการคำนวณจำนวนนักท่องเที่ยว โดยเทียบกับอัตราส่วนนักท่องเที่ยวจากตาราง ได้เท่ากับ = 3,187 คน / ต่อวัน

ผู้มาใช้โครงการหลัก มักจะเป็น บุคคลทั่วไป นักเรียนนักศึกษา และนักท่องเที่ยวโดยอิงจากข้อมูลของ มิวเซียมสยาม โดยเปรียบเทียบจำนวนผู้เข้าชมตั้งแต่ปี 2552-2554

ตารางที่3-4 แสดงจำนวนผู้เข้าชมมิวเซียมสยามแยกประเภท ปี 2552-2554

ปี	บุคคลทั่วไป	นักเรียน/ผู้สูงอายุ	คนต่างชาติ	รวม
2552	33,122	29,994	793	63,909
2553	42,389	34,325	1,429	78,143
2554	48,365	38,109	2,072	88,546

จากตาราง สามารถสรุปอัตราส่วนผู้เข้าชมโครงการได้โดย

-นักท่องเที่ยวชาวไทยและบุคคลทั่วไป อยู่ที่ 45-55% (มาเป็นกลุ่มอยู่ที่ 7-10%)

-นักเรียน / ผู้สูงอายุ 40-45% (มาเป็นกลุ่มอยู่ที่ 25 %)

-นักท่องเที่ยวต่างชาติ อยู่ที่ 2.5 %

นักท่องเที่ยวไทยและบุคคลทั่วไป หากวัดอัตราส่วนนักท่องเที่ยวไทยและบุคคลทั่วไปจากนักท่องเที่ยวที่เข้ากรุงเทพมหานครเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวไทยที่เข้ามาโครงการมิวเซียมสยามนักท่องเที่ยวไทย ในปี 2553 16,106,524 คน

คิดอัตราส่วนนักท่องเที่ยวที่มามีวเซียมสยาม 42,389 คน

คิดเป็น 0.26 % ของนักท่องเที่ยวไทยทั้งหมด

จากข้อมูลสถิติจากปี 2554 มีนักท่องเที่ยวไทย 16,847,839 คน โดยจากตารางจำนวนค่อนข้างคงที่ หากคิด 0.26 % จะ ได้ 43,804 คน/ปี และจากอัตราการเติบโต 7.5% ของนักท่องเที่ยวจังหวัดในอีก 5 ปีข้างหน้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะฉะนั้นหากเฉลี่ยเป็นวัน จะได้นักท่องเที่ยวชาวไทยมาใช้โครงการ 130 คน /วัน

นักเรียนนักศึกษาและผู้สูงอายุ ผู้มาใช้งานประเภทนี้ ยึดจำนวนจากของมิวเซียมสยาม โดยเปรียบเทียบจากจำนวนนักเรียนนักศึกษาจำนวนมากที่สุดของเดือนคือ ประมาณ 4,572 คน (เดือนก.ค. 2554) และจากอัตราการเติบโต 7.5% ของนักท่องเที่ยวจังหวัดในอีก 5 ปีข้างหน้า เพราะฉะนั้นหากเฉลี่ยเป็นวัน จะได้ 165 คน /วัน

นักท่องเที่ยวต่างชาติ เปรียบเทียบจากจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2553 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติ 10,444,176 คน/ปี โดยจำนวนนักท่องเที่ยวแยกตามความสนใจเรื่องนี้ 8.9 % จะเท่ากับ 929,531 คน/ปี

จากของมิวเซียมสยามจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2553 มี 1,429 คน/ปี คิดเป็น 0.15% ที่มีโอกาสเข้ามาใช้โครงการ

จากข้อมูลนักท่องเที่ยวต่างชาติในปี 2557 (ข้อมูลจากสถิตินักท่องเที่ยวของสำนักงานการศึกษา กรุงเทพมหานคร) มีจำนวน 17,932,662 คน และมีแนวโน้มจะเพิ่มขึ้น

หากคิดอัตราส่วนแยกตามความสนใจ จะเป็น 1,596,006คน /ปี แนวโน้มที่จะมาใช้โครงการอยู่ 0.15 %จะเท่ากับ 2,395 คน/ปี

จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติสูงสุดต่อวัน 7-10 คนต่อวัน

และจากอัตราการเติบโต 7.5% ของนักท่องเที่ยวจังหวัดในอีก 5 ปีข้างหน้า จะได้ 11 คน

เพราะฉะนั้นจำนวนผู้มาใช้บริการโครงการสูงสุดจะเท่ากับ 306 คน / วัน

และมีผู้ใช้โครงการทั้งหมด $306+71 = 377$ คน/วัน

3.1.4 วิเคราะห์พฤติกรรมผู้ใช้โครงการ

พฤติกรรมต่างๆของผู้ใช้โครงการ จะเป็นตัวกำหนดความต้องการก่อน-หลัง ของความสัมพันธ์ขององค์ประกอบ การศึกษาพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้น สามารถศึกษาได้จากโครงการที่มีลักษณะใกล้เคียงกัน ได้แก่ มิวเซียมสยาม อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ และห้องสมุดต่างๆ เป็นต้น

3.1.4.1 ผู้ใช้บริการ โครงการ

1. บุคคลทั่วไป

บุคคลทั่วไปจะมีลักษณะการใช้พื้นที่หลักๆคือใช้พื้นที่ในการอ่านและเที่ยวชมนิทรรศการ โดยจะใช้เวลาในส่วนนิทรรศการประมาณ 1 ชั่วโมงและใช้เวลาในส่วนบริการทางการอ่านระหว่าง 1-2 ชั่วโมง โดยกลุ่มผู้ใช้เป็นบุคคลทุกเพศทุกวัย แต่เฉพาะเจาะจงที่เด็ก-ผู้ใหญ่อายุระหว่าง 12-30 ปี

ตารางที่3-5 แสดงพฤติกรรมในการใช้พื้นที่

พฤติกรรมชมนิทรรศการ	พฤติกรรมอ่าน
-เข้าสู่โถงเพื่อซื้อบัตรและตรวจสอบรายละเอียดการเข้าชมนิทรรศการ	-เข้าสู่ห้องสมุดเพื่อใช้บริการทางการอ่าน ยืมคืน และค้นคว้าข้อมูล
-ชมนิทรรศการหมุนเวียนและถาวร	-ใช้บริการพื้นที่อ่านหนังสือ
-เชื่อมสู่ตัวห้องสมุดด้วยลานกิจกรรม	-เชื่อมสู่นิทรรศการด้วยลานกิจกรรม

2. นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ

กลุ่มนักท่องเที่ยวที่เข้าชม สามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

- เดินทางมาเอง โดยมาโดยรถโดยสารประจำทาง,รถยนต์ส่วนตัว,รถมอเตอร์ไซด์หรือ จักรยานหรือการเดินทาง
- เดินทางมาเป็นหมู่คณะ ได้แก่ กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางมากับกรุ๊ปทัวร์

กลุ่มผู้ชมที่เดินทางมาเองนั้น เมื่อถึงโครงการจะเข้าสู่โถงโครงการหลัก ซึ่งจะเป็นจุดรวบรวมและกระจายผู้ชมไปยังจุดต่างๆ โดยบริเวณนี้จะเชื่อมต่อและถูกใช้เป็นที่สาธารณะ โดยสามารถสอบถามรายละเอียดต่างๆจากเจ้าหน้าที่จากแผนกประชาสัมพันธ์ (Reception-Information) หรือพักผ่อนในส่วนพักผ่อน ก่อนจะกระจายสู่ส่วนต่างๆ อย่างส่วนห้องสมุดประวัติศาสตร์ พื้นที่ลานประชุม ร้านอาหาร นิทรรศการ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เมื่อต้องการที่จะเข้าชมนิทรรศการ ผู้ชมจะต้องซื้อบัตรเข้าชมจาก ส่วนจำหน่ายบัตร แล้วจึงเดินจุดเช็ค ที่รับฝากของก่อนเข้าสู่ตัวนิทรรศการ เมื่อชมนิทรรศการเสร็จแล้ว ผู้ชมจะเดินกลับมายัง โถงอีกครั้ง เพื่อรับสัมภาระที่ฝากไว้ แล้วจึงสามารถเดินต่อไปยังจุดอื่นต่อไป

สำหรับกลุ่มผู้เข้าชมเป็นหมู่คณะจะมีความแตกต่างจากผู้เข้าชมทั่วไปเล็กน้อย กล่าวคือ ก่อนจะเข้าชมนิทรรศการจะต้องผ่านการบรรยาย แล้วจึงสามารถเข้าชมนิทรรศการได้ตามปกติ

3. นักวิชาการและผู้สนใจจัดแสดง

สำหรับนักวิชาการ และผู้ที่มาติดต่อทางพิพิธภัณฑฯ อาจมาเพื่อติดต่อราชการ,ติดต่อขอเอกสารข้อมูล รวมทั้งติดต่อพิพิธภัณฑฯเพื่อขอใช้สถานที่ในการทำกิจกรรมบางประเภท เช่น การประชุมสัมมนา การใช้ห้องสมุด เป็นต้น กลุ่มนี้จะตรงมาติดต่อกับส่วนสำนักงานโดยตรง

ผู้ที่เข้ามาติดต่อจะเข้ายัง โถงทางเข้าหลัก เพื่อติดต่อกับแผนกประชาสัมพันธ์ก่อนแล้วจึงเข้าสู่ส่วนสำนักงาน โดยเมื่อติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่วนต่างๆตามความต้องการแล้ว จะกลับสู่โถงของโครงการอีกครั้ง เพื่อกลับออกไป หรือสามารถแวะส่วนต่างๆของโครงการได้ เช่น สถานกิจกรรม ห้องสมุด หรืออาจเข้าชมนิทรรศการได้

สำหรับผู้ที่ต้องการจัดแสดงนิทรรศการ หลังจากทำการติดต่อกับทางพิพิธภัณฑฯเรียบร้อยแล้ว ก่อนเปิดการแสดงประมาณ 1 สัปดาห์ ต้องส่งชิ้นงานที่ใช้ในการจัดแสดงให้ทางพิพิธภัณฑฯเตรียมพร้อมในการติดตั้ง

โดยการส่งของเพื่อการจัดแสดงนิทรรศการจะนำมาที่ทางเข้า สำหรับช่องส่งของ (Service Entrance) แล้วนำของลงที่ Loading Area ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑฯมาทำการตรวจสอบที่บริเวณ Receiving Area ก่อนนำไปยังบริเวณที่เก็บงาน เพื่อแกะหีบห่อ ตรวจสอบ ทำการศึกษา ค้นคว้า ทำทะเบียนหลักฐาน ซึ่งหากมีการชำรุดวัตถุจัดแสดงจะถูกส่งไปยังส่วนโรงปฏิบัติงานเทคนิค ส่วนงานที่พร้อมจัดแสดงจะถูกนำไปยังส่วนเตรียมการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. นักเรียนนักศึกษา

สำหรับนักเรียนนักศึกษาหากมาเป็นหมู่คณะกับสถาบันการศึกษาก็จะมีลักษณะการใช้งานใกล้เคียงกับนักท่องเที่ยวที่มาเป็นกรุปทัวร์ แต่หลังจากออกมายังโถงยังสามารถเดินไปใช้บริการห้องสมุดเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลประกอบการชมนิทรรศการที่จัดแสดง และอาจพักผ่อนตามอัธยาศัยในส่วนต่างๆของโครงการ แต่หากเป็นนักศึกษาที่มาติดต่อข้อมูลเพื่อประกอบการศึกษาเชิงวัฒนธรรมจะมีรูปแบบการใช้งานพื้นที่ใกล้เคียงกับนักวิชาการ คือต้องมีการติดต่อส่วนประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าไปยังส่วนสำนักงานเพื่อขอข้อมูลต่อไป

ตารางที่3-6 แสดงพฤติกรรมการใช้งานของผู้ชมโดยทั่วไป

ส่วนบุคคล	หมู่คณะ
1.เข้าสู่อาคาร ทางโถงทางเข้า -ติดต่อสอบถามเจ้าหน้าที่ ประชาสัมพันธ์ -ฝากของ (ในกรณีที่มี) -ซื้อบัตรผ่านประตู/รับเอกสารคู่มือ -ใช้บริการห้องสุขาหรือพักผ่อน	1.เข้าสู่อาคาร ทางโถงทางเข้า -ติดต่อพบวิทยากรเพื่อนำชมโครงการ -ฝากของ (ในกรณีที่มี) -รับเอกสารคู่มือการนำชมพิพิธภัณฑ์ -ใช้บริการห้องสุขาหรือพักผ่อน
2.เข้าฟังบรรยายนำในรอบที่จัดไว้ หรือในโอกาสพิเศษ หรือ เข้าชมการจัดแสดงโดยไม่รับฟังการบรรยาย	2. แบ่งกลุ่มเพื่อหมุนเวียนเข้าชมนิทรรศการ เข้าฟังการปฐมนิเทศ และบรรยายก่อนเข้าชมการจัดแสดง
3.เข้าชมการจัดแสดง การสาธิต ตลอดจนคำอธิบาย	3.เข้าชมการจัดแสดง การสาธิต ตลอดจนคำอธิบาย จากวิทยากรนำชมเป็นกลุ่มๆละ 25 คน
4.พักผ่อนอิริยาบถ หรือนั่งพักในบางช่วง	4.พักผ่อนอิริยาบถ หรือนั่งพักในบางช่วง
5.ชมการจัดแสดงต่อจนครบถ้วน หรือ พอแก่ความต้องการ แล้วออกจากส่วนจัดแสดง	5.ชมการจัดแสดงต่อจนจบ แล้วออกจากส่วนจัดแสดง
6.กลับสู่โถง -ใช้บริการห้องสมุด -ซื้อของที่ระลึก -รับของคืน (ในกรณีที่ฝากของ) -ใช้บริการห้องสุขา หรือพักผ่อน	6.กลับสู่โถง -ใช้บริการห้องสมุด -ซื้อของที่ระลึก -รับของคืน (ในกรณีที่ฝากของ) -ใช้บริการห้องสุขา หรือพักผ่อน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.1.4.2 บุคลากรของโครงการ

บุคลากรภายในโครงการ ได้แก่เจ้าหน้าที่และผู้ที่มีหน้าที่ในหน่วยงาน รวมถึงบุคลากรที่เป็นคนในท้องถิ่นที่มาทำงานในพิพิธภัณฑ์

ตารางที่3-7 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเวลาและพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่

เวลา	พฤติกรรมเจ้าหน้าที่
ก่อน 09.00 น.	-เดินทางมาถึงโครงการ อาจรับประทานอาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย -ลงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน
09.00-12.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ตามแผนกต่างๆ
12.00-13.00 น.	-พักรับประทานอาหารกลางวัน -พักผ่อน ทำธุระส่วนตัว
13.00-17.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่
หลัง 17.00 น.	-เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ

3.2 การวิเคราะห์องค์ประกอบโครงการ

3.2.1 องค์ประกอบของโครงการ

องค์ประกอบของโครงการเกิดจากการวิเคราะห์การใช้งานของผู้ใช้โครงการทั้งหมด แล้วเกิดเป็นส่วนพื้นที่ใช้งาน (Function) เมื่อจัดกลุ่มพื้นที่ใช้งานที่มีลักษณะเดียวกันจากผู้ใช้งานโครงการกลุ่มใกล้เคียงกันจะเป็นที่มาขององค์ประกอบโครงการ ตามตารางวิเคราะห์ต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 3-8 สรุปความสัมพันธของผู้ใช้งาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นตามเวลา และองค์ประกอบอันเกิดจากการใช้โครงการ

ผู้ใช้โครงการ (User)	ลักษณะการใช้พื้นที่ (Behavior)		ส่วนใช้งาน (Function)	องค์ประกอบ
	เวลา (Time)	กิจกรรม (Activities)		
บุคลากรในโครงการ				
1. ส่วนสำนักงาน	ก่อน 09.00 น.	-เดินทางมาถึงโครงการ อารับประทานอาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัธยาศัย	-ส่วนทานอาหาร	-ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่
	09.00-12.00 น. 12.00-13.00 น.	-ลงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน -เข้าปฏิบัติงานในฝ่ายบริหารและฝ่ายธุรการ -พักรับประทานอาหารกลางวัน	-ห้องทำงาน -ส่วนทานอาหารและส่วนพักผ่อน รวมถึงห้องสุขา	-ส่วนสำนักงาน -ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่
	13.00-17.00 น. หลัง 17.00 น.	-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่ -เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ		

2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและวิชาการ	ก่อน 09.00 น.	<p>-เดินทางมาถึงโครงการ อารีย์ประทาน</p> <p>อาหารเช้าหรือพักผ่อนตามอัชฌาศัย</p> <p>-ถึงชื่อและเวลาปฏิบัติงาน</p> <p>-เข้าปฏิบัติงานในส่วนห้องสมุด ส่วนการจัดกิจกรรมชุมชนและบริการศึกษา</p> <p>-พักรับประทานอาหารกลางวัน</p> <p>-พักผ่อน ทำธุระส่วนตัว</p> <p>แผนกที่เกี่ยวข้องกับนักท่องเที่ยวหัดคัดกันพัก</p> <p>-เข้าปฏิบัติงานตามหน้าที่</p> <p>-เลิกปฏิบัติงาน ลงเวลาเลิกงาน เดินทางกลับ</p>	<p>-ส่วนงานอาหาร</p> <p>-ห้องทำงาน</p> <p>-คั่นคว่ำ เผยแพร่ ทำกิจกรรม</p> <p>จัดประชุมและใช้งานในช่วงเทศกาล</p>	<p>-ส่วนพักผ่อนเจ้าหน้าที่</p> <p>-ส่วนสำนักงาน</p> <p>-ห้องสมุด</p> <p>-ลานกิจกรรม</p> <p>เอนกประสงค์</p>
-----------------------------------	---------------	--	---	--

<p>3. ส่วนงานนิทรรศการ</p>	<p>09.00-17.00 น. (วันธรรมดา)</p> <p>09.00-20.00 น. (วันหยุด)</p>	<p>- รับผิดชอบดูแลควบคุมระบบงานด้านวัตถุ จัดแสดง และการคัดเลือกนิทรรศการสำหรับ จัดแสดง</p> <p>- ดูแลความเรียบร้อยทั่วไปในพิพิธภัณฑ์ - จัดเก็บ รับผิดชอบการอย่างเป็นระบบ - จัดกิจกรรมพิเศษ ในวาระสำคัญต่างๆ</p> <p>- รับผิดชอบตามแนวทางของคณะกรรมการ จัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์กลุ่มชน และ สาธารณชน เพื่อแนะนำโครงการ และนิทรรศการทาง วัฒนธรรม</p> <p>- รับผิดชอบสร้างสื่อ Social Network เพื่อ เผยแพร่ข้อมูลเป้าหมายนักท่องเที่ยว</p>	<p>- ดูแลการจัดนิทรรศการ</p> <p>- ดูแลขนย้ายวัตถุและจัดเก็บ</p> <p>- ดูแลสัมภาระผู้เข้าชม</p>	<p>- ส่วนนิทรรศการ</p> <p>- ส่วนทำงานผู้ดูแล นิทรรศการ</p> <p>- ส่วนฝากของ</p> <p>- ส่วนห้องทำงาน</p>
<p>4. ส่วนงานประชาสัมพันธ์</p>	<p>09.00-17.00 น.</p>		<p>- จัดทำสื่อประชาสัมพันธ์</p>	

5. ส่วนงานสาธารณสุข	09.00-17.00 น.	<p>-บริการแนะนำชมพิพิธภัณฑ์ ตอบถามข้อสงสัย และประชาสัมพันธ์กิจกรรมในช่วงเวลาต่างๆ</p> <p>-ดูแลความเรียบร้อยภายในโครงการ และพื้นที่จัดนิทรรศการ</p> <p>-ดูแลความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่</p> <p>-ดูแลส่วนงานส่วนและปรับปรุงทัศนียภาพเพื่อเกิด ความสวยงามและเชื่อมโยงกับบริเวณเมืองและพื้นที่สาธารณะอื่น</p> <p>-ขับรถส่งถ่ายพิศดู บุคลากร ในโครงการ</p> <p>-รักษาความปลอดภัยของส่วนพิพิธภัณฑ์ทำให้ปลอดภัยจากโจรกรรม</p> <p>-ดูแลรถยนต์ที่เข้ามาจอดในโครงการให้ได้รับความปลอดภัยและสะดวก</p>	<p>-แนะนำนิทรรศการ</p> <p>-ทำความสะอาดอาคาร</p> <p>-ทำสวน ปรับภูมิทัศน์</p> <p>-ส่วน Loading</p> <p>-รักษาความปลอดภัย</p>	<p>-ส่วนจัดนิทรรศการ</p> <p>-ห้องเก็บอุปกรณ์</p> <p>-ทำความสะอาด และจัดสวน</p> <p>-โรงเก็บรถพิพิธภัณฑ์</p> <p>-บิโอมยามพิพิธภัณฑ์</p> <p>-บิโอมยามที่จอดรถ พิพิธภัณฑ์</p>
---------------------	----------------	--	---	---

6. ส่วนงานเทคนิค	09.00-17.00 น.	<p>- รับผิดชอบการดำเนินงานทั้งหมดของฝ่ายงานเทคนิค</p> <p>- ดูแลการจัดแสดง ติดตั้ง เคลื่อนย้ายนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์</p> <p>- ควบคุมการเบิกจ่าย อุปกรณ์ในการติดตั้ง เคลื่อนย้ายนิทรรศการ</p> <p>- จัดทำทะเบียน บันทึก คัดแยกวัตถุจัดแสดง</p> <p>- ช่อมแซมและดูแลรักษา วัตถุจัดแสดง</p> <p>- ออกแบบสื่อศิลปกรรมสำหรับการจัดแสดงในนิทรรศการ และเพื่อการเผยแพร่</p> <p>- ดูแลเก็บรักษา วัตถุอุปกรณ์จัดแสดงประเภท แสง-เสียงและเทคนิคพิเศษ</p>	<p>- ติดตั้งนิทรรศการ</p> <p>- ติดตั้งเทคนิคพิเศษ</p> <p>- ดูแลอุปกรณ์ในการติดตั้ง</p> <p>- ทำทะเบียนวัตถุจัดแสดง</p>	<p>- ส่วนนิทรรศการ</p> <p>- ส่วนศิลปกรรมและติดตั้งงานเทคนิคพิเศษ</p> <p>- คลังทะเบียนวัตถุ</p>
------------------	----------------	---	---	--

ผู้ให้บริการโครงการ					
7. บุคคลทั่วไป	09.00-17.00 น. (วันธรรมดา)	-ชมนิทรรศการถาวรและชั่วคราว -ทำกิจกรรมในพื้นที่เชื่อมต่อสาธารณะ เช่นชม เดวนา ดนตรี งานเปิดตัวหนังสือ และการแสดง ศิลปะกลางแจ้ง	-ชมนิทรรศการ	-ส่วนจัดแสดง -ลานสาธารณะ	
8. นักเรียน – นักศึกษา	09.00-20.00 น. (วันหยุด)	-ให้บริการพื้นที่การอ่านส่วนห้องสมุด	-อ่านหนังสือ	-ห้องสมุด	
9. นักวิชาการ		-พบเพื่อติดต่อราชการ ติดต่อบุคลากร ขอใช้ สถานที่สำหรับประชุมสัมมนา และเพื่อค้นหา ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย	-เข้าดูอาคารเพื่อรอดูติดต่อ สำนักงาน -ชมนิทรรศการปกติ	-โถงและส่วนพักผ่อน -ส่วนสำนักงาน -ส่วนนิทรรศการ	

จากตารางสรุปการแบ่งลักษณะการใช้งานเป็น 5 กลุ่มซึ่งเป็นที่มาของการกำหนดองค์ประกอบหลักของโครงการ ดังนี้

3.2.1.1 ส่วนนิทรรศการ

1. นิทรรศการถาวร
2. นิทรรศการชั่วคราว
3. นิทรรศการกลางแจ้ง

3.2.1.2 ส่วนบริการด้านการศึกษา

1. ห้องสมุดประวัติศาสตร์เฉพาะทาง
2. ห้องประชุม – สัมมนาเอกประสงค์

3.2.1.3 ส่วนบริหารโครงการ

1. สำนักงาน
 - ส่วนบริหาร
 - ส่วนธุรการ
2. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ
3. ส่วนประชาสัมพันธ์

3.2.1.4 ส่วนบริการ

1. โถงต้อนรับ และส่วนพักคอย
2. ห้องพยาบาล
3. ส่วนบริการสาธารณะ

- ลานเชื่อมต่อ
- พื้นที่กิจกรรม

3.2.1.5 ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

- พื้นที่ติดตั้งนิทรรศการ
- ส่วนศิลปกรรมการจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-คลังวัตถุจัดแสดง

3.2.1.6 ส่วนบริการอาคาร

- ฝ่ายอาคารสถานที่ -งานระบบอาคาร

-ฝ่ายอาคารสถานที่ส่วนบริการ (เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย แม่บ้าน)

3.2.1.7 ส่วนจอครถ

3.2.2 การกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ

เมื่อกำหนดองค์ประกอบหลักของโครงการแล้ว ต้องนำองค์ประกอบที่ได้มา กำหนดและทำการวิเคราะห์ในแง่ของการใช้สอย เพื่อการกำหนดองค์ประกอบ องค์ประกอบย่อยของโครงการ โดยมีหลักในการพิจารณาดังต่อไปนี้

1. องค์ประกอบหลักของโครงการ
2. ความต้องการพื้นฐานของผู้ใช้โครงการ
3. ลักษณะการบริหารงานโครงการ

ตารางที่ 3-9 อ่างอิงการกำหนดองค์ประกอบย่อยของโครงการ

1. ส่วนนิทรรศการ		
องค์ประกอบหลัก	ผู้ใช้อาคาร	องค์ประกอบย่อย
1.1 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วยภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ
	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่ พักผ่อน -ห้องน้ำ
1.2 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราว	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วยภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่ พักผ่อน -ห้องน้ำ
1.3 ถานนิทรรศการกลางแจ้ง	-ภัณฑารักษ์และผู้ช่วยภัณฑารักษ์ -เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ	-พื้นที่เตรียมการจัดแสดง -ลิฟต์ส่งของ -ห้องเก็บของ
	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่แสดงงานและพื้นที่ พักผ่อน -ห้องน้ำ
2. ส่วนบริการทางการศึกษา		
2.1 ห้องสมุดประวัติศาสตร์เฉพาะทาง	-บรรณารักษ์ -ผู้ช่วยบรรณารักษ์	-พื้นที่ทำงาน -ห้องเก็บหนังสือ -ห้องซ่อมหนังสือ -ห้องเก็บของ
	-เจ้าหน้าที่โสตทัศนอุปกรณ์	-พื้นที่ทำงาน -ห้องเก็บสื่อ โสตทัศนอุปกรณ์
	-ผู้ใช้โครงการ	-โถงทางเข้า -ที่รับฝากของ -พื้นที่อ่านหนังสือ -ชั้นวางหนังสือ -ห้องโสตทัศนอุปกรณ์
2.2 ห้องประชุม-สัมมนาเอกประสงค์	-เจ้าหน้าที่	-ห้องควบคุม -ห้องเก็บเก้าอี้และอุปกรณ์ -พื้นที่ขนส่งอุปกรณ์
	-ผู้บรรยายหรือนักแสดง	-ห้องเตรียมการบรรยาย -ห้องพักนักแสดง -เวที – ส่วนแสดง
	-ผู้ใช้โครงการ	-โถงทางเข้า -ส่วนนั่งชม -ห้องน้ำ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนสื่อออนไลน์

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ส่วนบริหาร โครงการ		
3.1 ส่วนสำนักงาน		
3.1.1 พื้นที่ส่วนกลาง	-ผู้มาติดต่อ	-โถงทางเข้า/เคาน์เตอร์ติดต่อ -ส่วนพักคอย -ห้องน้ำ
	-พนักงาน	-ห้องเก็บของ -ห้องน้ำ
3.1.2 ฝ่ายบริหาร	-ผู้อำนวยการ	-ห้องทำงานผู้อำนวยการ
	-รองผู้อำนวยการ	-ห้องทำงานรองผู้อำนวยการ
	-เลขานุการ	-ห้องทำงานเลขานุการ -ห้องเก็บของและถ่ายเอกสาร
	-คณะกรรมการบริหาร	-ห้องทำงานคณะกรรมการ
3.1.3 ฝ่ายธุรการ	-หัวหน้าฝ่ายธุรการ	-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายธุรการ
	-รองหัวหน้าฝ่ายธุรการ	-ห้องทำงานรองหัวหน้าธุรการ
	-เจ้าหน้าที่แผนกธุรการ	-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่แผนก
	-เจ้าหน้าที่ประสานงาน	
	-เจ้าหน้าที่แผนกสารบรรณ	
	-เจ้าหน้าที่การเงินและพัสดุ	
	-เจ้าหน้าที่แผนกกองทุน ส่งเสริม พิพิธภัณฑ์	
3.2 ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการทางวิชาการ		
3.2.1 ฝ่ายวิจัยและพัฒนา	-หัวหน้าฝ่ายวิจัยและพัฒนา	-ห้องหัวหน้าฝ่ายวิจัยและ พัฒนา
	-นักวิชาการประวัติศาสตร์และ โบราณคดี	-ห้องทำงานฝ่ายวิจัยและพัฒนา
	-ผู้ช่วยดำเนินการวิจัยและ ผู้เชี่ยวชาญ	
3.2.2 ฝ่ายบริหารการศึกษา	-หัวหน้าฝ่ายบริหารการศึกษา	-ห้องหัวหน้าบริหารการศึกษา
	-เจ้าหน้าที่ดำเนินการด้านเอกสาร	-ห้องดำเนินการด้านเอกสาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 ส่วนงานประชาสัมพันธ์		
3.3.1 ส่วนงานประชาสัมพันธ์	-หัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์	-ห้องหัวหน้าฝ่ายประชาสัมพันธ์
	-เจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์	-ห้องทำงานฝ่าย
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลป์	ประชาสัมพันธ์
4. ส่วนบริการ		
4.1 โถงต้อนรับและพื้นที่พักคอย	-เจ้าหน้าที่จำหน่ายบัตร	-พื้นที่จำหน่ายบัตร
	-เจ้าหน้าที่รับฝากของ	-ส่วนรับฝากของ
	-เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	-ส่วนพื้นที่ยาม
	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่พักคอย -พื้นที่บริการรถเข็นแก่ผู้พิการ -ห้องน้ำ -ส่วนของที่ระลึก
4.2 ห้องปฐมพยาบาล	-เจ้าหน้าที่พยาบาล	-พื้นที่ทำงาน
	-ผู้ใช้โครงการ	-พื้นที่ห้องพยาบาล -ห้องน้ำ
5. ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์		
5.1 พื้นที่ติดตั้งนิทรรศการ	-เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	-พื้นที่ทำงาน
5.2 ห้องเตรียมการจัดแสดง	-หัวหน้าฝ่ายศิลปกรรม	-ห้องหัวหน้าแผนกศิลปกรรม
	-ช่างศิลปกรรม	-พื้นที่ทำงานและห้องน้ำ
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายศิลปกรรม	-พื้นที่ทำงานและห้องน้ำ -Pantry
5.3 ห้องเก็บอุปกรณ์	-เจ้าหน้าที่	-พื้นที่เก็บอุปกรณ์
5.4 ห้องซ่อมรักษาผลงานศิลปะ	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายเทคนิคศิลปกรรม	-ส่วนปฏิบัติงาน
5.5 ฝ่ายทะเบียนวัตถุ	-ภัณฑารักษ์	-พื้นที่ทำงานภัณฑารักษ์
	-เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนวัตถุ	-ห้องจัดเก็บงาน -ห้องน้ำ
5.6 คลังพิพิธภัณฑ์	-เจ้าหน้าที่พิพิธภัณฑ์	-คลังเก็บวัตถุ -บริเวณส่งของ
6. ส่วนบริการอาคาร		
6.1 ฝ่ายซ่อมบำรุง	-หัวหน้าฝ่ายเทคนิควิศวกรรม	-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

	-เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุง	-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่แผนก
6.2 ส่วนงานระบบพีพีอีพีอี	-พนักงานซ่อมบำรุง	-พื้นที่ทำงาน งานระบบ
6.3 ฝ่ายอาคารสถานที่	-พนักงานฝ่ายอาคารสถานที่	-ห้องน้ำ และLocker -Pantry -ห้องเก็บอุปกรณ์ทำความสะอาด
6.4 ห้องเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	-เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัย	-ห้องควบคุมและพื้นที่ทำงาน -พื้นที่พักผ่อน -ป้อมยามรักษาความปลอดภัย -ห้องน้ำ และlocker -Pantry
6.5 ห้องเจ้าหน้าที่ขับรถโครงการ	-พนักงานขับรถโครงการ	-ห้องพักและส่วนเก็บรถโครงการ
7. ส่วนจจรจร		
7.1 ที่จจรจร	-ผู้จจรจร	-ที่จจรจรยนต์ -ที่จจรจรโดยสารขนาดใหญ่ -ที่จจรจรจักรยานยนต์ -ที่จจรจรจักรยาน -ที่จจรจรคนพิการ
	-เจ้าหน้าที่โครงการ	-ที่จจรจรเจ้าหน้าที่ -ที่จจรจรผู้มาติดต่อโครงการ -ที่จจรจรบริการ

3.2.3 การพิจารณาและอั่งมาตรฐานการกำหนดพื้นที่ใช้สอยโครงการ โดยจะพิจารณาจาก

- ลักษณะของการใช้สอย
- ผู้ใช้งานและผู้ใช้และพฤติกรรม
- อุปกรณ์
- เวลาและวาระ
- ความต้องการพื้นฐาน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การอ้างอิงการวิเคราะห์และคิดคำนวณพื้นที่ใช้สอยโครงการ มาจากแหล่งข้อมูลต่างๆที่เป็นมาตรฐานการออกแบบดังนี้

- หนังสือ Neufert Architect's Data
- หนังสือ Time-Server Standards for Building Types
- หนังสือ New Metric Handbook Planning and Design
- หนังสือ Planning standards
- หนังสือ Site Planning Standards
- การวิเคราะห์
- กฎหมายและข้อบัญญัติที่เกี่ยวข้อง
- Case Study

3.2.4. การวิเคราะห์และคำนวณพื้นที่ใช้สอยโครงการ

3.2.4.1 พื้นที่ใช้สอยองค์ประกอบหลัก

- ส่วนนิทรรศการ

1. ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition)

เป็นส่วนแสดงงานหลักที่เป็นจุดเด่นของโครงการ ที่จะสามารถดึงดูดผู้ชมให้เข้ามาในโครงการเป็นการจัดแสดงที่ปรับเปลี่ยนตามวัตถุที่อยู่ในคลังพิพิธภัณฑ์เมื่อมีวัตถุใหม่เพิ่มและส่วนแสดงงานของพิพิธภัณฑ์ยังเป็นส่วนที่ยากที่สุดในการกำหนดพื้นที่เนื่องจากความไม่แน่นอนของขนาด จำนวนและประเภทของงานที่จัดแสดงซึ่งการวิเคราะห์หาพื้นที่อาจทำได้หลายวิธีเช่น

1. คิดเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์จากอาคารพิพิธภัณฑ์ในต่างประเทศซึ่งสามารถสรุปได้ว่า ส่วนแสดงงานจะมีพื้นที่ประมาณ 42 % หรืออยู่ระหว่าง 27 % ถึง 57% ของพื้นที่อาคาร

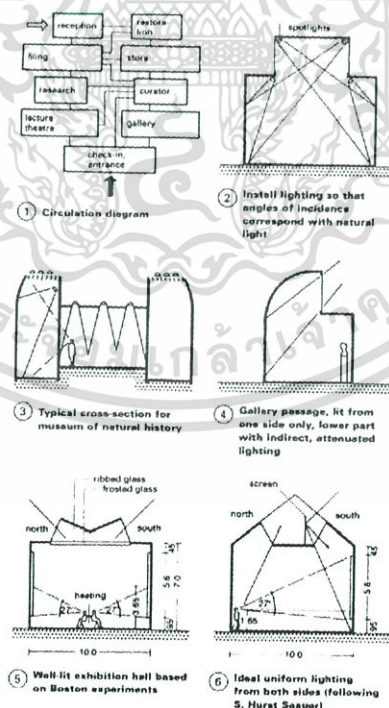
2. กำหนดตามมาตรฐานจากหนังสือต่างๆ

2.1 วิชาการพิพิธภัณฑ์กำหนดไว้ว่าพื้นที่ห้องแสดงงานไม่ควรมากกว่า 30%-40% ของพื้นที่อาคาร

2.2 Architects' Data กำหนดพื้นที่สำหรับแสดงงาน
ประติมากรรม 1 ชั้นประมาณ 6-10 ตารางเมตร

2.3 Museum Vol. XXI No.3 1968 กำหนดพื้นที่สำหรับแสดงงาน
ประติมากรรมจิตรกรรมและภาพพิมพ์จำนวน 200 ชิ้นว่าควรใช้
พื้นที่ประมาณ 2,200 ตารางเมตรหรือคิดเฉลี่ยงาน 1 ชั้นควรใช้
พื้นที่ประมาณ 11 ตารางเมตร

3. วิเคราะห์จากมุมมอง (Cone of Vision) โดยให้สัมพันธ์กับขนาดของ
งานประเภทต่างๆ สำหรับการวิเคราะห์จากมุมมอง (Cone of Vision) ตาม
หนังสือ New Metric HandBook เรื่อง Museum and Art Gallery กำหนด
มุมมองสำหรับงานจิตรกรรมและภาพพิมพ์ซึ่งโดยปกติจะคิดแสดงไว้บน
ผนังว่าขอบเขตของการมองตามปกติ โดยที่ผู้ชมไม่ต้องก้มเงยหันซ้าย
หรือหันขวาจะเป็นรูปกรวยที่มีมุมยอดเท่ากับ 40 องศาและ
เส้นผ่าศูนย์กลางของฐานกรวยเท่ากับเส้นทแยงมุมของภาพที่แสดงดังนั้น
ระยะห่างระหว่างผู้ชมกับภาพที่แสดงจะเท่ากับ 1.943 เท่าของเส้นทแยง
มุมของภาพที่แสดง

รูปที่ 3-2 แนวทางการจัดนิทรรศการ

ที่มา : Neufert architects data วันที่ตีพิมพ์ 15 กันยายน 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพราะฉะนั้นการหาพื้นที่สำหรับการชมงานจิตรกรรมหรือภาพพิมพ์จะใช้ระยะห่างระหว่างผู้ชมกับภาพ (1.943 เท่าของเส้นทแยงมุมของภาพ) รวมกับระยะทางเดินด้านหลังผู้ชมซึ่งเท่ากับ 0.70 (จาก New Metric Hand Book) แล้วคูณกับความยาวของภาพเมื่อวางภาพตามแนวนอน (เนื่องจากไม่ทราบว่าจะมีภาพแนวตั้งหรือแนวนอนจำนวนเท่าใดจึงใช้ค่ามากเป็นหลักคือความยาวตามแนวนอน) หรือได้สมการในการหาพื้นที่ดังนี้

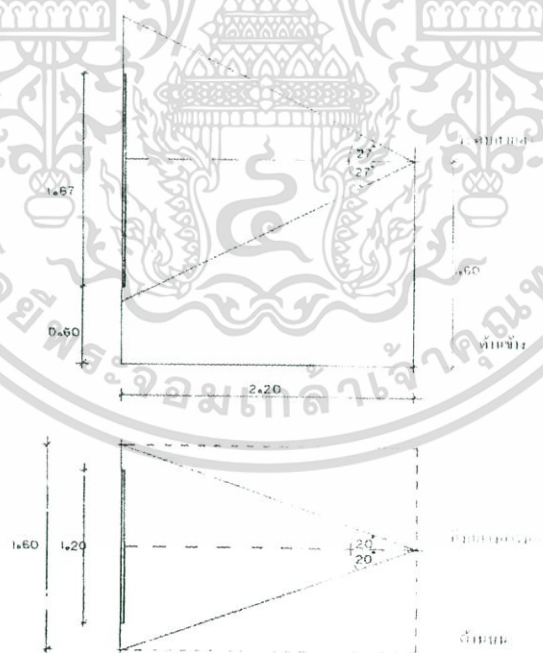
พื้นที่ในการชมงาน = (1.943 เท่าของเส้นทแยงมุมของภาพ + 0.70) x ความยาวภาพตามแนวนอน

ข้อมูลพื้นฐานในการหาพื้นที่ใช้สอยของการวางชิ้นงานแสดง

1. ภาพติดผนังประกอบคำบรรยาย 1

- แผ่นผนัง (Board) ขนาด 0.80 ม. x 1.20 ม.

- ขนาดพื้นที่ใช้สอย $1.60 \times 2.20 = 3.52$ ตร.ม./ภาพ

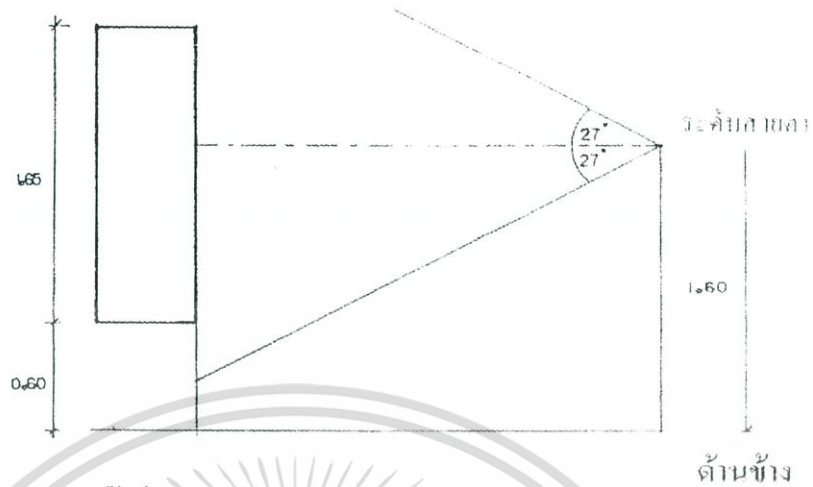

รูปที่ 3-3 แสดงขนาดและระยะของภาพติดผนังประกอบคำบรรยาย 1

ที่มา : <http://archrsuthesis5104914.blogspot.com/2013/03/4.html>

วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตู้ที่เหมาะสมขนาด 1.65 x 1.85 x 0.60 ไซท์ที่ 5.846 ตร.ม./ตู้

รูปที่ 3-5 แสดงขนาดและระยะของตู้แสดงชั้นงาน

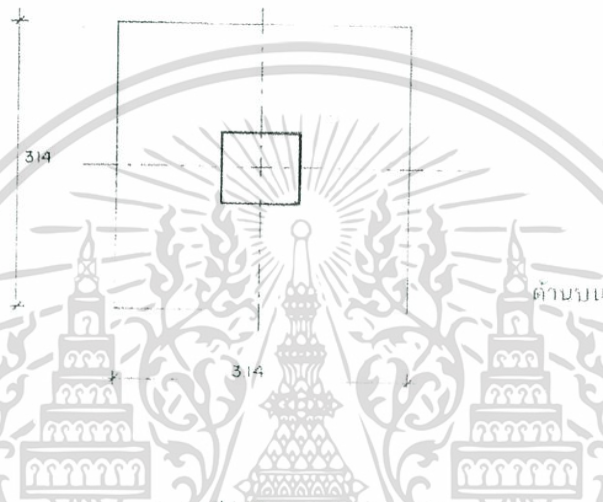
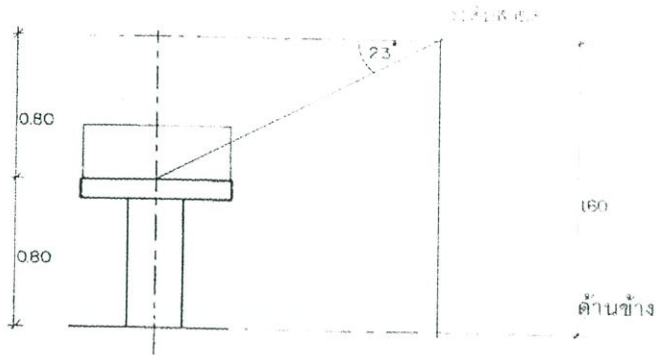
ที่มา : <http://archrsuthesis5104914.blogspot.com/2013/03/4.html>

วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2559

4. พื้นที่สำหรับ แสดงสิ่งของ เครื่องใช้ โบราณวัตถุ

- ขนาด 9.85 ตร.ม. / ตู้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-6 แสดงขนาดและระยะของพื้นที่สำหรับ แสดงสิ่งของ เครื่องใช้ โบราณวัตถุ

ที่มา : <http://archrsuthesis5104914.blogspot.com/2013/03/4.html>

วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2559

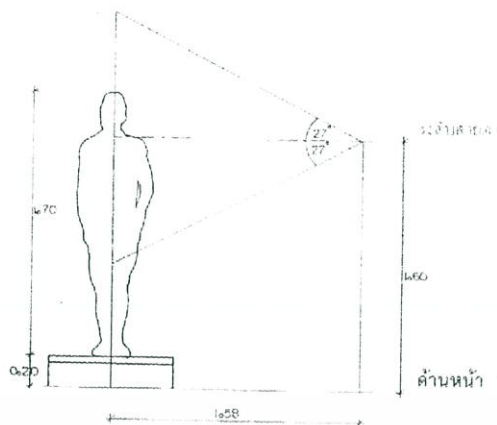
5. หุ่นแสดง

- ขนาด 0.80 ม. x 0.80 ม. x 1.70 ม.

- ขนาดพื้นที่ใช้สอย (คิดเป็นพื้นที่วงกลม) $3.14 \times 1.582 = 7.80$

ตร.ม./ชิ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 3-7 แสดงขนาดและระยะของหุ่นแสดง

ที่มา : <http://archrsuthesis5104914.blogspot.com/2013/03/4.html>

วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2559

สรุปการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยในส่วนนิทรรศการแบ่งตามลักษณะสื่อต่อตัวบุคคล

Standing Board
Area size = 1.5x2.5

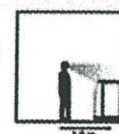
Boards/2D Electronic Board
Area size
size (S) = 1.0x1.5
size (M) = 1.5x2.5
size (L) = 2.0x4.0

Object/Model 3D
Object size
size (S) = 0.5x0.5
size (M) = 1.0x1.0
size (L) = 2.0x2.0
size (XL) = 3.0x3.0
Area size/1 content
size (S) = 1.5x0.5
size (M) = 3.0x1.0
size (L) = 6.0x2.0
size (XL) = 8.0x3.0

Diorama/ Diorama& Electronic Board
Object size
size (S) = 0.5x0.5
size (M) = 1.0x1.0
size (L) = 2.0x2.0
size (XL) = 3.0x3.0
Area size/1 content
size (S) = 1.5x0.5
size (M) = 3.0x1.0
size (L) = 6.0x2.0
size (XL) = 8.0x3.0

Equipment (multimedia, Video Wall, Touchscreen Board)

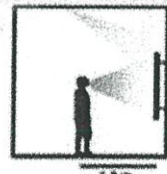
Video Wall
size 2.0x 0.75/
person

Touchscreen Board
size =3.0x 3.0/
content

Artificial Lighting Room

รูปที่ 3-8 สรุปพื้นที่ใช้สอยส่วนนิทรรศการตาม INTERIOR GRAPHIC

ที่มา : Neufert architects data วันที่สืบค้น 15 กันยายน 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-แนวความคิดในการจัดห้องนิทรรศการ

แนวความคิดในการแบ่งห้องของนิทรรศการต่าง ๆ นั้น จะแบ่งจากยุคสมัยในการเรียกเมืองอยุธยาที่แตกต่างกันในแต่ละยุคสมัย ซึ่งในแต่ละยุคสมัยนั้นจะมีเหตุการณ์สำคัญที่แตกต่างกันออกไป และสามารถจัดแบ่งได้เป็น 4 ห้องใหญ่ อีก 1 ห้องนั้นจะเป็นหอรำลึกของพระยาโบราณราชธานินทร์ ผู้ซึ่งทำคุณประโยชน์ไว้มากมายให้กับจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะได้ส่วนแสดงนิทรรศการถาวร (Permanent Exhibition) โดยแบ่งตามหมวดในการจัดแสดงเรื่องราว ดังนี้

-ส่วนที่ 1 กรุงเทพมหานครวัดศรีอยุธยา

ในห้องที่ 1 กรุงเทพมหานครวัดศรีอยุธยานั้นจะดำเนินเรื่องราวในตอน "ครึ่งบ้านเมืองดี" ซึ่งคือในยุคสมัยกรุงศรีอยุธยารุ่งเรือง โดยเป็นการเล่าเรื่องเบื้องต้นในที่มาของการก่อตั้งราชธานี ราชวงศ์ต่างๆ สงคราม เศรษฐกิจ สังคม ไปจนถึงกรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 1 และ 2 ผ่านการฉายวิดีโอทัศน์และ interactive wall แสดง เสียง เพื่อเป็นการเกริ่นนำและให้ความรู้เบื้องต้นสำหรับนิทรรศการในพิพิธภัณฑ์ต่อไป

ตารางที่ 3-10 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ ทวารวัดศรีอยุธยา

ส่วนที่ 1 กรุงเทพมหานครวัดศรีอยุธยา			
หัวข้อจัดแสดง	การจัดแสดง (กี่ที่ใช้)	ขนาดใช้งาน (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
1. อยุธยาที่ยิ่งฟ้า (อาณาจักรอยุธยาและ พระมหากษัตริย์อยุธยา)	-ห้องฉายวิดีโอทัศน์สำหรับ 50 ที่ นั่ง	0.75x50	37.5
	-Interactive wall	2x1.5x6	18
	-หุ่นแสดง	7.80x3	23.5
2. อยุธยาขลุ่ยแก้ว (เหตุการณ์กรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ ที่ 2)	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x8	72
	-แสดงหุ่นจำลองประกอบภาพ (Diorama)	8x3x2	48
พื้นที่รวม			200.00 ตร.ม.
+ ทางสัญจร 50 %			300.00 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ส่วนที่ 2 เมืองกรุงเก่า

ในห้องที่ 2 เมืองกรุงเก่าจะดำเนินเรื่องราวหลังจากที่กรุงศรีอยุธยาแตกครั้งที่ 2 ทั้งเหตุการณ์สำคัญและสภาพของเมืองในตอนนั้นจนถึงยุคกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น เช่นการขุดสมบัติเพื่อไปใช้ในการสร้างกรุงธนบุรี การขุดอิฐจากซากปรักหักพังไปใช้ในการสร้างกรุงธนบุรีและกรุงเทพมหานครในช่วงต้น การริเริ่มเข้าไปเมืองกรุงเก่าในครั้งพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เป็นต้น

ตารางที่ 3-11 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ เมืองกรุงเก่า

ส่วนที่ 2 เมืองกรุงเก่า (ต่อ)			
หัวข้อจัดแสดง	การจัดแสดง (สื่อที่ใช้)	ขนาดใช้งาน (เมตร)	พื้นที่รวม (เมตร)
1.เมืองกรุงเก่าหลังเสียกรุง	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x2	17.5
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x2	18
2.เมืองกรุงเก่าสมัยกรุงธนบุรี	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x2	17.5
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3	9
	-หุ่นแสดง	7.8x6	47
3.เมืองกรุงเก่าสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น(รัชกาลที่1-4)	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x4	35
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x2	18
พื้นที่รวม			162.00 ตร.ม.
+ ทางสัญจร 50 %			243.00 ตร.ม.

-ส่วนที่ 3 มณฑลกรุงเก่า

ห้องที่ 3 มณฑลกรุงเก่าจะเป็นห้องที่ใหญ่ที่สุดในส่วนนิทรรศการถาวร ซึ่งจะแสดงเรื่องราวในช่วงของรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งเป็นช่วงที่มีการบุกเบิกเกาะเมืองกรุงเก่าที่ทิ้งร้างไว้ และเริ่มการอนุรักษ์และขุดค้นทางโบราณคดีตามหลักสากลด้วยวิธีต่างๆ และมีห้องแยกสำหรับไฮไลท์ ของนิทรรศการซึ่งก็คือ พระแสงราชศัสตราที่เป็นเสมือนกับกระบี่อาญาสิทธิ์ สำหรับเจ้าเมืองกรุงเก่าที่พระมหากษัตริย์มอบให้เป็นตัวแทนพระองค์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่3-12 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ มณฑลกรุงเก่า

ส่วนที่ 3 มณฑลกรุงเก่า			
หัวข้อจัดแสดง	การจัดแสดง (สื่อที่ใช้)	ขนาดใช้งาน (เมตร)	พื้นที่รวม (เมตร)
1.เทศาภิบาล	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x4	35
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x2	18
2. การอนุรักษ์และจุดค้นทางโบราณคดี	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50	8.75
	-แสดงโบราณวัตถุ (Box stand)	3x3x8	48
3.อยุธยาพิพิธภัณฑ์	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x4	35
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x2	18
	-แสดงหุ่นจำลองประกอบภาพ (Diorama)	8x3	24
4.รัชมิ่งคลาสิก	-interactive wall	2x1.5x8	24
	-แสดงหุ่นจำลองประกอบภาพ (Diorama)	8x3	24
5. พระแสงพระราชศัสตรา	-แสดงโบราณวัตถุ	5x5	25
	-แสดงข้อมูล และภาพ	2.5x3.5x5	43.75
พื้นที่รวม			303.75 ตร.ม.
+ ทางสัญจร 50 %			455.63 ตร.ม.

-ส่วนที่ 4 พระนครศรีอยุธยา

ส่วนของห้องที่ 4 พระนครศรีอยุธยา จะดำเนินเรื่องราวในช่วงของตอนที่ ได้ยกฐานะเป็นจังหวัดพระนครศรีอยุธยาไปแล้ว ซึ่งจะจัดแสดงการพัฒนาของจังหวัดในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ซึ่งในส่วนองเกาะเมืองมีการเปลี่ยนแปลงมากที่สุด จนถึงการที่อุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยาได้เป็นมรดกโลก และอนาคตของอยุธยาจะเป็นอย่างไรในภายภาคหน้าซึ่งจะให้ผู้ชมได้เสนอความเห็นกันแล้วฉายไปรอบๆห้อง ซึ่งเปรียบเหมือนคำสัญญาที่ให้ไว้กับจังหวัดนี้ ที่จะร่วมพัฒนาและอนุรักษ์ไปด้วยกัน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่3-13 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ พระนครศรีอยุธยา

ส่วนที่ 4 พระนครศรีอยุธยา			
หัวข้อจัดแสดง	การจัดแสดง (สื่อที่ใช้)	ขนาดใช้งาน (เมตร)	พื้นที่รวม (เมตร)
1.กรุงเก่าหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ.2475	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x4	35
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3x2	18
	-แสดงหุ่นจำลองประกอบภาพ	8x3	24
	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x2	17.5
2.คู่มือเมืองมรดกโลก	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3	9
	-interactive wall	2x1.5x10	30
	-หุ่นแสดง	7.8x3	23.5
3.อนาคตอยุธยา	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x3	9
	-interactive wall	2x1.5x8	24
พื้นที่รวม			190.00 ตร.ม.
+ ทางสัญจร 50 %			285.00 ตร.ม.

-ส่วนที่ 5 คนดีศรีอยุธยา

ห้องที่ 5 คนดีศรีอยุธยา เป็นห้องสุดท้ายของส่วนนิทรรศการถาวร ซึ่งจะ
เป็นห้องที่แสดงเกียรติคุณของบุคคลสำคัญที่ได้ทำคุณประโยชน์ให้กับจังหวัด
พระนครศรีอยุธยา เพื่อให้คนรุ่นหลังได้รับรู้และนำไปปฏิบัติตาม

ตารางที่3-14 ส่วนจัดแสดงนิทรรศการ คนดีศรีอยุธยา

ส่วนที่ 5 คนดีศรีอยุธยา			
หัวข้อจัดแสดง	การจัดแสดง (สื่อที่ใช้)	ขนาดใช้งาน (เมตร)	พื้นที่รวม (เมตร)
1.บุคคลรำลึก -พระยารัตนกุลอดุลยภักดี -พลตรีพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมขุนมรุพงษ์ศิริพัฒน์ -พระยาโบราณราชธานินทร์ -ดร.ปรีดี พนมยงค์	-แสดงข้อมูล และภาพ (Board)	2.50x3.50x6	52.5
	-แสดงหุ่นจำลอง (Box stand)	3x6	18
	-interactive wall	2x1.5x6	18
	-แสดงหลักฐานทาง ประวัติศาสตร์	3x3x6	54
	-หุ่นแสดง	7.8x6	46.8

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-พลเรือตรี ถวัลย์ ชำรงนาวา สวัสดิ์			
พื้นที่รวม			189.30 ตร.ม.
+ ทางสัญจร 50 %			283.95 ตร.ม.

ตารางที่ 3-15 สรุปพื้นที่นิทรรศการถาวรทั้งหมด

ห้องนิทรรศการ	พื้นที่ (ตร.ม.)
1. ทวารวดีศรีอยุธยา	300.00
2. เมืองกรุงเก่า	243.00
3. มณฑลกรุงเก่า	455.63
4. พระนครศรีอยุธยา	285.00
5. คนดีศรีอยุธยา	283.95
รวมพื้นที่	1567.575 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนนิทรรศการถาวร 1568.00 ตารางเมตร

2. ส่วนแสดงนิทรรศการชั่วคราว (Temporary Exhibition)

ส่วนจัดแสดงชั่วคราวจะแสดงเอกลักษณ์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา และงานศิลปะในรูปแบบหอศิลป์ ทั้งงานศิลปะร่วมสมัยรวมไปถึงงานศิลปกรรมไทยประเพณีของช่างในปัจจุบันมาจัดแสดง และจะมีนิทรรศการที่จัดขึ้นทุกปีในวันที่ 13 ธันวาคม คือวันงานขอยศยั้งฟ้า อยุธยาจรดกโลกซึ่งทางจังหวัดจะจัดให้มีการเฉลิมฉลองทุกปีในช่วงเวลานี้เป็นระยะเวลา 7 วัน ในวันนี้ของทุกปีจะมีการแสดงชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปะหัตถกรรม วัฒนธรรม และประเพณีของไทย รวมทั้งการแสดงแสงเสียงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของกรุงศรีอยุธยา จึงเหมาะสมที่จะใช้วันที่ 13 ธันวาคม เป็นวันที่จัดงานนิทรรศการชั่วคราวประจำปี ซึ่งในบางโอกาสอาจมีนิทรรศการจากพิพิธภัณฑ์แห่งอื่นในอยุธยาหรือในประเทศมาจัดแสดงโดยคิดเป็น 1 ใน 3 ของพื้นที่จัดแสดงนิทรรศการถาวร

พื้นที่ส่วนนิทรรศการชั่วคราว 522.66 ตารางเมตร

3. ส่วนนิทรรศการกลางแจ้ง (Outdoor Exhibition)

ลานกิจกรรม จะมีการจัดแสดงและเชื่อมต่อกับพื้นที่อื่นๆ มีขนาดที่ไม่แน่นอน สามารถปรับเปลี่ยนได้ตามขนาดของการจัดแสดง ซึ่งจัดแสดงเกี่ยวกับเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การใช้ชีวิตในลักษณะต่างๆของพระนครศรีอยุธยา และ การแสดงแสงสีเสียงในวันพิเศษ โดยอ้างอิงจากส่วนนิทรรศการชั่วคราวโดยคิดพื้นที่ 1 ใน 3 ของส่วนจัดแสดงถาวรแต่มีการเชื่อมโยงพื้นที่กันเพื่อยึดหยุ่นขนาดพื้นที่จัดแสดง ซึ่งนิทรรศการบริเวณนี้จะให้ความรู้ลึกเชื่อมต่อกับบริบทและสภาพแวดล้อมโดยรอบ

พื้นที่ส่วนนิทรรศการกลางแจ้ง 522.66 ตารางเมตร

4. ส่วนปรับอารมณ์เตรียมเข้าสู่นิทรรศการ (Installation Exhibition Hall)

เป็นส่วนเตรียมเข้าสู่การชมนิทรรศการและเกริ่นนำถึงประวัติและความเป็นมาของพิพิธภัณฑ์(Orientation space) โดยจะบรรยายถึงเนื้อเรื่องคร่าวๆของนิทรรศการเพื่อให้ผู้ชมมีความรู้ ความเข้าใจเบื้องต้นก่อนเข้าชมนิทรรศการเชื่อมต่อกับโถงทางเข้านิทรรศการ ซึ่งบรรยากาศในนี้จะให้ความรู้ลึกเหมือนการย้อนเวลาไปในอดีต โดยยังมีความร่วมสมัยอยู่ด้วย ซึ่งจะมีผู้เข้าชม 50 คน/รอบ

พื้นที่ส่วนปรับอารมณ์เข้าสู่นิทรรศการ 50.00 ตารางเมตร

5. ส่วนพักผ่อนระหว่างนิทรรศการ

เป็นส่วนพักผ่อนระหว่างชมนิทรรศการ เป็นพื้นที่นั่งพักที่ให้ความรู้ลึกพักผ่อนคลาย ที่มีกระจายอยู่ตามส่วนต่างๆของโครงการ

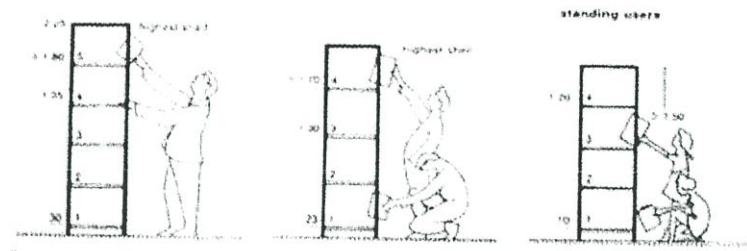
พื้นที่ส่วนพักผ่อนระหว่างนิทรรศการ 156.00 ตารางเมตร

พื้นที่ใช้สอยทั้งหมดในส่วนนิทรรศการทั้งโครงการ 2187.00 ตารางเมตร

- ส่วนบริการทางการศึกษา

1. ห้องสมุด (Library)

ให้ผู้เข้ามาใช้โครงการได้ใช้บริการในส่วนการศึกษาหาความรู้จากห้องสมุดของโครงการ สำหรับผู้ที่สนใจเรื่องราวที่เกี่ยวข้องประวัติศาสตร์ทั้งในและนอกประเทศ นิตยสาร หนังสืออ่านเล่น รวมไปถึงหนังสือให้ความรู้ด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ เพื่อปลูกฝังให้เยาวชนและผู้มาใช้บริการได้เห็นประโยชน์ของวิชาประวัติศาสตร์ และนำไปต่อยอดได้ในอนาคต

รูปที่ 3-9 แสดงระยะการใช้ชั้นวางหนังสือ

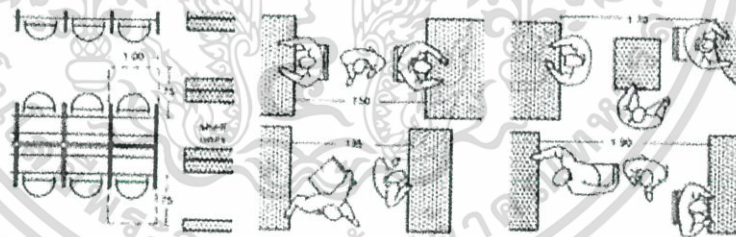
ที่มา <https://dsignsomething.com/2016/01/30> วันที่สืบค้น 26 กันยายน 2559

โดยผู้เข้าใช้ห้องสมุดคิดเป็น 1/5 เท่าของผู้เข้าชมสูงสุด จึงมีผู้เข้าชมวันละ $(306/5) = 62$ คน โดยเฉลี่ยผู้ใช้งานคนละ 2 ชั่วโมง (พิพิธภัณฑ์เปิดทำการ 8 ชั่วโมงจึงแบ่งได้ 4 ช่วงเวลา) จึงมีผู้ใช้งานช่วงเวลาละ 16 คน โดยส่วนห้องสมุดประกอบด้วย

-พื้นที่นั่งอ่านหนังสือคิด 2.70 ตร.ม ต่อคน โดยมีจำนวนผู้ใช้ 16 คน มีพื้นที่ 43.5 ตร.ม

-พื้นที่อ่านหนังสือภายนอกเพื่อนันทนาการคิด 2 เท่าของพื้นที่อ่านในห้อง 87 ตร.ม.

พื้นที่อ่านหนังสือทั้งหมด 130.5 ตารางเมตร

รูปที่ 3-10 แสดงระยะการใช้งานในห้องสมุด

ที่มา <https://dsignsomething.com/2016/01/30> วันที่สืบค้น 26 กันยายน 2559

-ชั้นวางหนังสือจากมาตรฐานการตั้งห้องสมุดเฉพาะทางต้องมีหนังสือไม่ต่ำกว่า 5,000 เล่ม โดยที่หนังสือ 250 เล่ม ใช้พื้นที่ 1.30 ตร.ม หนังสือ 5,000 เล่ม

พื้นที่ชั้นวางหนังสือ 26.0 ตารางเมตร

-ส่วนคอมพิวเตอร์บริการสืบค้นจำนวน 2 เครื่องคิด 2.40 ตร.ม/เครื่อง

พื้นที่คอมพิวเตอร์บริการสืบค้น 4.80 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-โรงทางเข้า-ออก คิดเป็น 10 % ของพื้นที่นั่งอ่านหนังสือ

พื้นที่โรงทางเข้า-ออก 12.15 ตารางเมตร

-โต๊ะรับ-จ่ายหนังสือ ขนาด 1.20x0.80 ม.

พื้นที่โต๊ะรับ-จ่ายหนังสือ 1.80 ตารางเมตร

-ห้องทำงานบรรณารักษ์ ประกอบไปด้วย โต๊ะทำงาน ตู้บานเปิดเก็บเอกสารและตู้ใส่บัตรชื่อเรื่อง ขนาดประมาณ 3.00x2.80

พื้นที่ห้องทำงานบรรณารักษ์ 8.40 ตารางเมตร

-ตู้บัตรรายการ ประกอบไปด้วย ตู้บัตรรายการ 1.40x1.20 ม. และตู้นิทรรศการ

พื้นที่ตู้บัตรรายการ 1.68 ตารางเมตร

-ห้องซ่อมหนังสือประกอบด้วย

โต๊ะตรวจเช็คทำรายการขนาด 0.80x1.20 ม.

โต๊ะทำบัตรรายการหมวดหมู่ขนาด 0.60x1.20 ม.

หนังสือซ่อมเสร็จแล้วขนาด 0.60x0.80 ม.

หนังสือต้องซ่อมขนาด 0.60x0.80 ม.

โต๊ะซ่อมหนังสือขนาด 0.60x1.70 ม.

เข็บเล่มขนาด 0.80x1.20 ม.

ทำปกขนาด 0.80x1.20 ม.

ตัดขอบขนาด 0.80x2.00 ม.

ตู้เก็บหนังสือที่ต้องซ่อมขนาด 0.60x1.20 ม.

พื้นที่ห้องซ่อมหนังสือ 17.50 ตารางเมตร

-ส่วนถ่ายเอกสาร มีเครื่องถ่ายเอกสาร 0.575x1.00 ม.

พื้นที่ส่วนถ่ายเอกสาร 3.00 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-โสตทัศนศึกษา ประกอบด้วย Listening booth area /V.D.O. booth area/Slide film strip area/Microfilm ใช้พื้นที่ 0.86 ตารางเมตร/คน คิด 10% จากผู้ใช้งานห้องสมุด (1.5 คน)

พื้นที่โสตทัศนศึกษา	2.00	ตารางเมตร
-ห้องหนังสืออ้างอิง คิดเป็น10% ของพื้นที่ทั้งหมด	21.00	ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนห้องสมุดทั้งหมด	297.50	ตารางเมตร

2. ห้องประชุม 200 ที่นั่ง

ประกอบไปด้วย

-ที่นั่ง 1 ที่ใช้พื้นที่ 0.64 ตร.ม. จำนวน 200 ที่นั่งคิดเป็นพื้นที่	128.00	ตารางเมตร
-โถงพักคอย (57 % ของพื้นที่นั่งชม)	72.96	ตารางเมตร
-ส่วนเวทีแสดง (40% ของพื้นที่นั่งชม)	51.20	ตารางเมตร
-ห้องเตรียมตัวหลังเวที (30% ของเวที)	38.40	ตารางเมตร
-ห้องแต่งตัวประมาณ	25.00	ตารางเมตร
-ห้องน้ำประมาณ	25.00	ตารางเมตร
-ห้องเก็บของ	15.00	ตารางเมตร
-ห้องฉายภาพยนตร์	10.00	ตารางเมตร
-ห้องเก็บฟิล์ม	6.00	ตารางเมตร
-ห้องเก็บอุปกรณ์	6.00	ตารางเมตร
-รวมระยะทางเดิน 30 %	113.86	ตารางเมตร
รวมพื้นที่ห้องประชุม 200 ที่นั่งรวม	493.42	ตารางเมตร
รวมพื้นที่ส่วนบริการทางการศึกษา	791.00	ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนบริหารโครงการ

1.พื้นที่ส่วนกลาง

-ส่วนรับแขก-พักผ่อน (waiting area)

พื้นที่พักผ่อน	40.00	ตารางเมตร
ชุดรับแขก 5-6 คน	6.00	ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนรับแขก	46.00	ตารางเมตร

-ส่วนเตรียมอาหาร (pantry)

บริเวณอ่างล้างจาน	11.00	ตารางเมตร
เคาท์ทอป 0.80x1.00 สูง 0.90 เมตร	0.80	ตารางเมตร
พื้นที่ส่วนเตรียมอาหาร	12.00	ตารางเมตร

-ส่วนห้องประชุม (Meeting room)

เก้าอี้นั่ง 0.50X0.40 สูง 0.45 เมตร		
โต๊ะยาว 3.60X1.20 สูง 0.75 เมตร		
ตู้เก็บของ-เอกสาร 0.50X2.00 สูง 1.00		
พื้นที่ส่วนห้องประชุม	26.00	ตารางเมตร
ห้องน้ำพนักงานขนาด 8.00x5.80 ขนาดพื้นที่	46.40	ตารางเมตร
รวมพื้นที่ส่วนกลาง	130.40	ตารางเมตร

2.ฝ่ายบริหารโครงการ

เป็นส่วนบริหารงานของพิพิธภัณฑ์ ดำเนินงานเพื่อประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ของโครงการ จากการวิเคราะห์พื้นที่ใช้สอยการตามอัตราเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย

-ห้องทำงานผู้อำนวยการ

-ชุดรับแขก 5-6 คน

-โต๊ะทำงาน ขนาด 2.00x0.08 สูง 0.75

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร 0.50x1.50 สูง 2.00 เม

-SIDE BOARD 0.50x0.65 สูง 2.00 เมตร

-ลิ้นชักเก็บเอกสาร 0.50x0.65

พื้นที่ห้องทำงานผู้อำนวยการ

20.00 ตารางเมตร

-ห้องรองผู้อำนวยการ

-ชุดรับแขก 3-4 คน

-โต๊ะทำงาน ขนาด 0.50X0.80 สูง 0.75

-ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร 0.50X1.50 สูง 2.00 เมตร

-ลิ้นชักเก็บเอกสาร 0.50x0.65

-SIDE BOARD 0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร

พื้นที่ห้องรองผู้อำนวยการ

15.75 ตารางเมตร

-ห้องเลขานุการ

-ชุดรับแขก

-โต๊ะทำงานขนาด 1.50x0.80 สูง 0.75 เมตร

-ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร 0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร

-ลิ้นชักเก็บเอกสาร 0.50x0.65

-SIDE BOARD 0.50x0.50 สูง 2.00 เมตร

พื้นที่ห้องเลขานุการ

14.00 ตารางเมตร

-ห้องคณะกรรมการดำเนินการ 5 คน

-โต๊ะทำงาน

-ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร

-ลิ้นชักเก็บเอกสาร

พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร/2 คน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พื้นที่ห้องคณะกรรมการดำเนินการ 12.50 ตารางเมตร

3. ฝ่ายธุรการ

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

-รองหัวหน้าฝ่ายพื้นที่ 15.75 ตารางเมตร

-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 5 คน พื้นที่ 12.50 ตารางเมตร

พื้นที่ฝ่ายธุรการ 48.25 ตารางเมตร

4. ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการวิชาการ

-ฝ่ายวิจัยและพัฒนา

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 3 คน พื้นที่ 7.50 ตารางเมตร

-ส่วนบริหารการศึกษา

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 2 คน พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนส่งเสริมการศึกษาและบริการวิชาการ 52.50 ตารางเมตร

5. ส่วนงานประชาสัมพันธ์

อ้างอิงพื้นที่จากฝ่ายบริหาร

-ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

-พื้นที่ทำงานเจ้าหน้าที่ 2 คน พื้นที่ 5.00 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนงานประชาสัมพันธ์ 25.00 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนบริหารโครงการ 318.40 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ส่วนบริการสาธารณะ

1. พื้นที่พักคอย

พื้นที่พักคอยจากการคำนวณผู้ใช้งานเฉลี่ยต่อวันคือ 306 คน ต่อวัน(คิดปริมาณจำนวนคนเข้าชมสูงสุด)ในขณะที่โครงการเปิดบริการตั้งแต่ 09.00-18.00 น. หรือเท่ากับ 9 ชั่วโมง/วัน

ดังนั้นภายในเวลา 1 ชั่วโมง จะมีผู้ใช้งาน 35 คนโดยเฉลี่ย เมื่อรวมเข้ากับจำนวนผู้ใช้ชมสูงสุดที่เข้าชมเป็นหมู่คณะสูงสุดที่โครงการสามารถรองรับได้คือ 200 คน ผู้ใช้งานสูงสุดในโถงต้อนรับและพักคอย = $35+200 = 235$ คน โดยพื้นที่ในการใช้งานต่อคน = 0.64 ตารางเมตร

พื้นที่ทั้งหมดของส่วนพักคอยจะเท่ากับ 150.00 ตารางเมตร

2. ส่วนบริการข้อมูลข่าวสาร

พื้นที่ 2.88 ตารางเมตร/บอร์ด

พื้นที่ส่วนบริการข้อมูลข่าวสารประมาณ 4.50 ตารางเมตร

3. ส่วนรับฝากของ

-COUNTER 0.60x2.00

-ตู้เก็บของ 0.45x2.00

-พื้นที่ 4.00 ตารางเมตร/ที่

พื้นที่ส่วนรับฝากของ 8.00 ตารางเมตร

4. ส่วนจำหน่ายบัตรเข้าชมและรักษาความปลอดภัย

มีพื้นที่ 1.24 ตารางเมตร

5. ร้านขายของที่ระลึก

ขายของที่ระลึกที่เป็นผลิตภัณฑ์ของโครงการและผลิตภัณฑ์เกี่ยวกับด้านประวัติศาสตร์และจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

พื้นที่ร้านขายของที่ระลึก 40.00 ตารางเมตร

6. องค์ประกอบย่อยอื่นๆบริเวณโถงทางเข้าหลัก

-บริการฝากของ	9.00	ตารางเมตร
-ตู้ ATM 2 ตู้ ขนาด 1.5 ตร.ม.	3.00	ตารางเมตร
รวมพื้นที่องค์ประกอบย่อย	12.00	ตารางเมตร

7. ส่วนร้านค้ากาแฟและคาเฟ่

เป็นร้านค้าขนาดกลางที่รองรับผู้ใช้โครงการ โดยสามารถใช้เป็นจุดนัดพบหรือพูดคุยธุระส่วนตัว ภายในจะมีลานดนตรีหรือลานสำหรับชมภาพยนตร์ เพื่อเพิ่มบรรยากาศให้ผ่อนคลาย

การคิดพื้นที่ส่วนคาเฟ่ คิดจากช่วงเวลาที่ร้านรองรับผู้ใช้งานสูงสุด คือ ช่วงเวลา 11.30–13.30 น. (2 ชม.)

โครงการมีผู้ใช้เฉลี่ย 38 คน/ชม. (จากการคาดการณ์ จำนวนผู้ใช้โครงการ) เพราะฉะนั้นในช่วงเวลา 2 ชม. จะมีผู้ใช้โครงการ = 76 คน

กำหนดให้ร้านสามารถรองรับจำนวนผู้ใช้งาน 30% จากผู้ใช้ทั้งหมดในช่วงเวลาดังกล่าว

แบ่งเป็น 2 ผัด 12 คน

จัดให้มี 4 ที่นั่ง/1ชุด จะได้จำนวนชุดที่นั่ง 3 ชุด

พื้นที่ 5.76 ตร.ม./1 ชุด (อ้างอิงจาก Architect Data)

จะได้เนื้อที่ $5.76 \times 3 = 17.28$ ตารางเมตร

พื้นที่เตรียมเครื่องคัมนและอาหาร คิดเป็น 30% ของพื้นที่นั่ง

จะได้เนื้อที่ 5.25 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนร้านค้ากาแฟและคาเฟ่ 29.30 ตารางเมตร

8. ส่วนร้านอาหาร (Restaurant)

การคิดพื้นที่ร้านอาหาร คิดจากช่วงเวลาที่ร้านรองรับผู้ใช้งานสูงสุดคือ

ช่วงเวลา 11.30 – 13.30 น. (2 ชม.)

โครงการมีผู้ใช้เฉลี่ย 38 คน/ชม. (จากการคาดการณ์ จำนวนผู้ใช้โครงการ) เพราะฉะนั้นในช่วงเวลา 2 ชม. จะมีผู้ใช้โครงการ = 76 คน

กำหนดให้ร้านสามารถรองรับจำนวนผู้ใช้งาน 60% จากผู้ใช้ทั้งหมดในช่วงเวลาดังกล่าว

ช่วงเวลาการนั่งประมาณ 30 นาที/คน ดังนั้น 1 ชม. นั่งได้ 2 ผลัด

เพราะฉะนั้น 1 ผลัด นั่งได้

จัดให้มี 4 ที่นั่ง/1ชุด จะได้จำนวนชุดที่นั่ง

พื้นที่ 12 ตร.ม./1 ชุด (อ้างอิงจาก Architect Data)

จะได้เนื้อที่ 72.00 ตารางเมตร

พื้นที่ครัว คิดเป็น 30% ของพื้นที่นั่ง 21.60 ตารางเมตร

พื้นที่ส่วนบริการแบ่งเป็น

-เก็บอาหารและเครื่องดื่ม 25% ของครัว 5.40 ตารางเมตร

-เก็บเครื่องมือทำความสะอาด 15% ของครัว 3.25 ตารางเมตร

-พื้นที่เตรียมเครื่องดื่มและอาหาร คิดเป็น 30% ของพื้นที่นั่ง

จะได้เนื้อที่ 21.60 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนบริการ 19.45 ตารางเมตร

รวมที่รับประทานอาหารห้องประชุม 200.00 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนร้านอาหาร 343.30 ตารางเมตร

9. ห้องปฐมพยาบาล

มีพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนบริการสาธารณะ 608.34 ตารางเมตร

- ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

การวิเคราะห์พื้นที่ส่วนนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนงานและวิธีการเก็บ โดยใช้วิธีคิดเทียบเคียงเป็นเปอร์เซ็นต์จากการแบ่งพื้นที่ โดยคิดเป็น 20% ของส่วนแสดงงาน¹

1. คลังวัตถุจัดแสดง

คลังนิทรรศการถาวรคิดเป็นพื้นที่ 25% ส่วนจัดแสดงถาวร

มีพื้นที่ 392.00 ตารางเมตร

2. คลังนิทรรศการชั่วคราว

คลังนิทรรศการชั่วคราวคิดเป็นพื้นที่ 20% ส่วนจัดแสดงชั่วคราว

มีพื้นที่ 104.50 ตารางเมตร

3. ลานรับส่งของ

มีพื้นที่ 20.00 ตารางเมตร

4. ห้องทำงานหัวหน้าฝ่ายคลังวัตถุและฝ่ายศิลปกรรม(อ้างอิงจาก Architect Data)

- ชุดรับแขก 3-4 คน

- โต๊ะทำงาน 0.50X0.80 สูง 0.75 เมตร

- ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร 0.50X1.50 สูง 2.00 เมตร

ลิ้นชักเก็บเอกสาร 0.50x0.65

SIDE BOARD 0.50x1.50 สูง 2.00 เมตร

มีพื้นที่ 15.75 x 2 ตารางเมตร = 31.50 ตารางเมตร

5. ห้องทำงานภัณฑารักษ์

- โต๊ะทำงาน

¹ ฝ่ายทะเบียน พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ พระนคร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-ตู้บานเปิดเก็บเอกสาร

-ลิ้นชักเก็บเอกสาร

-ส่วนพักก่อน

มีพื้นที่

20.00 ตารางเมตร

6. ห้องทำงานเจ้าหน้าที่ อ้างอิงจากส่วนบริหาร 8 คน

มีพื้นที่

20.00 ตารางเมตร

7. ส่วนพื้นที่ติดตั้งนิทรรศการและทำงาน

การทำงานในส่วนนี้ต้องการความกระชับ ควรจะจัดให้มีสภาพแวดล้อม และขนาดที่เหมาะสม

มีพื้นที่

36.00 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์

563.40 ตารางเมตร

- ส่วนบริการอาคาร

1. ห้องทำงานหัวหน้าฝ่าย

อ้างอิงจากส่วนสำนักงาน 20 x 2 มีพื้นที่

40.00 ตารางเมตร

2. ส่วนทำงานแผนงานซ่อมบำรุง-เลขานุการ

เทียบขนาดกับส่วนทำงานนักวิชาการ มีพื้นที่

5.00 ตารางเมตร

3. แผนงานอาคารและสถานที่-เลขานุการ

เทียบขนาดกับส่วนทำงานนักวิชาการ พื้นที่

5.00 ตารางเมตร

4. ส่วนเก็บของแม่บ้าน

มีพื้นที่

8.00 ตารางเมตร

5. พนักงานรักษาความปลอดภัย

-แผงควบคุม 1.00x2.00

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-เก้าอี้ทำงาน 0.45x0.45

มีพื้นที่

3.60 ตารางเมตร

6. ห้องพักยาม

-เตียงนอน 1.00x2.00

-โต๊ะหัวเตียง 0.40x0.60

-คาน์เตอร์ 0.60x1.00

มีพื้นที่

13.00 ตารางเมตร

7. ส่วนงานระบบประกอบอาคาร

7.1 ห้องเครื่องไฟฟ้า ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

ห้อง MDB

ห้อง Transformer

ห้อง Generator

ห้อง Electric room กระจายไปทั่วแต่ละชั้นของอาคาร (ชั้นละ 12 ตร.ม.)

ห้อง MDB

กำหนดพื้นที่ห้อง MDB ของโครงการประมาณ 20 ตร.ม.

ห้อง Transformer

กำหนดขนาดพื้นที่ห้อง Transformer ของโครงการประมาณ 40 ตร.ม.

ห้อง Generator

กำหนดให้มีเครื่อง Generator 1 เครื่อง

ห้อง Generator ขนาดเครื่องละ 1x2 ม. = 2 ตร.ม. เว้นระยะปลอดภัยรอบเครื่อง 0.35 ม.

ความสูงจากพื้นถึงท้องคาน ไม่น้อยกว่า 3.5 ม.

รวมขนาดพื้นที่ห้อง Generator ของโครงการประมาณ = 30 ตร.ม.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รวมพื้นที่ห้องเครื่องไฟฟ้า 90.00 ตารางเมตร

7.2 ห้องระบบสุขาภิบาล

ถังเก็บน้ำ

คิดจากจำนวนการใช้ น้ำ 75 ลิตร /คน/ วัน จำนวนผู้ใช้โครงการ 306 คน/วัน

รวมบุคลากรในโครงการ 71 คน = 377 คน

ได้ปริมาณการใช้น้ำสูงสุด 28,275 ลิตร

ช่วงเวลาทำการ 9.00-18.00 น. = 9 ชม./วัน

ปริมาณการใช้น้ำที่จ่ายเข้าในช่วงทำการ = 27,000 ลิตร

ในช่วงทำการน้ำจ่ายเข้าน้อยกว่าที่ต้องใช้จริง 1,275 ลิตร

ปริมาณการใช้น้ำสูงสุดจริง 7,917 ลิตร/ชม.

บ่อกักเก็บน้ำสำรองต้องมีขนาดบรรจุน้ำไม่น้อยกว่า 8 ลูกบาศก์เมตร

ห้องปั้มน้ำ

ปั้มน้ำประปา (ใต้ดิน 2 เครื่อง)

ปั้มน้ำดับเพลิง 2 เครื่อง

ปั้มน้ำเสีย (ส่งไปบำบัด)

ขนาดเครื่องละ 0.9x1.5 ม. = 1.35 ตารางเมตร

ระยะระหว่างเครื่อง 0.8 ม. ระยะโดยรอบ 1.5 ม. พื้นที่ต่อเครื่อง

= 17.55 ตารางเมตร

ปั้มน้ำ 3 เครื่อง

= 70.2 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ห้องสุขาภิบาล

78.20 ตารางเมตร

7.3 ห้องระบบเครื่องปรับอากาศ

Chiller

การคิดจำนวนการปรับอากาศภายในโครงการ คิดพื้นที่ที่ต้องการปรับอากาศ 70% ของพื้นที่ใช้งาน ได้แก่ โถงทางเข้าหลักของโครงการ ส่วนจัดแสดง นิทรรศการ ส่วนบริการการศึกษา ส่วนร้านค้าของโครงการและ ส่วนสำนักงานบริหารโครงการ

รวมพื้นที่	4,051 ตารางเมตร
ปรับอากาศ 70 %	2,836 ตารางเมตร
เพราะฉะนั้น 2836 ตร.ม. =	2,836,000 BTU

ดังนั้นทางโครงการจึงเลือก Chiller 300 ตัน โดยแบ่งเป็น 100 ตัน 3 เครื่อง ใช้งานสลับกัน ไปและเพื่อสำรองฉุกเฉินอีกด้วย

Chiller ใช้พื้นที่ = 110 ตารางเมตร

Cooling Tower

จำนวน Cooling Tower เป็นไปตามจำนวน Chiller เนื่องจากโครงการใช้ขนาด 100 ตัน 3 เครื่อง เพราะฉะนั้นจะมี Cooling Tower 100 ตัน 3 เครื่อง

พื้นที่วาง Cooling Tower (มาตรฐาน) = 100 ตารางเมตร

ห้อง AHU

ห้อง AHU ห้องละ 12 ตารางเมตร

อาคารมี 2-3 ชั้น มี AHU 5 ห้อง

ห้อง AHU ใช้พื้นที่ 60 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ระบบปรับอากาศ 270 ตารางเมตร

7.4 ส่วนเก็บและคัดแยกขยะ

ส่วนนี้จะมีที่ปักเก็บขยะรวมของโครงการ ซึ่งมาจากส่วนต่างๆของโครงการเพื่อรอรอดจากเทศบาลมาเก็บขยะต่อไป

รวมพื้นที่ส่วนพักขยะ 20 ตารางเมตร

รวมพื้นที่ส่วนงานระบบประกอบอาคาร 460 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ห้องน้ำ

สำหรับห้องน้ำในแต่ละส่วนของโครงการนั้น คิดจากจำนวนสุขภัณฑ์ที่เพียงพอ ต่อการรองรับอัตราผู้เข้าใช้ ซึ่งแต่ละองค์ประกอบจะมีจำนวนสุขภัณฑ์ที่แตกต่างกันไป พื้นที่ในการใช้งานของผลิตภัณฑ์ต่างๆ แต่ละชนิด

ห้องน้ำ 0.90x1.5 1.35 ตารางเมตร

อ่างล้างมือ 1.00x0.80 0.80 ตารางเมตร

โถปัสสาวะชาย 0.70x0.80 0.56 ตารางเมตร

โดยอัตราส่วนของสุขภัณฑ์จำแนกตามชนิดอาคารดังนี้

ตารางที่ 3-16 แสดงอัตราส่วนห้องน้ำของอาคารสาธารณะ

จำนวนพื้นที่	ห้องน้ำ		ปัสสาวะชาย	อ่างล้างหน้า	
	ชาย	หญิง		ชาย	หญิง
1-200	2	3	2	1	1
201-400	3	4	3	2	2
401-600	4	5	4	3	3
601-800	5	6	5	4	4
801-1000	6	7	6	5	5

ตารางที่ 3-17 แสดงจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมขององค์ประกอบอื่นๆ

ชนิดหรือประเภทอาคาร	ห้องส้วม		ห้องน้ำ	อ่างล้างมือ
	โถชักโครก	ปัสสาวะ		
-หอประชุมหรือโรงแรมหรือที่พัก อาคาร 200 ตร.ม. หรือ ต่อ 100 คน ที่ กำหนดให้ใช้สอยอาคาร นั้นทั้งนี้ให้ ถือจำนวนที่มากกว่าเกณฑ์	(ก) สำหรับผู้ชาย	2	-	1
	(ข) สำหรับผู้หญิง	3	-	1
-สำนักงานต่อพื้นที่อาคาร 300 ตร.ม.	(ก) สำหรับผู้ชาย	2	-	1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ข) สำหรับผู้หญิง	3	-	-	1
-กักตักอาหาร ต่อพื้นที่สำหรับโต๊ะอาหาร 200 ตร.ม.				
(ก) สำหรับผู้ชาย	1	2	-	1
(ข) สำหรับผู้หญิง	2	-	-	1

จากตาราง สามารถจำแนกประเภทอาคารออกมาเป็นส่วนๆ เพื่อคิดจำนวนห้องน้ำได้ดังนี้

ตารางที่ 3-18 แสดงสัดส่วนพื้นที่และการใช้สุขภัณฑ์

ส่วนการใช้งาน	พื้นที่ (ตร.ม.)	ชักโครก		ปัสสาวะ	อ่างล้างมือ		คนพิการ
		ชาย	หญิง	ชาย	ชาย	หญิง	ช/ญ
ส่วนนิทรรศการ	3136	16	48	32	16	16	1
ห้องสมุด	297.50	1	3	2	1	1	1
โถงต้อนรับ	150	1	3	2	1	1	1
สำนักงาน	319	2	6	4	2	2	-
ฝ่ายบริการอาคาร	534	2	6	4	2	2	-
ร้านอาหาร	343	2	4	4	2	2	1
รวม		24	76	48	24	24	4

จากตารางข้างต้น สามารถหาพื้นที่ของห้องน้ำออกมาได้ ดังนี้

ตารางที่ 3-19 แสดงจำนวนสุขภัณฑ์และพื้นที่ห้องน้ำ

ประเภทสุขภัณฑ์	จำนวน (ชิ้น)	พื้นที่/หน่วย (ตร.ม.)	พื้นที่รวม (ตร.ม.)
ชักโครก	94	1.35	127.00
โถปัสสาวะชาย	48	0.56	26.88
อ่างล้างมือ	48	0.8	38.4
ห้องน้ำคนพิการ	4	2.89	11.56
รวม			203.84
รวม (+Circulation 25%)			254.80

พื้นที่ห้องน้ำ

254.80 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนบริการอาคาร

786.40 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

-พื้นที่จอดรถ

ตามกฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2517) อาคารขนาดใหญ่ให้มีที่จอดรถยนต์ตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่นั้นรวมกันหรือให้มีที่จอดไม่น้อยกว่า 1 คันต่อพื้นที่ 240 ตารางเมตร

$$\text{เพราะฉะนั้นจะได้ } 6206.50/240 = 26 \text{ คัน}$$

1. พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว

$$\text{ใช้พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คันใช้พื้นที่ } 15.00 \text{ ตร.ม} = 26 \times 15 = 390 \text{ ตร.ม.}$$

$$\text{พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว } 390.00 \text{ ตารางเมตร}$$

2. พื้นที่จอดรถบัส

ที่จอดรถโดยสารเป็นหมู่คณะ ความถี่ในการเข้าใช้โครงการสาธารณะจากอาคารประมาณ 0-120 คน

กำหนดให้รถบัส บรรจุคน 40 คนต่อคัน ได้จำนวนที่จอดรถบัส 3 คัน

$$\text{พื้นที่จอดรถประมาณคันละ } 40.00 \text{ ตารางเมตร}$$

$$\text{พื้นที่จอดรถบัส } 120.00 \text{ ตารางเมตร}$$

3. ที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์

คิดเป็น 10% ของ พื้นที่จอดรถยนต์ส่วนตัว

$$\text{พื้นที่จอดรถจักรยานและจักรยานยนต์ } 39.00 \text{ ตารางเมตร}$$

4. ที่จอดรถส่วนบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่

$$\text{จำนวนเจ้าหน้าที่ศูนย์ } 71 \text{ คน}$$

จากสถิติประชากร 15 คนมีรถยนต์ 1 คัน

$$\text{ได้จำนวนที่จอดรถยนต์ } 5 \text{ คัน}$$

$$\text{พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คัน } 15.00 \text{ ตารางเมตร}$$

$$\text{พื้นที่จอดรถยนต์เจ้าหน้าที่เท่ากับ } 75.00 \text{ ตารางเมตร}$$

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ที่จอดรถที่ใช้ในงานบริการ

รถบริการศูนย์จำนวน	1 คัน	
พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คัน	15.00 ตารางเมตร	
พื้นที่ในการจอดรถในการบริการเท่ากับ	15.00 ตารางเมตร	

6. ที่จอดรถคนพิการ

กฎกระทรวง กำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือ ทุพพลภาพและคนชราอย่างน้อย 1 คัน

พื้นที่จอดรถยนต์ 1 คัน 15.00 ตารางเมตร

พื้นที่จอดรถคนพิการ 15.00 ตารางเมตร

รวมขนาดพื้นที่ส่วนที่จอดรถ+Circulation 100% 1308.00 ตารางเมตร

3.3 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการ

การสรุปพื้นที่ใช้สอยองค์ประกอบของโครงการ ได้มาจากการวิเคราะห์ ซึ่งนำมาหาพื้นที่ทั้งหมดของโครงการ เพื่อนำข้อมูลไปสู่การเลือกที่ตั้งโครงการและการออกแบบทางสถาปัตยกรรม

ตารางที่ 3-20 สรุปพื้นที่ใช้สอยโครงการทั้งหมด

เนื้อที่ใช้สอย	พื้นที่ (ตารางเมตร)
ส่วนนิทรรศการ	3136.00
ส่วนบริการทางการศึกษา	791.00
ส่วนบริหารโครงการ	318.40
ส่วนบริการสาธารณะ	608.34
ส่วนบริการพิพิธภัณฑ์	563.40
ส่วนบริการอาคาร	789.40
พื้นที่จอดรถ	1308.00
รวมพื้นที่โครงการ	7514.54 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 4

การศึกษาและวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

4.1 แนวทางการเลือกที่ตั้งโครงการ

เนื่องจากโครงการพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จัดตั้งขึ้นด้วยวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมเพื่อเก็บรักษา รวบรวมเรื่องราวและจัดแสดงหลักฐานต่างๆที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่มีมาตรฐานที่ทัดเทียมกับนานาชาติ จึงมีความจำเป็นในการเลือกที่ตั้งเพื่อตอบสนองพฤติกรรมทางการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นหลัก รวมถึงสามารถใช้พื้นที่สำหรับพักผ่อนหย่อนใจซึ่งเอื้อต่อการใช้พื้นที่กิจกรรมภายนอกอาคารอีกด้วย

จากหนังสือวิชาการพิพิธภัณฑ์¹ กล่าวถึง สถานที่ที่เหมาะสมของพิพิธภัณฑ์ หรือ ศูนย์วัฒนธรรม กล่าวถึงสถานที่ก่อสร้างอาคารชนิดดังกล่าวไว้ดังนี้

- ควรตั้งอยู่ในศูนย์กลางของเมือง อยู่ในเส้นทางการเดินทาง เพราะสนใจเจ้าหน้าที่ประชาชน นักเรียนนักศึกษา ไปยังศูนย์ได้ง่ายและสะดวก
- มีถนนซึ่งยานพาหนะสามารถเดินทางได้สะดวก
- มีรถประจำทางผ่านเป็นประจำ
- มีคุณค่าด้านทัศนียภาพทางประวัติศาสตร์ และสุนทรียภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม การระบายน้ำ สภาพที่ดิน ไฟฟ้าและการเข้าสู่อาคาร
- พิพิธภัณฑ์ คือศูนย์วัฒนธรรม จึงควรอยู่ในย่านที่สัมพันธ์อื่นๆ
- มีสถานที่ที่จอดรถได้สะดวก
- ขนาดของที่ตั้ง กว้างพอสมควร และรูปแบบพอเหมาะที่จะสร้างและขยายเพิ่มเติมไปตามแนวอาคาร และเพื่อคงความงามด้านสุนทรียภาพที่เหมาะสม รวมทั้ง เพื่อการแสดงวัตถุกลางแจ้ง
- การรักษาความปลอดภัยต้องสัมพันธ์กับกองดับเพลิง สถานีตำรวจและเขตที่พัก
- ไม่อยู่ในย่านอันตรายที่เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม อากาศเสีย อัคคีภัย
- สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งที่ตั้ง และสิ่งแวดล้อมข้างเคียงได้มาก

¹ นิคม มุสิกคามะ, กุลพันธาดา จันทรโพธิ์ศรี และ มณีนรัตน์ ท่วมเจริญ, วิชาการพิพิธภัณฑ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เนื่องจากเกาะเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์กลางทางประวัติศาสตร์และศิลปวัฒนธรรม และรองรับนโยบายรัฐบาลและหน่วยงานเอกชนที่ส่งเสริมกิจกรรมทางประวัติศาสตร์อย่างต่อเนื่องทั้งจำนวนโบราณสถานที่สำคัญ พิพิธภัณฑสถานและศูนย์การเรียนรู้ต่างๆ รวมไปถึงการได้ตั้งเป็นเมืองมรดกโลกในส่วนเกาะเมืองโดยองค์การยูเนสโก จึงแสดงให้เห็นถึงความสำคัญพื้นฐานของพื้นที่เพื่อสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่ขยายตัวไปทั่วประเทศ ทำให้ที่ตั้งโครงการในระดับมหภาคควรอยู่ในเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่สามารถสร้างโอกาสในการเชื่อมต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้อื่นและพัฒนาต่อไปได้ในอนาคต ประกอบกับความพร้อมในปัจจุบันสนับสนุนต่างๆ เช่น จำนวนสถาบันการศึกษา จำนวนพิพิธภัณฑสถาน ระบบสาธารณูปโภค และลักษณะสังคมมวลชนต่อลักษณะการใช้พื้นที่สาธารณะ โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

4.1.1 ย่านที่ตั้ง (Zoning)

ควรเป็นที่ตั้งซึ่งมีความเหมาะสมตามข้อกำหนดผังเมือง และตั้งอยู่ในย่านแหล่งการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ และโบราณสถานของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำหรับรองรับมวลชนในการเข้าใช้งานอย่างหลากหลายและทั่วถึง

4.1.2 ความเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุนโครงการ (Supporting & Linkage)

พิจารณาที่ตั้งซึ่งอยู่ในทำเลที่ใกล้กับสถานที่ หรือสถาบันที่มีความเกี่ยวข้องกันด้วยลักษณะของกิจกรรมการใช้พื้นที่ เป็นแหล่งท่องเที่ยวของกลุ่มผู้ใช้โครงการ(User) หรือเป็นศูนย์กลางซึ่งเป็นจุดดึงดูดให้ผู้คนเข้าใช้โครงการได้ เช่น โครงการประเภทพิพิธภัณฑสถาน หรือ โบราณสถาน เป็นต้น

4.1.3 การคมนาคมขนส่งและการเข้าถึง (Communication & Accessibility)

ควรเป็นพื้นที่ที่มีการคมนาคมสะดวกติดต่อกับถนนสายหลัก หรือเป็นแหล่งชุมชนที่มีการเข้าถึงที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไป อยู่ในเส้นทางท่องเที่ยวหรือศูนย์กลาง (Node) ของเมืองในย่านนั้นๆ และหากสามารถเดินทางเชื่อมต่อด้วยระบบขนส่งสาธารณะจะทำให้ง่ายต่อการเข้าถึงสำหรับประชาชนทั่วไปมากยิ่งขึ้น

4.1.4 สภาพแวดล้อมและทัศนียภาพบริเวณที่ตั้งโครงการ (Surrounding & Visibility)

พิจารณาสภาพแวดล้อมที่มีศักยภาพเพียงพอที่จะสนับสนุนโครงการ ทัศนียภาพก่อให้เกิดความงามและความร่มรื่นเหมาะกับกิจกรรมทางการเรียนรู้ ไม่มีปัญหาเรื่องเสียงหรือมลภาวะรบกวน

4.1.5 สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ (Infrastructure)

ควรอยู่ในบริเวณที่มีระบบสาธารณูปโภคอย่างพร้อมมูล มีระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการต่างๆที่เอื้อต่อโครงการอย่างครบครัน

4.1.6 การขยายตัวในอนาคต (Future Expansion)

ศักยภาพของพื้นที่ในอนาคตควรเป็นบริเวณที่สามารถรองรับกิจกรรมต่างๆและการขยายตัวของโครงการในอนาคตได้

4.1.7 เจ้าของที่ดิน (Landowner)

ซึ่งเป็นการพิจารณาการได้มาซึ่งที่ดินนั้นๆ ว่าได้มาอย่างไรหรืออย่างไร หน่วยงานรัฐหรือเอกชนที่เป็นเจ้าของนั้นๆเหมาะสมต่อการนำที่ดินมาจัดตั้งโครงการหรือไม่

4.2 การวิเคราะห์และพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ

ในการพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการ ได้มีการคำนึงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องของเกณฑ์การพิจารณาต่างๆข้างต้น และบริบทของพื้นที่แต่ละพื้นที่อย่างละเอียด โดยแบ่งการพิจารณาเป็น 3 ลำดับ ดังนี้

- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับมหภาค (Macro Scale)

- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับย่าน (Zoning)

- การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการใน ระดับที่ตั้ง (Site)

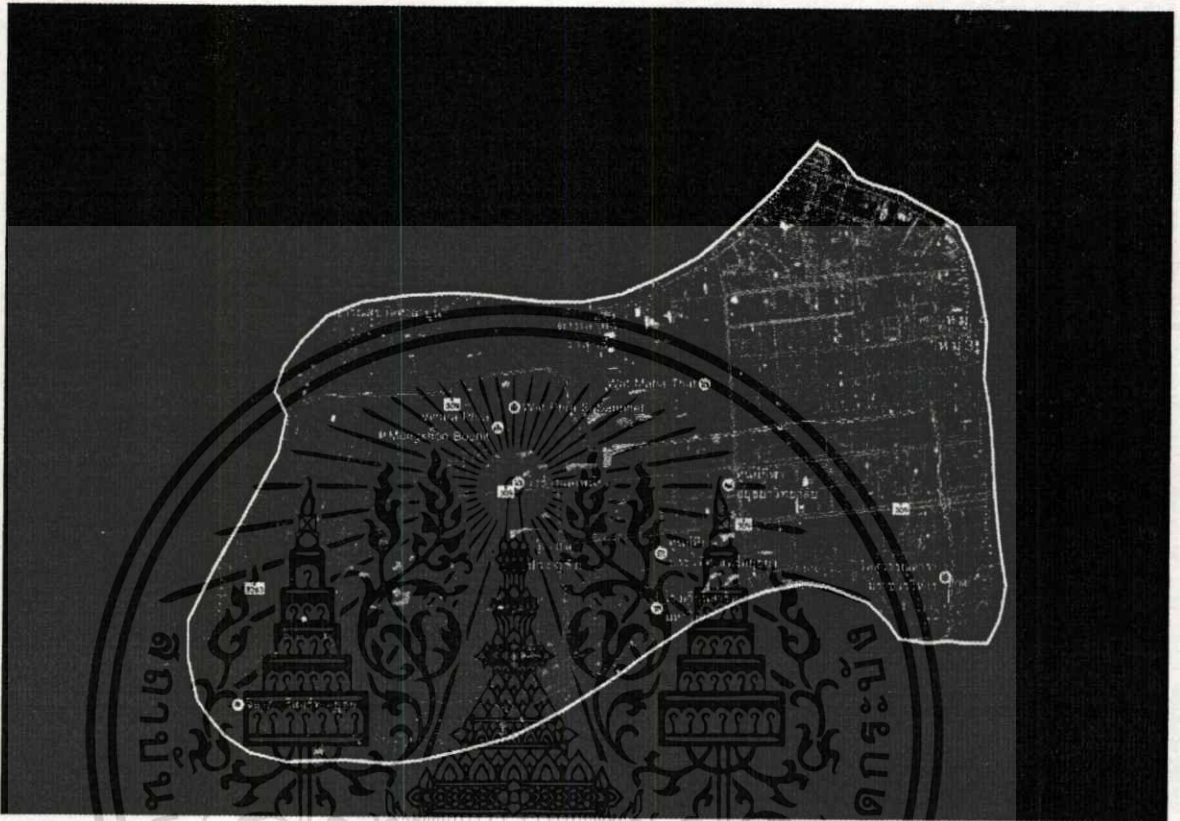
4.2.1 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับมหภาค (Macro Scale)

เนื่องจากโครงการนี้เป็นที่แน่ชัดว่าจะตั้งที่เกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เนื่องจากการพิจารณาเกณฑ์ในระดับมหภาคแล้วมีความเหมาะสมด้วยเหตุผลดังนี้

1. เนื้อหาหลักๆของโครงการนั้นเกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาภายหลังกรุงศรีอยุธยาแตก ครั้งที่ 2 เป็นต้นมา ซึ่งในส่วนใหญ่แล้วนั้น เหตุการณ์สำคัญๆจะเกิดขึ้นในบริเวณเกาะเมืองเดิม

2. เกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นศูนย์รวมของโบราณสถานและโบราณวัตถุในช่วงยุคสมัยอยุธยาเป็นราชธานี ซึ่งทำให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นิยมทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ

3. เกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา นั้นเป็นศูนย์กลางของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จึงทำให้มีระบบสาธารณูปโภค สาธารณูปการ และปัจจัยสนับสนุนพร้อมต่อการดำเนินโครงการครบถ้วน

รูปที่ 4-1 แผนที่แสดงเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

4.2.2 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับย่าน (Zoning)

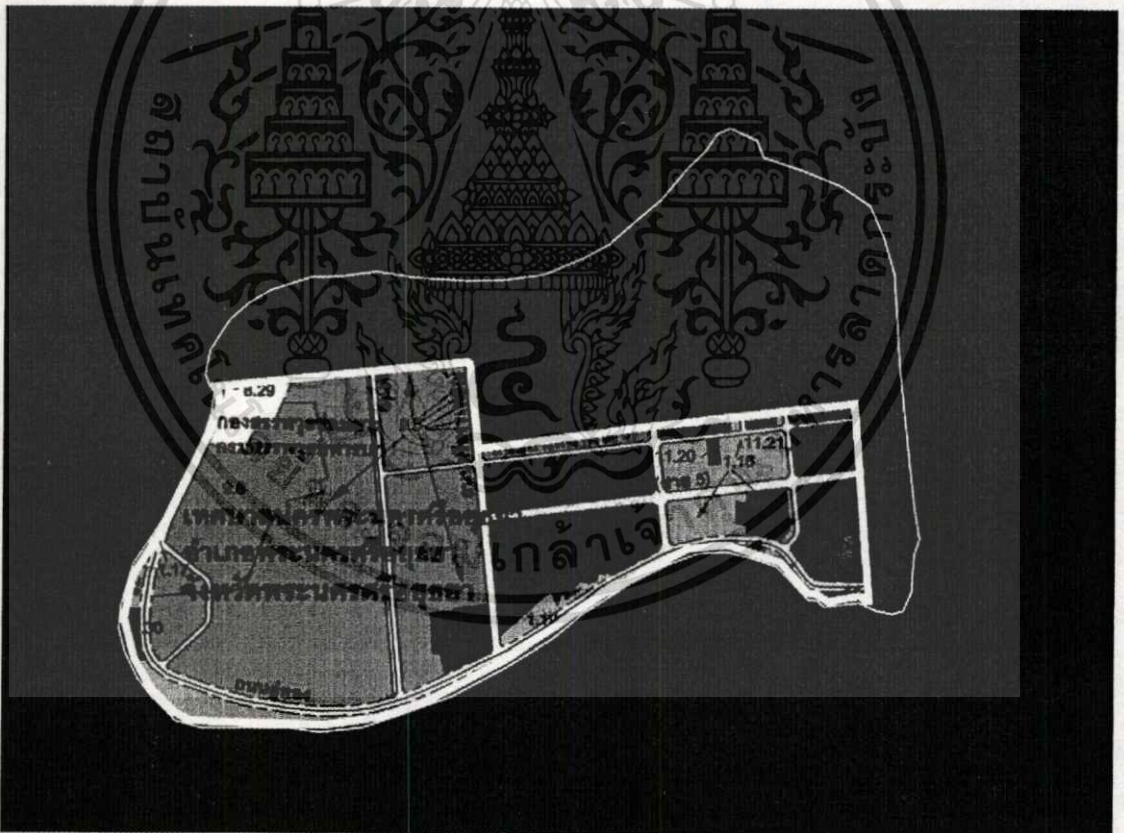
ในการเลือกที่ตั้งโครงการระดับย่านนั้น จะพิจารณาจากวัตถุประสงค์หลักของโครงการซึ่งสนับสนุนกิจกรรมทางการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์และเน้นเรียนรู้ผ่านนิทรรศการสู่สาธารณะชน โดยเกณฑ์การพิจารณา มีดังนี้

1. บริบทด้านสังคมและวัฒนธรรม โดยพิจารณาความหนาแน่นและลักษณะการใช้พื้นที่ในเชิงสังคม ลักษณะความเป็นศูนย์กลางของสาธารณะชน และบริบทแวดล้อม
2. บริบทเชิงเทคนิคซึ่งประกอบไปด้วย ลักษณะการเข้าถึงพื้นที่ทั้งของผู้ใช้บริการและสาธารณูปโภคต่างๆ ประกอบกับความเหมาะสมด้านผังเมืองและโอกาสในการขยายตัวในอนาคตของโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. บริบทเชิงสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งผลต่อการใช้อาคารโดยตรง คำนึงถึงทัศนียภาพ และมลภาวะโดยรอบโครงการ

ซึ่งภายในเกาะเมือง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีย่านชุมชนต่างๆ อยู่มากมาย ซึ่งย่านตำบลประจักษ์นั้น มีทุกอย่างตามเกณฑ์พิจารณา ทั้งในเรื่องสังคมและวัฒนธรรม เพราะตำบลประจักษ์นั้นตั้งอยู่ใกล้กับบริเวณอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และเป็นที่ตั้งของศูนย์การเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์ต่างๆ ในเรื่องของการบินและกระจายตัวออกไปสู่บริเวณ โดยรอบก็มีความเหมาะสมเพราะ การทำให้ย่านนี้เป็นย่านที่เกี่ยวข้องประวัติศาสตร์นำร่อง และสามารถพัฒนาต่อจนกลายเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้เชิงประวัติศาสตร์ที่แท้จริง บริบททางสภาพแวดล้อมนั้นก็มีความเหมาะสมเช่นกัน เพราะประกอบไปด้วยโบราณสถานต่างๆ ที่เป็น Landmark สำคัญของจังหวัดแทบทั้งสิ้น เพราะฉะนั้นจึงเลือกย่านตำบลประจักษ์ ภายในเกาะเมือง อำเภอพระนครศรีอยุธยา เป็นย่านที่ตั้งของ โครงการพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 4-2 แผนที่แสดงผังสี ตำบลประจักษ์ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1. เขตสีเหลือง		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นน้อย
2. เขตสีส้ม		ที่ดินประเภทที่อยู่อาศัยหนาแน่นปานกลาง
3. เขตสีแดง		ที่ดินประเภทพาณิชยกรรมและที่อยู่อาศัยหนาแน่นมาก
4. เขตสีเขียว		ที่ดินประเภทชนบทและเกษตรกรรม
5. เขตสีขาวมีกรอบ และเส้นทแยงสีเขียว		ที่ดินประเภทอนุรักษ์ชนบทและเกษตรกรรม
6. เขตสีเขียวมีกรอบ และเส้นทแยงสีน้ำตาล		ที่ดินประเภทปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม
7. เขตสีเขียวอ่อน		ที่ดินประเภทที่โล่งเพื่อันทนาการและการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม
8. เขตสีเขียวมะกอก		ที่ดินประเภทสถานับการศึกษา
9. เขตสีน้ำตาลอ่อน		ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย
10. เขตสีเทาอ่อน		ที่ดินประเภทสถาบันศาสนา
11. เขตสีน้ำเงิน		ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณสุขโรคและสาธารณูปการ

รูปที่ 4-3 แผนผังแสดงความหมายของสีในผัง

4.2.3 การพิจารณาเลือกที่ตั้งโครงการในระดับที่ตั้ง (Site)

4.2.3.1 ที่ตั้งโครงการ A

รูปที่ 4-4 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site A

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งอยู่ในบริเวณติดกับวังช้างแกเพนียดและศาลหลักเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ตำบลประตูชัย ซึ่งเป็นพื้นที่สีน้ำตาลอ่อนตามผังสีคือ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับถนนป่าโทน และวังช้างแกเพนียด

ทิศตะวันออก ติดกับศาลหลักเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยา สำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต6 และสำนักงานตำรวจท่องเที่ยวพระนครศรีอยุธยา

ทิศตะวันตก ติดกับสำนักงานอุทยานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ทิศใต้ ติดกับศูนย์บริการและข้อมูลการท่องเที่ยวอยุธยา (ศาลากลางเดิม)

เจ้าของที่ดิน

กรมศิลปากร

ขนาดพื้นที่

20,800 ตารางเมตร

สภาพทางภูมิศาสตร์

เป็นที่ดินเปล่าของจังหวัดที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ มีถนนผ่านที่ดิน 1 ด้าน (ทิศเหนือ) มีทางเดินเป็นสะพานเชื่อมกับศูนย์บริการและข้อมูลการท่องเที่ยวอยุธยา(ศาลากลางหลังเก่า)

บริบททางพื้นที่

ประกอบไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่รอบข้างที่ตั้งโครงการ เช่น วังช้างแกเพนียด ศูนย์บริการและข้อมูลการท่องเที่ยวอยุธยา(ศาลากลางหลังเก่า) มีการจราจรหนาแน่น เนื่องจากเป็นทางสัญจรหลักในการเดินทางเข้าไปทางอุทยาน

การเข้าถึง โครงการ

สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนป่าโทน

สาธารณูปโภค – สาธารณูปการเพียงพอ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2.3.2 ที่ตั้งโครงการ B

รูปที่ 4-5 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site B

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งอยู่บริเวณศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมืองพระนครศรีอยุธยาเดิม ที่ตอนนี้ปล่อยเป็นที่ว่างเปล่าไปแล้ว ตำบลประตูชัย อำเภอพระนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่สีน้ำตาสถาอ้อมตามผังสีเหมือนกับที่ตั้งโครงการ A คือ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา

อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดกับสวนสาธารณะพระราม(บึงพระราม)
ทิศตะวันออก	ติดกับบึงพระราม
ทิศตะวันตก	ติดกับบึงพระราม
ทิศใต้	ติดกับถนนป่าโทนและ โรงเรียนอยุธยาวิทยาลัย

เจ้าของที่ดิน เทศบาลนครพระนครศรีอยุธยา

ขนาดพื้นที่ 18,000 ตารางเมตร

สภาพทางภูมิศาสตร์ เป็นที่ตั้งของศูนย์จำหน่ายผลิตภัณฑ์พื้นเมือง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พระนครศรีอยุธยาเดิมที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ มีถนนผ่าน
ที่ดิน 1 ด้าน (ทิศใต้)

บริบททางพื้นที่

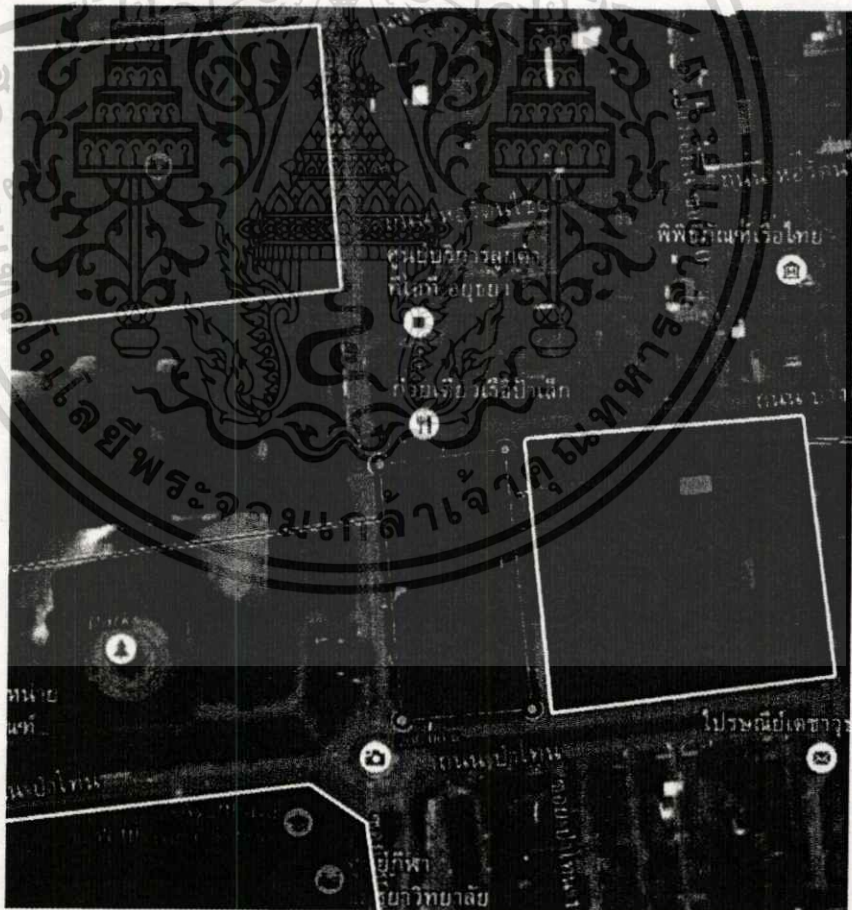
ประกอบไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่
รอบข้างที่ตั้งโครงการ เช่น วัดพระรามที่สามารถเดิน
ต่อไปที่วัดมหาธาตุได้โดยผ่านสวนสาธารณะพระราม
และจากวัดพระรามสามารถเชื่อมกับอุทยาน
ประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาได้

การเข้าถึงโครงการ

สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนป่าโทน

สาธารณูปโภค - สาธารณูปการเพียงพอ

4.2.3.3 ที่ตั้งโครงการ C

รูปที่ 4-6 ภาพถ่ายทางอากาศและขอบเขตของ Site C

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่ตั้งและอาณาเขต

ตั้งอยู่บริเวณที่พักรักษาการตำรวจ งาน 5 กองกำกับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธร ภาค 1 ตำบลประจักษ์ อำเภอนครศรีอยุธยา ซึ่งเป็นพื้นที่สีน้ำเงินตามผังสี คือ ที่ดินประเภทสถาบันราชการ การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ และเป็นที่ดินราชพัสดุของจังหวัดนครศรีอยุธยา

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดกับถนนบางเอียน

ทิศตะวันออก ติดกับที่พักรักษาการตำรวจ งาน 5 กองกำกับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธร ภาค 1

ทิศตะวันตก ติดกับซอยชี่กุน

ทิศใต้ ติดกับถนนป่าโทน

เจ้าของที่ดิน

ขนาดพื้นที่

สภาพทางภูมิศาสตร์

บริบททางพื้นที่

การเข้าถึงโครงการ

สาธารณูปโภค – สาธารณูปการเพียงพอ

ติดกับซอยชี่กุน

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

19,000 ตารางเมตร

เป็นดินเปล่าติดกับที่พักรักษาการตำรวจ งาน 5 กองกำกับการสืบสวนสอบสวนตำรวจภูธร ภาค 1 ที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์

ประกอบไปด้วยสถานที่ท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์อยู่รอบข้างที่ตั้งโครงการ เช่น วัดมหาธาตุและสวนสาธารณะพระราม ซึ่งมีซอยชี่กุนตัดผ่าน

สามารถเข้าโดยทางรถยนต์ทางถนนป่าโทนและซอยชี่กุน

4.2.4 สรุปที่ตั้งโครงการ

จากเกณฑ์การพิจารณาที่ตั้งโครงการจากที่กล่าวมาสรุปที่ตั้งโครงการได้ตามเกณฑ์ต่อไปนี้

เกณฑ์การพิจารณา	4	หมายถึงเหมาะสมมาก
	3	หมายถึงเหมาะสมปานกลาง
	2	หมายถึงลักษณะที่ตั้งทั่วไป
	1	หมายถึงสามารถใช้ได้ในกรณีจำเป็น
	0	หมายถึงไม่เหมาะสมเป็นที่ตั้ง

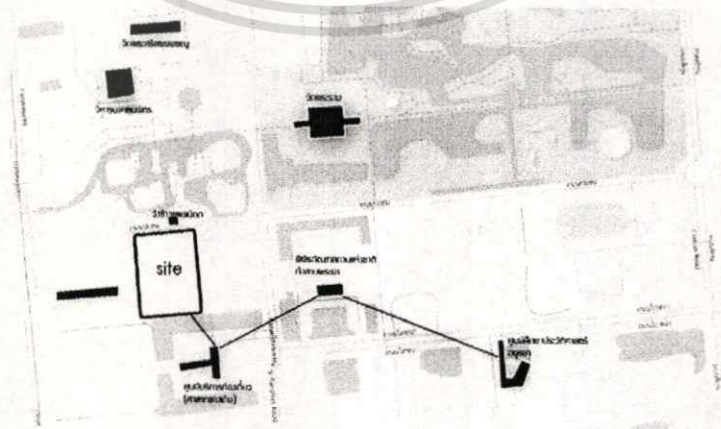
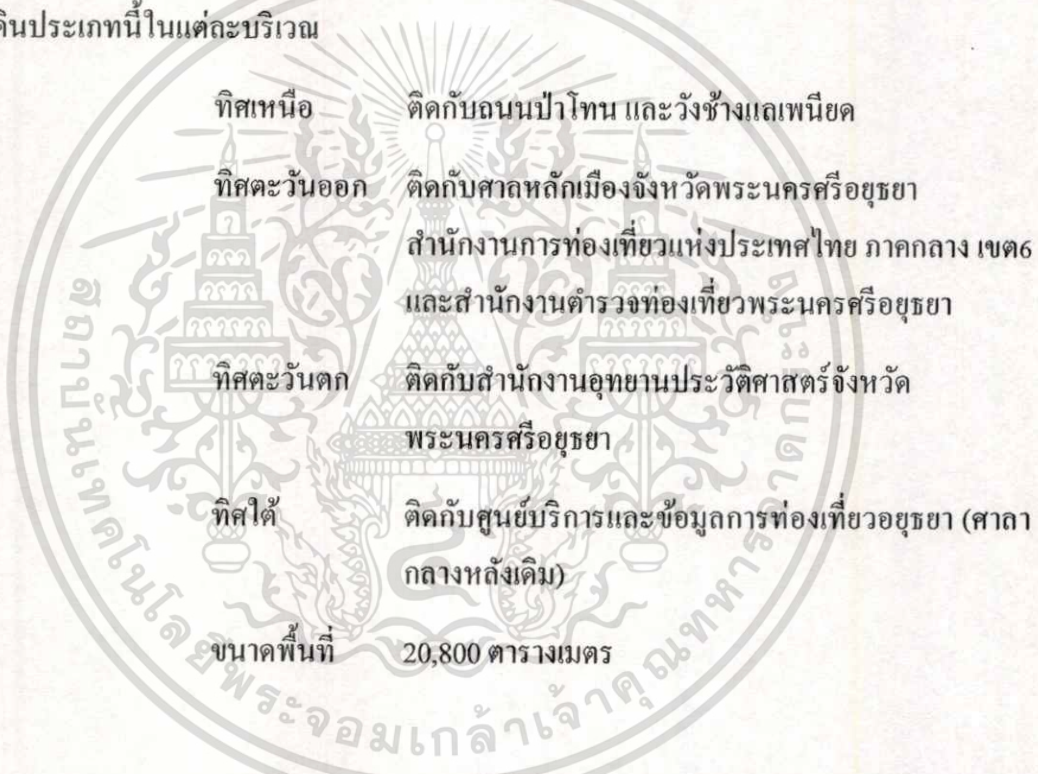
ตารางที่4-1 ตารางสรุปการวิเคราะห์เลือกที่ตั้งโครงการ

เกณฑ์การพิจารณา	ค่าน้ำหนักการพิจารณา	ตัวเลือกที่ตั้งโครงการ		
		A	B	C
1.ย่านที่ตั้ง	4x	3	4	3
2.ความเชื่อมโยงกับแหล่งสนับสนุนโครงการ	4x	4	4	3
3.การคมนาคมและการเข้าถึง - รถยนต์ - ขนส่งมวลชน รถร่วมบริการ - การเดินเท้าสู่โครงการ	3x	3	2	4
4.ทัศนียภาพบริเวณโครงการ	2x	3	4	4
5.สาธารณูปโภคและสาธารณูปการ	1x	4	4	4
6.การขยายตัวในอนาคต	2x	4	2	2
7.เจ้าของที่ดิน	2x	4	3	3
สรุป		63	60	58

จึงสามารถสรุปได้ว่าที่ตั้งโครงการ A นั้นเหมาะสมที่สุดในการเลือกเป็นที่ตั้งของโครงการพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับบริบทโดยรอบ ติดกับอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา เข้าถึงได้สะดวกสบายในทุกๆด้าน และพร้อมสำหรับการขยายตัวได้ในอนาคตเนื่องจากยังมีที่ดินของกรมศิลปากรเหลืออยู่ในฝั่งตะวันออก ซึ่งเหมาะสมต่อการขยายตัวของโครงการ

4.3 การวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

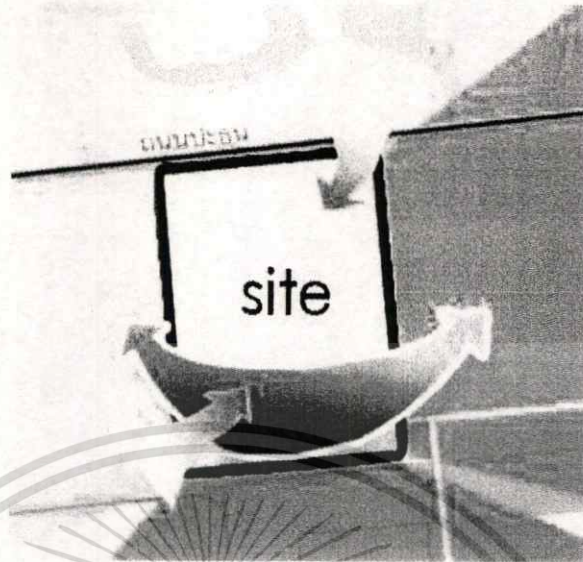
โครงการตั้งอยู่ในบริเวณติดกับวังช้างแกเพนียดและศาลหลักเมืองจังหวัดพระนครศรีอยุธยาและศูนย์บริการและให้ข้อมูลการท่องเที่ยวอยุธยา (ศาลากลางเดิม) ตำบลประตูชัย เป็นพื้นที่สีน้ำตาลอ่อนตามผังสีคือ ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น อุทยานกรรมในครัวเรือน หัตถกรรม การท่องเที่ยว การอยู่อาศัย พาณิชยกรรม เกษตรกรรม การสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละห้าของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ

รูปที่ 4-7 Site Analysis ของที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.3.1 การวิเคราะห์ห่วงภูมิอากาศ (Climate Loop Analysis)

รูปที่ 4-8 แสดง Site Analysis ของที่ตั้งโครงการ

ที่ตั้งของโครงการตั้งอยู่ในแนวแกนเหนือ-ใต้ เอียงไปทางตะวันตกเล็กน้อย มีลมพัดผ่านทางตะวันออกเฉียงเหนือและตะวันตกเฉียงใต้ ซึ่งลมสามารถถ่ายเทได้สะดวก เนื่องจากไม่มีอาคารสูงบังทางลม และกลุ่มอาคารไม่มีความหนาแน่น เป็นพื้นที่โล่งเสียส่วนใหญ่ มีต้นไม้สูงโปร่งอยู่ริมบ่อน้ำขุดตลอดช่วง

4.3.2 การวิเคราะห์การเข้าถึงที่ตั้งโครงการ (Accessibility Analysis)

จากในรูปที่ 4-8 จะแสดงให้เห็นถึงเส้นทางสัญจรทางรถยนต์ (เส้นสีแดง) และเส้นทางสัญจรของคนเดินเท้า (เส้นสีเขียว) ซึ่งในส่วนของเส้นทางรถยนต์ จะสามารถเข้ามาถึงโครงการได้ด้วยถนนป่าโทนเท่านั้น ซึ่งถนนป่าโทนจะเชื่อมต่อกับถนนอีก 2 สายใกล้เคียงคือ ถนนคลองท่อทางด้านตะวันตก และถนนศรีสรรเพชญ์ทางด้านตะวันออก ซึ่งถนนป่าโทนนั้นถึงจะไม่ใช่อถนนหลักในการเข้ามายังเกาะเมือง เหมือนกับถนนโรจนะ แต่การสัญจรจะหนาแน่นทั้งในวันธรรมดาและวันหยุด เพราะเป็นเส้นทางที่ใช้ผ่านไปยังอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ส่วนของเส้นทางสัญจรของคนเดินเท้านั้น จากรูปที่ 4-8 จะเห็นถึงการเดินที่หลากหลาย เนื่องจากที่ตั้งของโครงการตั้งอยู่ใกล้กับพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติเจ้าสามพระยา และศูนย์บริการท่องเที่ยวอยุธยา (ศาลากลางเก่า) ซึ่งชั้นบนของอาคารก็มีนิทรรศการเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านอยุธยา ซึ่งที่กล่าวมานี้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ที่สำคัญ และโครงการพิพิธภัณฑฯ ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยานั้น มีนโยบายที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ในทุกรูปแบบ โดยเฉพาะการเดินทางรอบอุทยาน

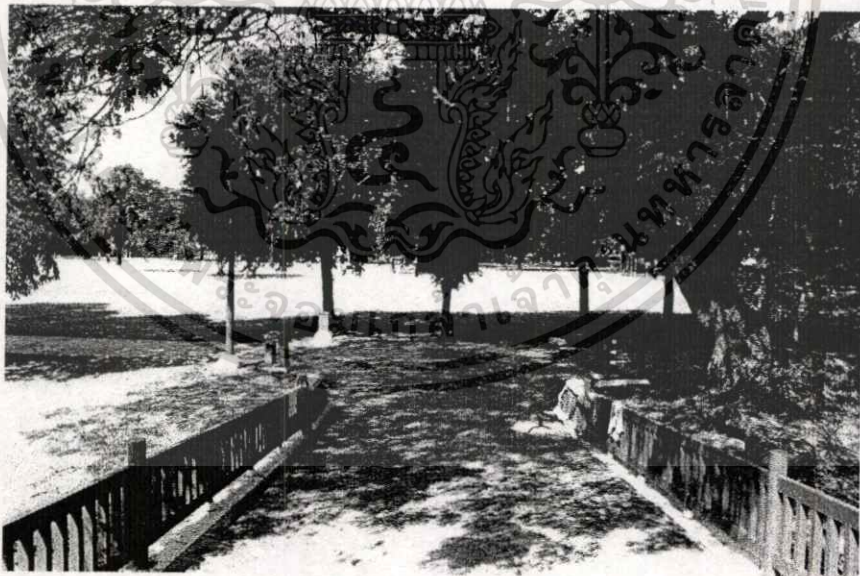
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ประวัติศาสตร์และบริวณใกล้เคียงอยู่แล้ว จึงทำให้การเข้าถึงโครงการมีความสะดวกสบาย เข้าถึงได้ง่าย หลากหลายทาง ซึ่งจากรูปที่ 4-7 นั้นแสดงให้เห็นถึงเส้นทางการเข้าชม นิทรรศการของอุทยานที่เรียงร้อยเรื่องราวและเนื้อเรื่องมาตั้งแต่ ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์ อุทยาน ที่จัดแสดงเกี่ยวกับ อาณาจักรอยุธยาที่รุ่งเรืองในอดีต ต่อไปที่พิพิธภัณฑ์สถาน แห่งชาติเจ้าสามพระยา ที่จัดแสดงเกี่ยวกับ โบราณวัตถุของอุทยานที่หลงเหลืออยู่ ตามด้วย ศูนย์บริการท่องเที่ยวอุทยาน(ศาลากลางเก่า) ที่จัดแสดงเกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวบ้านในปัจจุบัน และสุดท้ายที่โครงการ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ซึ่งจะ จัดแสดงเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยาหลังจากที่กรุงแตกครั้งที่ 2 มาจนถึงปัจจุบัน หรือก็คือ เมืองอยุธยาในสมัยรัตนโกสินทร์ นั่นเอง

4.3.3 การวิเคราะห์มุมมองที่ตั้งโครงการ (Viewpoint Analysis)

มุมมองของโครงการจะสามารถแบ่งออกเป็น 2 ส่วนคือ มุมมองที่มองออกจากโครงการและมุมมองที่มองเข้ามายังโครงการ ซึ่งจะนำไปใช้ต่อในส่วนของการออกแบบ สถาปัตยกรรมต่อไป ในเรื่องของทางเข้าโครงการ การเปิดมุมมองของอาคาร และการวางผังของโครงการ เป็นต้น

1. มุมมองที่มองเข้าไปในโครงการ

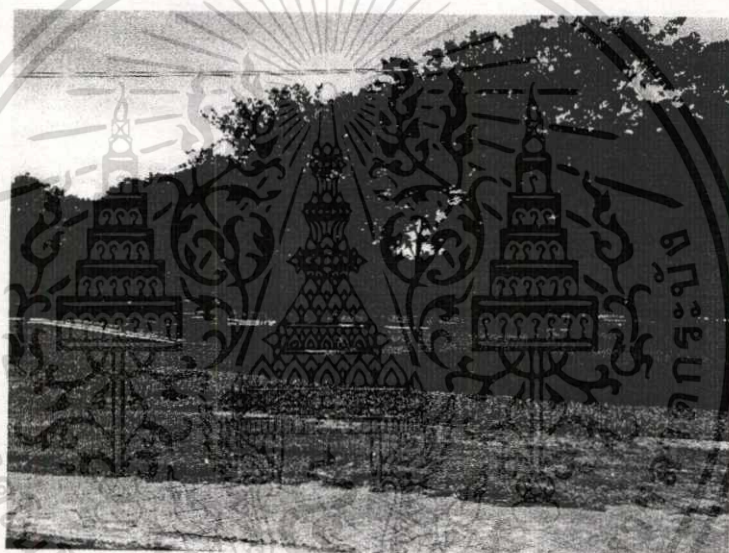

รูปที่ 4-9 มุมมองทางด้านทิศใต้ของที่ตั้งโครงการ

จาก รูป 4-9 นั้นจะแสดงให้เห็นถึงทางเข้าของการเดินเท้าเข้ามาทางด้านทิศใต้ ซึ่งเป็นสะพานเชื่อมจากศาลากลางหลังเก่าที่เป็นอีกหนึ่งในศูนย์การเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

รูปที่ 4-10 มุมมองทางด้านทิศตะวันออกของที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 4-11 มุมมองทางด้านทิศเหนือของที่ตั้งโครงการ

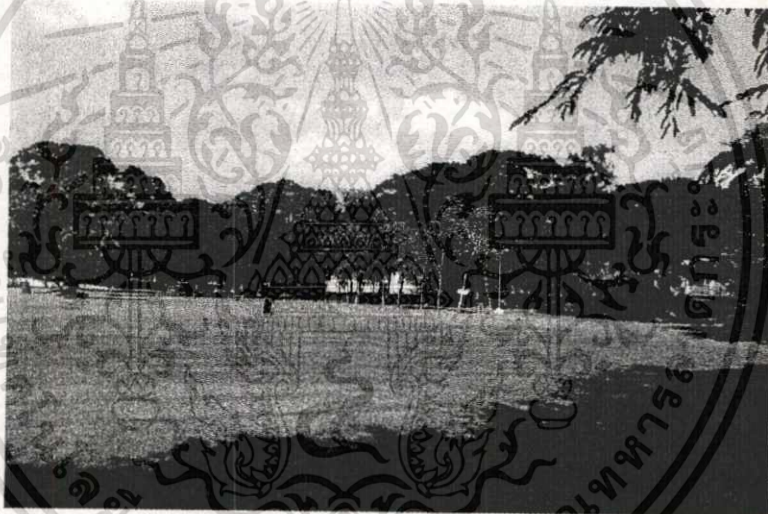
รูปที่ 4-12 มุมมองทางด้านทิศตะวันตกของที่ตั้งโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

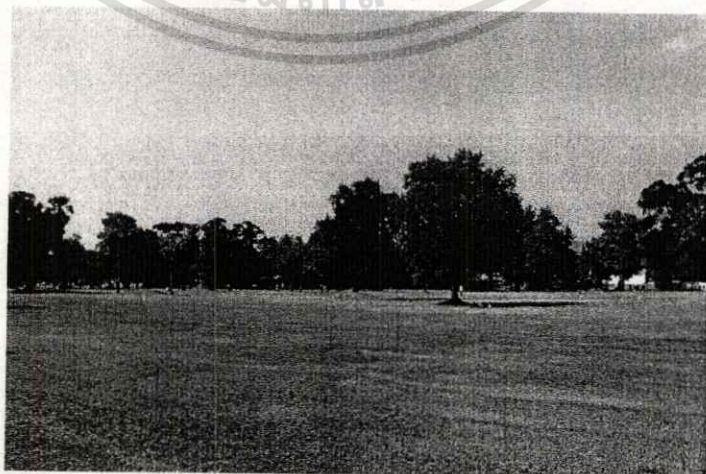
2. มุมมองที่มองออกจากที่ตั้งโครงการ

รูปที่ 4-14 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศใต้

รูปที่ 4-15 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศตะวันตก

รูปที่ 4-16 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศตะวันออก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 4-17 มุมมองภายนอกที่ตั้งโครงการจากทางทิศเหนือ

จากรูป 4-14 จะเป็นมุมมองบรรยากาศของสะพาน ข้ามไปฝั่งสาธิตกลางหลังเก่า ทำให้เห็นถึงบรรยากาศของบริบทรอบข้างที่มีความร่มรื่น ซึ่งสามารถที่จะนำเข้ามาใช้ในโครงการได้ จากรูป 4-16 4-17 และ 4-18 จะแสดงให้เห็นพื้นที่ว่างต่างๆที่ตั้งโครงการที่สามารถขยายตัวได้ในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันสามารถใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ และสามารถเปิดมุมมองเข้าหาโครงการได้โดยสะดวก ซึ่งจะทำให้ตัวโครงการนั้น ไม่น่าเบื่อจากต้นไม้ สามารถมองเห็นโครงการได้เต็ม และมองเห็นได้ในระยะไกล

สามารถสรุปได้ว่าที่ตั้งโครงการนี้นั้น มีความเหมาะสมสำหรับการใช้เป็นที่ตั้งโครงการพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพราะที่ตั้งนั้นตั้งอยู่ในศูนย์กลางของเมือง อยู่ในเส้นทางคมนาคม นักเรียนนักศึกษาและประชาชนทั่วไปสามารถเดินทางมาได้อย่างสะดวก มีคุณค่าด้านทัศนียภาพทางประวัติศาสตร์ และสุนทรียภาพทางด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งก็คือที่ตั้งนั้นตั้งอยู่ในบริเวณเส้นทางอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา และที่ตั้งนั้นยังตั้งอยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับสิ่งอำนวยความสะดวกสบายต่างๆ เช่น โรงพยาบาลพระนครศรีอยุธยา ร้านอาหารชื่อดังต่างๆ สถานีตำรวจพระนครศรีอยุธยา และสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเทศบาลพระนครศรีอยุธยา จึงเป็นเหตุผลของการเลือกที่ตั้งแห่งนี้เป็นที่ตั้งของโครงการพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

บทที่ 5

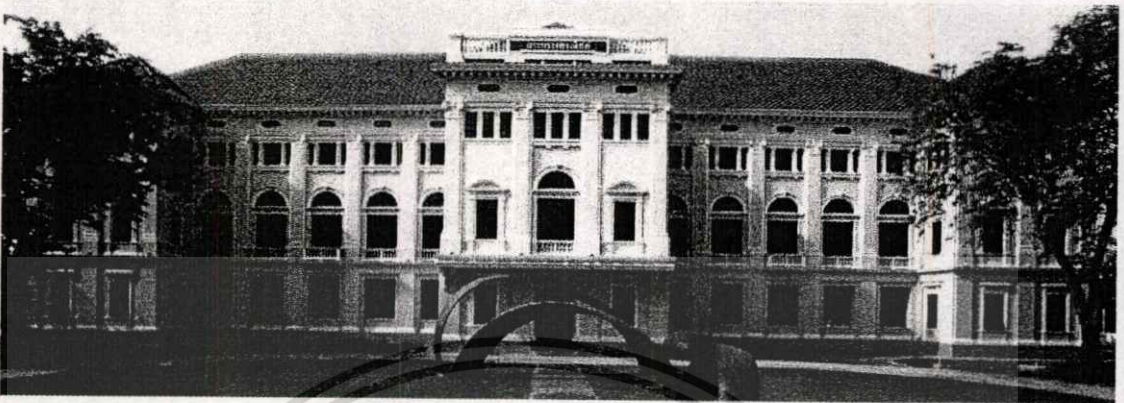
การศึกษาอาคารตัวอย่าง

การศึกษาอาคารตัวอย่าง ได้เลือกศึกษาจากอาคารที่มีลักษณะใกล้เคียงกับโครงการ ในด้านวัตถุประสงค์โครงการ ลักษณะของโครงการ หรืออาจเลือกศึกษาอาคารประเภทใกล้เคียงกันโดยจะศึกษาจากลักษณะองค์ประกอบบางอย่างเพื่อศึกษาแนวคิดการออกแบบอาคาร ซึ่งทั้งหมดนี้สามารถนำไปเป็นข้อมูลช่วยอ้างอิง และกำหนดแนวความคิดการออกแบบอาคารต่อไป โดยหัวข้อที่ทำการศึกษาอาคารตัวอย่างมีดังต่อไปนี้

1. ด้านการวางผังบริเวณ (Accessibility)
2. ด้านแนวคิดของโครงการ (Concept)
3. ด้านการออกแบบสถาปัตยกรรมและภาพลักษณ์ของโครงการ (Image-Character)
4. ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย (Function)
5. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ (User Behavior)
 - 5.1 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ
 - 5.1.1 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มิวเซียมสยาม (Museum Siam)
 - 5.1.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ (Rattanakosin Exhibition Hall)
 - 5.1.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (Ayutthaya Historical study Centre)
 - 5.2 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ
 - 5.2.1 Yad Vashem Holocaust Museum
 - 5.2.2 Yusuhara Wooden Bridge Museum

5.1 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายในประเทศ

5.1.1 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ มิวเซียมสยาม (Museum Siam)

รูปที่ 5-1 สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติ ที่ใช้อาคารเดิมของกระทรวงพาณิชย์เป็นที่ตั้ง

ที่มา : <http://chalidada.exteen.com/page-2> วันที่สืบค้น 18 ตุลาคม 2559

ชื่อราชการ	อาคารที่ทำการกระทรวงพาณิชย์
สร้าง	สมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 6) พ.ศ. 2463-2465
หน้าที่ใช้สอยหลัก	สถาบันพิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติหรือมิวเซียมสยาม มีอาคารหลักในโครงการที่สำคัญดังนี้คือ ส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ อาคารสำนักงานและร้านอาหาร โดยในส่วนอาคารพิพิธภัณฑ์ มีองค์ประกอบหลักๆคือ ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร-ชั่วคราว ร้านค้าพิพิธภัณฑ์ และห้องอเนกประสงค์ มีลานอเนกประสงค์ระหว่างอาคารพิพิธภัณฑ์กับอาคารสำนักงาน ใช้สำหรับจัดกิจกรรมที่จะมีทุกๆวันเสาร์และอาทิตย์
ที่ตั้ง	เลขที่ 4 ริมถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
โครงสร้าง	ผนังรับน้ำหนักผสมคอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาโครงสร้างไม้
ขนาดโครงการ	พื้นที่ประมาณ 3.5 ไร่
ขนาดอาคาร	กว้าง 21.00 เมตร ยาว 60.00 เมตร สูง 18.00 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ความเป็นมาของโครงการ

รัฐบาลมีภารกิจที่สำคัญคือ การทำให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ทำให้คนไทยมีคุณภาพด้วยการที่สามารถแสวงหาความรู้ใหม่ๆด้วยตนเองได้ตลอดเวลา ดังนั้นสังคมจึงควรมีแหล่งที่จะแสวงหาความรู้ที่มีความหลากหลายในรูปแบบและเนื้อหา ในประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนมากจะมีแหล่งแสวงหาความรู้สำหรับคนในแต่ละช่วงวัยและมีความสนใจต่างๆ โดยมีทั้งห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม ศูนย์นันทนาการและกีฬา โรงละคร หอศิลป์ และสถานที่แสดงดนตรี รวมทั้งสนับสนุนให้ชุมชนมีกิจกรรมเพื่อการเติบโตของความรู้ สติปัญญา และความองอาจของจิตใจ สำหรับประเทศไทยซึ่งจำเป็นต้องขยายโอกาสทางการศึกษา ด้วยสถาบันใหม่ที่จะมารองรับการศึกษายุคปฏิรูปให้ทันกับโลกยุคการเรียนรู้แบบไร้ขีดจำกัด (SCHOOL WITHOUT WALLS) เพราะคุณภาพชีวิตของคนรุ่นใหม่ให้คุณค่าต่อการศึกษารเรียนรู้ ที่ทำให้สามารถเข้าใจโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สามารถเข้าใจปัญหาที่เผชิญหน้าควบคู่ไปกับความเปลี่ยนแปลงในประเทศจึงต้องการ "พิพิธภัณฑ์" ในฐานะที่เป็นสถาบันใหม่ที่สะท้อนความมั่นคงของสังคม วัฒนธรรม ลักษณะเฉพาะตน และความภาคภูมิใจในสังคมของตน โดยต้องการพิพิธภัณฑ์มีลักษณะดังนี้

- เป็นพิพิธภัณฑ์ชั้นนำที่ทันสมัย
- มีแนวคิดในการนำเสนอที่ใช้แนวคิดเชิง Thematic Approach คือการนำเสนอแก่นเรื่องราว แทนการเน้นแต่วัตถุ (Object-Base) แบบสมัยก่อน
- เน้นการเรียนรู้ที่เข้าถึงกลุ่มผู้ชมทุกกลุ่มเป้าหมาย ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยไม่จำกัดเพศ วัย คุณวุฒิและฐานะทางสังคม มีการใช้แนวคิดแบบ Interactive Approach เพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ชมและสิ่งแสดง
- พิจารณาเลือกใช้สื่อหลายประเภท (Multi-medium for exhibition) เพื่อเสริมสร้างความรู้และบรรยากาศการเรียนรู้แก่กลุ่มเป้าหมาย
- มีทั้งการจัดแสดงถาวรและแบบหมุนเวียน มีกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างควมมีชีวิตแก่ตัวพิพิธภัณฑ์
- พื้นที่ทางกายภาพเป็น Complex Museum ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มอาคารที่ตอบสนองต่อการใช้งานและการจัดแสดงที่หลากหลาย
- มีการศึกษาวิจัยต่อเนื่อง เพิ่มพูนองค์ความรู้แก่คลังความรู้ของประเทศชาติ เชื่อมโยงแขนงความรู้สากล กับ ภูมิปัญญาไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

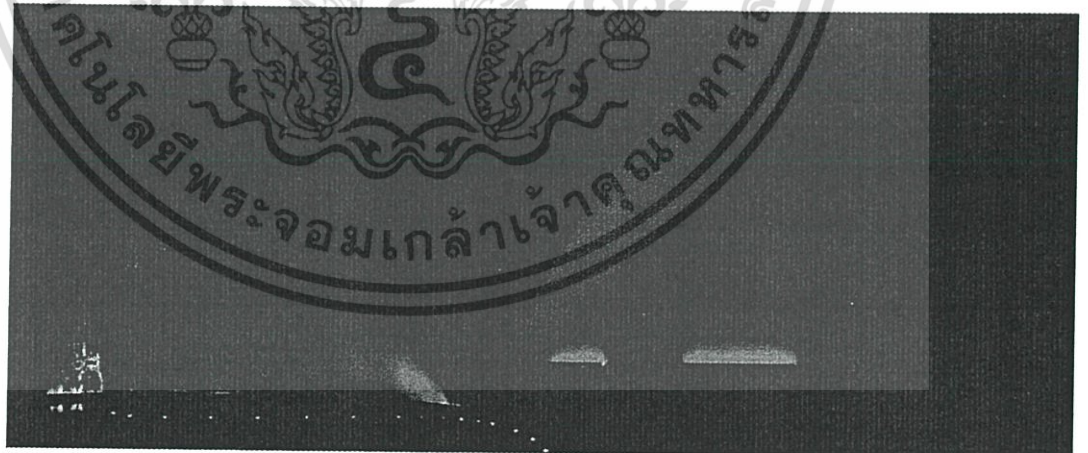
- เปิดโอกาสแก่การมีส่วนร่วมของประชาชน นักวิชาการ ชุมชนและสังคมอย่างกว้างขวาง
- มีส่วนอำนวยความสะดวกครบครัน

แนวความคิดในการจัดแสดงนิทรรศการภายในโครงการ

เป็น Complex museum ที่นำเสนอเนื้อหาเชิงบูรณาการ ประกอบด้วย 4 พิพิธภัณฑ์ โดยมีแก่นเรื่องรวมกลางของเนื้อหาทั้งหมดวางอยู่บน Theme “ความเป็นมาของผู้คนและดินแดนในประเทศไทย” ที่แสดงภูมิศาสตร์และนิเวศวิทยาของประเทศไทยในภูมิภาคที่ก่อเกิดผลดีนานัปการ ทั้งด้านการเกษตร การค้าอันอุดมสมบูรณ์มาแต่โบราณแสดงความหลากหลายของทั้งสภาพแวดล้อมทางชีวภาพและความหลากหลายของชาติพันธุ์ในภูมิภาคที่ก่อให้เกิดวัฒนธรรมระบบความเชื่อและวิถีปฏิบัติที่หลากหลาย และการเชื่อมโยงประสมประสานในภูมิภาค และยังแสดงถึงศักยภาพและความสามารถของผู้คนที่อยู่ในประเทศไทย ที่พัฒนาเป็นคุณลักษณะ “คนไทย” ขึ้นจากการปรับตัวในพื้นที่กึ่งกลาง ได้อย่างสมดุลและชาญฉลาด ก่อเกิดความมั่นคงและสันติสุข รวมทั้งการพัฒนาภูมิปัญญา สร้างสรรค์เทคโนโลยีที่เหมาะสมมาโดยตลอด และเรียนรู้ที่จะปรับตัวเข้าสู่อนาคตที่ไร้พรมแดน

ส่วนที่ 1: นิทรรศการประวัติศาสตร์ธรรมชาติของอุษาคเนย์

แสดงเรื่องราวประวัติศาสตร์ธรรมชาติ สภาพที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ทั้งภาคพื้นทวีป

รูปที่ 5-2 การจัดแสดงห้องนิทรรศการ

ที่มา : <https://pinityoo.wordpress.com/museumsiam> วันที่สืบค้น 18 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2: นิทรรศการผู้คนและดินแดนของอุษาคเนย์

จัดแสดงอุษาคเนย์โบราณเป็นส่วนหนึ่งของเอเชีย ประกอบด้วยพื้นแผ่นดินใหญ่ ตั้งแต่ยูเนียน-อีสต์-กวางสี-กวางตุ้ง จนถึงหมู่เกาะอินโดนีเซีย ฯลฯ ยุคดึกดำบรรพ์เป็นแผ่นดินที่ต่อเนื่องกัน ต่อมาเกิดการเปลี่ยนแปลงทางภูมิศาสตร์ทำให้แยกกัน มนุษย์ยุคเริ่มแรกเช่น มนุษย์ชวาและมนุษย์ที่อื่นๆต่อมาเป็นผู้คนชาติพันธุ์ต่างๆ กระจัดกระจายทั่วไปเป็นชนเผ่าและชนชาติที่มีภาษาพูดตระกูลต่างๆ มีวัฒนธรรมข้าวและการตั้งถิ่นฐานตามแหล่งน้ำ จนถึงวัฒนธรรมโลหะเช่น สำริด เหล็ก ฯลฯ เน้นความเป็น สุวรรณภูมิ ศูนย์กลางหรือจุดพบกันของเส้นทางคมนาคมทางทะเล "ตะวันตก- ตะวันออก" รับวัฒนธรรม อินเดีย/จีน เกิดเป็นบ้านเมืองและรัฐที่มีศาสนาและอักษร ฯลฯ

รูปที่ 5-3 การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ผู้คนและดินแดนของอุษาคเนย์

ที่มา : <https://pinityoo.wordpress.com/museumsiam> วันที่สืบค้น 18 ตุลาคม 2559

ส่วนที่ 3: นิทรรศการประวัติศาสตร์ชาติไทย

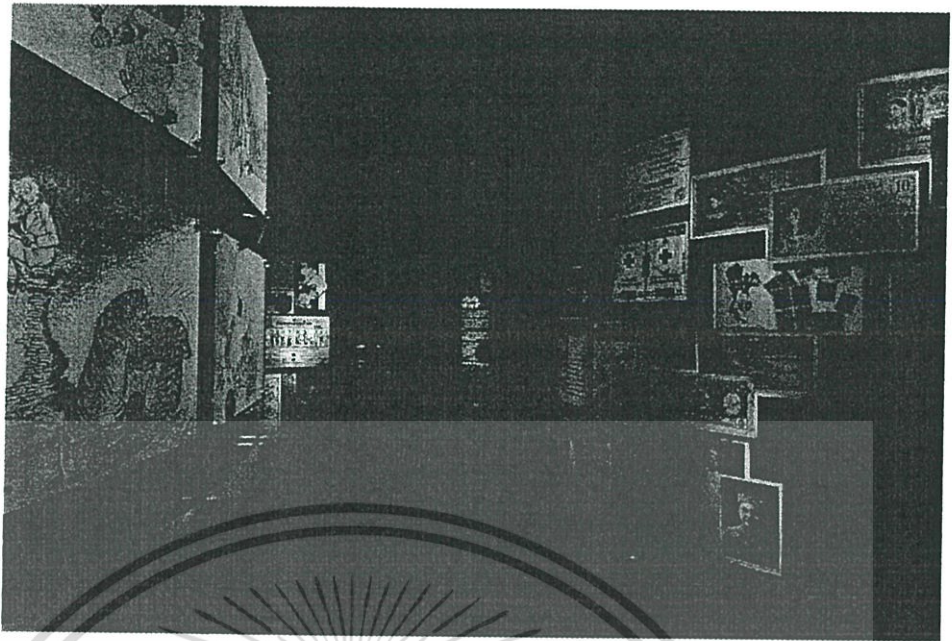
3.1 ชาติพันธุ์ในประเทศไทย ลักษณะที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ประกอบด้วยสภาพภูมิประเทศเป็นที่ราบกว้างขวาง ทรัพยากรธรรมชาติอันหลากหลายของแผ่นดินและความอุดมสมบูรณ์ของกลุ่มน้ำเป็นจุดดึงดูดให้ผู้คนเผ่าพันธุ์ต่างๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เคลื่อนย้ายเข้ามาตั้งถิ่นฐานโดยผสมผสานกับสังคมวัฒนธรรมของคนพื้นเมืองดั้งเดิม มีการพัฒนาจากบ้านเป็นชุมชนเมือง แคว้นแคว้น และอาณาจักรที่เจริญรุ่งเรืองทั้งในด้านการปกครอง การกสิกรรม และการค้า เป็นบ่อเกิดของอารยธรรมอันยิ่งใหญ่มาแต่ครั้งโบราณ

3.2 ศิลปะและวัฒนธรรมไทย อาจแบ่งเป็นส่วนแสดงย่อยต่างๆที่ชี้ให้เห็นวิถีและการพัฒนาวัฒนธรรมและศิลปะแขนงต่างๆทั้งในอดีต หรือจากอดีตจนปัจจุบัน ทั้งในมิติของวิถีการดำรงชีวิตด้วยปัจจัย 4 เช่น นิทรรศการข้าวปลาอาหารไทย นิทรรศการเครื่องนุ่งห่ม นิทรรศการสุขภาพไทย ฯลฯ ทั้งใน วัฒนธรรมราชธานีและวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น นอกจากนี้ ยังเป็นศูนย์กลางการศึกษาเรียนรู้ รวบรวม ส่งเสริม สร้างสรรค์ เผยแพร่และถ่ายทอดศิลปะร่วมสมัยของชาติและของภูมิภาค เพื่อสร้างสุนทรีย์และคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งระดับครอบครัวและชุมชน

3.3 ระบบความเชื่อกับคนไทย เพื่อแสดงถึงระบบความคิดความเชื่อของชนชาติไทย ที่พัฒนาขึ้นจากระบบความคิดความเชื่อในแต่ละท้องถิ่น มาสู่การยอมรับนับถือเอาศาสนาอันหลากหลายทั้งพราหมณ์ พุทธ คริสต์ อิสลาม ฯลฯ ที่เข้ามาสู่ประเทศไทยในแต่ละยุคแต่ละสมัย นำไปสู่การประสมประสานหลักทางศาสนาต่างๆ เข้ากับปัจจัยภายในของสังคมก่อให้เกิดเป็นวิถีการนับถือศาสนาที่ยอมรับในความแตกต่างอย่างกลมกลืน และเป็นแบบอย่างของการอยู่ร่วมกันอย่างปรองดองและสันติจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีส่วนนิทรรศการที่แสดงเกี่ยวกับศาสนาต่างๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจต่อหลักการและพัฒนาการของแต่ละศาสนา โดยเฉพาะศาสนาพุทธอันเป็นศาสนาประจำชาติ

รูปที่ 5-4 การจัดแสดงพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ผู้คนและดินแดนของอาเซียน

ที่มา : <https://pinityoo.wordpress.com/museumsiam> วันที่สืบค้น 18 ตุลาคม 2559

ส่วนที่ 4: นิทรรศการวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีกับสังคมไทยและความเปลี่ยนแปลง

4.1 พิพิธภัณฑ์ภูมิปัญญาไทยและการพัฒนาเทคโนโลยี

แสดงถึงความรู้ความสามารถในการสร้างสรรค์เทคโนโลยี ตั้งแต่ยุคดึกดำบรรพ์ อันเป็นลักษณะเฉพาะภูมิภาค ตลอดจนภูมิปัญญาที่จะต่อสู้เพื่อเอาชนะความผันแปรของธรรมชาติเพื่อความอยู่รอดในการดำรงชีวิต ภูมิปัญญาในการนำสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติมาปรับใช้ให้ เกิดประโยชน์ เช่น วัฒนธรรมข้าว สมุนไพรและการแพทย์แผนไทย เครื่องปั้นดินเผาและเครื่องมือเครื่องใช้ เป็นต้น

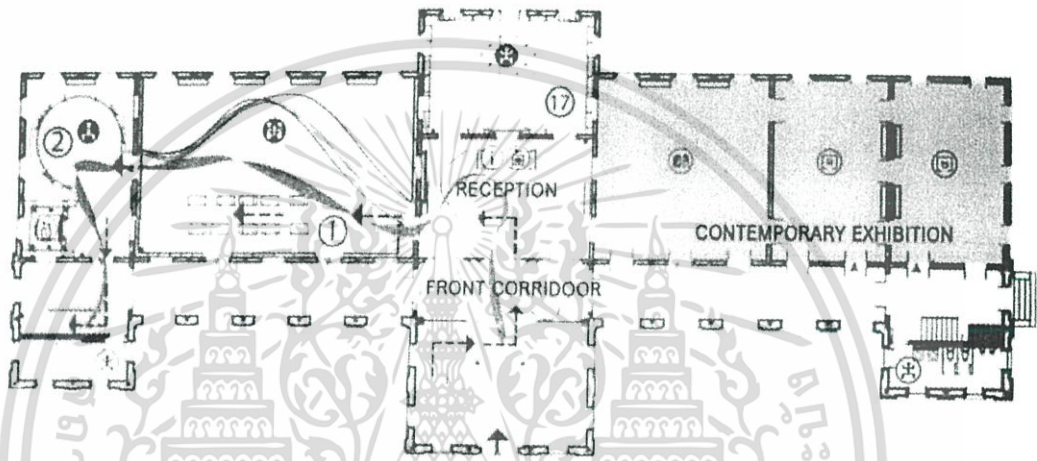
4.2 พิพิธภัณฑ์ศักยภาพคนไทยในโลกที่เปลี่ยนแปลง

จัดแสดงเทคโนโลยีที่กำลังเปลี่ยนแปลง พัฒนาการของโลก เพื่อนำเสนอแก่เด็กและเยาวชนให้มองเห็นแนวโน้มและการเคลื่อนไหวของเทคโนโลยีของโลกอนาคต เพื่อนำไปสู่การเตรียมตัวที่จะเข้าใจ รู้ทัน และสามารถที่จะใช้ศักยภาพของความเป็นคนไทยในการปรับตัว เรียนรู้ที่จะประยุกต์ให้เข้ากับสังคมไทยอย่างเหมาะสมพอดีและก้าวไปสู่เวทีแข่งขันในโลกต่อไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นอกจากพิพิธภัณฑ์ที่เป็นนิทรรศการถาวรดังกล่าวข้างต้น พิพิธภัณฑ์การเรียนรู้แห่งชาติยังจะประกอบด้วยนิทรรศการหมุนเวียน และ โครงการหรือกิจกรรมตามวาระต่างๆ เพื่อเสริมเนื้อหา ความเข้าใจที่แตกแขนงกว้างขึ้น หรือเจาะลึกลงมากขึ้นเพื่อเสริมให้แก่นิทรรศการถาวรที่จัดแสดงไว้

โดยการชมพิพิธภัณฑ์นั้นจะเริ่มจากชั้นที่ 1 โดยการชมภาพยนตร์ที่ห้องเบิกโรง จากนั้นจะดำเนินต่อไปเรื่อยๆ ตามหมายเลขจากชั้นที่ 1 ขึ้นต่อไปชั้นที่ 3 และจบที่ชั้นที่ 2

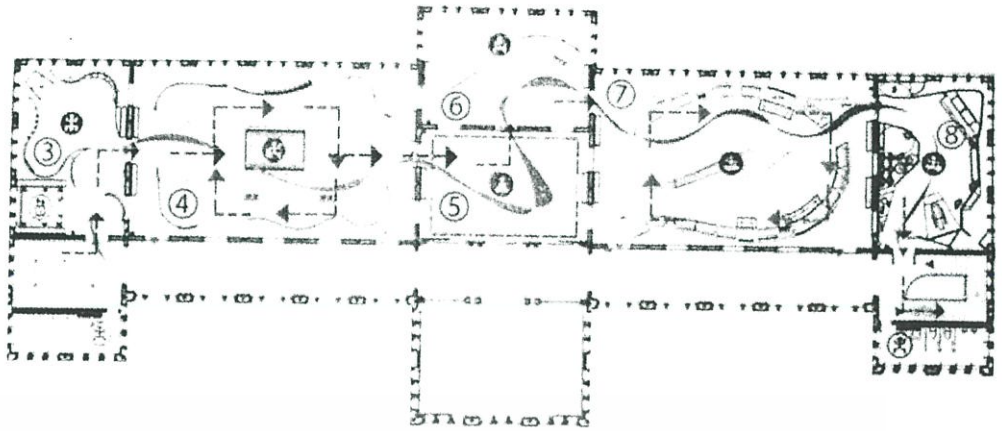

รูปที่ 5-5 ผังพื้นชั้นที่ 1 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 17 : ตึกเก่าเล่าเรื่อง ห้องจัดแสดงความเป็นมาของอาคารกระทรวงพาณิชย์ การบูรณะซ่อมแซม รวมถึงการกลายเป็นมิวเซียมสยามในปัจจุบัน

นิทรรศการหมายเลข 1 : เบิกโรง ห้องฉายภาพยนตร์สั้นเพื่อนำเข้าสู่การชมมิวเซียมสยามผ่านตัวละครต่างๆ

นิทรรศการหมายเลข 2 : ไทยแท้ ห้องแสดงวัฒนธรรม เอกลักษณ์ของไทย พร้อมการไขว่คว้าแท้ที่จริงแล้วสิ่งเหล่านี้เป็นของไทยแท้หรือไม่

รูปที่ 5-6 ผังพื้นที่ชั้นที่ 3 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 3 : เปิดตำนานสุวรรณภูมิ ห้องจัดแสดงที่ตั้งของดินแดนที่เรียกว่าสุวรรณภูมิ ชาติพันธุ์ในดินแดนนี้และวิถีการขุดค้นหลักฐานทางประวัติศาสตร์

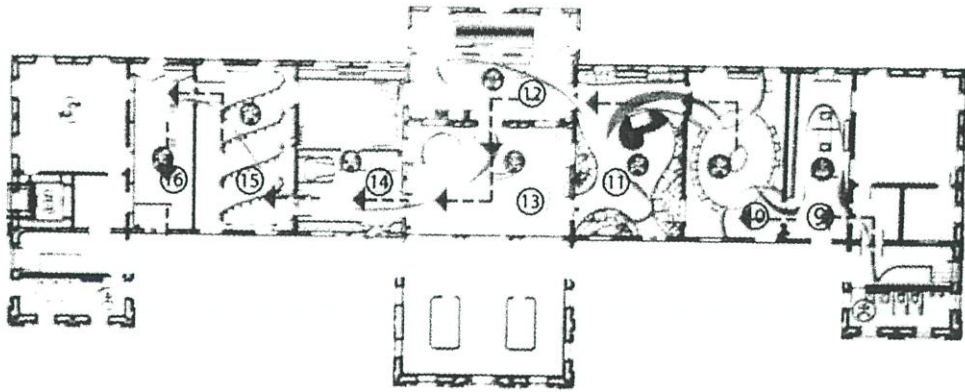
นิทรรศการหมายเลข 4 : สุวรรณภูมิ ห้องจัดแสดงความเป็นอยู่ของผู้คนในสุวรรณภูมิ การติดต่อกับต่างประเทศและหลักฐานประวัติศาสตร์สุวรรณภูมิ

นิทรรศการหมายเลข 5 : พุทธปัญญา ห้องแสดงหัวใจพระพุทธศาสนาและเรื่องราวที่แสดงถึงสังฆกรรม

นิทรรศการหมายเลข 6 : กำเนิดสยามประเทศ ห้องแสดงเรื่องราวความเป็นมาอาณาจักรต่างๆ ในดินแดนสยามและตำนานต้นกำเนิดกรุงศรีอยุธยา

นิทรรศการหมายเลข 7 : สยามประเทศ ห้องแสดงเรื่องราวความเป็นอยู่ในสมัยอยุธยาและรูปจำลองเรือแบบต่างๆ ตั้งแต่เรือพื้นบ้านถึงเรือพระราชพิธี

นิทรรศการหมายเลข 8 : สยามยุทธ์ ห้องแสดงรูปแบบการรบ กำลังพลและการทำสงครามในสมัยอยุธยา

รูปที่ 5-7 ผังพื้นที่ชั้นที่ 2 แสดงการสัญจรและการจัดนิทรรศการ

นิทรรศการหมายเลข 9 : แผนที่ ความยกย่องบนแผ่นดินกระดาษ ห้องแสดงแผนที่ประเทศไทยในสมัยต่างๆ

นิทรรศการหมายเลข 10 : กรุงเทพฯภายใต้ฉากอยุธยา ห้องแสดงเรื่องราวเมื่อสิ้นกรุงศรีอยุธยา เริ่มตั้งกรุงธนบุรีจนถึงกรุงรัตนโกสินทร์ การอพยพของชนชาติต่างๆในสยาม

นิทรรศการหมายเลข 11 : ชีวิตนอกกรุงเทพฯ ห้องแสดงวิถีชีวิตของคนในชนบทนอกกรุงเทพฯ โดยมีเรื่องข้าวเป็นหลัก

นิทรรศการหมายเลข 12 : แปลงโฉมสยามประเทศ ห้องแสดงการเปลี่ยนแปลงสยามในสมัยรัชกาลที่ 5 และเรื่องราวของถนนเจริญกรุง

นิทรรศการหมายเลข 13 : กำเนิดประเทศไทย ห้องแสดงเรื่องราวในสมัยเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย

นิทรรศการหมายเลข 14 : สีสันตะวันตก ห้องแสดงวัฒนธรรมตะวันตกที่เริ่มเข้ามาในประเทศไทย

นิทรรศการหมายเลข 15 : เมืองไทยวันนี้ ห้องอุโมงค์กระจกขนาดใหญ่ มีโทรทัศน์ขนาดใหญ่ใ้กรายล้อมทั่วห้อง

นิทรรศการหมายเลข 16 : มองไปข้างหน้า ห้องสำหรับแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าชมแบบไม่ธรรมดา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณ และการออกแบบสถาปัตยกรรม

ใช้อาคารเก่าซึ่งเป็นอาคารที่ทำการกระทรวงพาณิชย์ ถูกสร้างขึ้นเป็นอาคารสูง 3 ชั้น ผังเป็นรูปตัวอี (E) ก่ออิฐถือปูนเรียบทาสีเหลืองอ่อน โดยออกแบบให้มีระเบียงในส่วนด้านหน้าของอาคารทุกชั้น ลักษณะอาคารและลวดลายประดับอาคารเป็นแบบสถาปัตยกรรมยุโรป ชั้นล่างของผนังฉาบปูนเรียบ เสาคัดผนังทำเป็นเสาสี่เหลี่ยมเจาะร่องตามแนวขวางของเสาคล้ายกับการก่อด้วยหิน เหนือบานหน้าต่างทำเป็นแผงกันสาดยื่นยาวรองรับด้วยค้ำยันปูนปั้นรูปวงก้นหอย ชุ่มหน้าต่างชั้น 2 ก่อเป็นรูปวงโค้งครึ่งวงกลมปั้นปูนเป็นลายดอกไม้ร้อยห้อยขนานตามแนวโค้ง ยอดวงโค้งปั้นเป็นรูปหน้าผู้หญิงฝรั่งอย่างสวยงาม ปลายยอดเสาของผนังชั้นสามปั้นเป็นบัวหัวเสา แบบไอโอนิก (Ionic) ส่วนผนังด้านหลังของอาคาร ไม่มีการประดับลวดลายใดๆ นอกจากมุขด้านหลังชั้นที่ 2 เหนือช่องวงโค้งทำเป็นลายปูนปั้นรูปหน้าผู้หญิงฝรั่ง

ภาพลักษณะโครงการจากการ Renovate อาคารเก่าให้เป็นพิพิธภัณฑ์ทำให้ตัวสถานที่ความน่าสนใจและยังสามารถใช้พื้นที่ว่างภายนอกอาคารจัดกิจกรรมที่หมุนเวียนตามเทศกาล ซึ่งเชื่อมโยงกับบริบทใกล้เคียงที่เป็นเขตเมืองเก่าที่มีชีวิตชีวานั้นก็คือปากคลองตลาด

2. ด้านการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

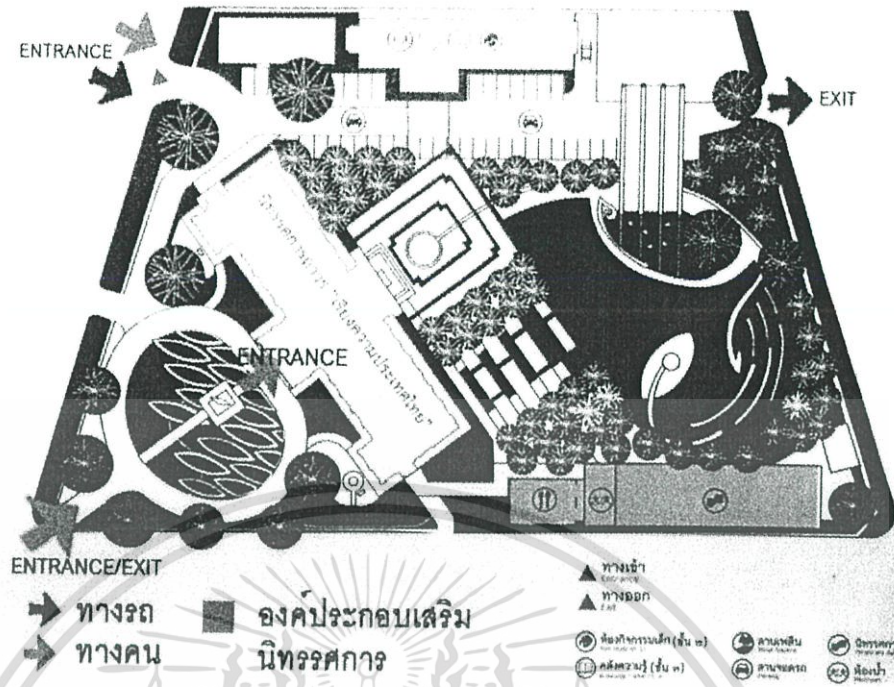
ระบบการสัญจรภายในแบบ ROOM TO ROOM ARRANGEMENT เป็นการจัดห้องแสดงที่ให้ผู้ชมเดินจากห้องหนึ่งไปยังอีกห้องหนึ่งเรื่อยไป จนครบการแสดงโดยไม่ต้องย้อนกลับ ทำให้ชมได้ทั่วถึงตามลำดับ อาจจะใช้ห้องใหญ่ห้องหนึ่งแล้วก็เป็นส่วนๆ

ข้อดี จัดง่าย ประหยัดเนื้อที่ในการจัดแสดง สามารถใช้อาคารเก่ามาเชื่อมต่อได้กลมกลืนกับตัวนิทรรศการ และไม่มีปัญหาเรื่องการเคลื่อนตัวของผู้ชม

ข้อเสีย เมื่อปิดห้องใดห้องหนึ่งแล้วจะกระทบกระเทือนห้องอื่นด้วยและผู้ชมไม่สามารถเลือกชมเฉพาะส่วนหนึ่งส่วนใดได้

สำหรับในด้านการจัดภูมิทัศน์ ระหว่างตัวอาคารพิพิธภัณฑ์กับตัวอาคารสำนักงาน ถูกกั้นด้วยลานกิจกรรมที่จะมีกิจกรรมเกิดขึ้นทุกวันเสาร์-อาทิตย์ ซึ่งลานกิจกรรมนี้เมื่อดูจากผัง แล้วมีการดำเนินเรื่องราวของความเป็นไทยได้อย่างชัดเจน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

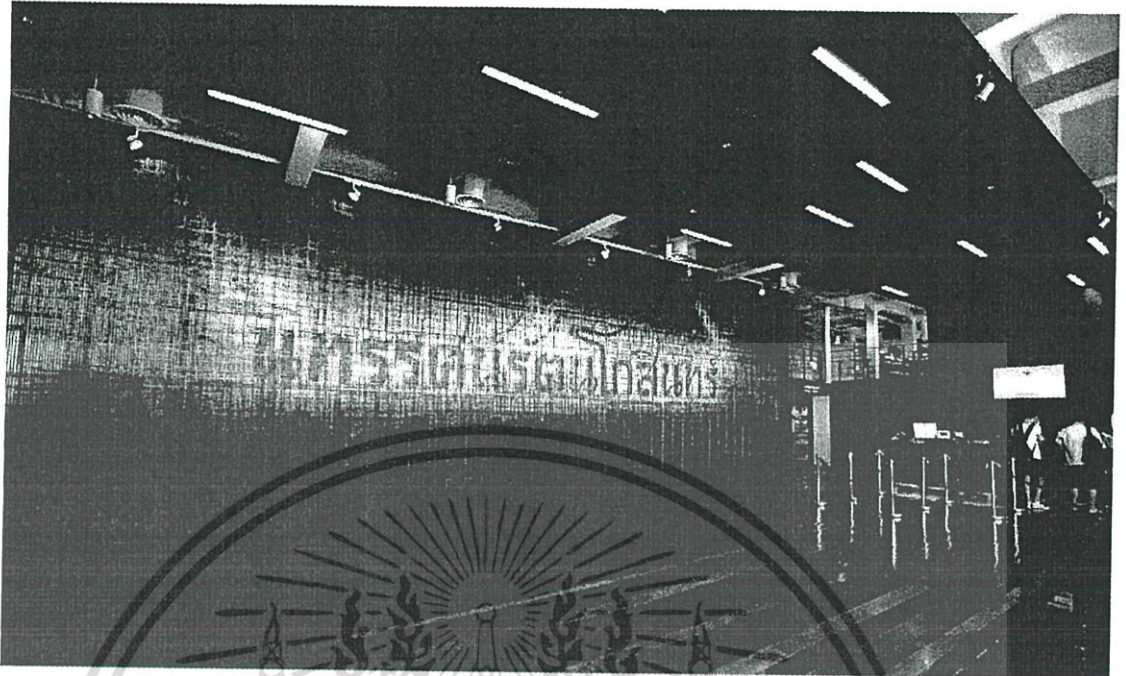
รูปที่ 5-8 ผังบริเวณ โครงการและการเข้าถึง

3. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

การเข้าถึงคนทุกวัยรวมทั้งนักท่องเที่ยวต่างชาติเป็นจุดเด่นของโครงการ โดยทั้งทางด้านที่ตั้งและแนวคิดการปรับปรุงอาคารเก่านำมาเล่าใหม่เองก็เป็นแนวคิดที่น่าสนใจในด้านของบริบท รวมถึงรูปแบบการนำเสนอที่มีลักษณะดึงดูดและรูปแบบนิทรรศการหมุนเวียนทำให้มีความเป็นพิพิธภัณฑสถานใหม่มากขึ้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ (Rattanakosin Exhibition Hall)

รูปที่ 5-9 บริเวณ โถงต้อนรับของโครงการนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

ที่มา : <http://www.thetrippacker.com/th/review/2258> วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

ชื่อเดิม	อาคารบนถนนราชดำเนินกลาง
สร้าง	ระหว่างปี พ.ศ. 2480 ถึง 2491 มีอาคารจำนวน 15 หลัง
หน้าที่ใช้สอยหลัก	นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีองค์ประกอบหลักในโครงการที่สำคัญดังนี้คือ เป็นอาคารเก่า ที่รวมศูนย์กลางเรียนรู้ข้อมูล แหล่งรวบรวมความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม อาคารสำนักงานและร้านอาหารอยู่ในอาคารเดียว โดยมีองค์ประกอบหลักๆคือ ส่วนจัดแสดงนิทรรศการถาวร-ชั่วคราว ร้านค้าพิพิธภัณฑ์ และห้องสมุด
ที่ตั้ง	4 ถนนสนามไชย แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
โครงสร้าง	คอนกรีตเสริมเหล็ก หลังคาลาดฟ้าของอาคารในส่วนโค้งปลายอาคารทั้งสองด้านเป็นพื้นคอนกรีตเสริมเหล็ก ส่วนกลางอาคารระหว่างโค้งเป็นหลังคาจั่วโครงไม้มุงกระเบื้อง
ขนาดโครงการ	ประมาณ 7,500 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนาดอาคาร

กว้าง 25 เมตร ยาว 100 เมตร สูง 3 ชั้น ไม่รวมชั้นลอย

ความเป็นมาของโครงการ

หลังจากหมดสัญญาเช่าแล้วสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ จึงดำริที่จะพัฒนาอาคารบริเวณถนนราชดำเนินกลาง โดยเริ่มที่อาคารซึ่งต่อจากลานพลับพลามหาเจษฎาบดินทร์ (พื้นที่ศาลาเฉลิมไทยเดิม) ซึ่งที่ตั้งอาคารนั้น เป็นจุดเริ่มต้นที่จะเข้าสู่เขตพระราชธานีเมื่อครั้งในอดีตเปรียบได้กับเป็นประตูกรุงรัตนโกสินทร์ จึงกำหนดให้มีการจัดสร้างตกแต่งบูรณะอาคารเดิม ให้เป็นอาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางเรียนรู้ข้อมูล และแหล่งรวบรวมความรู้ทางประวัติศาสตร์ ศิลปะ และวัฒนธรรม ของยุคกรุงรัตนโกสินทร์ ที่สมบูรณ์แบบที่สุดในประเทศไทย อีกทั้งยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใหม่บนถนนราชดำเนินอีกด้วย โดยได้เริ่มโครงการก่อสร้าง บูรณะอาคาร และตกแต่งนิทรรศการภายในตั้งแต่ปี พ.ศ. 2551 และเปิดให้สาธารณชนได้เข้าชมเพื่อร่วมภาคภูมิใจไปกับ ศิลปวิทยาการ มรดกของแผ่นดินที่สืบทอดมายาวนาน และอารยธรรมของประเทศในยุคที่เรียกว่า รัตนโกสินทร์นี้ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เป็นต้นมา โดยใช้แนวความคิดในการวางนิทรรศการของห้องเปรียบเสมือน “อัญมณีทั้ง 9” เปรียบเหมือนกับสิ่งมีค่าทั้ง 9 ของไทย

แนวความคิดในการจัดแสดงนิทรรศการภายในโครงการ

-นิทรรศการถาวร โดยนิทรรศการถาวร จะแบ่งเส้นทางการเดินออกเป็น 2 เส้นทาง (โดยแต่ละเส้นทางจะใช้เวลาในการเดินชม เส้นทางละ 2 ชั่วโมง) คือ

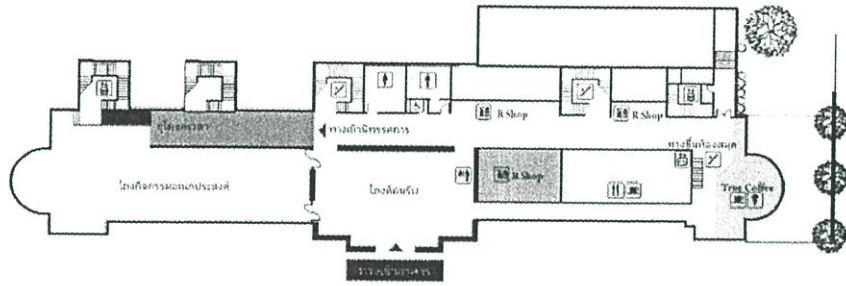
เส้นทางที่ 1 :

1. รัตนโกสินทร์เรื่องโรจน์
2. เกียรติยศแผ่นดินสยาม
3. เรื่องนามมหรสพศิลป์
4. ถิ่นระบิลพระราชพิธี
5. สง่าศรีสถาปัตยกรรม
6. ดั่งคำย่านชุมชน
7. เข้มยลถิ่นกรุง

เส้นทางที่ 2 :

8. เรื่องรุ่งวิถีไทย
9. ดวงใจปวงประชา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

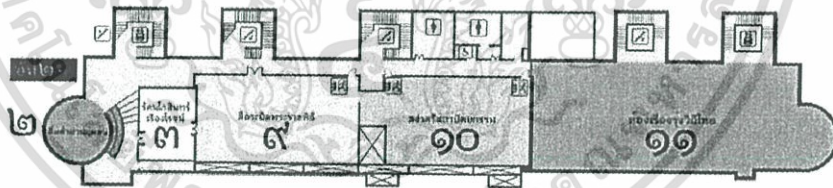
รูปที่ 5-10 ผังชั้น 1 ของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

ที่มา : <http://www.nitasrattanakosin.com/new/cms/userfiles/images/>

วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

ชั้น 1 เปรียบเสมือนโถงกลางที่แยกไปยังนิทรรศการส่วนต่างๆ เป็นส่วนที่รองคน ถ่ายคน ไปยังส่วนต่างๆของโครงการ ด้านหนึ่งเป็นส่วนบริการ ร้านขนม ร้านกาแฟ อีกฟากหนึ่งเป็นส่วนโถงนิทรรศการ

นิทรรศการแรกคือ อุโมงค์เวลา ที่จะแสดงช่วงเวลาของยุครัตนโกสินทร์ คู่ขนานไปกับช่วงเวลาสำคัญต่างๆในโลก

รูปที่ 5-11 ผังชั้น 2 ของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

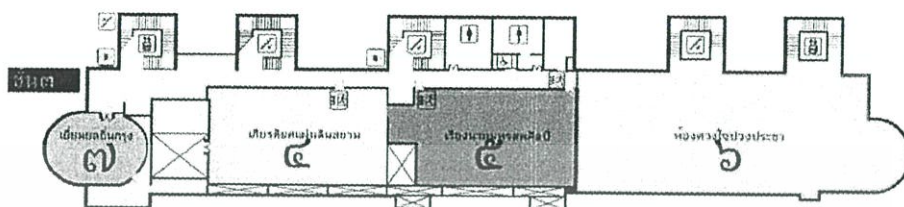
ที่มา : <http://www.nitasrattanakosin.com/new/cms/userfiles/images/>

วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

นิทรรศการหมายเลข 2 : ดิมดำย่านชุมชน เป็นห้องจัดแสดงเกี่ยวกับชุมชนแต่ละชุมชนที่มีอยู่ในอดีตของกรุงเทพฯ โดยมีสินค้าที่เป็นเอกลักษณ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทรรศการหมายเลข 3 : รัตนโกสินทร์เรื่องโรจน์ เป็นห้อง Intro เล่าถึงที่มาที่ไปของโครงการ เป็นวิดิทัศน์ 4 มิติ โดยที่ที่นั่งชม เป็นลิฟต์ยกจากชั้น 2 ขึ้นไป ชั้น 3 เพื่อไปในนิทรรศการต่อไป

รูปที่ 5-12 ฟังชั้น 3 ของนิทรรศการรัตนโกสินทร์

ที่มา : <http://www.nitasrattanakosin.com/new/cms/userfiles/images/>

วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

นิทรรศการหมายเลข 4 : เกียรติยศแผ่นดินสยาม ในห้องนิทรรศการจะจัดในเรื่องของ ความงามพระราชวังและวัด รูปแบบทางด้านสถาปัตยกรรมและศิลปะ ที่แสดงออกมา องค์ประกอบต่างๆ รูปแบบต่างๆ ในวังต่างๆ ทั้งการแต่งกาย และการประพุดดิน

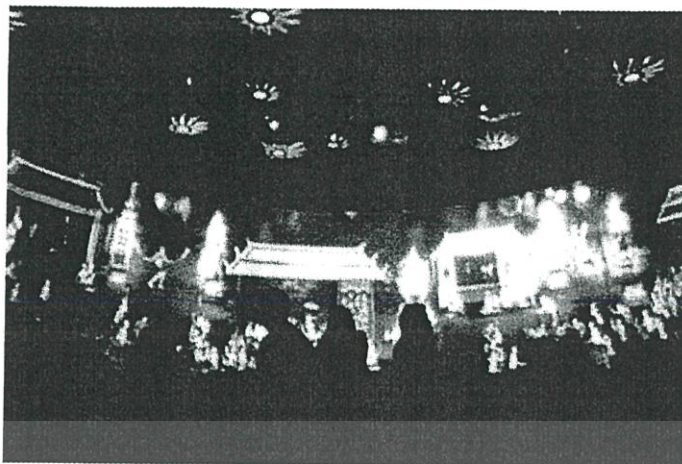
รูปที่ 5-13 นิทรรศการเกียรติยศแผ่นดินสยาม

ที่มา : <http://www.painaidii.com/business/135661/photo/11/lang/th/>

วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

นิทรรศการหมายเลข 5 : เรื่องนามมหรสพศิลป์ เล่าถึงศิลปะการแสดงมหรสพในรูปแบบต่างๆของรัตนโกสินทร์ ผ่านจอรอบห้อง 360 องศา มีตัวอย่าง และมีห้องแบ่งประเภทรูปแบบต่างๆอย่างละเอียด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

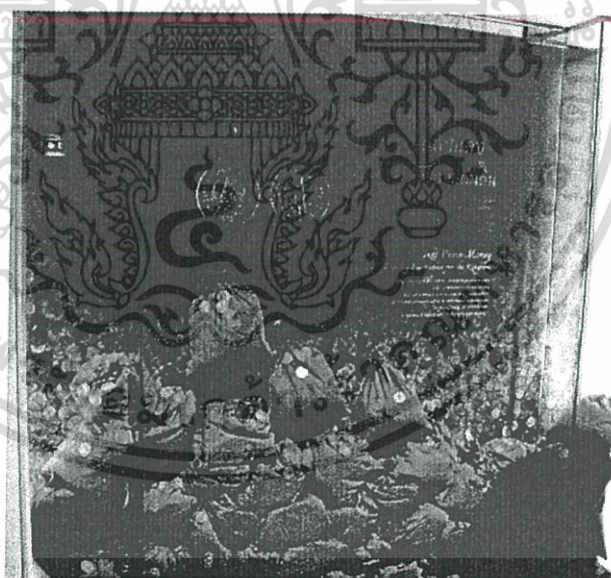

รูปที่ 5-14 นิทรรศการเรื่องนามมหรสพศิลป์

ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewdiary.php?id=ninenoname&month=12-2010>

วันที่สืบค้น 19 ตุลาคม 2559

นิทรรศการหมายเลข 6 : ดวงใจปวงประชา เป็นการเล่าพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ราชวงศ์จักรี ตั้งแต่ก่อตั้งกรุงรัตนโกสินทร์ จนถึงปัจจุบัน เป็นการจบนิทรรศการ โดยสื่อที่ใช้จะเป็นเครื่องฉาย โมเดลจำลอง ส่วนใหญ่

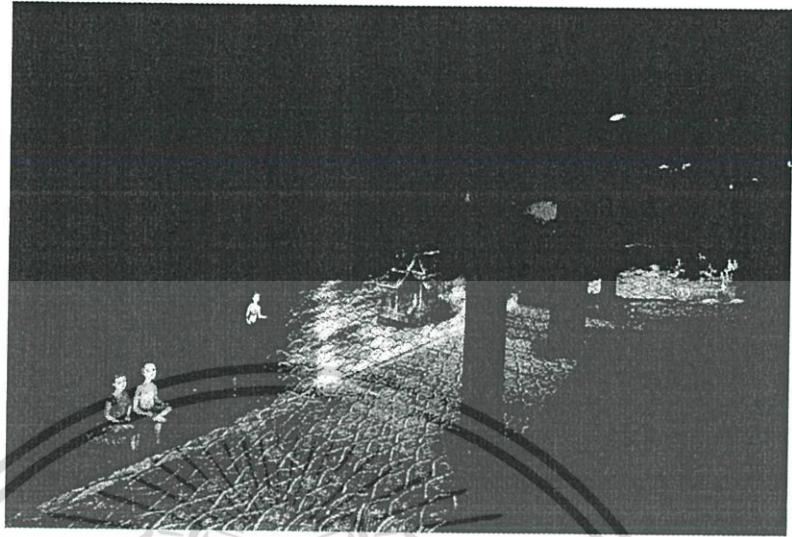
รูปที่ 5-15 นิทรรศการดวงใจปวงประชา

นิทรรศการหมายเลข 7 : เยี่ยมมลลินกรุง ใช้เทคโนโลยี และกล้องถ่ายรูปเก่าโดย โอนรูปที่ถ่ายเข้าไปสู่ในการ์ตูนที่เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับวิถีชีวิตกรุงเทพ

นิทรรศการหมายเลข 11 : เรื่องรุ่งโรจน์ไทย เป็นการเล่าอธิบายถึงวัฒนธรรมการใช้ชีวิตของคนไทยที่มีความเชื่อมโยงกับธรรมชาติ ความเชื่อตั้งแต่เกิด จนถึงตาย นอกจากนี้ยังรวมไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

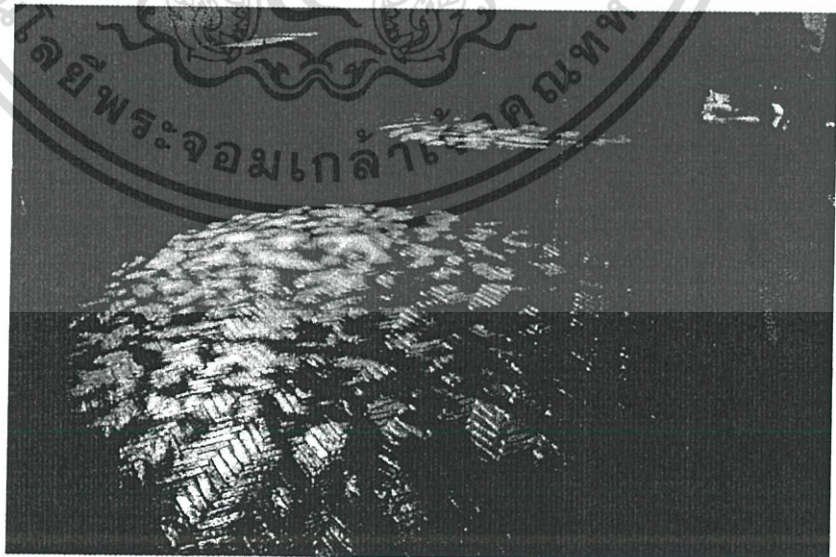
ถึงพัฒนาการใช้ชีวิตของคนไทยที่เปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ผ่านการจำลองสถาปัตยกรรม บรรยากาศ ผ่านเทคโนโลยีในรูปแบบต่างๆ

รูปที่ 5-16 นิทรรศการเรื่องรุ่งเรืองวิถีไทย

นิทรรศการหมายเลข 9 : ลีละระบิลพระราชพิธี ห้องที่กล่าวถึงพระราชพิธีต่างๆที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ที่เคยมีและยังคงมีอยู่ในปัจจุบัน โดยวิธีการนำเสนอคือให้ชมวีดิทัศน์ต่างๆและเดินชมนิทรรศการเป็นภาพและข้อมูล

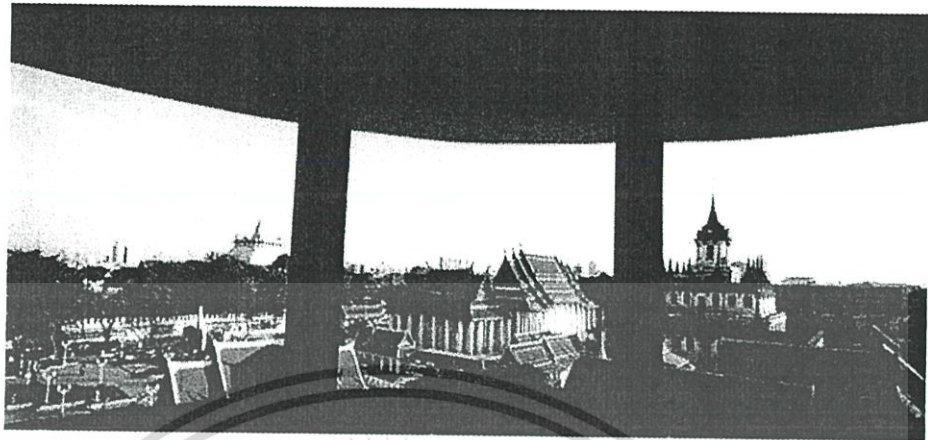
นิทรรศการหมายเลข 10 : สง่าศรีสถาปัตยกรรม กล่าวถึงลำดับพัฒนาการรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยตั้งแต่อดีตต่อมาจนถึงปัจจุบันผ่านอิทธิพลแบบต่างๆ โดยจำลองให้เห็นเอกลักษณ์ในยุคต่างๆ

รูปที่ 5-17 นิทรรศการสง่าศรีสถาปัตยกรรม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลังจากนั้นจะเข้าไปสู่ชั้นบนที่เป็นจุดชมวิวที่จะมองเห็นมุมมองแบบพาโนรามา ของวัดราชนาคาไปจนถึงบริเวณรอบข้าง ที่ถือว่าเป็นจุดสุดท้ายของโครงการ

รูปที่ 5-18 มุมมองบนจุดชมวิวของนิทรรศน์รัตนโกสินทร์

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1.ด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

อาคารนิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นอาคาร 3 ชั้น ไม่รวมชั้นลอย และที่ปลายของอาคารทั้ง 2 ด้าน มีชั้น 4 สำหรับเป็นจุดชมวิวในมุมสูง ตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาด 2,500 ตร.ม. พื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร รวมทั้งสิ้น 8,000 ตร.ม. ภายในอาคารจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับความเป็นมาของกรุงรัตนโกสินทร์ด้วยเทคโนโลยีอันทันสมัย ทั้งสื่อจัดแสดง หุ่นจำลอง การนำสื่อผสมเสมือนจริง 4 มิติ สื่อมัลติทัช มัลติมีเดียแอนิเมชัน ในลักษณะอินเตอร์แอคทีฟ เซล์ฟเลิร์นนิ่ง (Interactive Self-learning) โดยแบ่งการจัดแสดงนิทรรศการออกเป็น 9 ห้องจัดแสดง

2.ด้านการจัดแสดง

นิทรรศน์รัตนโกสินทร์มีการเล่าเรื่อง โดยใช้อาคารเก่ามาปรับปรุงใหม่ให้เป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อการเรียนรู้ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยเพื่อเข้าถึงคนรุ่นปัจจุบันให้เข้าใจถึงเนื้อหาของประวัติศาสตร์มากยิ่งขึ้น ตั้งอยู่ในพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ โดยมีการดึงบริบทรอบข้างเข้ามามีส่วนร่วมในเนื้อหาของโครงการให้มีความชัดเจน สวยงามมากยิ่งขึ้น โดยตัวเนื้อหาที่เล่าเรื่องในโครงการเป็นการเดินแบบ เป็นเส้นทางเดินตามลำดับ โดยมีพนักงานเป็นคนคอยดูแล เล่าเรื่องผ่านการบรรยาย โดยใช้เวลาในการบรรยายไปเรื่อยๆตามห้องต่างๆ โดยแต่ละเส้นทางใช้เวลา 2 ชม รวมทั้งวันหากชมครบโครงการใช้เวลา 4 ชั่วโมง โดยตัว

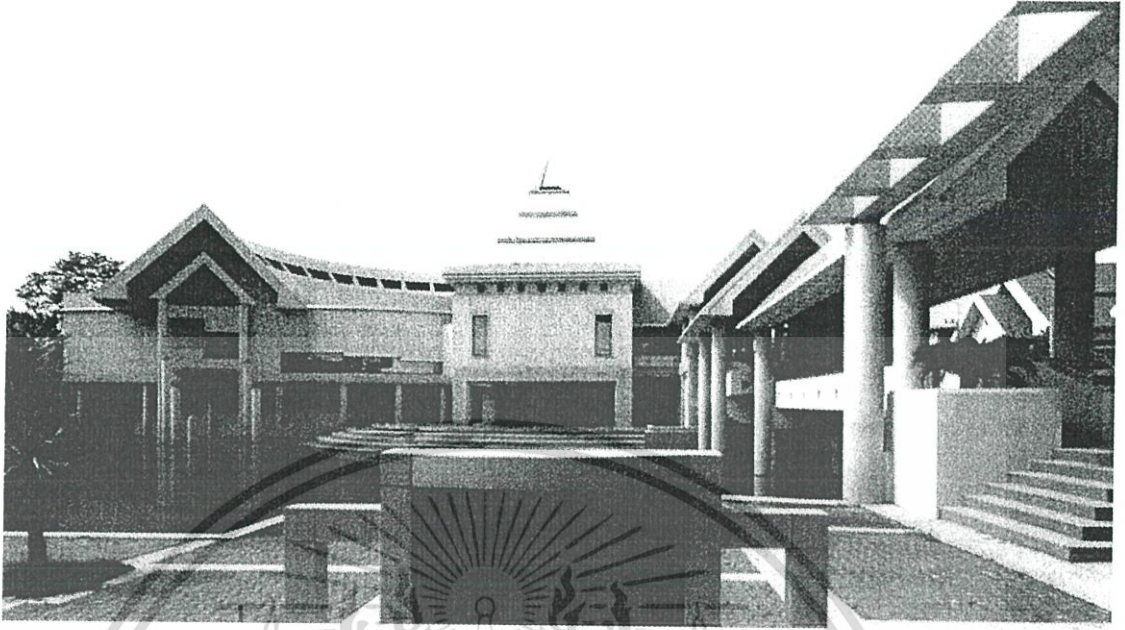
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการมีจุดน่าสนใจคือ เนื้อหาที่เล่าเรื่องมีความครบถ้วนและมีการนำเสนอผ่านสื่อที่น่าสนใจ มีการจัดระบบของพนักงานที่ดี ที่ความเชื่อมโยงกันในแต่ละส่วนของเนื้อหาที่ดี ทำให้เข้าใจได้ง่าย เหมาะแก่การเป็นตัวอย่างของโครงการ

ข้อดี มีความครบถ้วนในเนื้อหาของประวัติศาสตร์ของรัตนโกสินทร์ มีสื่อ นิทรรศการที่ทันสมัย มีการวางแผนมาอย่างดี ในการลำดับนิทรรศการที่เป็นลำดับ มีความเชื่อมโยงกันของเนื้อเรื่อง ตั้งอยู่ในพื้นที่ทางประวัติศาสตร์ เข้าถึงง่าย มีความเชื่อมโยงกับสภาพแวดล้อมแถวนั้น โดยเนื้อหาเข้ากับบริบทรอบข้าง และสามารถปรับปรุงอาคารเก่ามาเป็นการใช้งานใหม่ได้อย่างดี

ข้อเสีย ไม่มีที่จอดรถอย่างเพียงพอ ต้องใช้พื้นที่อาคารข้างเคียง เส้นทาง การสัญจรเข้าใจยาก จำเป็นต้องมีพนักงานคอยชี้แจงเป็นระยะ นิทรรศการใช้เวลาในการเยี่ยมชมนานเกินไป หากต้องการดูให้ครบโครงการต้องใช้เวลาถึง 4 ชั่วโมง นิทรรศการเป็นแบบปิด ต้องเดินเป็นเส้นทาง ส่วนใหญ่เป็นนิทรรศการถาวร อาจทำให้ผู้ใช้โครงการมาครั้งเดียวก็ไม่มาอีก และนิทรรศการ ใช้พนักงานเป็นจำนวนมากในการบรรยายเนื้อหา และเนื่องจากปรับปรุงจากอาคารเก่า ทำให้มีข้อจำกัดในการจัดนิทรรศการ

5.1.3 ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา (Ayutthaya Historical study Centre)

รูปที่ 5-19 ด้านหน้าอาคารศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

สร้าง

ปีพ.ศ. 2529

พื้นที่ใช้สอยหลัก

ศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา มีองค์ประกอบหลักในโครงการที่สำคัญดังนี้คือ

เป็นสถาบันวิจัยระดับชาติด้านอยุธยาศึกษา โดยเฉพาะประวัติศาสตร์ไทยสมัยที่พระนครศรีอยุธยาเป็นราชธานี พิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์มุ่งให้ความรู้แก่ประชาชนที่เป็นนิทรรศการถาวร ห้องสมุดและศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ โดยเฉพาะประวัติศาสตร์อยุธยา

ที่ตั้ง

ถนนโรจนะ อำเภอพระนครศรีอยุธยา ตำบลประตูชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

โครงสร้าง

คอนกรีตเสริมเหล็ก

ขนาดโครงการ

ประมาณ 10,700 ตารางเมตร

ความเป็นมาของโครงการ

การจัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาเป็นโครงการซึ่งคณะนักวิชาการญี่ปุ่น และคณะนักวิชาการไทย ได้ปรับขยายมาจากข้อเสนอเดิมของสมาคมไทย-ญี่ปุ่น และจังหวัดพระนครศรีอยุธยาที่เคยเสนอจะปรับปรุงบริเวณที่เคยเป็นหมู่บ้านญี่ปุ่น และสร้างพิพิธภัณฑ

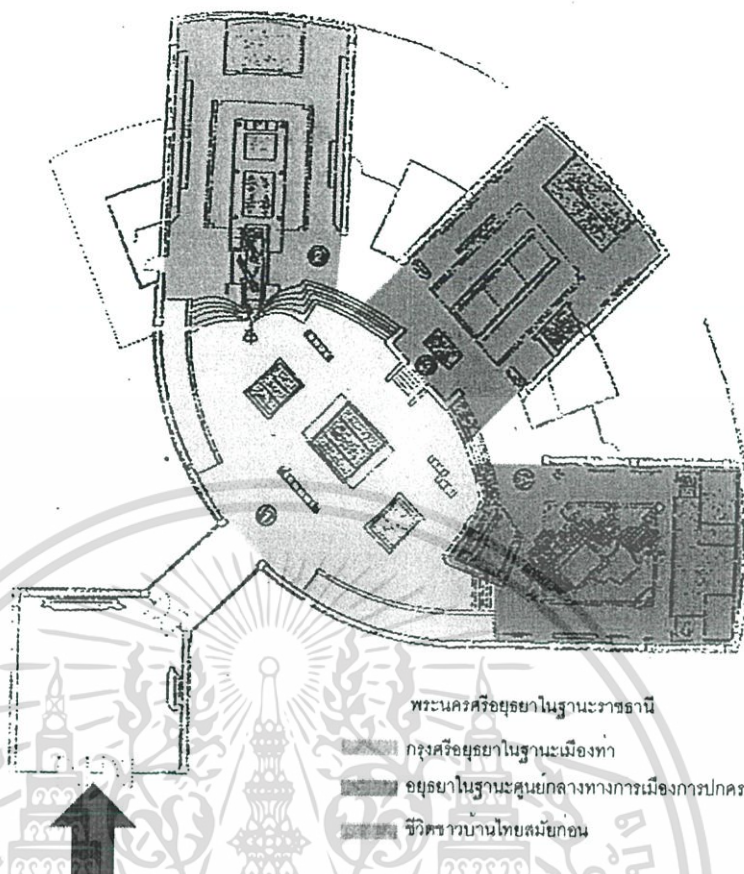
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมู่บ้านญี่ปุ่น มาเป็นการเสนอให้จัดตั้งศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์อยุธยาซึ่งจะทำหน้าที่เป็นสถาบันวิจัยและพิพิธภัณฑ์เกี่ยวกับราชอาณาจักรอยุธยาโดยรวม ด้วยการสนับสนุนอย่างเต็มที่ของ ฯพณฯ สมหมาย สุนทรະกุล นายกรัฐมนตรีไทย-ญี่ปุ่น และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังในขณะนั้น โครงการจัดตั้ง ศูนย์ศึกษาฯ นี้ ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่น โดยได้รับเงินช่วยเหลือแบบให้เปล่าจากรัฐบาลญี่ปุ่น 999 ล้านบาท (ประมาณ 170 ล้านบาท) รัฐบาลไทยและรัฐบาลญี่ปุ่นได้ลงนามในข้อตกลงการช่วยเหลือนี้ในวันที่ 26 กันยายน พ.ศ. 2530 และถือเป็นโครงการเพื่อเฉลิมพระเกียรติในพระบรมราชวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 60 พรรษา และเพื่อเป็นที่ระลึกในโอกาสที่มีมิตรภาพระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับราชอาณาจักรไทยได้สถาปยานานมาครบ 100 ปี

แนวความคิดในการจัดแสดงนิทรรศการภายในโครงการ

พิพิธภัณฑ์ของศูนย์ศึกษาฯ แห่งนี้มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากพิพิธภัณฑ์อื่นๆ ในประเทศไทย คือ เป็นพิพิธภัณฑ์ที่ไม่ได้มุ่งเน้นการรวบรวมและจัดแสดงสิ่งของโบราณมีค่า เช่น พระพุทธรูป เครื่องถ้วยชาม เครื่องประดับ แต่พิพิธภัณฑ์แห่งนี้ มุ่งเน้นสร้างภาพชีวิต สังคม วัฒนธรรม ของอยุธยาในอดีตกลับขึ้นมาใหม่ ด้วยการจำลองอาคาร สถานที่ ชุมชน กิจกรรม และสิ่งของที่สำคัญไปแล้วให้ปรากฏในแบบที่คล้ายเป็นจริงตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์โดยมาตราส่วนที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้ชมโดยเฉพาะเยาวชนได้เข้าใจชีวิตอยุธยาในอดีตได้ง่าย ในเวลาสั้นอย่างเป็นระบบ โดยใช้วิธีการและเทคโนโลยีของการจัดพิพิธภัณฑ์และการจัดนิทรรศการสมัยใหม่ในสมัยนั้นเข้าช่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-20 การวางผังของศูนย์ศึกษาประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา

ศูนย์ประวัติศาสตร์นี้จะนำเสนอเนื้อหาทั้งหมด 5 นิทรรศการใหญ่ๆคือ

นิทรรศการที่ 1 : พระนครศรีอยุธยาในฐานะราชธานี แสดงความรุ่งโรจน์ของอยุธยาในฐานะเมืองหลวง มีการแสดงจำลองของพระราชวังโบราณ วัดไชยวัฒนาราม เหนือคคต้องช้าง ฯลฯ

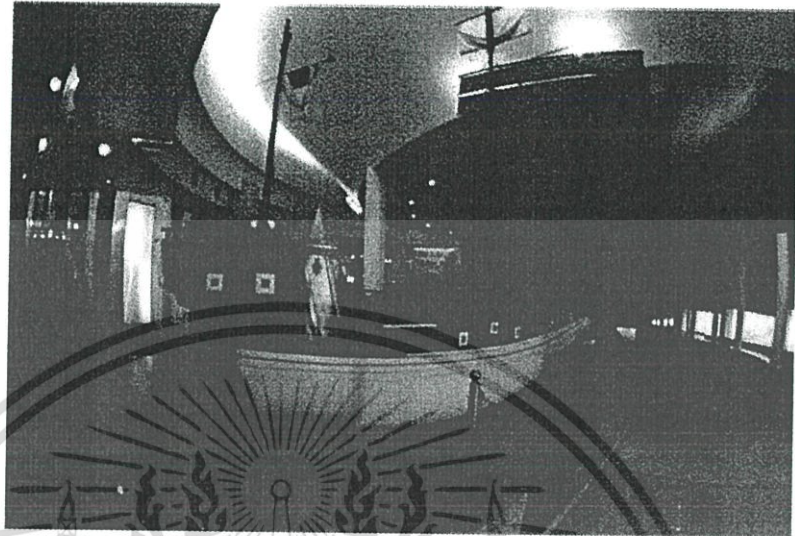

รูปที่ 5-21 นิทรรศการพระนครศรีอยุธยาในฐานะราชธานี

ที่มา : <http://www.tlcthai.com/travel/9246/> วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทรรศการที่ 2 : กรุงศรีอยุธยาในฐานะเมืองท่า แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับนานาชาติ โดยมีเรือสำเภาไทยจำลองสมัยอยุธยา และจำลองบริเวณป้อมเพชร ซึ่งแสดงวิถีชีวิต ตลาด และการค้าในเมืองอยุธยา ฯลฯ

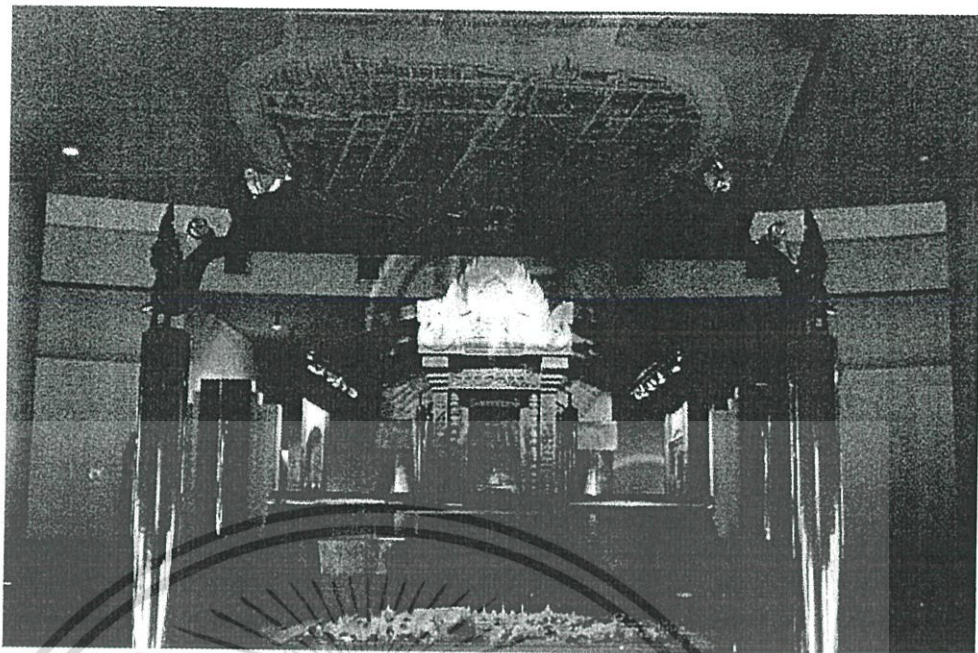
รูปที่ 5-22 นิทรรศการกรุงศรีอยุธยาในฐานะเมืองท่า

ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=sitcom&date=06-06-2013>

วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2559

นิทรรศการที่ 3 : อยุธยาในฐานะศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองการปกครอง แสดงอยุธยาในฐานะศูนย์กลางของเมืองสำคัญต่างๆ แสดงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ ความสัมพันธ์ระหว่างพระมหากษัตริย์กับประชาชน โดยแสดงพิธีอินทราภิเษก พิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา พระราชพิธีแห่พระกรุณ อธิพล ความเชื่อในเรื่องไตรภูมิ ทศชาติชาดก ฯลฯ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

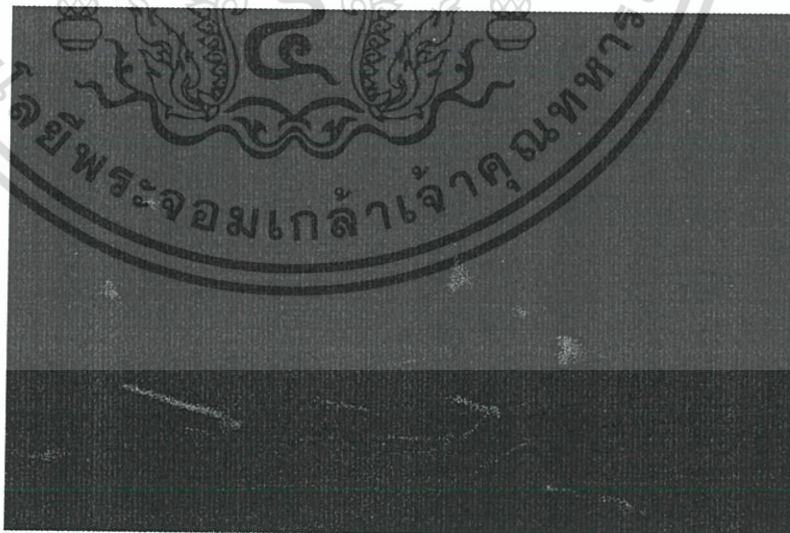

รูปที่ 5-23 นิทรรศการอยุธยาในฐานะศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองการปกครอง

ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=sitcom&date=06-06-2013>

วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2559

นิทรรศการที่ 4 : ชีวิตชาวบ้านไทยสมัยก่อน แสดงความเป็นอยู่ความเชื่อ พิธีกรรม มีการแสดงหมู่บ้านไทยจำลอง จิตรกรรมฝาผนัง ชีวิตชุมชนชาวบ้าน การโขนจูก แต่งงาน การละเล่นของเด็ก ภาพทิวทิวทิว ฯลฯ

รูปที่ 5-24 นิทรรศการชีวิตชาวบ้านไทยสมัยก่อน

ที่มา : <http://www.bloggang.com/viewblog.php?id=sitcom&date=06-06-2013>

วันที่สืบค้น 20 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

นิทรรศการที่ 5 : ความสัมพันธ์ระหว่างอยุธยากับต่างประเทศ แสดงภาพแผนที่เมืองอยุธยา ที่วาดโดยชาวต่างชาติ เอกสารติดต่อกับต่างชาติ ภาพวาดชุมชนและบุคคลสำคัญชาวต่างชาติที่ปรากฏในประวัติศาสตร์อยุธยา เป็นต้น

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม

อาคารมีเกิดขึ้นจากแนวคิดในเรื่องรูปแบบของสถาปัตยกรรมไทยร่วมสมัย นอกจากลักษณะของตัวอาคารที่เป็นรูปแบบสถาปัตยกรรมไทยแล้ว ยังมีแนวคิดในเรื่องอื่นอีก เช่น การมีสระน้ำอยู่หน้าอาคาร เกิดจากแนวคิดที่ว่าอยุธยาเป็นเมืองที่อยู่ในที่ต่ำ โดยน้ำเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงถึงลักษณะทางภูมิศาสตร์ของอยุธยา

องค์ประกอบของโครงการแบ่งเป็น ส่วนจัดแสดงนิทรรศการชั่วคราวและถาวร ห้องบรรยาย 100 ที่นั่ง ห้องสมุด ศูนย์ข้อมูลประวัติศาสตร์ ส่วนกิจกรรมและส่วนเก็บของสำหรับการจัดแสดง

2. ด้านการจัดแสดง

ลักษณะการเข้าถึง โครงการ ผู้ใช้จะเข้าชมโครงการจะต้องเดินผ่านโถงทางเดินข้ามสระน้ำด้านหน้าอาคารก่อนที่จะเข้าสู่ห้องโถงแรกแล้วจึงเข้าสู่ส่วนจัดแสดง ส่วนจัดแสดงทั้งหมดจะรวมอยู่ในโถงห้องเดียว แต่จะแบ่งแยกส่วนแสดงกันด้วยการเปลี่ยนระดับ และการแยกส่วนจัดแสดงเป็นมุมๆ

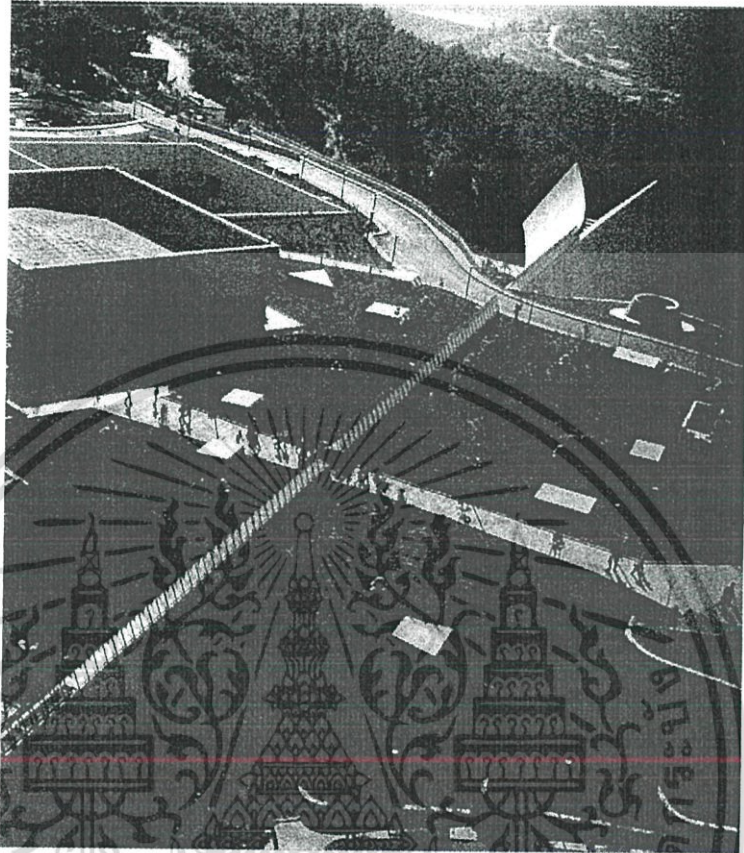
ข้อดี ผู้ชมสามารถที่จะเลือกเข้าชมส่วนที่ตนเองสนใจได้เลยโดยไม่ต้องเดินตามทางที่บังคับไว้ เนื้อหาที่จัดแสดงมีความน่าสนใจ มีเทคนิคการจัดแสดงที่ดี เข้าใจได้ง่ายและเข้าถึงง่าย

ข้อเสีย การขาดความน่าสนใจเนื่องจากเมื่อผู้เข้าชมเข้ามาในส่วนจัดแสดงแรกแล้วก็จะสามารถเห็นส่วนจัดแสดงอื่นทั้งหมดของอาคาร จึงทำให้การเข้าชมใช้เวลาน้อย และอาจเกิดเสียงรบกวนเวลามีผู้เข้าชมนิทรรศการเยอะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 การศึกษาอาคารตัวอย่างภายนอกประเทศ

5.2.1 Yad Vashem Holocaust Museum Jerusalem, Israel

รูปที่ 5-25 ทศนิยมภาพภายนอกโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum

ที่มา : <http://www.e-architect.co.uk/architects/safdie-architects> วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

เจ้าของโครงการ Holocaust Martyrs' and Heroes' Remembrance Authority

ผู้ออกแบบ Safdie Architects

ที่ตั้ง Hazikaron เมืองเยรูซาเล็ม ประเทศอิสราเอล

พื้นที่โครงการ ประมาณ 11 ไร่

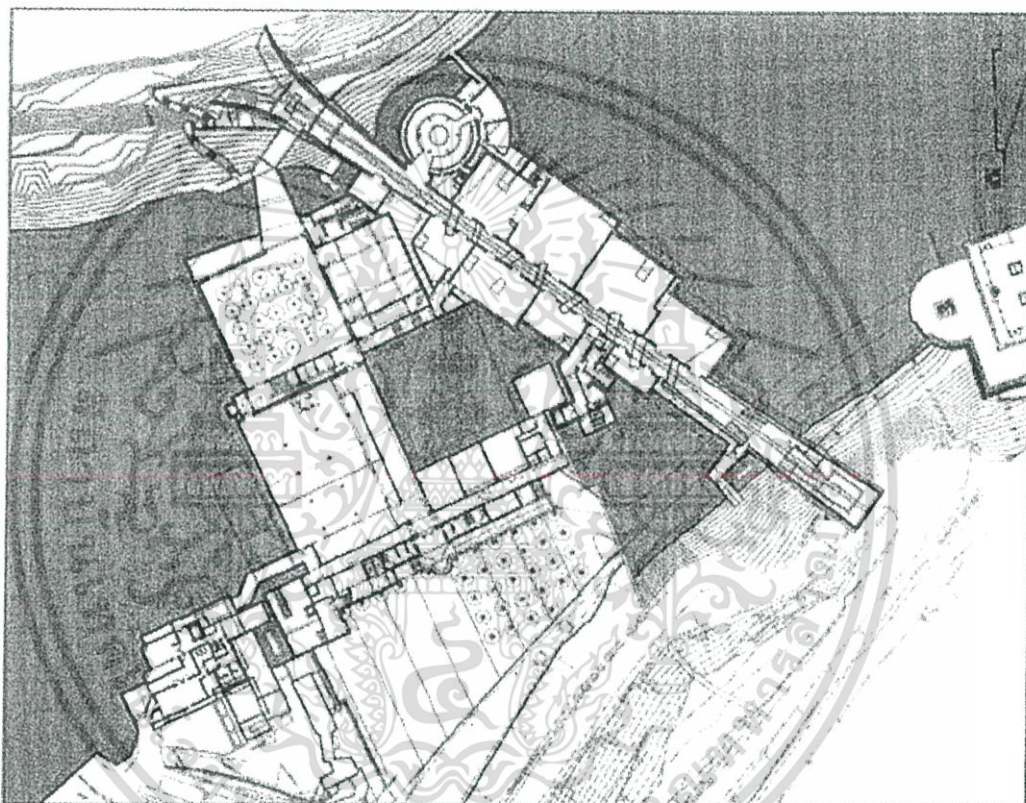
ความเป็นมาของโครงการ

โครงการ Yad Vashem Holocaust Museum เป็นโครงการสร้างใหม่แทนที่พิพิธภัณฑน์เดิมที่สร้างขึ้นตั้งแต่ปี ค.ศ.1953 ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของ Yad Vashem Holocaust Memorial ประกอบไปด้วยส่วนแสดงหอเกียรติยศของชาวยิวที่ถูกฆ่า (The Hall of names) , โบสถ์ (a synagogue) , ห้องจัดแสดง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพเกี่ยวกับการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ (Galleries for Holocaust art), ส่วน Pavilion ส่วนศูนย์การเรียนรู้ และ Memorial Park

ตัวพิพิธภัณฑ์โครงสร้างส่วนใหญ่ของโครงการฝังอยู่ในดินบนเนินเขา มีความสูง 16.5 เมตร และยาว 183 เมตร ที่ตัดผ่านเนินเขา Vashem Yad วางแนวแกนจากทิศใต้ยื่นตัวอาคารทรงปริซึมไปทางทิศเหนือได้ ด้วยเหตุผลของการใช้แสงและสัญลักษณ์สื่อถึงลักษณะของตัวโครงการ โดยโครงการที่สร้างเพิ่มเติมประกอบไปด้วยส่วนบริการ ทั้งพื้นที่จอดรถใต้ดิน และส่วนบริการสำหรับรถประจำทางสาธารณะ

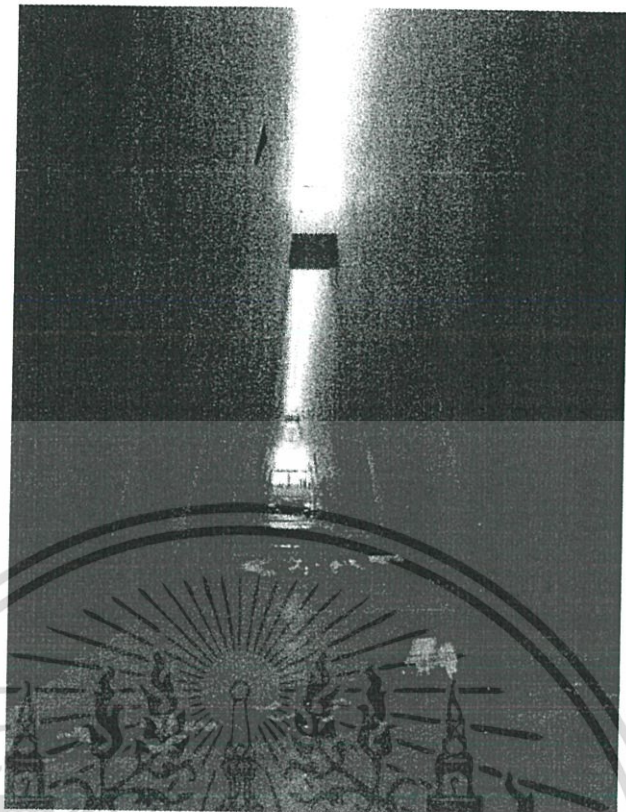
รูปที่ 5-26 ผังของโครงการ Yad Vashem Holocaust Museum

ที่มา : <http://www.archnewsnow.com/features/Feature162.htm> วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

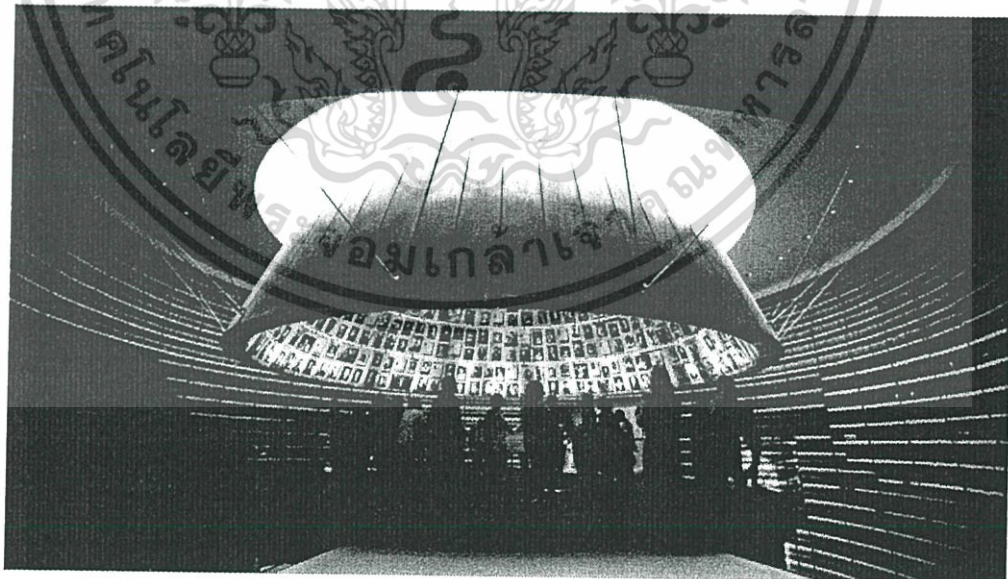
ส่วนจัดแสดงถาวร ใช้พื้นที่กลางที่มีลักษณะเป็นทางเดิน Arcade ที่ใช้แสงธรรมชาติจากช่องแสง (Skylight) และแนวระแนงเป็นแนวความคิดที่นำรูปแบบแสงที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลามาใช้กับตัวนิทรรศการ ให้เกิดการจำลองบรรยากาศ สำหรับชั้นล่างหรือ ground floor ใช้สำหรับเป็นร้านอาหารและบริการสาธารณะอื่นๆ

ส่วน The Hall of names จะอยู่ช่วงท้ายของการจัดแสดง เป็นโครงสร้างรูปกรวยขยายขนาด 9 เมตร เป็นผนังบันทึกทะเบียนประวัติของเหยื่อจากการฆ่าล้างเผ่าพันธุ์ กรวยถูกเจาะฝังลงยังพื้นดินของเยรูซาเลมด้านใต้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-27 การจัดนิทรรศการตามแนวแกน และการจัดเส้นทางสัญจรของนิทรรศการ
 ที่มา : <http://www.archdaily.com/179679/yad-vashem-holocaust-museum-safdie-architects>
 วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

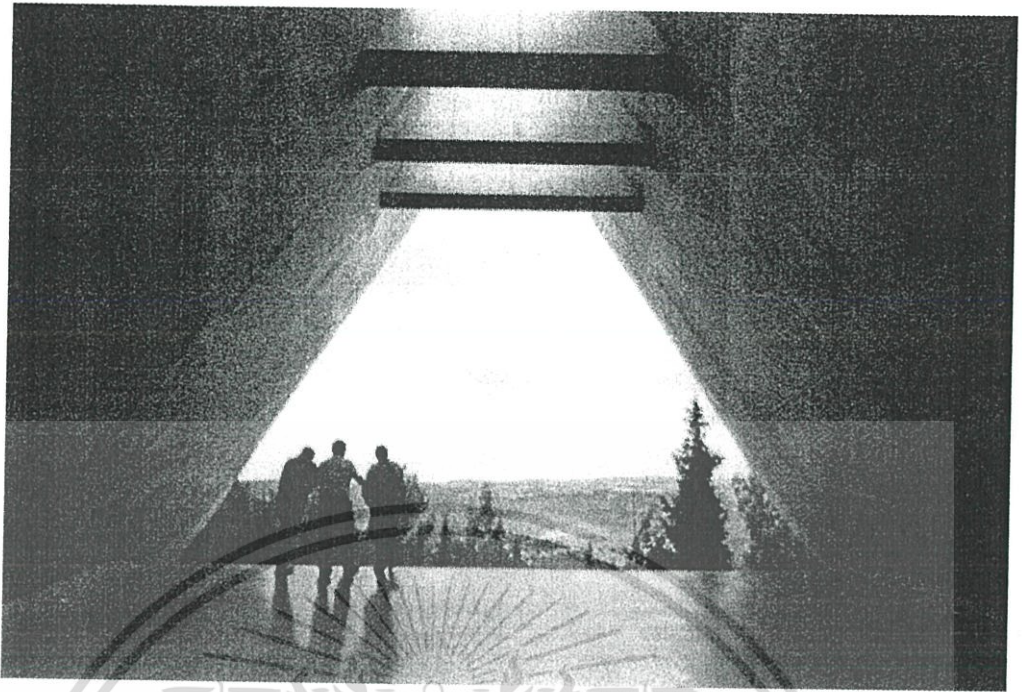

รูปที่ 5-28 นิทรรศการ The Hall of names

ที่มา : <https://motl.org/getting-millennials-to-talk-about-the-holocaust/>

วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 5-29 จุดชมวิวของ โครงการ โดยใช้แสงธรรมชาตินำสายตาเข้ามา

ที่มา : http://www.huffingtonpost.com/rick-steves/jeruselems-yad-vashem-hol_b_3233335.html

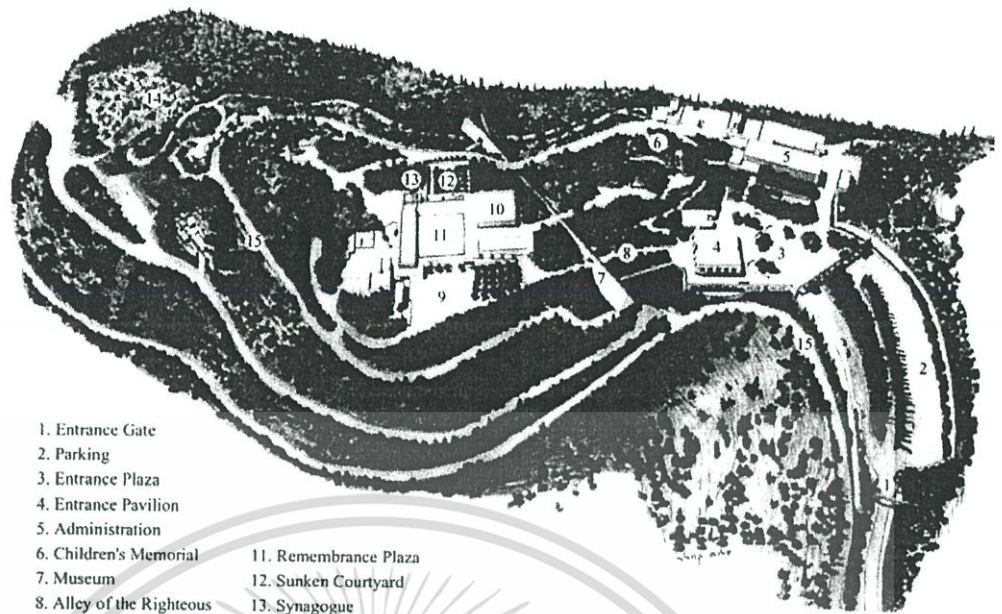
วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

การวางผังกับรูปทรงอาคาร โดยการวางแผนตามทิศเหนือใต้ทำให้เกิดการใช้แสงและการออกแบบตัวอาคารและตัวนิทรรศการที่สัมพันธ์กัน การใช้ประโยชน์จากรูปทรงปริซึมที่ทอดยาวให้เกิด Arcade ใช้แยกห้องนิทรรศการและใช้แนวทางเดินจัดนิทรรศการทำให้เกิดลำดับที่ชัดเจน และการใช้ปลายสุดของปริซึมที่เปิดผายออกทำให้เกิดมุมมองต่อพื้นที่โดยรอบโครงการอย่างทั่วถึง เกิดจุดพักของการชมนิทรรศการ โดยใช้บริบทของพื้นที่ให้เป็นประโยชน์ ซึ่งถือเป็นการออกแบบนิทรรศการโดยใช้สถาปัตยกรรมโดยรวมกับบริบท โดยไม่ได้อาศัยแค่ลักษณะที่ว่างของ Interior เพื่อติดตั้งตัวนิทรรศการเพียงอย่างเดียว

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. Entrance Gate	11. Remembrance Plaza
2. Parking	12. Sunken Courtyard
3. Entrance Plaza	13. Synagogue
4. Entrance Pavilion	14. Valley of the Communities
5. Administration	15. Ring Road
6. Children's Memorial	
7. Museum	
8. Alley of the Righteous	
9. Warsaw Ghetto Plaza	
10. Remembrance Hall	

รูปที่ 5-30 ผังบริเวณ โดยรวมของโครงการ

ที่มา : <http://www.archdaily.com/179679/yad-vashem-holocaust-museum-safdie-architects>

วันที่สืบค้น 21 ตุลาคม 2559

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

แนวความคิดรูปทรงอาคารมาจากการวางแกนและการนำตัวอาคารลงสู่พื้นที่เพื่อความกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมเนื่องจากตัวโครงการประกอบด้วยทั้งพิพิธภัณฑ์และลานกิจกรรม เกิดรูปทรงอาคารยาว การหันและฉีกตัวอาคารออกเพื่อรับแสงตามแนวแกนเพื่อใช้ประโยชน์ในนิทรรศการและใช้ทางเชื่อมที่เกิดจากการฉีกรูปทรงอาคารเป็นพื้นที่แยกส่วนจัดแสดง

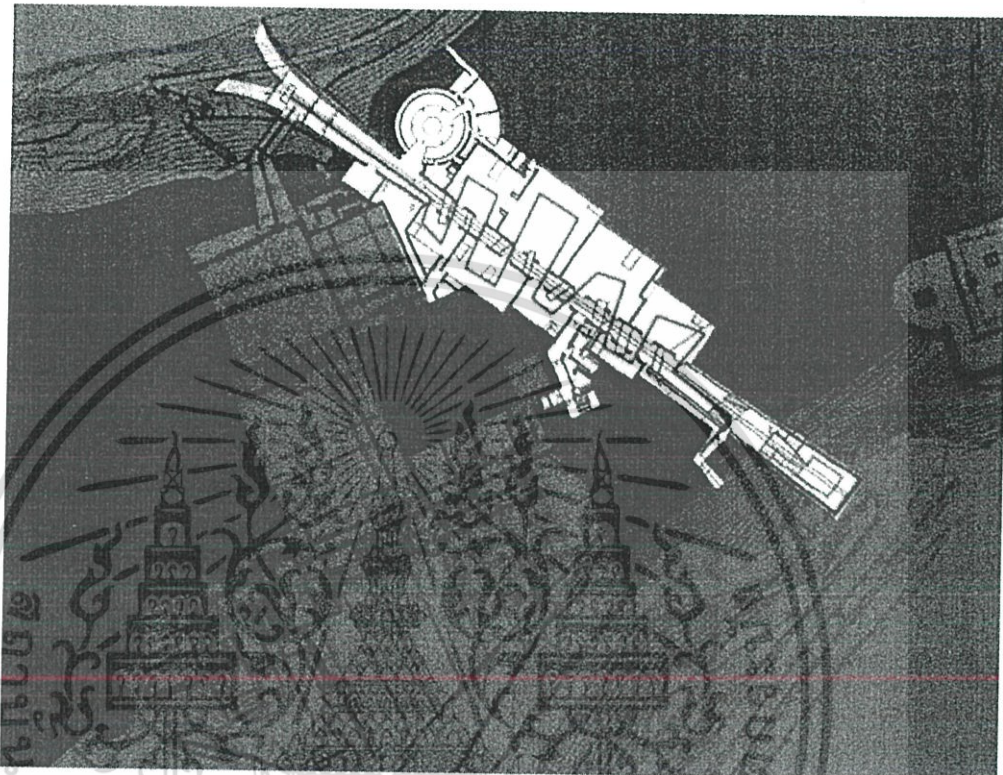
การปรับปรุงโครงการเดิมและเพิ่มศูนย์บริการสาธารณะทำให้โครงการเข้าถึงง่าย รวมถึงวิธีการออกแบบพื้นที่การจัดแสดงที่ลบแถมมุมความเบื่อหน่ายของการจัดแสดงของพิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ไปได้

3. วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

เนื่องจากโครงการมีลักษณะของ พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จึงหยิบเอาประเด็นเกี่ยวกับประวัติศาสตร์มาใช้ซึ่งเป็นประเด็นที่หนักและสร้างอารมณ์สะท้อนใจจากการเรียนรู้ โศกนาฏกรรมทำให้วิธีการในการจัดแสดงและลักษณะของที่ว่างในการจัดแสดงมีลักษณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่เกิดขึ้นมีลักษณะเคร่งขรึม ทึบ และทำให้คนอยากที่จะเรียนรู้ ผลของการใช้วัสดุ รูปทรง อาคารและสัดส่วนของรูปทรงเรขาคณิตต่างๆถือว่าทำได้ดีและยังคำนึงถึงบริบททางประวัติศาสตร์กับที่ตั้ง และการใช้แสงธรรมชาติเป็นตัวอย่างที่ควรนำมาปรับปรุงใช้ในโครงการเป็นอย่างมาก

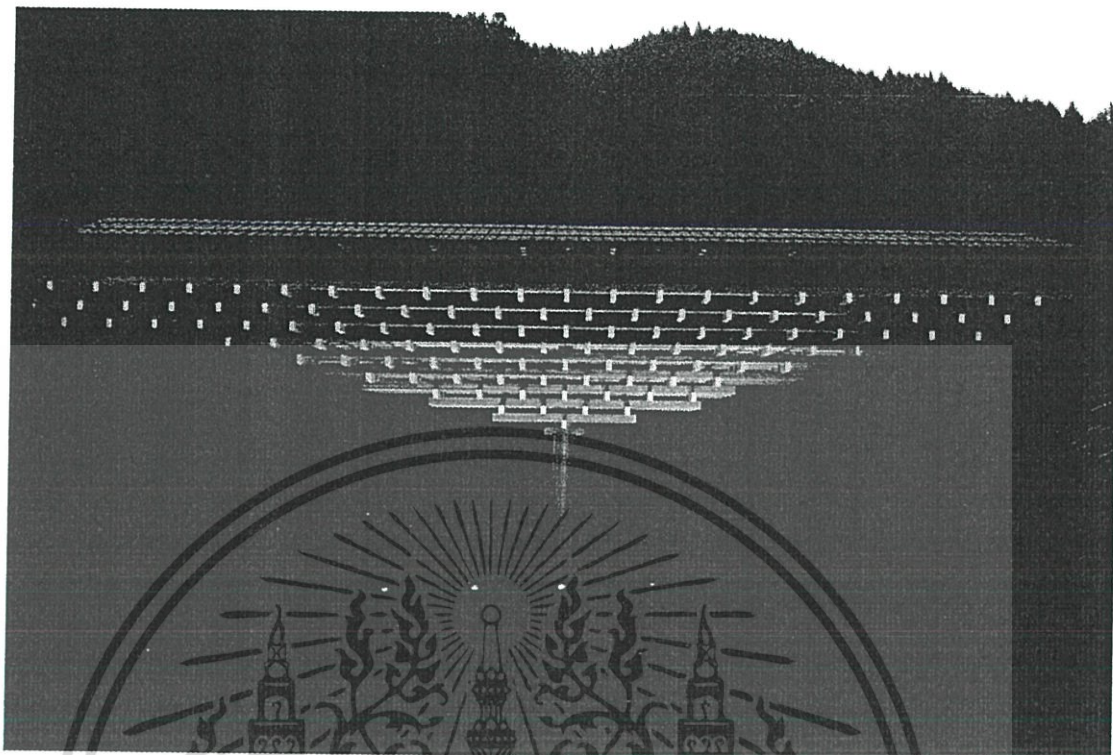
รูปที่ 5-31 เส้นทางสัญจรภายในนิทรรศการ สีแดงแสดงการเดินเข้า สีน้ำเงินแสดงทางออกของนิทรรศการ

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

เป็น พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์ ที่เน้นนักท่องเที่ยวและ นักเรียนนักศึกษา ซึ่งมีลักษณะการบริหารงานของเอกชน จึงมีเวลาทำการและส่วนบริการตามลักษณะของพิพิธภัณฑ์ทั่วไป ไม่ได้เน้นลักษณะส่วนร่วมกับชุมชนมากนัก เพื่อง่ายในการบริหารจัดการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2.2 Yusuhara Wooden Bridge Museum Yusuhara, Japan

รูปที่ 5-32 Yusuhara Wooden Bridge Museum

ที่มา : <http://www.archdaily.com/199906/> วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2559

เจ้าของโครงการ	Tomio Yano, Town Mayor of Yusuhara
ผู้ออกแบบ	Kengo Kuma & Associates
ที่ตั้ง	3799-3 Taro-gawa Yusuhara-cho, Takaoka-gun, Kochi Prefecture, Japan
พื้นที่โครงการ	ประมาณ 9.2 ไร่

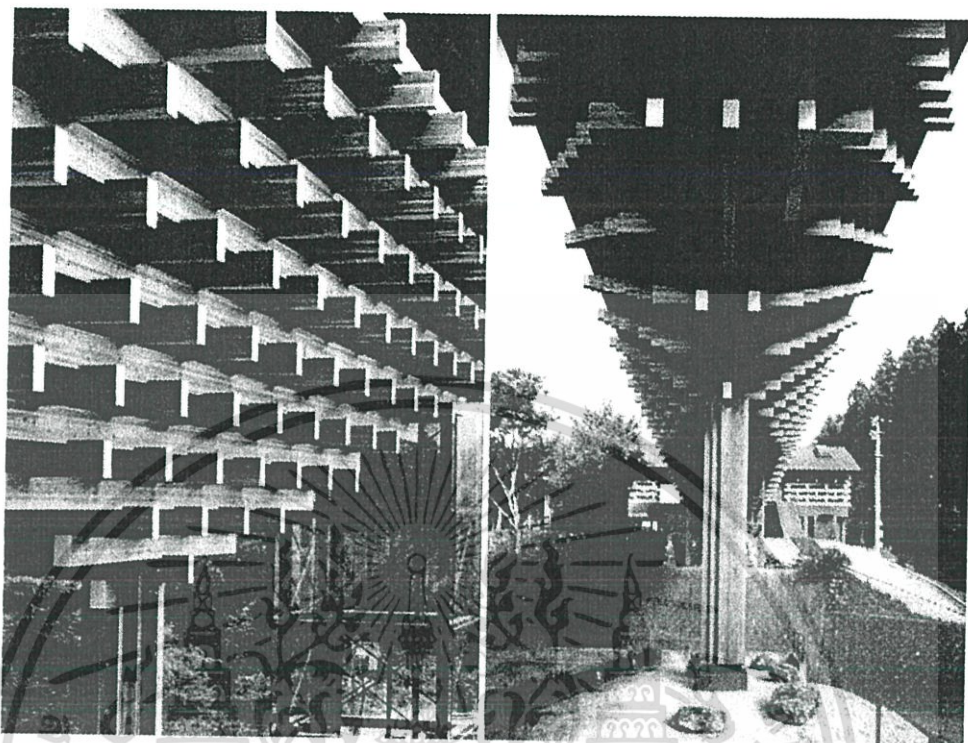
ความเป็นมาและรายละเอียดของโครงการ

พิพิธภัณฑ์ซึ่งมีพื้นที่อบรมโดยถูกออกแบบการผสมผสานกันของลักษณะพิเศษทางโครงสร้างและสถาปัตยกรรมร่วมสมัยของญี่ปุ่นและงานประเพณี กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ องค์กรประกอบด้วยหลักของพิพิธภัณฑ์งานสะพานไม้ประกอบด้วยเสาไม้ที่ก่อตัวเพื่อรองรับและเชื่อมโยงอาคารทั้ง 2 หลังในรูปแบบของสะพานพาดตามแนวยาวของพื้นที่ ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นทั้งทางเดิน และยังเป็นที่พักและสถานที่สำหรับอบรมเชิงปฏิบัติการสำหรับศิลปิน

โครงสร้างในโครงการทำทายระบบส่วนประกอบด้วยชิ้นส่วนเล็กที่ก่อประกอบในลักษณะงานดั้งเดิมในประเทศญี่ปุ่นและจีน โดยมีการค่อยๆขึ้นโครงสร้างและซ่อนรอยต่ออย่างเรียบร้อยตาม

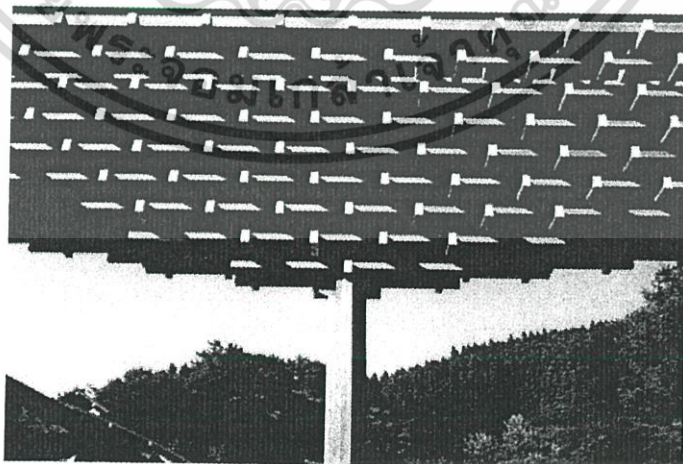
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ขนบธรรมเนียมของงานประเพณีในรูปแบบงานร่วมสมัยได้เรียงผสานกับตัวอาคารด้วยสัดส่วนที่สงบและมั่นคง

รูปที่ 5-33 ระบบชิ้นส่วนประกอบของงานไม้ประยุกต์งานประเพณีญี่ปุ่นในโครงการ
ที่มา : <http://www.archdaily.com/199906/> วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2559

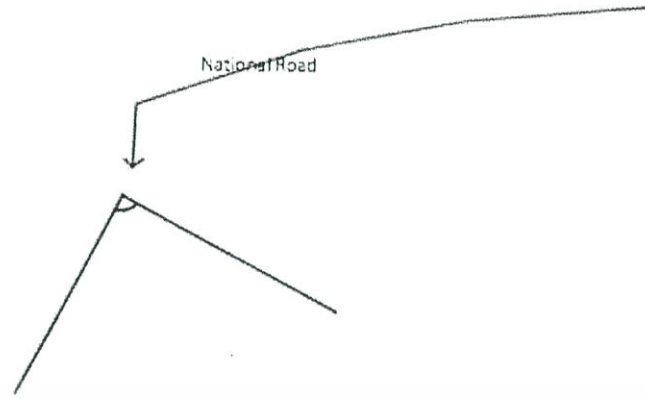
ลักษณะการวางผังโครงการเน้นมุมมองจากถนนหลักให้มองเห็นตัวสะพานและเชื่อมตัวโรงแรมและสปาซึ่งเป็นอาคารสาธารณะเดิมที่มีอยู่แล้ว โดยออกแบบให้สอดคล้องกับกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับงานไม้และเป็นที่สำหรับพักผ่อนของผู้ใช้โครงการ

รูปที่ 5-34 ระบบการวางไม้ของโครงสร้าง

ที่มา : <http://www.archdaily.com/199906/> วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

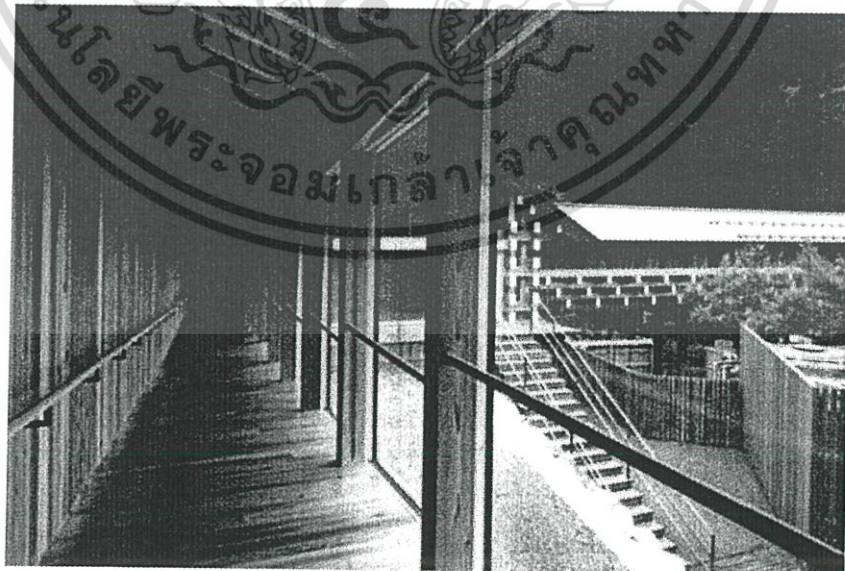

Existing Hotel
(Kumonoueno-Hotel)

Existing Spa
(Kumonoueno-Onsen)

Yusuhara Wooden Bridge Museum

รูปที่ 5-35 ผัง ทางเข้า และมุมมองที่เห็นจากหน้าโครงการ

รูปที่ 5-36 ลักษณะทางเดินภายในโครงการ

ที่มา : <http://www.archdaily.com/199906/> วันที่สืบค้น 22 ตุลาคม 2559

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สรุป-วิเคราะห์ประโยชน์ที่ได้จากการศึกษาโครงการ

1. ด้านการวางผังบริเวณและการออกแบบสถาปัตยกรรม

การวางผังเน้นเชื่อมโยงตัวอาคารเดิมที่มีอยู่แล้ว และสร้างมุมมองที่น่าสนใจให้กับโครงการโดยลักษณะพิเศษทางโครงสร้างที่พัฒนามาจากงานประเพณี เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นภายในอาคาร

มีระบบโครงสร้างที่แปลกและมีการใช้งานในลักษณะของโถงพิพิธภัณฑ์อยู่ด้วยทำให้โครงสร้างถูกออกแบบมาเพื่อใช้งานภายในไม่ใช่เพียงแค่เป็นส่วนตกแต่งหรืออนุสรณ์สถาน ทำให้เกิดความสัมพันธ์จากมุมมองภายในตัวพิพิธภัณฑ์กับบริบทป่าเขาโดยรอบอีกด้วย

2. ด้านแนวคิดของโครงการ

การนำเอางานประเพณีมาตีความและนำเสนอในรูปแบบงานร่วมสมัยของสถาปนิก Kengo Kuma สร้างระบบและความเรียบง่ายแต่สามารถสะท้อนเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมและโครงสร้างได้ชัดเจน และยังสามารถแก้ปัญหาโครงสร้างยื่นของไม้ให้เกิดการตกแต่งให้เกิดความงามด้วยวัสดุไปในตัว

3. วิธีการจัดแสดงและพื้นที่ใช้สอย

เนื่องจากโครงการมีลักษณะของ พิพิธภัณฑ์และศูนย์การอบรมที่อยู่กับตัวที่พัก โครงการที่สนใจศึกษาคือส่วนของพื้นที่อบรมเชิงปฏิบัติการที่ทำหน้าที่เป็นทางเชื่อมและยังเป็น Landmark ของโครงการ ซึ่งสามารถสร้างความประทับใจและดึงดูดใจผ่านเอกลักษณ์ทางสถาปัตยกรรมภายนอกและสร้างความสงบและพื้นที่ใช้งานได้สวยงามและยังนำเอาระบบการต่อไม้ของตัวสะพานมาใช้ตกแต่งด้วยโครงสร้างภายในโครงการร่วมกับแสงธรรมชาติที่ลอดผ่านบริเวณ โถงพิพิธภัณฑ์

4. ด้านประเภทและพฤติกรรมของผู้ใช้โครงการ

กลุ่มเป้าหมายคือผู้มาศึกษางาน ไม้ที่จะทำการปฏิบัติการและพักอาศัยในตัวโครงการด้วย เป็นกลุ่มเฉพาะทำให้โครงการมีความเป็นส่วนตัวและค่อนข้างเงียบสงบ ทำให้พื้นที่ส่วนกลางและบริการสาธารณะมีไม่ครบครัน เพราะตัวโครงการเข้าถึงโดยรถส่วนตัวและอยู่ในสถานที่เฉพาะ จึงค่อนข้างที่จะคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวมากกว่าลักษณะของพื้นที่สาธารณะ

บทที่ 6

งานระบบที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

6.1 ระบบโครงสร้างอาคาร

6.1.1 แนวทางในการเลือกใช้โครงสร้าง

เนื่องจากโครงการพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์อยุธยา ซึ่งเป็นโครงการขนาดใหญ่ มีเนื้อที่ประมาณ 15,000 ตารางเมตร ซึ่งตั้งอยู่บนพื้นที่ขนาดใหญ่ การออกแบบอาคารจึงเน้นการประหยัดและการแก้ปัญหาของโครงสร้างและพื้นที่การใช้งาน เป็นลักษณะการวางผังในแนวราบ โดยการออกแบบต้องคำนึงถึงองค์ประกอบต่างๆ จึงสะท้อนแนวความคิดเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีทางการก่อสร้างซึ่งเอื้อต่อสถาปัตยกรรมและการใช้พื้นที่เพื่อการเรียนรู้ด้านประวัติศาสตร์เป็นหลัก การเลือกใช้วัสดุท้องถิ่นและสมัยใหม่ที่มีความสอดคล้องกับระบบโครงสร้างในการแก้ปัญหาลดสิ่งแวดล้อมเดิม และการอยู่ร่วมกับธรรมชาติแวดล้อมซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้อาคาร

เกณฑ์ที่ใช้พิจารณาโครงสร้าง และระบบวิธีการก่อสร้างประกอบด้วย

1. ความเหมาะสมต่อกิจกรรมใช้สอยภายใน
2. ความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมท้องถิ่น
3. ความแข็งแรงทนทาน
4. ความสะดวก รวดเร็วและประหยัด ในการก่อสร้าง
5. การดูแลและบำรุงรักษา

6.1.2 ลักษณะโครงสร้างที่ใช้กับอาคาร

6.1.2.1 เสาเข็มและฐานราก

1. เสาเข็ม

รูปแบบของงานเสาเข็มที่ถูกใช้เพื่อรับน้ำหนักอาคารในโครงการมีดังนี้

- 1.1 เข็มเจาะ ปัจจุบันเป็นที่นิยมมากขึ้น สำหรับอาคารขนาดเล็ก เนื่องจากเทคนิคและวิธีการไม่ยุ่งยากมาก และราคาไม่แพง โดยใช้เข็มเจาะเมื่อมีความจำเป็นจะต้องตอกเข็มใกล้กับอาคารใกล้เคียง เช่น ห่าง 0.80 เมตร โดยไม่ยากให้อาคารข้างเคียงมีปัญหาแตกร้าว ทรุด หรือขอยที่เข้าพื้นที่ก่อสร้าง มีขนาดแคบมากไม่สามารถจะขนส่งเสาเข็มต้นยาวๆ มาตอกได้ จึงจำเป็นจะต้องใช้เข็มเจาะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หลักการของเข็มเจาะก็คือ ใช้การขุดดินผ่านท่อเหล็กกลมกลวง ที่มีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 35 เซนติเมตร ขึ้นไป แล้วแต่การรับน้ำหนักของอาคาร โดยที่ปลาย 2 ข้างเป็นเกลียวหมุนต่อเนื่องลงไปในดิน เข็มเจาะสำหรับอาคารมักจะลึกโดยเฉลี่ย 21 เมตร แล้วตอกท่อเหล็กกลมลงไปที่ละท่อน แล้วขุดดินขึ้นมา ตอกลงไป จนได้ระดับความลึกที่ต้องการ แล้วจึงผูกเหล็กตามแบบ หย่อนลงไป ในท่อ เทคนิคกรีดตามส่วน จากนั้นจึงค่อยๆ ดึงท่อเหล็กขึ้นมาช้าๆ ทีละท่อนจนหมด แล้วจึงปิดปากหลุม รองนกว่าปูนแห้งก็เป็นอันเสร็จจะเห็นได้ว่าความสะเทือนที่เกิดขึ้นรอบๆ เข็มเจาะนั้นน้อยกว่าระบบการใช้เข็มตอกลงไป ต่อกันเป็นท่อนๆ

1.2 เสาเข็มกด เป็นการลดความสะเทือนในการตอกเข็มอีกวิธีหนึ่ง และไม่ค่อยยุ่งยากใช้กับ โครงสร้างที่ไม่ใหญ่โตหรือรับน้ำหนักมากนัก เช่น กำแพงรั้วหรืองานเร่งด่วนที่ไม่ต้องการตั้งบ้านจั่น เข็มกดเป็นวิธีการที่ใช้รถแบ็คโฮ ดึงเสาเข็มคสล. รูปหน้าตัด 6 เหลี่ยม ขนาดยาวต้นละ 6 เมตร มากดโดยใช้แขนเหล็กของรถแบ็คโฮกดลงไป ซึ่งจะไม่มี ความสะเทือนกับรอบๆข้าง วิธีนี้สะดวก และรวดเร็ว แต่ให้ระวังแนวเสาเข็มต้องตั้งให้ตรงแล้วจึงกด ไม่งั้นนั้นเสาจะเบี้ยวหรือหัก หรือทำให้รับน้ำหนัก ได้ไม่ดีเท่าที่ควร

1.3 เสาเข็มตอก เป็นเข็มที่มีราคาค่อนข้างประหยัด เมื่อเทียบกับเข็มเจาะ สามารถทำงานได้รวดเร็ว จึงเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลายมานาน แต่ข้อเสียคือก่อให้เกิดการสั่นสะเทือนในเวลาตอกมากกว่าเข็มทุกประเภท และเกิดแรงอัดของดินที่เข็มถูกตอกลงไปแทนที่หน้าตัดของเข็ม อาจจะเป็นรูปตัว I หรือสี่เหลี่ยมตัน โดยทั่วไปจะมีขนาดยาวประมาณ 8-9 เมตรต่อท่อน จึงต้องต่อ 2 ท่อน เพื่อให้ได้ระดับความลึก เสาเข็มชนิดนี้ อาจจะทำให้อาคารที่ติดกันแตกร้าว อันเนื่องมาจากแรงสั่นสะเทือน นอกจากนั้นการดำเนินการยังต้องใช้พื้นที่ เช่น การติดตั้งบ้านจั่น เข็มที่มีความยาว ก่อให้เกิดความ ไม่สะดวก ในการเคลื่อนย้ายจากข้อมูลข้างต้นผู้ออกแบบจึงเลือกใช้ เสาเข็มกดสำหรับกำแพงรั้วและเสาเข็มตอกในส่วนอื่นๆ

2. ฐานราก

ฐานรากเป็นโครงสร้างที่สำคัญสำหรับอาคาร โดยฐานรากจะทำหน้าที่ถ่ายน้ำหนักจากโครงสร้างของอาคารส่วนที่อยู่เหนือดินลงสู่พื้นดิน โดยมีหลักเกณฑ์ว่าการทรุดตัวของฐานราก ทุกๆฐานจะต้องเท่ากัน มีค่าน้อยมากหรือมีค่าเท่ากับศูนย์และฐานรากยังทำหน้าที่คล้ายสมอเรือในการที่จะยึดโครงสร้างของเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

อาคารส่วนบนไม่ให้เคลื่อนที่หรือยกตัวขึ้น (Uplifting) อันเนื่องมาจากแรงดันของน้ำใต้ดิน แรงกระทำจากลมพายุหรือแผ่นดินไหว ฐานรากที่ใช้ในโครงการมีดังนี้

2.1 ฐานรากแบบมีเข็ม เนื่องจากบริเวณที่ตั้งมีสภาพดินอ่อน จึงต้องใช้ฐานรากแบบมีเข็ม ฐานรากชนิดนี้ จะรับน้ำหนักจาก เสาถ่ายลง เสาเข็ม และดินตามลำดับ

2.2 ฐานรากแท่งค่อมือ เป็นฐานคอนกรีตหล่อลึกลงไปในดินหรือน้ำจนถึงระดับที่ต้องการ สำหรับส่วนที่ไม่ต้องรับน้ำหนักอาคารมากนัก หรือในพื้นที่ที่ชั้นดินสามารถรับน้ำหนักอาคารได้

6.1.2.2 โครงสร้างหลักอาคาร

โครงการพิพิธภัณฑสถานประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นโครงการที่มีขนาดอาคารไม่ใหญ่มากนัก และไม่จำเป็นต้องใช้โครงสร้างพิเศษเพื่อรับน้ำหนักของอาคาร ดังนั้นจึงเลือกใช้โครงสร้างทั่วไป ซึ่งประหยัดและก่อสร้างได้ง่ายกว่า คือ โครงสร้างเสา คาน คอนกรีตเสริมเหล็ก การพิจารณาช่วงกว้างของโครงสร้างเสาและคาน ดูจากพื้นที่ใช้สอยภายในอาคาร ส่วนใหญ่ขนาดประมาณ 10.00x10.00 เมตร โครงสร้างอาคารจึงใช้ช่วงเสา 10.00 เมตรเป็นส่วน ใหญ่ และโครงสร้างต้องสามารถรับน้ำหนักการใช้งานอาคารสาธารณะประเภทพิพิธภัณฑสถานได้ (2000 กก./ตร.ม.)

ดังนั้นจึงเหมาะสมกับระบบโครงสร้างแบบเสาและคาน ไม่ว่าจะเป็น Beam and slab / Flat slab / Waffle slab และมีการคำนึงถึงการรับแรงลมโดยเสริมความแข็งแรงด้วยผนังรับแรง Shear wall ตรงส่วน Circulation ทางตั้ง

6.1.2.3 โครงสร้างพื้น

การก่อสร้างพื้นอาคารในโครงการมีโครงสร้างพื้นที่ใช้คือพื้นหล่อในที่ ลักษณะการวางพื้นก็สามารถแบ่งได้ 2 วิธี คือ การวางพื้นถ้ำน้ำหนักบนคาน (slab on beam) และการวางพื้นให้ถ้ำน้ำหนักบนดิน (slab on ground) โดยการวางพื้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บนดินนั้น จะนิยมทำกันในชั้นที่ติดกับพื้นดินที่แต่จำเป็นต้องมีการบดอัดดิน บริเวณนั้นๆ ให้ดี เช่นบริเวณจอดรถ ลดปัญหาเรื่องการทรุดตัวของโครงสร้างและคานได้ เนื่องจากน้ำหนักพื้นทั้งหมดได้ถ่ายลงสู่พื้นดินโดยตรงนั่นเอง ในเรื่องการเทพื้นนั้น ควรเทต่อเนื่องให้เสร็จเสียดเดียว จะเป็นการดีเพราะคอนกรีตจะได้เป็นเนื้อเดียวกัน ตามมาตรฐานแล้ว พื้นคอนกรีตเสริมเหล็กจะต้องมีคอนกรีตหุ้มเหล็กเส้นไม่น้อยกว่า 2.5 เซนติเมตร โดยใช้คอนกรีตที่มีอัตราส่วน ปูน : ทราย : หิน เป็น 1:2:4

6.1.2.4 โครงสร้างผนัง

ผนังเรียกได้ว่าเป็นผิวหนังของอาคาร (Skin) สำหรับผนังภายนอกนั้นคอยปกป้อง อาคารจากความเปลี่ยนแปลงของ อากาศ ร้อนหนาว แดด ลม ฝน ภายนอกอาคาร ส่วนผนังภายในนั้นทำหน้าที่แบ่งส่วนใช้สอยต่างๆ ภายในอาคารให้เป็นสัดส่วนตามการใช้สอยผนังที่ใช้ในโครงการ

1. ผนังก่ออิฐฉาบปูน

เป็นผนังที่ใช้อิฐก่อขึ้นมา และฉาบทับด้วยปูนเพื่อความเรียบร้อย สำหรับการก่ออิฐในผนังชนิดนี้จะต่างจากการก่ออิฐของผนังก่ออิฐโชว์แนว เพราะจะต้องก่ออิฐให้ผิวคอนกรีตมีรอยบุ๋มลึกประมาณ 3-5 มิลลิเมตร เพื่อเวลาฉาบปูน จะได้ยึดเกาะผิวคอนกรีตได้แน่นหนา ก่อนฉาบปูนก็ควรทำความสะอาดผนังด้วยไม้กวาดหรือลมเป่าให้เศษหรือฝุ่นปูนหลุดออกเสียก่อน และทำการรดน้ำให้ชุ่ม ทั้งไว้ซักครั้งน้ำที่ก่อนให้อิฐดูดน้ำให้เต็มทีป้องกันไม่ให้อิฐดูดน้ำไปจากปูน อันจะก่อให้เกิดการแตกร้าวของผนังได้

2. ผนังกระจก (Curtain wall)

ด้วยวิทยาการในปัจจุบัน เราสามารถพัฒนาการก่อสร้าง จนสามารถนำกระจกมาใช้เป็นผนังได้แล้ว ซึ่งผนังกระจกเหล่านี้จะมีลักษณะการติดตั้งต่างๆ กัน ตามลักษณะการยึดเกาะของแผ่นกระจก คือ

2.1 กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 2 ด้าน (two-side support) ซึ่งมักจะยึดที่พื้น หรือ เพดาน ส่วนอีก 2 ด้านที่เหลือปล่อยให้ชิดกับกระจกแผ่นอื่นๆ การยึดติดกระจกแบบนี้จะมีปัญหาเรื่องการแอ่นตัวของกระจก ซึ่งสามารถป้องกันแก้ไขโดยเพิ่มความหนาของกระจก หรือเปลี่ยนการยึดติดกระจกเป็น 3 ด้านหรือ 4 ด้านตามความเหมาะสม

2.2 กระจกยึดติดกับกรอบเพียง 3 ด้าน (three-sided support) กระจกจะยึดติดกับกรอบ 3 ด้าน อีกด้านหนึ่งอาจจะวางลอยๆ หรือต่อกับกระจกแผ่นอื่นๆ ซึ่งมีความแข็งแรงกว่าแบบแรก

2.3 กระจกยึดติดกับกรอบ 4 ด้าน (four-sided support) เป็นรูปแบบการติดตั้งที่แข็งแรงที่สุด ในการติดตั้งผนังกระจกนั้น ควรหาช่างที่ชำนาญมาติดตั้งผนัง เพียงแต่มีราคาแพงและต้องอาศัยความชำนาญในการติดตั้งมากเป็นพิเศษ เมื่อเสียหายก็ยากต่อการซ่อมแซม

3.ผนังยิปซัมหรือผนังเบา

เป็นผนังที่นิยมใช้กันมากในปัจจุบัน เพราะมีน้ำหนักเบา ประหยัดและติดตั้งได้รวดเร็ว ในการติดตั้งผนังเบา นั้น ต้องคำนึงถึงตำแหน่งสวิตช์และปลั๊กไฟต่างๆ ให้ครบถ้วน เพราะหากต้องการติดตั้งเพิ่มเติมทีหลังนั้นจะมีความยุ่งยากมาก และอาจทำให้เกิดการเสียหายกับผนังขึ้นได้ ผนังยิปซัมมีอายุการใช้งานสั้น และมักจะมีปัญหาในเรื่องความชื้น จึงนิยมใช้กับผนังภายในและผนังตกแต่ง ที่มีมีการปรับเปลี่ยนบ่อยๆ งานผนังสามารถพิจารณาเลือกใช้ตามประโยชน์ใช้สอย ความต้องการที่เหมาะสมในแต่ละอาคาร

6.1.2.5 โครงสร้างหลังคา

การเลือกใช้หลังคาในภูมิอากาศเขตร้อนชื้น มีหลักต้องคำนึงถึงอยู่หลายประการดังต่อไปนี้

หลังคาต้องมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศ คือสภาพอากาศแบบร้อนชื้น ซึ่งมีทั้งความร้อนจากแสงอาทิตย์และความชื้นในอากาศ ดังนั้นการเลือกใช้หลังคา จึงต้องคำนึงถึงความสามารถในการป้องกันความร้อน รวมถึงการเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ออกแบบ ระบบการระบายความร้อนใต้หลังคาและการป้องกันความร้อน โดยใช้วัสดุประเภท ฉนวน ที่สามารถป้องกันความร้อนได้ดี ส่วนการระบายความร้อนใต้หลังคานั้น ควรมีการเจาะช่องลมให้ลมพัดมาเอาความร้อนใต้หลังคาออกจากตัวบ้านออกไปได้สะดวก ไม่เก็บความร้อน จนระบายผ่าน ฝ้าเพดานตู้ห้องด้านล่าง รูปทรงหลังคาที่เป็นที่ยอมรับกันว่าเหมาะกับสภาพภูมิอากาศบ้านเราคือหลังคาทรงจั่ว และหลังคาทรงปั้นหยา เพราะสามารถกันแดด กันฝน ทั้งยังระบายความร้อนใต้หลังคาได้ดี หลังคาประเภทอื่นก็ใช้ได้ หากมีการแก้ปัญหาเรื่องกันแดด กันฝน และเรื่องการระบายความร้อนใต้หลังคากันอย่างถี่ถ้วนตลอดจนคำนึงถึงปัจจัยต่างๆในข้อถัดไป

หลังคาต้องมีความสวยงามกลมกลืนกับรูปทรงของอาคาร หลังคาแต่ละประเภทควรมีลักษณะเฉพาะสะท้อนภาพลักษณ์ของอาคารแตกต่างกันออกไป

หลังคาต้องเหมาะสมกับงบประมาณก่อสร้าง หลังคาแต่ละชนิดถึงแม้ว่าในเรื่องที่เท่ากัน แต่ราคาก่อสร้างนั้นแตกต่างกัน เนื่องจากความยากง่ายในการก่อสร้างที่แตกต่างกันรวมถึงวัสดุที่ใช้ มากน้อยต่างกัน

1. วัสดุโครงหลังคา

รูปแบบของหลังคาชนิดต่างๆ จะกล่าวถึงวัสดุที่ใช้ทำโครงหลังคา ที่เห็นที่นิยมใช้กันมาก ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภทหลักๆ คือ

1.1 โครงหลังคาเหล็ก โครงหลังคาที่เป็นเหล็กนั้นยังสามารถแยกเป็นโครงหลังคาเหล็กกลมซึ่งนิยมใช้ใน หลังคาที่ต้องการรูปทรงที่แปลกตา ตลอดจนมีระยะช่วงกว้างของเสามากๆ ส่วนโครงสร้างหลังคาเหล็กอีกประเภทคือ โครงหลังคาที่เป็นเหล็กตัวซี (C) ซึ่งมักจะเป็นเหล็กที่มีความหนาราวๆ 2.3 มม. เหมาะสำหรับใช้กับกระเบื้องลอนคู่และความหนาขึ้นมาหน่อยขนาด 3.2 มม. ใช้กับกระเบื้องโมเนีย นอกจากนี้เหล็กที่ใช้ต้องเป็นเหล็กที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม และจำเป็นต้องทาสีกันสนิม ที่ได้รับมาตรฐานไม่น้อยกว่า 2 ครั้ง การเว้นระยะจันทันสำหรับการวางแปเหล็กเพื่อรับกระเบื้อง ควรจะต้องเว้นระยะช่วงห่างประมาณ 1-1.5 เมตร ขึ้นอยู่กับขนาดกระเบื้องที่ใช้

1.2 โครงหลังคาคอนกรีตเสริมเหล็ก ลักษณะแบนราบคล้ายกับเป็นพื้นจึงมักถูกใช้เป็นพื้นลาดฟ้า แต่เนื่องจากรับความร้อนมากและกันแดด กันฝนไม่ค่อยได้ การก่อสร้างหลังคาประเภทนี้คล้ายๆกับการก่อสร้างพื้นแต่มีข้อควรทำ คือ ควรจะผสมน้ำยากันซึม หรือควรมีวัสดุกันซึมปูทับอีกชั้นหนึ่งซึ่งทำให้บนพื้นที่หลังคาประเภทนี้ขึ้นไปใช้ประโยชน์ได้

6.2 งานระบบประกอบอาคาร

6.2.1 ระบบไฟฟ้ากำลังและไฟฟ้าแสงสว่างในอาคาร

6.2.1.1 ระบบไฟฟ้าที่ใช้ในอาคาร มี 2 ระบบ คือ

1. ระบบ 1 เฟส 2 สาย แรงดัน 220 โวลต์ สำหรับใช้กับไฟฟ้าแสงสว่าง เต้าเสียบ พัดลมดูดอากาศ เครื่องใช้ในสำนักงานและอื่นๆ
2. ระบบ 3 เฟส 4 สาย แรงดัน 380 โวลต์ สำหรับใช้กับเครื่องกลและระบบอุปกรณ์ในระบบปรับอากาศ

6.2.1.2 ไฟฟ้าแรงสูง

สายประธานที่เข้าในอาคารเป็นสายขนาด 12 กิโลโวลต์ 3 เฟส โดยการร้อยสายเคเบิลในท่อโลหะฝังดิน จากสายประธานของการไฟฟ้าภูมิภาคอยุธยาเข้าไปยังห้องติดตั้งหม้อแปลงชั้นล่างสุดของอาคาร โดยมีหม้อแปลงไฟฟ้าชุดหนึ่งสำหรับไฟฟ้ากำลังและไฟฟ้าแสงสว่างภายในอาคาร โดยมีผู้ติดตั้งอุปกรณ์ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้ากำลัง ไปยังอุปกรณ์ของระบบปรับอากาศซึ่งแยกต่างหากจากผู้ควบคุมการจ่ายกระแสไฟฟ้ากำลังและไฟฟ้าแสงสว่างให้กับอาคาร

6.2.1.3 ระบบไฟฟ้าฉุกเฉิน

เพื่อใช้ในระบบไฟฟ้าที่จำเป็นภายในอาคาร อุปกรณ์ที่ต้องใช้ไฟฟ้าฉุกเฉินหรือต้องทำงานได้ในกรณีเหตุผิดปกติในระบบ

1. ระบบแสงสว่างในบริเวณทำงานประมาณ 10-20% ของทั้งหมด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ระบบแสงสว่างในทางเดินและ โถง (Lobby) ประมาณ 30-50% ของแสงสว่างทั้งหมด
3. ระบบแสงสว่างในห้องเครื่องประมาณ 30-50% ของแสงสว่างทั้งหมด
4. แสงสว่างในลานจอดรถและทางวิ่งประมาณ 10-20% ของแสงสว่างทั้งหมด

เครื่องกำเนิดไฟฟ้าฉุกเฉินจะทำงานเมื่อเกิดการขัดข้องในระบบไฟฟ้าขึ้น โดยตัวขับเคลื่อนเครื่องกำเนิดไฟฟ้าอาจจะเป็นเครื่องยนต์แก๊สโซลีน (Gasoline Engine) หรือเครื่องยนต์ดีเซล (Diesel Engine) ก็ได้ โดยการทำงานของเครื่องกำเนิดไฟฟ้า นอกจากจะเป็นแบบอัตโนมัติแล้วยังต้องใช้เวลาน้อยด้วย ซึ่งไม่ควรเกิน 8 วินาที ซึ่งเมื่อระบบไฟฟ้าขัดข้อง สวิตช์โอนย้ายอัตโนมัติ (Automatic Transfer Switch) จะถูกสับจากตำแหน่งที่ต่อเข้ากับระบบไฟฟ้าปกติมายังเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เพื่อรับพลังงานไฟฟ้าแล้วส่งไปใช้งานในส่วนที่จำเป็น และเมื่อระบบไฟฟ้ากลับสู่ภาวะปกติแล้ว สวิตช์โอนย้ายอัตโนมัติก็จะถูกสับกลับสู่ตำแหน่งระบบไฟฟ้าปกติ แต่เครื่องกำเนิดไฟฟ้ายังคงทำงานต่อไปอีกประมาณ 5-10 นาที เพราะถ้าในกรณีที่ไฟฟ้าปกติเกิดมีปัญหาอีก สวิตช์โอนย้ายอัตโนมัติจะได้สับไปยังตำแหน่งเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้และสามารถรับไฟจากเครื่องกำเนิดไฟฟ้าได้โดยและอีกประการหนึ่งก็คือ เพื่อป้องกันเครื่องกำเนิดไฟฟ้าอันเนื่องมาจากการสตาร์ทบ่อย ซึ่งอาจจะมีปัญหาเกิดขึ้นได้

6.2.1.4 ไฟฟ้ากำลังขนาด 380 โวลต์ 3 เฟส

แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกสำหรับใช้กับเครื่องปรับอากาศ ส่วนที่สองสำหรับเตาเสียบที่พื้นผนังที่แปลงกระแสไฟฟ้าเป็น 220 โวลต์ แล้วติดตั้งในตำแหน่งที่ใกล้โต๊ะทำงานมากที่สุดเพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย

6.2.1.5 ไฟฟ้าแสงสว่าง

โดยทั่วไปใช้หลอดฟลูออเรสเซนต์ฝังในฝ้าเพดาน โดยใช้สี่เหลี่ยมและกลมไว้สลับเท่าๆกัน เพื่อให้ได้แสงสว่างใกล้เคียงธรรมชาติมากที่สุด โดยให้ความเข้มข้นสว่าง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. 50 ฟุต-แรงเทียน ในส่วนที่เป็นห้องทำงาน
2. 100 ฟุต-แรงเทียน ในห้องประชุม
3. 20 ฟุต-แรงเทียน บริเวณทางเดินและบันได

นอกจากนั้นจะใช้หลอดอินแคนเดสเซนท์เสริมเฉพาะพื้นที่พิเศษ ที่ต้องการเน้นในเรื่องของความสวยงามและบรรยากาศ

6.2.2 ระบบสุขาภิบาลและบำบัดน้ำเสีย

ระบบสุขาภิบาลภายในโครงการแบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

6.2.2.1 ระบบประปา

ระบบน้ำประปามีส่วนสำคัญคือ การจ่ายน้ำที่สะอาดไปยังจุดที่ใช้งานต่างๆ ในปริมาณและแรงดันที่เหมาะสมกับการใช้งาน นอกเหนือจากนั้น ยังจะต้องมีระบบการสำรองน้ำในกรณีฉุกเฉิน หรือมีการปิดซ่อมระบบภายนอกหรือช่วงขาดแคลนน้ำและในอาคารบางประเภท ยังต้องสำรองน้ำสำหรับระบบดับเพลิงแยกต่างหากอีกด้วย ระบบจ่ายน้ำภายในโครงการอาคาร

ภายในโครงการเป็นอาคารที่สูงไม่ถึง 3 ชั้น จึงใช้ระบบจ่ายน้ำจากล่างขึ้นบน (Up feed Distribution System) โดยมีเครื่องสูบน้ำอยู่ที่ชั้นล่างสูบน้ำจากถังเก็บน้ำขึ้นไปจ่ายที่หัวจ่าย ที่ตั้งถังเก็บน้ำที่ใช้งานทั่วไปมีที่ตั้ง 2 แบบ คือ

1. ถังเก็บน้ำบนดิน ใช้ในกรณีที่มีพื้นที่เพียงพอกับการติดตั้ง อาจติดตั้งบนพื้นดิน หรือบนอาคารหรือติดตั้งบนหอสถู เพื่อใช้ประโยชน์ในการใช้แรงดันน้ำ สำหรับแจกจ่ายให้ส่วนต่างๆของอาคาร การดูแลรักษาสามารถทำได้ง่ายแต่อาจดูไม่เรียบร้อยและไม่สวยงามนัก

2. ถังเก็บน้ำใต้ดิน ใช้ในกรณีที่ไม่มีพื้นที่ในการติดตั้งเพียงพอและต้องการให้ดูเรียบร้อยสวยงาม การบำรุงดูแลรักษาทำได้ยาก ดังนั้นการก่อสร้างและการเลือกชนิดของถังต้องมีความละเอียดรอบคอบ

6.2.2.2 ระบบระบายน้ำ

ระบบการระบายน้ำของโครงการแยกเป็น 2 ส่วนคือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.การระบายน้ำฝน การระบายน้ำฝนในส่วนหลักๆที่นำมาพิจารณา คือ น้ำฝนที่ไหลจากบริเวณหลังคาทั้งลาดและผนัง การระบายน้ำฝนจากอาคารจะต้องใช้ท่อที่มีขนาดใหญ่พอ มีจำนวนมากพอ และกระจายให้เหมาะสมเพื่อไม่ให้ น้ำฝน ค้างอยู่บนหลังคาซึ่งอาจทำให้เกิดการรั่วซึมของน้ำได้ อุปกรณ์ที่สำคัญในการ ระบายน้ำฝน ได้แก่

1.1 รางระบายน้ำฝนซึ่งขนาดของรางน้ำจะถูกกำหนดโดย ลักษณะของหลังคาขนาดของรางระบายน้ำไม่ค่อยมีความสำคัญเท่ากับ รูปร่างของราง เพราะถ้า น้ำฝนสามารถระบายได้ในแนวตั้งได้ทันที น้ำฝนก็ จะไม่ถ้นราง ดังนั้นส่วนที่มีความสำคัญในการออกแบบอีกส่วนคือ ความ ลึกของรางซึ่งควรมีการเผื่อเอาไว้ในกรณีที่ท่อระบายน้ำฝนมีการอุดตัน

1.2 ช่องระบายน้ำฝน ที่มีขายอยู่ตามท้องตลาดมีอยู่หลายแบบ ตามลักษณะการใช้งาน ช่องระบายน้ำฝนที่ดีจะต้องมีที่กรองติดอยู่และ ต้องมีช่องให้น้ำไหลลงไม่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของพื้นที่หน้าตัดของท่อ

1.3 ท่อระบายน้ำฝน ขนาดและจำนวนของท่อระบายน้ำฝนขึ้นอยู่กับขนาดพื้นที่รองรับและอัตราการตกของฝน การใช้ท่อระบายน้ำฝน จำนวนมากจะได้ผลดีกว่าการใช้จำนวนน้อยแต่มีขนาดใหญ่ จำนวนของ ท่อระบายน้ำฝนควรมีอย่างน้อย 2 ช่อง/1,000 ตารางเมตรแรก และ 1 ช่อง/ 1,000 ตารางเมตรต่อไป

2. การระบายน้ำทิ้ง น้ำทิ้งเป็นของเสียที่เกิดจากการใช้งานในอาคารที่เป็น ของเหลว ซึ่งน้ำทิ้งสำหรับ โครงการนี้เป็นน้ำจากการใช้งานปกติที่ไม่สกปรกมาก ไม่มีสารเคมีและสิ่งสกปรกมากจนเกินไป ซึ่งจะระบายลงส่วนกำจัดน้ำเสียก่อนจึง ระบายลงส่วนสาธารณะเพื่อไม่ก่อให้เกิดปัญหาต่อสังคม

วิธีแยก (น้ำทิ้งจากอ่างล้างมือ แยกจากส่วนหรือที่ปัสสาวะ)

โครงการนี้เลือกใช้วิธีแยก โดยน้ำจากอ่างล้างมือ และครัว ลงสู่บ่อพักน้ำ แล้วจึงปล่อยสู่ท่อระบายน้ำสาธารณะ ส่วนน้ำทิ้งจากส้วมหรือที่ปัสสาวะนั้นจะ ระบายน้ำสู่บ่อเกรอะบ่อซึม ระบบน้ำทิ้งในอาคารประกอบด้วยท่อระบายน้ำและ

ท่ออากาศเป็นหลัก ซึ่งท่ออากาศเป็นส่วนที่ช่วยให้อากาศผ่านเข้าออกจากระบบ หรือช่วยให้อากาศเกิดการหมุนเวียน เพื่อรักษาระดับและกลิ่นของน้ำในท่อไว้

6.2.2.3 ระบบบำบัดน้ำเสีย

ระบบบำบัดน้ำเสีย มีหน้าที่หลักคือ บำบัดน้ำเสียโดยระบบที่นิยมใช้คือ Activated Sludge เป็นการใส่จุลินทรีย์ทำหน้าที่ย่อยสลายของเสียในน้ำ โดยน้ำเสียที่บำบัดเรียบร้อยแล้วสามารถนำกลับมาใช้ได้ อีก เช่น การรดน้ำต้นไม้ เป็นต้น

ในปัจจุบันมีความนิยมใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป ในการใช้บำบัดน้ำเสีย ทั่วไป เพราะติดตั้งสะดวกสามารถแก้ปัญหาเรื่องน้ำใต้ดิน เรื่องสิ่งปฏิกูลเต็มบ่อ ออกไปได้ ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปมีส่วนประกอบคือ มีตัวถังทำจากไฟเบอร์กลาส หรือวัสดุอื่นที่คงทน ภายในจะมีระบบการย่อยสลายสิ่งปฏิกูล และระบบระบายน้ำทิ้งอยู่ในถังเดียวกัน ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูปที่ทำขายตามท้องตลาด มีหลายขนาดให้เลือก เพียงแต่เลือกขนาดให้เหมาะกับจำนวนคนที่จะใช้งาน ก็จะ สามารถติดตั้งและใช้งานได้แต่จะเสียค่าใช้จ่ายสูงกว่า การทำบ่อบำบัดน้ำเสียรวมของโครงการ

6.2.3 ระบบปรับอากาศ

การระบายอากาศเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับสถานที่ที่มีคนอยู่รวมกันเป็นจำนวนมาก เพราะอุณหภูมิจะสูงมากและอากาศจะไม่มีควมบริสุทธิ์ จึงจำเป็นต้องมีการระบายอากาศ ซึ่งสามารถทำได้ 2 วิธีด้วยกันคือ

-โดยวิธีธรรมชาติ (Passive) คือมีการออกแบบช่องเปิดเพื่อระบายอากาศให้มากพอ

-โดยวิธีกล หรือการใช้เครื่องจักร (Active) ซึ่งจะมีความสิ้นเปลืองมากกว่าแต่ได้ผล 100%

6.2.3.1 ชนิดของระบบปรับอากาศที่ใช้ในโครงการ

1. ระบบปรับอากาศแบบศูนย์รวม(Central System) เครื่องปรับอากาศแบบนี้มีขนาดใหญ่มาใช้สำหรับสำนักงานหรืออาคารใหญ่ๆ ส่วนประกอบต่างๆ แต่ละอย่างจะตั้งอยู่โดดๆ มีท่อต่อถึงกันและอากาศที่ใช้ในการนำความเย็น จะถูก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่งออกจากห้องไปยังส่วนต่างๆของสถานที่ตามระบบที่ส่งจ่ายการปรับอากาศด้วยระบบчилเลอร์ (Water Cooled Water Chiller System,WCWC)

การติดตั้งเครื่อง

จัดให้มีห้องโดยเฉพาะและตั้งอยู่ประมาณส่วนกลางของอาคาร ห้องที่ใช้ระบบปรับอากาศต้องมีปริมาณที่เหมาะสม ไม่ควรมีที่ว่างมากเกินไปเกินความต้องการเพื่อความประหยัดและสะดวกในการจ่ายไปยังส่วนต่างๆของอาคารอีกด้วย ระบบการถ่ายเทอากาศในห้องลมเย็นจะไปตาม Supply Air Duct ไปช่วยระบายความร้อนภายในห้อง และอากาศเสียบกับลมร้อนจะถูกดูดกลับมาจาก Air Return Duct และที่นั่นจะมี Filter กรองอากาศเสียบ ปล่อยแต่ลมเย็นประมาณ 75% ผสมกับอากาศบริสุทธิ์จากภายนอกอีก 25% ผ่านไปยังความชื้นที่เกิดจากน้ำกลายเป็นลมเย็นต่อไป

ระบบчилเลอร์อาศัยการทำงานน้ำให้เย็นก่อน แล้วจึงส่งน้ำไปเข้าเครื่องเป่าลม เป่าลมให้ผ่านน้ำเย็นก็จะได้ลมเย็น โดยเครื่องเป่าลมนั้นเรียกว่า Fan Coil Unit หรือ Air Handling Unit มีระบบการทำงานง่าย คือ มีเครื่องทำน้ำเย็นเก็บในห้องเครื่อง(อาจเป็นที่ใต้ถุนตึก)แล้วต่อท่อน้ำเย็นจากห้องเครื่องไปยังเครื่องเป่าลม (ติดตั้งตามชั้นต่างๆของตึก) มีห้องเครื่องเป่าลมเย็น อาจมีท่อลมต่อจากเครื่องเป่าลมแจกจ่ายตามจุดต่างๆ

2. ระบบปรับอากาศแบบห้อง (Room Air-Conditioner)

หรือระบบ Split type system เป็นระบบที่แยกส่วนการระบายความร้อนและส่วนให้ความเย็นออกจากกัน ส่วนประกอบของเครื่องปรับอากาศชนิดนี้มี 2 ส่วนใหญ่ๆ คือ

1. เครื่องระบายความร้อน เป็นส่วนที่มีเสียงดังจึงแยกไว้ภายนอกอาคาร
2. เครื่องเป่าลมเย็น เป็นส่วนที่มีท่อน้ำยาจากส่วนแรกเข้ามายังคอยล์เย็น จึงจัดส่วนนี้ไว้ในห้องการให้ความเย็นจะใช้ลมเป่าผ่านคอยล์เย็นเช่นเดียวกับ ระบบแรก

การติดตั้งระบบ แยกส่วนออกเป็น 3 ระบบ คือ

2.1 แบบตั้งพื้น คือ ติดตั้งส่วนที่เป่าลมเย็นไว้กับพื้น วิธีนี้จะสะดวกในการติดตั้ง สามารถซ่อนท่อน้ำทิ้งได้สะดวก ดูแลรักษาง่าย แต่จะเสียพื้นที่ในการติดตั้งไม่เหมาะสำหรับห้องเล็ก

2.2 แบบติดผนัง คือส่วนที่เป่าลมเย็นไว้กับผนัง การติดตั้งค่อนข้างลำบาก เสียพื้นที่การใช้งานในส่วนผนัง แต่ไม่เสียพื้นที่การใช้งานของห้อง ถ้าเกิดการรั่วซึม จะทำให้ห้องเลอะเทอะบริเวณผนัง

2.3 แบบแขวนเพดาน คือติดตั้งส่วนที่เป่าลมเย็นไว้บนเพดาน ข้อดีคือใช้พื้นที่ห้องได้เต็มที่มากกว่า 2 แบบแรก การติดตั้งลำบากมากเพราะต้องแขวนกับฝ้าเพดาน ต้องเตรียมวางแผนล่วงหน้า การดูแลรักษาอาจยังเกิดการรั่วซึมจะทำให้พื้นที่ใช้งานใต้เครื่องเปียกได้

6.2.4 ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง

การเลือกใช้ระบบป้องกันอัคคีภัยเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึงอย่างมาก อาคารจึงควรออกแบบเพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้อาคารเป็นสำคัญ ดังนั้นสำหรับโครงการนี้จึงได้ทำการออกแบบระบบป้องกันอัคคีภัยในอาคาร และแบ่งขั้นตอนของการจัดระบบป้องกันอัคคีภัย ดังนี้

6.2.4.1 การป้องกันการเกิดเพลิงไหม้

การออกแบบกำหนดแยกส่วนของอาคารที่อาจเป็นสาเหตุของเพลิงไหม้ให้ออกจากส่วนอื่นทั้งหมด หรือการใช้วัสดุในอาคารที่ทนไฟไม่ติดไฟง่าย ผนังโครงสร้างเป็นคอนกรีตเสริมเหล็ก การเดินท่อสายไฟในท่อร้อยสายหรือป้องกันการติดไฟในกรณีที่เกิดไฟฟ้าลัดวงจร

6.2.4.2 การเตือนภัยเมื่อเกิดเพลิงไหม้

การแจ้งเหตุสัญญาณเตือนภัยมักจะไม่มีแจ้งออกสู่ภายนอกในบริเวณชั้นต่างๆในทันที แต่จะแจ้งไปยัง Board ในห้องควบคุม ซึ่งมีพนักงานรักษาความปลอดภัยอยู่ 24 ชม. เมื่อพนักงานได้รับสัญญาณ จะตรวจสอบบริเวณที่ได้รับสัญญาณ แล้วจึงรีบแจ้งเหตุให้ทราบทั่วกันและจัดการต่อไป ระบบเตือนภัยที่

โครงการเลือกใช้คือ การเตือนภัยโดยการใส่ระบบกดปุ่ม ปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้เรียกว่า fire alarm system ไว้ในตำแหน่งที่มองเห็นได้ชัดเจน ระหว่างห่างปุ่มสัญญาณเพลิงไหม้ ควรมีระยะห่างไม่เกิน 50 เมตร โดยมีการป้องกันการถล่ม โดยมีกรอบเป็นกระจกสำหรับทุบให้แตก

6.2.4.3 ระบบผจญเพลิง ที่โครงการเลือกใช้

1. ระบบใช้น้ำดับเพลิง (Sprinkle system) ในส่วนห้องประชุม อเนกประสงค์ การติดตั้งมีอยู่ 2 แบบ คือ แบบหัวห้อย และแบบหัวตั้ง ซึ่งทั้ง 2 แบบจะมีการทำงานอย่างเดียวกัน คือ เมื่อเกิดเพลิงไหม้ หลอดแก้วที่หัว Sprinkle จะแตกแล้ว น้ำจะถูกฉีดออกมาเป็นฝอยและหัว Sprinkle นี้จะไม่ขึ้นสนิม มีอายุการใช้งานชั่วอายุของ Sprinkle นั้น กล่าวคือถ้าไม่เกิดเพลิงไหม้หัว Sprinkle จะอยู่เช่นนั้นตลอดไป Sprinkle 1 ตัวสามารถครอบคลุมพื้นที่ในการดับไฟได้ 16 ตารางเมตร โดยการติดตั้ง แบบหัวห้อยนั้นจะติดใต้ฝ้าเพดานซึ่งจะดับเพลิงที่เกิดขึ้นภายในห้อง ส่วนแบบ หัวตั้งจะติดภายในฝ้าเพดาน เพื่ออาจดับเพลิงที่เกิดใต้ฝ้าได้ ระบบการทำงานของ Sprinkle เป็นระบบท่อเปียก ในระบบของท่อ Sprinkle จะมีน้ำที่มีแรงดันอยู่ตลอดเวลาเมื่อเกิดเพลิงไหม้ ความร้อนจะกระตุ้นให้กลไกที่หัว Sprinkle เปิดและน้ำที่มีแรงดันสูงจะพุ่งกระจายออกมา ระบบนี้เหมาะกับอาคารสถานที่ทั่วไปที่ไม่มีการแข็งตัวของน้ำภายในท่อ

2. ระบบดับเพลิงด้วยคน เป็นแบบถังเคมีในส่วนอื่นๆ ซึ่งอาจจะใช้การติดตั้งเพื่อใช้อัตโนมัติในบางส่วน เช่น ห้องสมุดและส่วนนิทรรศการ ก๊าซที่ใช้ดับเพลิงมีอยู่ 4 ชนิดคือ

- โฟมเคมี

- ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์

- HALLON 1301 (BROMOTRIFLUOROMETHANE)

- HALLON 1211 (BROMOCHLORODIFLUOROMETHANE)

สำหรับคาร์บอนไดออกไซด์ดับเพลิงได้โดยการลดความเข้มข้นของออกซิเจนในอากาศ จนถึงจุดที่ไม่ช่วยในการลุกไหม้ สำหรับ HALLON เมื่อถูก

ความร้อนจะแตกตัวเป็น ไอออน และเกิดปฏิกิริยากับอากาศจนทำให้หุตุการถูกไหม้ของเชื้อเพลิงได้

6.2.5 ระบบโทรศัพท์

6.2.5.1 ระบบการสื่อสาร

เป็นระบบการสื่อสารที่สามารถทำการติดต่อได้ทั้งภายในและภายนอกโครงการ การติดต่อค่อนข้างเป็นวิธีที่สะดวกรวดเร็วกว่าวิธีอื่นๆ สามารถให้บริการได้ทั้งการติดต่อภายในและต่างประเทศ ในปัจจุบันโทรศัพท์ที่ใช้ในโครงการแบ่งออกเป็น 5 ระบบ ดังนี้

1. Private manual branch exchange (PMBX or PBX) ระบบนี้การบริการโทรเข้า-ออก สามารถทำได้โดยเชื่อมระบบการติดต่อภายในเข้ากับระบบการติดต่อภายนอก โดยผ่านทางพนักงานรับสาย (Operator) โดยปกติข่ายการติดต่อจะ สามารถติดต่อคู่สายภายในได้ 50 คู่สาย และติดต่อภายนอกได้ครั้งละ 10 คู่สาย ระบบนี้ไม่เป็นที่นิยมใช้กันมากนักเพราะรับคู่สายได้น้อย จึงไม่เหมาะสมสำหรับโครงการใหญ่ๆ

2. Private automation branch exchange (PABX or PBX) เป็นระบบการติดต่อระหว่างภายในกับภายใน หรือติดต่อระหว่างภายในกับภายนอก โดยผ่านเครื่องรับอัตโนมัติหรือต่อผ่านพนักงานรับสาย สามารถติดต่อได้มากกว่า 50 คู่สาย เหมาะสำหรับ โครงการที่ได้มาตรฐานทั่วไป โครงการแห่งนี้จึงเลือกใช้ระบบโทรศัพท์แบบ PABX เพราะสามารถให้บริการคู่สายได้มากกว่าระบบแรก และทำการติดตั้งโทรศัพท์ภายในเพื่อเพิ่มความสะดวกในกรณีที่เกิดเหตุการณ์ฉุกเฉินและการซ่อมบำรุง เช่น ในลิฟต์โดยสาร ห้องวิศวกรรมเครื่องกล ห้องครัว ห้องอาหาร เป็นต้น

3. Private manual exchange (PMX)

เป็นระบบการติดต่อสู่บริเวณสาธารณะโดยแยกระบบออกเป็นอิสระ โดยการกำหนดขอบเขตของการติดต่อเอาไว้ ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการบริการหรือเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น การเรียกพนักงานบริการรักษาความปลอดภัย การแจ้งเหตุสัญญาณไฟไหม้ เป็นต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4. Intercom or Direct speech system

เป็นระบบการติดต่อโดยตรงระหว่างคู่สายภายใน ปกติจะสามารถให้บริการได้เต็มที่ 8 คู่สาย

5. Public telephone

ระบบนี้จะต่อสายโดยตรงกับคู่สายภายนอก โดยไม่ผ่านพนักงานต่อสายหรือระบบชุมสายอัตโนมัติ ได้แก่ ระบบโทรศัพท์สาธารณะขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย ที่ติดตั้งไว้ให้บริการในส่วนต่างๆ เช่น ในส่วนบริเวณโถง ส่วนพักคอย ส่วนสันตนาการต่างๆ ทั้งนี้เพื่อให้บริการในส่วนสาธารณะเป็นหลัก

ลักษณะการติดตั้งและพื้นที่ใช้สอย

โทรศัพท์สาธารณะที่ติดตั้งในส่วนโถงต้อนรับอาจติดตั้งได้โดยใช้แสงกันและทำเป็น Booth ซึ่งกันเสียงรบกวนได้ ขนาดที่กว้างลึกพอดีสำหรับหนึ่งเครื่อง

คือ

-กว้าง 850 มิลลิเมตร หรือ 34 นิ้ว

-ลึก 850 มิลลิเมตร หรือ 34 นิ้ว

-สูง 2100 มิลลิเมตร หรือ 83 นิ้ว

ลักษณะและความต้องการของพื้นที่ใช้สอยสำหรับห้อง Operator

-เพดานสูงไม่ต่ำกว่า 2.82 เมตร

-พื้นสามารถรับน้ำหนักได้ไม่น้อยกว่า 450 กิโลกรัม/ตร.ม.

-สามารถกันฝนได้ พื้นห้องจะต้องบุผิวด้วย Thermoplastic หรือ Vinyl Tiles

ลักษณะการเดินทางโทรศัพท์แบ่งออกเป็น 2 แบบ ตามการเดินทาง คือ

-ตามแนวนอน ได้แก่ ตามร่องเพดาน ตามราง ใต้พื้นหรือเดินใน

-ตามแนวตั้ง ตามช่องทางเดินท่อ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตำแหน่งที่ติดตั้งโทรศัพท์ ควรคำนึงถึงการใช้งานในยามฉุกเฉิน และสามารถทำการบำรุงรักษาได้สะดวกเป็นเกณฑ์ ซึ่ง ได้แก่บริเวณต่างๆดังนี้

-ในลิฟต์

-ห้องเครื่องลิฟต์

-ส่วนห้องเครื่องต่างๆ

-เตรียมอาหารและเก็บของ

-ห้องวิทยุและโทรศัพท์

6.2.5.2 ระบบโทรพิมพ์และแฟกซ์

ระบบโทรพิมพ์ (Telex) และแฟกซ์ (Fax) เป็นอุปกรณ์ที่เก่าของระบบการติดต่อสื่อสารในปัจจุบัน แต่เพราะหน่วยงานรัฐยังใช้ส่งข้อความที่เป็นเอกสารหรือข้อความต่างๆ ไปยังอีกหน่วยงานอยู่ในปัจจุบัน นอกเหนือไปจากการใช้เสียงติดต่อกันและทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (e-mail)

6.2.5.3 ระบบโทรศัพท์

ปกติเป็นการรับสัญญาณภาพและเสียงจากสถานีเครือข่ายของสถานีโทรศัพท์ต่างๆในประเทศ นอกจากนี้ยังมีสัญญาณโทรศัพท์ที่เก็บค่าชม โดยสัญญาณจะแพร่มาตามสายเคเบิล เคเบิลทีวี ระบบโทรศัพท์เป็นการให้บริการด้านการพักผ่อนและความบันเทิง โดยจะทำการติดตั้ง ระบบ TV และที่บริเวณส่วนพักผ่อน รวมทั้งบริเวณอื่นๆ ที่มีผู้ใช้บริการจำนวนมาก เช่น บริเวณ Coffee shop เป็นต้น การรับและแพร่สัญญาณขึ้นอยู่กับสภาพพื้นที่ในการจัดแล้วการตั้ง อุปกรณ์ซึ่งโดยทั่วไป จะประกอบด้วย ระบบเสาอากาศหลัก เครื่องขยายสัญญาณและระบบการกระจายสัญญาณ ไปยังเครื่องรับแต่ละเครื่อง

6.2.5.4 อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ

ระบบประชาสัมพันธ์และบริการเพลงตามสาย (Back ground music and paging system) เป็นระบบที่สร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยวด้วยการเปิด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพลงเบาๆ กระจายตามสายไปยังบริเวณส่วนต่างๆของโครงการ เช่น บริเวณ โถงพักผ่อน ส่วนโถงบริเวณส่วนต้นทนาการ เป็นต้น เพื่อการผ่อนคลายอารมณ์ ระบบอุปกรณ์ของส่วนนี้ประกอบด้วย เครื่องรับวิทยุ,เครื่องเล่นแผ่นเสียง,เทป,ลำโพงกระจายเสียงและไมโครโฟนสำหรับประชาสัมพันธ์ เป็นต้น สามารถแบ่งลักษณะการกระจายเสียงออกเป็น 2 ส่วนด้วยกันคือ ส่วนแรกเป็นการกระจายเสียงและประชาสัมพันธ์ในส่วนต่างๆไป และบริเวณที่ทำงานของพนักงานแผนกต่างๆ การกระจายเสียงและประชาสัมพันธ์ในอีกส่วนหนึ่งได้แก่การกระจายเสียงในลักษณะเฉพาะบริเวณ ซึ่งจะต้องอาศัยอุปกรณ์ที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับการกระจายเสียงในห้องประชุม เพื่อให้ได้คุณภาพเสียงตามที่ต้องการ

6.2.6 ระบบรักษาความปลอดภัย

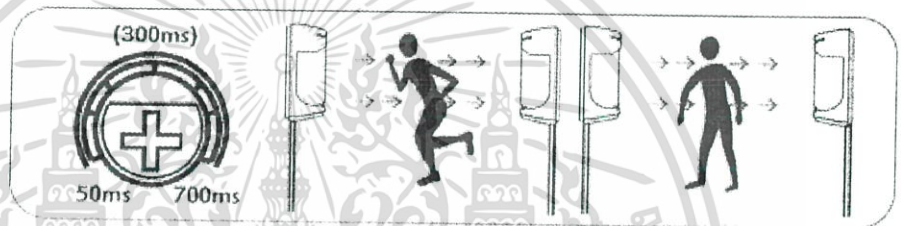
การรักษาความปลอดภัยในอาคาร ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ

1. เจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยประจำแต่ละอาคาร เพื่อให้ดูแลได้อย่างทั่วถึง
2. การออกแบบอาคารป้องกันการเกิดอาชญากรรมส่วนใหญ่จะเกิดในที่ลับตาหรือบริเวณที่มืด ซึ่งรูปแบบของอาชญากรรมที่อาจเกิดขึ้นในโครงการ ได้แก่ การลักขโมยการขโมยสิ่งของมีค่าต่างๆ ของพีพีที จำกัด จนกระทั่งเหตุการณ์ก่อการร้าย ดังนั้นการออกแบบอาคารเพื่อป้องกันอาชญากรรมสามารถทำได้โดย ออกแบบอาคารให้ไม่มีมุมที่ลับตา ซอกตึก และมีการจัดแสงสว่างบริเวณทางเดิน ถนน ที่จอดรถ ส่วนภายในโครงการจะต้องเป็นพื้นที่โล่งที่สามารถมองเห็นได้จากทุกส่วนของโครงการ ไม่ควรมีพุ่มไม้ที่สูงจนเกินไป การเข้า-ออก อาคาร ควรมีทางเข้าทางเดียวเพื่อให้ง่ายในการควบคุมบริเวณ โดยรอบอาคารจะต้องไม่มีส่วนที่สามารถปีนขึ้นได้
3. การใช้ระบบโทรทัศน์วงจรปิด CCTV ระบบ CCTV จะมีอุปกรณ์เป็นกล้องโทรทัศน์ ซึ่งตั้งไว้ตามจุดต่างๆ โดยเฉพาะส่วนที่ต่อแหลมต่อการก่อเหตุหรือส่วนที่อาจเกิดอุบัติเหตุได้ง่าย เช่น ประตูทางเข้า,รั้วและตามทางเดินต่างๆ เมื่อกำลังส่งสัญญาณ จะมาแสดงผลที่เครื่องรับ โทรทัศน์ ซึ่งอาจเป็นส่วนที่เป็นจุดรักษาการณ์หลัก ระบบการแสดงผล มีหลายรูปแบบเช่น กล้องแต่ละตัวจะมีเครื่องรับโทรทัศน์ แสดงตามจำนวนกล้อง หรือมีกล้องหลายตัวแต่มีเครื่องรับเครื่องเดียวโดย การตั้งเวลาแสดงผลสลับหมุนเวียนกันไป วิธีนี้จะทำให้ ยาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

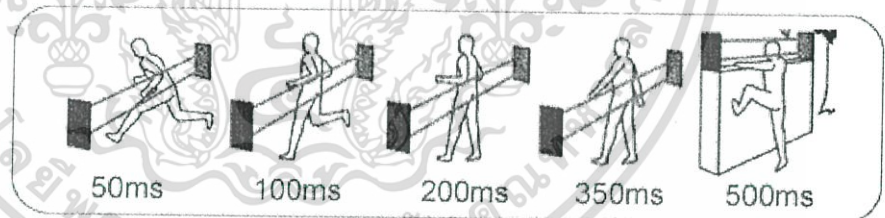
รักษาการณ์ ไม่ต้องใช้จำนวนมาก บางครั้งอาจตั้งระบบให้สามารถบันทึกเหตุการณ์ทั้งหมดลงบนม้วนวีดีโอเทปได้ เพื่อการให้เห็นหลักฐานในการจับกุมได้ในภายหลัง

4. รั้วแสงอินฟราเรด (Photoelectric Beam Sensor) สำหรับการป้องกันในส่วนที่เป็นของที่มีคุณค่า เช่น โบราณวัตถุ ที่จัดแสดง และในคลังเก็บโบราณวัตถุ ซึ่งความไวของรั้วแสงอินฟราเรดต่อสิ่งที่มาบังลำแสงสูงถึง 50 ms. ซึ่งเป็นความเร็วในระดับคนวิ่งอย่างรวดเร็ว ทำให้ระบบทำงานได้แม้จะพยายามวิ่งผ่านให้พื้นแนวแสงการบังลำแสง หากบัง 2 ลำแสงพร้อมกันเซนเซอร์จะทำงานทันที ซึ่งเป็นการออกแบบเพื่อป้องกันการเตือนที่ไม่ต้องการ (False Alarm)

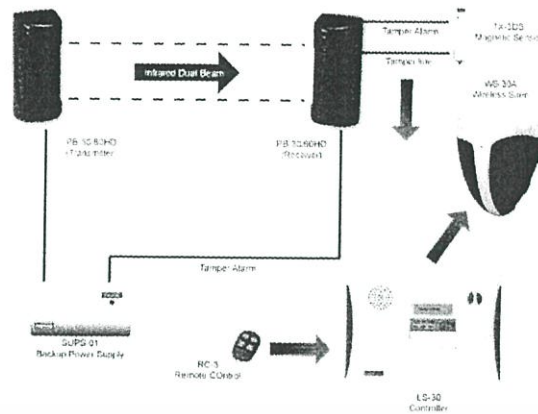
รูปที่ 6-1 การทำงานของระบบรั้วแสงอินฟราเรด

ที่มา : <http://www.complexion.co.th/html/pb.htm> วันที่สืบค้น 30 ตุลาคม 2559

รูปที่ 6-2 ความเร็วในการตรวจจับของระบบรั้วแสงอินฟราเรด

ที่มา : <http://www.complexion.co.th/html/pb.htm> วันที่สืบค้น 30 ตุลาคม 2559

รูปที่ 6-3 ระบบของรีโมทแสงอินฟราเรด

ที่มา : <http://www.complexion.co.th/html/pb.htm> วันที่สืบค้น 30 ตุลาคม 2559

6.2.7 ระบบกำจัดขยะมูลฝอย

ขยะมูลฝอย หมายถึง สิ่งที่คนไม่ต้องการและทิ้งไป ทั้งนี้รวมถึง เศษผ้า, เศษอาหาร มูลสัตว์และเศษวัสดุที่เก็บของเก็บกวาดจากเศษเสถียร, อาคารถนน, ตลาด ฯลฯ ซึ่งแนวคิดในการจัดเก็บขยะมูลฝอยคือ จะไม่เพียงแต่กำจัดทำลายให้หมดสิ้นไปแต่ควรเกิดประโยชน์ตอบแทนให้มากที่สุด เช่น การ Recycle

ขั้นตอนในการดำเนินงานต่าง ๆ นั้นจะต้องพิจารณาว่า

- ควรที่จะแยกชนิดของขยะต่างๆตามประเภทที่มีการแยกอยู่ทั่วไปคือ ขยะแห้ง ขยะเปียก ขยะอันตราย เพื่อความสะดวกในการนำขยะที่สามารถนำกลับมาใช้ใหม่ มา Recycle อีกครั้ง
- ควรที่จะคำนึงถึงค่าใช้จ่ายที่จะเกิดขึ้นว่าจะมีความเหมาะสมกับวิธีที่เลือกอย่างไร และควรง่ายต่อการบำรุงรักษา
- คำนึงถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งปัจจุบันปัญหาของขยะในสังคม ก็มีมากพออยู่แล้วควรที่จะให้ความสำคัญในจุดนี้ด้วย
- คำนึงถึงการเอาทรัพยากรบางส่วนที่สามารถนำกลับมาใช้ ให้ใช้ได้มากขึ้นเพื่อเป็นประโยชน์ในด้านพลังงาน วัสดุและทรัพยากรธรรมชาติสำหรับระบบการเก็บขยะ ที่นำมาใช้ในโครงการนั้น จะใช้วิธีให้พนักงานเก็บกวาดรวบรวมขยะจากถังมาตรฐานขนาด 75-120 ลิตร ที่วางตามจุดต่างๆของโครงการมาเก็บรวบรวม ที่ถึงรวมขยะ ซึ่งจะมีรถเก็บขยะจากเทศบาลมาเก็บสัปดาห์ละ 2 ครั้ง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

6.3 รูปงานระบบต่าง ๆ ที่ใช้ในอาคาร

ตารางที่ 6-1 รูปงานระบบต่าง ๆ ที่ใช้ในอาคาร

งานระบบโครงสร้างอาคาร		ระบบที่เลือกใช้
1. เสาเข็มและฐานราก	เสาเข็มกด	ใช้ในส่วนของกำแพงรั้ว
	เสาเข็มตอก	ใช้ในส่วนอื่นๆของอาคาร ฐานรากแบบมีเข็มในส่วนที่ต้องการความมั่นคงและ น้ำหนักมาก
	ฐานราก - ตอม่อ	ใช้ในส่วนที่ไม่ต้องรับน้ำหนักมาก
2. โครงสร้างหลักอาคาร	โครงสร้างเสา-คาน (skeleton)	คอนกรีตเสริมเหล็ก/พาดช่วงกว้าง
3. โครงสร้างพื้น	โครงสร้างพื้น	คอนกรีตเสริมเหล็กหล่อในที่
4. โครงสร้างผนัง	ผนังทั่วไป	ก่ออิฐครึ่งแผ่นฉาบปูนเรียบ ทาสี/ก่ออิฐโชว์แนว
5. โครงสร้างหลังคา	โครงหลังคา	เหล็กรูปพรรณ
งานระบบประกอบอาคาร		ระบบที่เลือกใช้
1. ระบบไฟฟ้า	ไฟฟ้าสำหรับระบบปรับอากาศ	ระบบ 3 เฟส 4 สาย
	ระบบไฟฟ้าสำรอง	ระบบไฟฟ้าฉุกเฉินเครื่องยนต์ดีเซล (Diesel Engine)
2. ระบบสุขาภิบาลและบำบัดน้ำเสีย	ระบบประปา	ระบบจ่ายน้ำจากถังบน (Up feed Distribution System)
	ระบบระบายน้ำ	ระบบระบายน้ำฝนโดยใ้รางน้ำและท่อระบายน้ำฝน
	ระบบบำบัดน้ำเสีย	ระบบระบายน้ำทิ้งโดยวิธีแยกใช้ถังบำบัดน้ำเสียสำเร็จรูป
3. ระบบปรับอากาศ		ระบบแยกส่วน (Split Type) ระบบศูนย์กลาง (Central system) ชนิด WCWC
4. ระบบป้องกันอัคคีภัยและดับเพลิง		ระบบปุ่มสัญญาณแจ้งเหตุเพลิงไหม้ (Fire Alarm) System

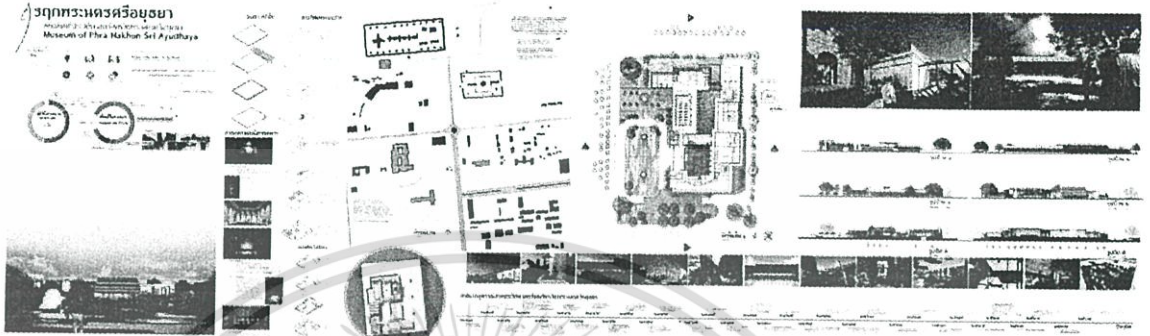
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

		ระบบใช้น้ำดับเพลิง (Sprinkle System) และถังเคมี
5. ระบบการสื่อสาร	ระบบโทรศัพท์	- (PABX or PBX) - (PMX) - Intercom or Direct speech system - Public telephone
	ระบบโทรพิมพ์และแฟกซ์	
	ระบบโทรทัศน์	รับสัญญาณปกติและเคเบิล
	อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์อื่นๆ	ระบบประชาสัมพันธ์และบริการเพลงตามสาย
6. ระบบรักษาความปลอดภัย		ระบบโทรทัศน์วงจรปิด CCTV รั้วแสงอินฟราเรด
7. ระบบกำจัดขยะมูลฝอย		ใช้วิธีให้พนักงานเก็บกวาดตามเวลาที่กำหนด

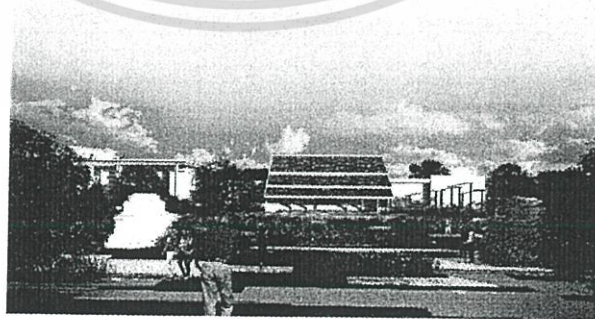
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทที่ 7

ผลงานการออกแบบ

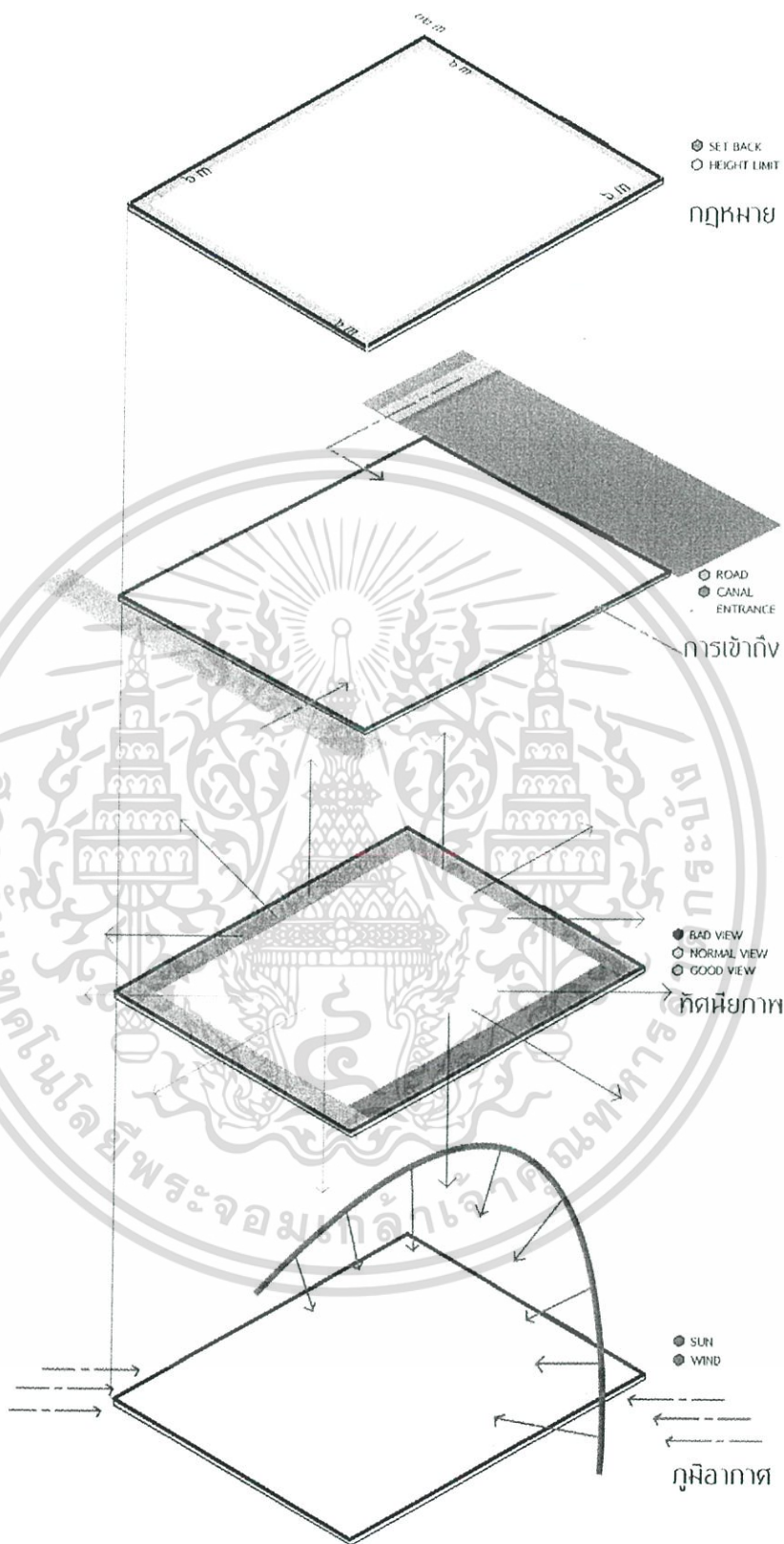

รูปที่ 7-1 : รูปแสดงแบบวิธานิพนธ์ “พิพิธภัณฑ์ประวัติศาสตร์จังหวัดพระนครศรีอยุธยา”

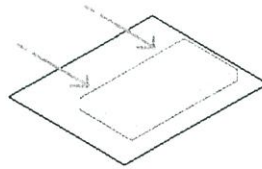
รูปที่ 7-2 : รูปแสดงกระบวนการออกแบบเบื้องต้น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

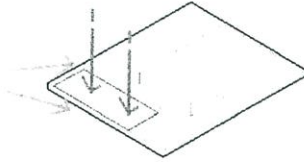

รูปที่ 7-3 : รูปแสดงแบบการวิเคราะห์ที่ตั้งโครงการ

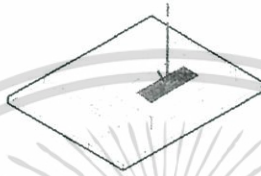
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

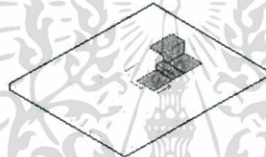
วางผังของอาคารโดยวางอาคาร 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

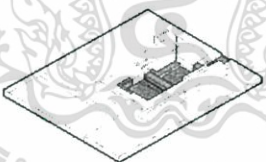
มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

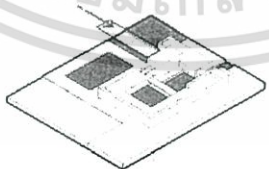
มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

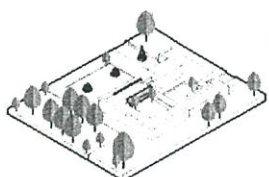
มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

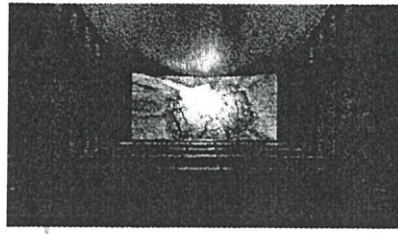
มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

มีการวางอาคารที่จัดพื้นที่ 6 อาคาร
ที่บริเวณที่จัดพื้นที่ 5 อาคารขึ้นด้วยพื้นที่
จัดพื้นที่อาคารและอาคารโดยมีอาคาร
ที่จัดพื้นที่อยู่ด้านข้างอาคาร 6
ด้านตะวันออก

รูปที่ 7-4 : รูปแสดงแบบกระบวนกรออกแบบ

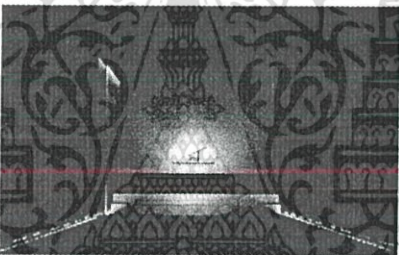
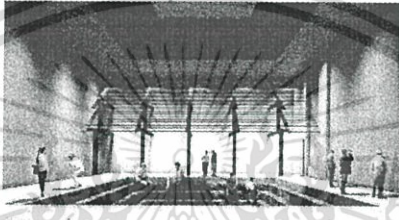
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาพที่ ๑ : ภาพวาดเครื่องแบบ
ภาพนี้แสดงถึงฉากหลังที่มืดมนและโศกเศร้าของละครเรื่อง "กษัตริย์และคนตลก" ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กดขี่และทรมานของชนชั้นล่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ภาพที่ ๒ : ภาพวาดเครื่องแบบ
ภาพนี้แสดงถึงฉากหลังที่มืดมนและโศกเศร้าของละครเรื่อง "กษัตริย์และคนตลก" ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กดขี่และทรมานของชนชั้นล่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

ภาพที่ ๓ : ภาพวาดเครื่องแบบ
ภาพนี้แสดงถึงฉากหลังที่มืดมนและโศกเศร้าของละครเรื่อง "กษัตริย์และคนตลก" ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กดขี่และทรมานของชนชั้นล่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

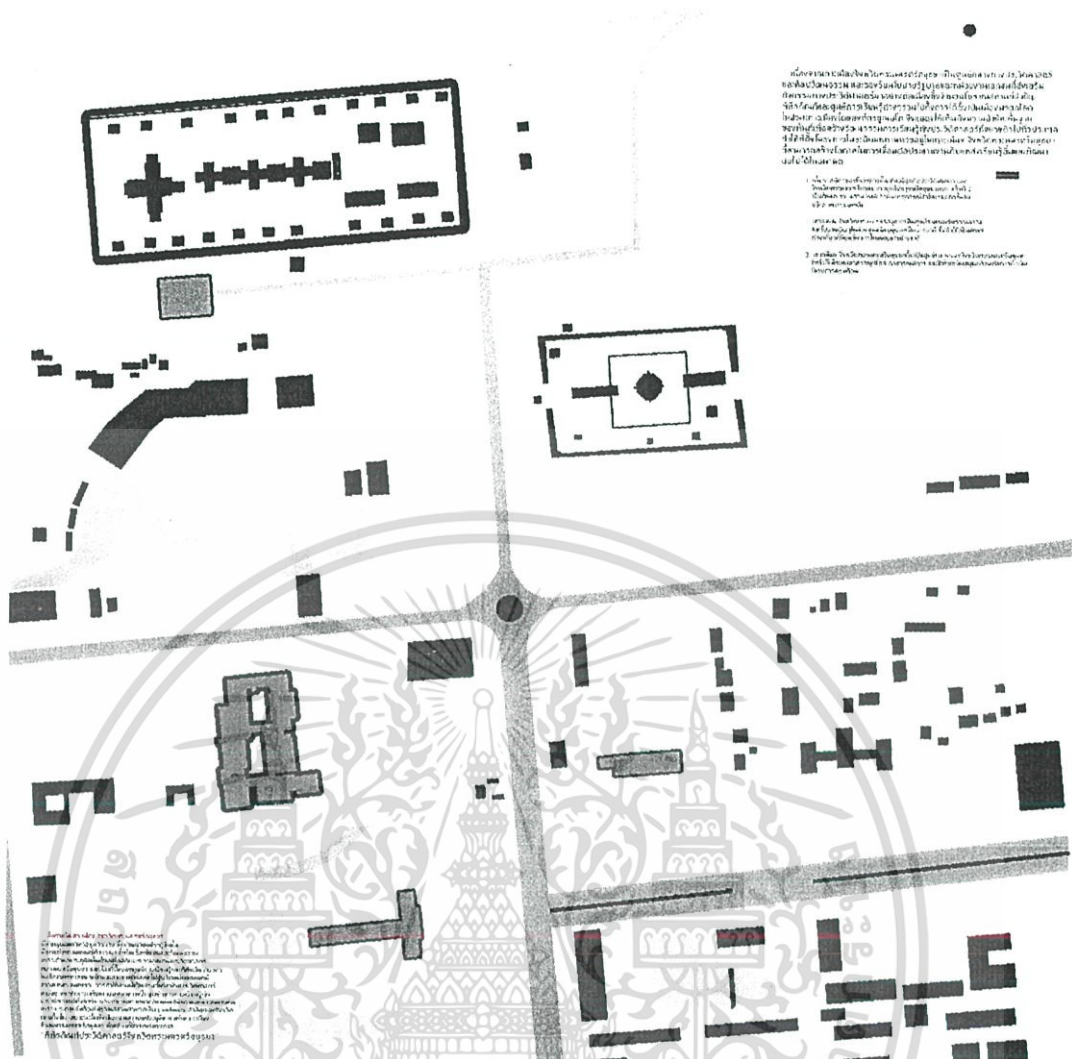
ภาพที่ ๔ : ภาพวาดเครื่องแบบ
ภาพนี้แสดงถึงฉากหลังที่มืดมนและโศกเศร้าของละครเรื่อง "กษัตริย์และคนตลก" ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กดขี่และทรมานของชนชั้นล่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

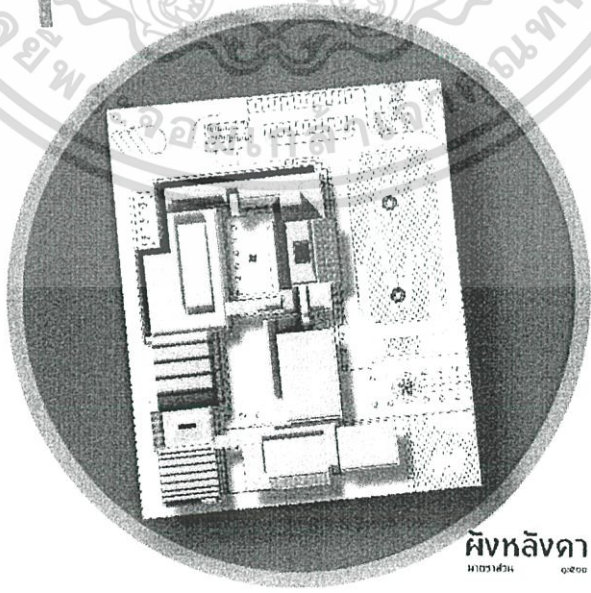
ภาพที่ ๕ : ภาพวาดเครื่องแบบ
ภาพนี้แสดงถึงฉากหลังที่มืดมนและโศกเศร้าของละครเรื่อง "กษัตริย์และคนตลก" ซึ่งสะท้อนถึงสภาพสังคมที่กดขี่และทรมานของชนชั้นล่างในยุครัตนโกสินทร์ตอนต้น

รูปที่ 7-5 : รูปแสดงแบบการออกแบบนิทรรศการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

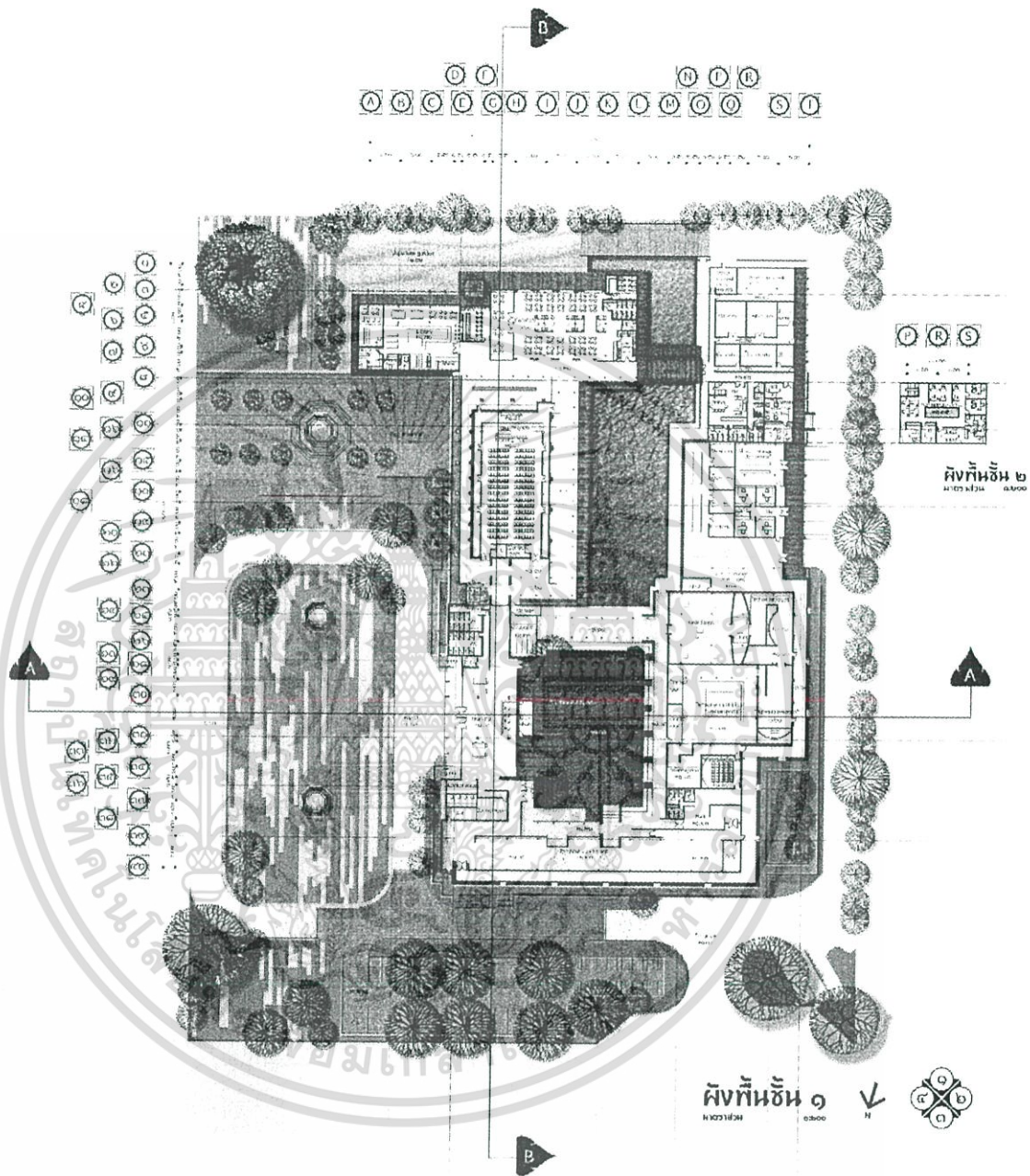

รูปที่ 7-6 : รูปแสดงแบบFigure Ground

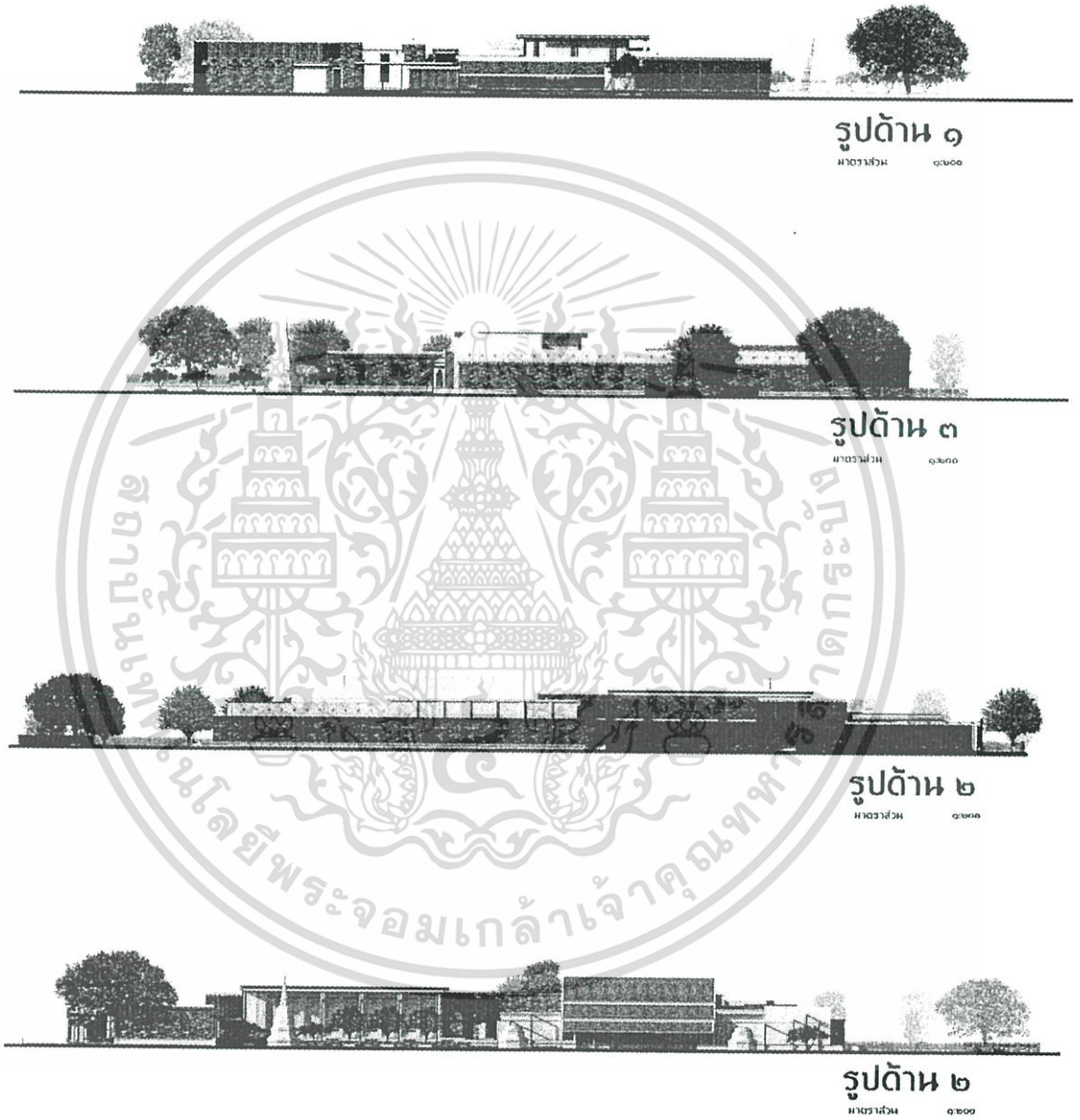
รูปที่ 7-7 : รูปแสดงแบบผังหลังคา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

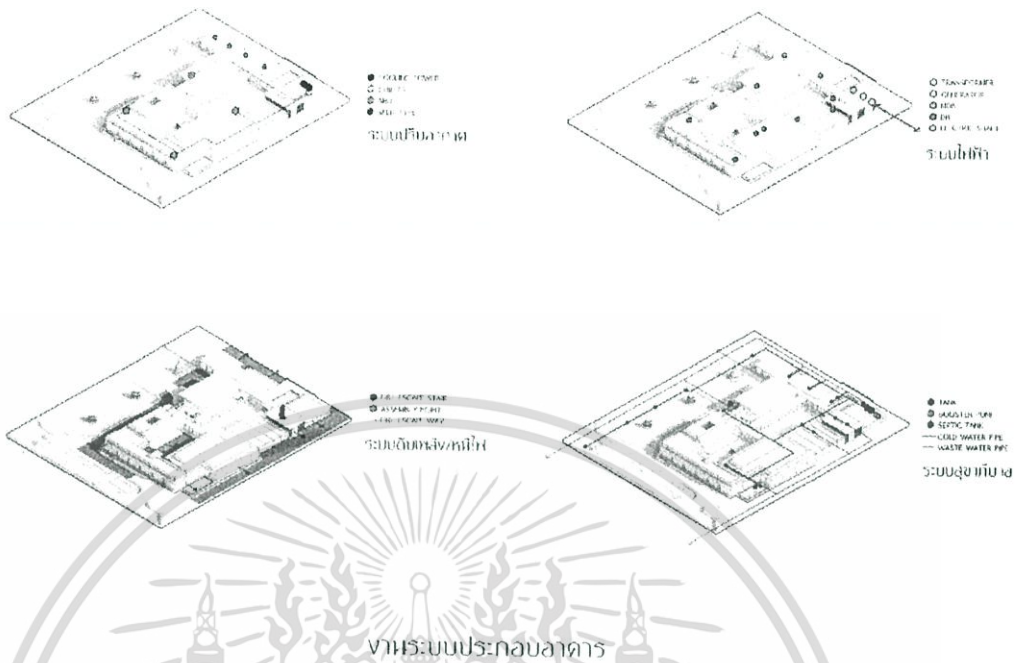
รูปที่ 7-8 : รูปแสดงแบบผังพื้นที่ 1 และ 2

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

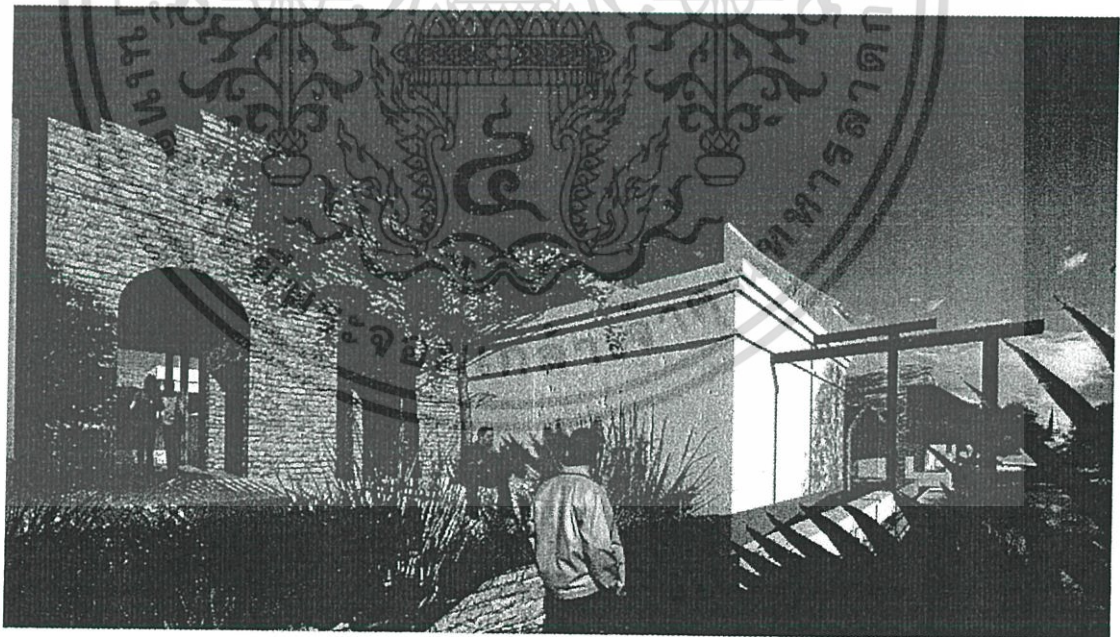

รูปที่ 7-9 : รูปแสดงแบบรูปด้าน

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

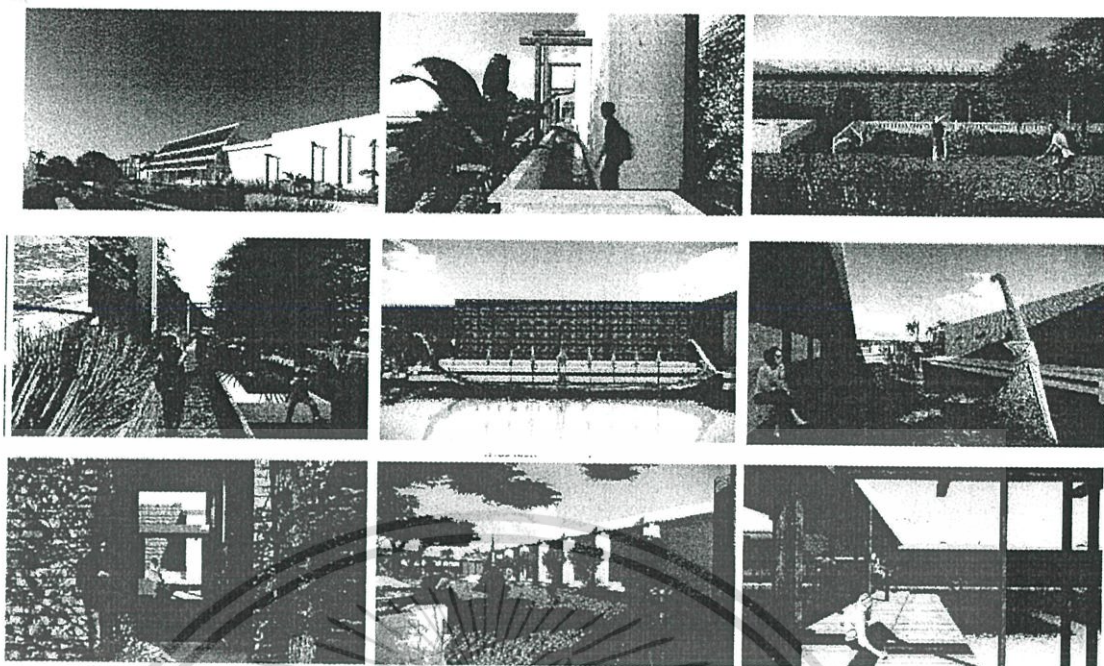

งานระบบประกอบอาคาร
รูปที่ 7-12 : รูปแสดงแบบแผนผังงานระบบประกอบอาคาร

รูปที่ 7-13 : รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 1

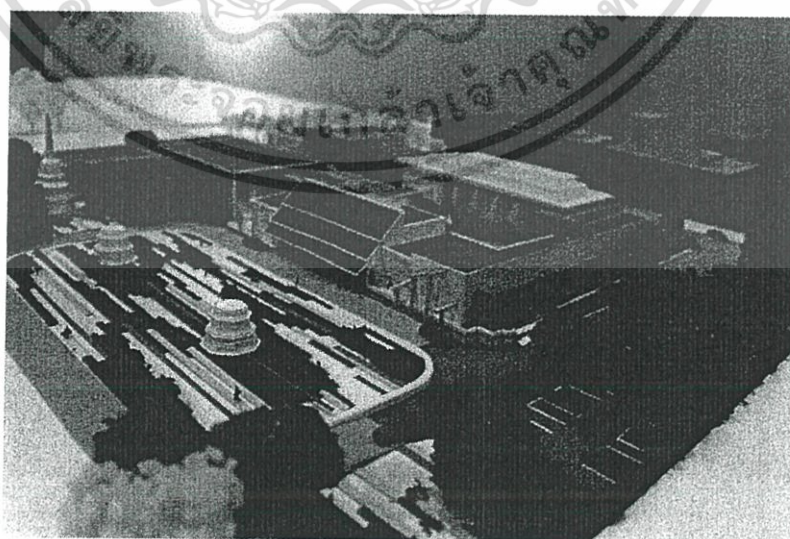
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7-14 : รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 2

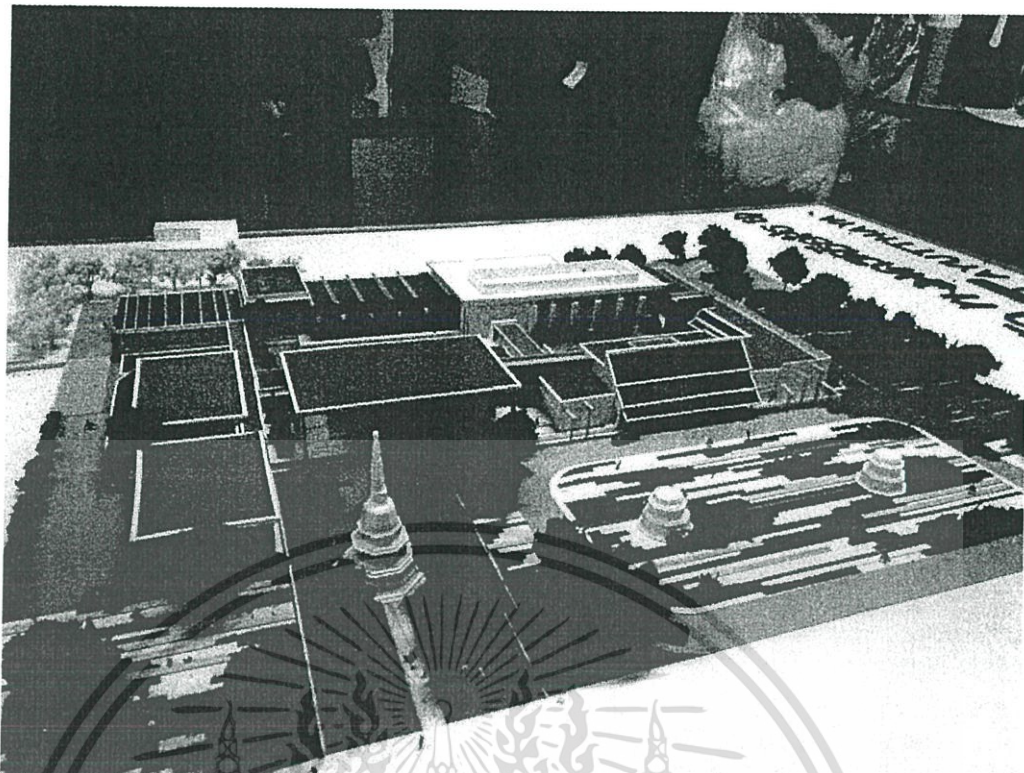

รูปที่ 7-15 : รูปแสดงแบบทัศนียภาพ 3

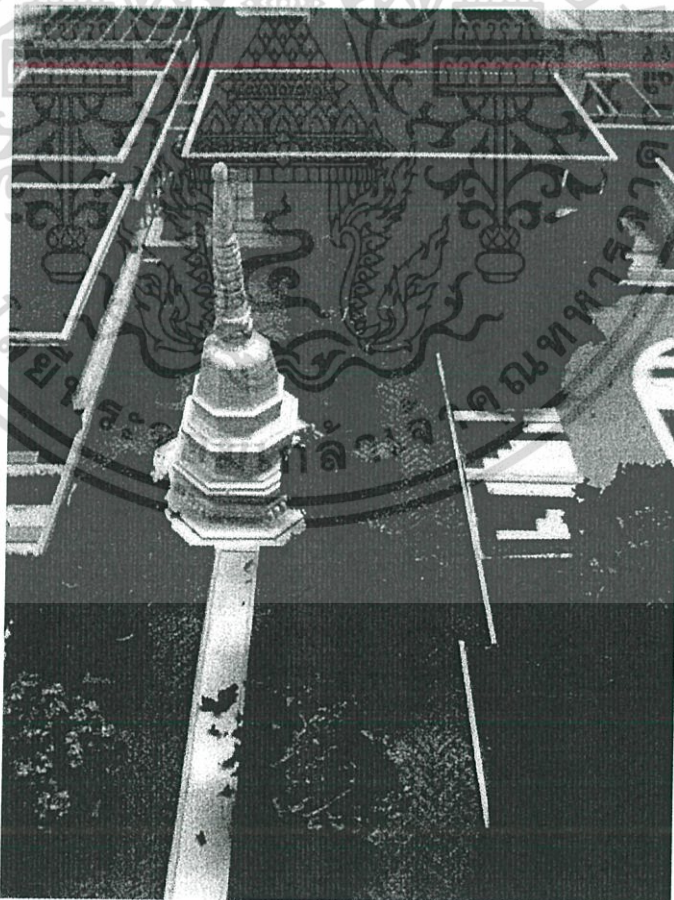

รูปที่ 7-16 : รูปแสดงหุ่นจำลอง 1

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

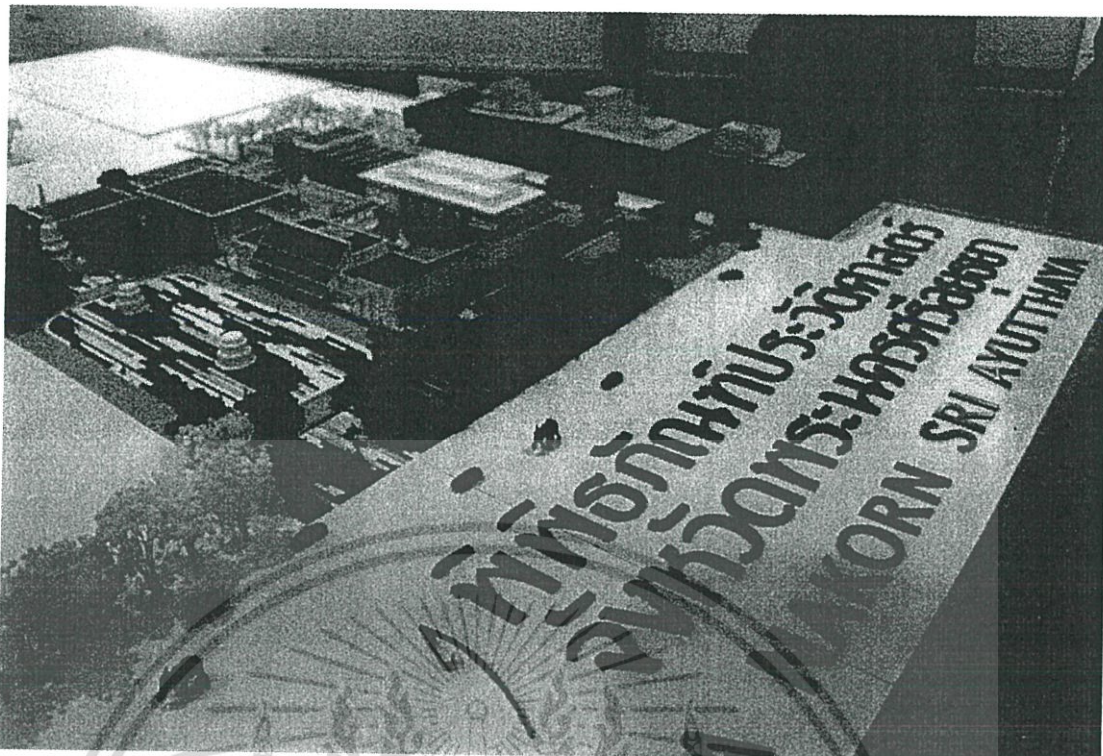

รูปที่ 7-17 : รูปแสดงหุ่นจำลอง 2

รูปที่ 7-18 : รูปแสดงหุ่นจำลอง 3

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ 7-19 : รูปแสดงหุ่นจำลอง 4

รูปที่ 7-20 : รูปแสดงหุ่นจำลอง 5

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บรรณานุกรม

แหล่งข้อมูลทางวิชาการ

- Ernst Neufert . **Architects' Data** ,London
- (Molajoli) Bruno “**Museum Architecture**” **The Organization of Museum Practice Advice**
- -คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2553 :แผนแม่บทระยะที่ 2 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2553 โครงการการอนุรักษ์และพัฒนานครประวัติศาสตร์ พระนครศรีอยุธยา
- -พระราชพงศาวดาร ฉบับพระราชหัตถเลขา, กรุงเทพฯ : สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร , 2548
- -พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์รัชกาลที่ ๑-๔ ฉบับ เจ้าพระยาทิพากรวงศ์ (ข้าบุนนาค),กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศรีปัญญา,2554
- -น. ณ ปากน้ำ.ห้าเดือนกลางซากอิฐปูนที่อยุธยา,กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, 2558
- -นิตยสารศิลปากร-ปีที่พิมพ์ 2545-ปีที่ 45 เล่มที่ 5,กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม , 2545
- John H Falk,Lynn D Dierking , **Museum Experience Revisited**
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 39 พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานฉลองนางนิช ปานะนนท์ (อดีตอัครราชทูตประจำกระทรวงการต่างประเทศ , อดีตรัฐมนตรีกระทรวงการคลัง , กระทรวงพาณิชย์) ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 27 มีนาคม พ.ศ.2490
- สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอกรมพระยาธรรมาธิราชานุภาพ, พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาเล่ม 2 (กรุงเทพฯ : คลังวิทยา,2516)
- กรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท, นิราศกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาทเสด็จไปตีเมืองพม่า พ.ศ.2336 (โรงพิมพ์โสภณพิพรรฒธนากร, 2466)
- จดหมายเหตุ รัชกาลที่ 3 เล่ม 5 , ผู้อำนวยการโครงการพิมพ์ ประνομ ปัญญางาม ; บรรณาธิการฝ่ายจัดพิมพ์ ทรงวิทย์ แก้วศรี
- มงเซญอร์ ปาลเลกัวซ์, เล่าเรื่องกรุงสยาม.สันต์ ท. โกมลบุตร แปล (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ก้าวหน้า, 2520)
- เฉลิม สุขเกษม, อธิบายแผนที่พระนครศรีอยุธยากับคำวินิจฉัยของพระยาโบราณราชธานินทร์เรื่องศิลปะและภูมิสถานอยุธยา (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สามมิตร)
- ประชุมพงศาวดารภาคที่ 63เรื่องกรุงเก่า พิมพ์เป็นที่ระลึกในงานพระราชทานเพลิงศพ นายพิมล บุญอาภา ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส วันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ.2511

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- สำนักพิมพ์ กองวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร,ประชุมพงศาวดารฉบับกาญจนานิกม เล่ม 5 ,(กรุงเทพฯ 2542)
- กองจดหมายเหตุแห่งชาติ, เอกสารรัชกาลที่ 5 ม.20/2 “กรมหลวงดำรงราชานุภาพ กราบทูลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ลงวันที่ 11 พฤศจิกายน ร.ศ. 117”
- กรมศิลปากร. (2545). นำชมพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติจันทรม
- กรมศิลปากร. (2540). แผนแม่บทโครงการอนุรักษ์และพัฒนามรดกประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยา.

แหล่งข้อมูลออนไลน์

- แผนพัฒนาจังหวัด 4ปี (พ.ศ.2557-2560) ของจังหวัดพระนครศรีอยุธยา [ออนไลน์], 1 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา www.ayutthaya.go.th/Strategic/DevelopmentPlan4.htm
- แผนสถานพลังประชารัฐ D7 เพื่อการสร้างรายได้และกระตุ้นการใช้จ่ายของประเทศ [ออนไลน์], 5 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา <http://www.xn72cgs7alq1bbn1c4digdj.com/2016/05/04/doc-2/>

งานวิจัย

- เกื้อกูด ชัยยงอนันต์. (2527). ความเปลี่ยนแปลงภายในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยา ระหว่าง พ.ศ.2538-2500. พระนครศรีอยุธยา : ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา.
- พัทธ์ แดงพันธ์. (2555). การพัฒนาชุมชนเมืองกับการอนุรักษ์โบราณสถานในเกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและปริมณฑล พ.ศ.2482-2544. ปริญญาโท ศศ.ม. (ประวัติศาสตร์ไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

กฎหมายและเทศบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับโครงการ

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2517)

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

- (6) “โรงแรมหรสพ” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นโรงแรมหรสพตามกฎหมายว่าด้วยการป้องกันภัยอันตรายอันเกิดแต่การเล่นมหรสพ
- (9) “ภัตตาคาร” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่ขายอาหารหรือเครื่องดื่มโดยมีพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาหารไว้บริการภายในอาคารหรือภายนอกอาคาร
- (11) “สำนักงาน” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคาร ที่ใช้เป็นที่ทำการ
- (12) “อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่สร้างขึ้นเพื่อใช้อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารเป็นที่ประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภท โดยมีความสูงจากระดับถนน ตั้งแต่ 15 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร หรือมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร
- (13) “ห้องโถง” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมหรือ ประชุม

ข้อ 2 ให้กำหนดประเภทของอาคารซึ่งต้องมีที่จอดรถยนต์ ที่กลับรถยนต์ และทางเข้าออก รถยนต์ไว้ดังต่อไปนี้

- (1) โรงแรมหรสพที่มีพื้นที่สำหรับจัดที่นั่งสำหรับคนดูตั้งแต่ 500 ที่ขึ้นไป
- (4) ภัตตาคารที่มีพื้นที่สำหรับตั้งโต๊ะอาหารตั้งแต่ 150 ตารางเมตรขึ้นไป
- (6) สำนักงานที่มีพื้นที่ตั้งแต่ 300 ตารางเมตรขึ้นไป
- (7) อาคารขนาดใหญ่
- (8) ห้องโถงของภัตตาคารตาม (4) หรืออาคารขนาดใหญ่ตาม (7)

ข้อ 3 จำนวนที่จอดรถต้องจัดให้มีตามกำหนดดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2) ในเขตเทศบาลทุกแห่งหรือในเขตท้องที่ที่ได้มีพระราชกฤษฎีกาให้ใช้พระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พุทธศักราช 2479 ใช้บังคับ

(ก) โรงมหรสพ ให้มีที่จอดรถไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อจำนวนที่นั่งสำหรับคนดู 40 ที่ เศษของ 40 ที่ให้ คิดเป็น 40 ที่

(ง) ภัตตาคาร ให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คัน ต่อพื้นที่ตั้งโต๊ะอาหาร 40 ตารางเมตร เศษของ 40 ตารางเมตรให้คิดเป็น 40 ตารางเมตร

(จ) สำนักงาน ให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คันต่อพื้นที่ 120 ตารางเมตร เศษของ 120 ตารางเมตรให้คิดเป็น 120 ตารางเมตร

(ข) อาคารขนาดใหญ่ ให้มีที่จอดรถยนต์ตามจำนวนที่กำหนดของแต่ละประเภทของอาคารที่ใช้เป็นที่ประกอบกิจการในอาคารขนาดใหญ่นั้นรวมกันหรือให้มีที่จอดรถยนต์ไม่น้อยกว่า 1 คันต่อพื้นที่อาคาร 240 ตารางเมตร เศษของ 240 ตารางเมตรให้คิดเป็น 240 ตารางเมตร ทั้งนี้ ให้ถือที่จอดรถยนต์จำนวนที่มากกว่าเป็นเกณฑ์

ข้อ 8 ทางเข้าออกรถยนต์ต้องกว้างไม่น้อยกว่า 6 เมตร ในกรณีที่จัดให้รถยนต์วิ่งได้ทางเดียว ทางเข้าและทางออกต้องกว้างไม่น้อยกว่า 3.50 เมตร โดยต้องทำเครื่องหมายแสดงทางเข้า และทางออกไว้ให้ปรากฏ และปากทางเข้าออกของรถยนต์ต้องเป็นดังนี้

(1) แนวศูนย์กลางปากทางเข้าออกของรถยนต์ต้องไม่อยู่ในที่ที่เป็นทางร่วมหรือทางแยก และต้องห่างจากจุดเริ่มต้นโค้งหรือหักมุมของขอบทางร่วมหรือขอบทางแยกสาธารณะ มีระยะไม่น้อยกว่า 20 เมตร สำหรับโรงมหรสพ ระยะดังกล่าวต้องไม่น้อยกว่า 50 เมตร

กฎกระทรวง ฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ.2522

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“อาคารขนาดใหญ่พิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใด ของอาคารเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภทโดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันตั้งแต่ 10,000 ตารางเมตรขึ้นไป

หมวด 1 ลักษณะของอาคาร เนื้อที่ว่างของภายนอกอาคารและแนวอาคาร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 2 ที่ดินที่ใช้เป็นที่ตั้งของอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษที่มีพื้นที่อาคารรวมไม่เกิน 30,000 ตารางเมตร ต้องมีด้านหนึ่งด้านใดของที่ดินนั้นยาวไม่น้อยกว่า 12.00 เมตร ดินถนนสาธารณะที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10.00 เมตร และถนนสาธารณะนั้นต้องมีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10.00 เมตร ยาวต่อเนื่องกัน โดยตลอดนับตั้งแต่ที่ตั้งอาคารจนไปเชื่อมต่อกับถนนสาธารณะอื่นที่มีเขตทางกว้างไม่น้อยกว่า 10.00 เมตร

ข้อ 3 อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีถนนหรือที่ว่างปราศจากสิ่งปกคลุม โดยรอบอาคารกว้างไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร และระดับเพลิงสามารถเข้าออกได้โดยสะดวกที่ว่าง ตามวรรคหนึ่ง ให้รวมระยะเขตห้ามก่อสร้างอาคารบางชนิดหรือบางประเภทริมถนน หรือทางหลวง ตามข้อบัญญัติท้องถิ่นหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องเข้ามาเป็นที่ว่างได้ในกรณีที่มีข้อบัญญัติท้องถิ่น หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกำหนดแนวสร้างหรือขยายถนนใช้บังคับให้เริ่มที่ว่างตามวรรคหนึ่ง ตั้งแต่แนวนั้น

ข้อ 4 พื้นหรือผนังของอาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องห่างเขตที่ดินของผู้อื่น และถนนสาธารณะไม่น้อยกว่า 6.00 เมตร

ข้อ 5 อาคารสูงหรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีค่าสูงสุดของอัตราส่วนพื้นที่อาคารรวมกันทุกชั้นต่อพื้นที่ดินของอาคารทุกหลังที่ก่อสร้างขึ้นในที่ดินแปลงเดียวกัน ไม่เกิน 10 ต่อ 1

ข้อ 6 อาคารสูง หรืออาคารขนาดใหญ่พิเศษต้องมีที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมไม่น้อยกว่าอัตราส่วน ดังต่อไปนี้

(2) อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะและอาคารอื่นที่ไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างอันปราศจากสิ่งปกคลุมไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ของพื้นที่ดินแปลงนั้น

กฎกระทรวงฉบับที่ 39 (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

หมวด 1 แบบและวิธีการเกี่ยวกับการติดตั้งระบบการป้องกันอัคคีภัย

ข้อ 2 อาคารดังต่อไปนี้ต้องมีวิธีการเกี่ยวกับการป้องกันอัคคีภัยตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้

(2) อาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของประชาชน เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม สถานพยาบาลสถานศึกษา หอสมุด สถานกีฬาในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สถานบริการ ท่าอากาศยาน อาคารจอดรถสถานีขนส่งมวลชน ที่จอดรถ ท่าจอดเรือ
ภัตตาคาร สำนักงาน สถานที่ทำการของราชการ โรงแรม และอาคารพาณิชย์ เป็นต้น

ข้อ 5 อาคารอื่นนอกจากอาคารตามข้อ 3 วรรคหนึ่ง ที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกัน เกิน
2,000 ตารางเมตร ต้องมีระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทุกชั้นด้วย

ข้อ 6 ระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ตามข้อ 5 อย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(1) อุปกรณ์แจ้งเหตุที่มีทั้งระบบแจ้งเหตุอัตโนมัติและระบบแจ้งเหตุที่ใช้มือเพื่อให้ อุปกรณ์
ส่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ทำงาน

(2) อุปกรณ์ส่งสัญญาณเตือนเพลิงไหม้ที่สามารถส่งเสียง หรือสัญญาณให้คนที่อยู่ในอาคาร
ได้ยินหรือทราบอย่างทั่วถึงเพื่อให้หนีไฟ

ข้อ 7 อาคารตามข้อ 2 (2) และ (3) ที่มีความสูงตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไป และอาคารตามข้อ 2 (4) ที่มีพื้นที่
รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันเกิน 2000 ตารางเมตร ในแต่ละชั้นต้องมีป้ายบอกชั้นและ ป้ายบอก
ทางหนีไฟด้วยตัวอักษรขนาดที่มีความสูงไม่น้อยกว่า 10 เซนติเมตร หรือสัญลักษณ์ที่อยู่ใน
ตำแหน่งที่จะมองเห็น ได้ชัดเจนตลอดเวลา และต้องมีแสงสว่างจากระบบไฟฟ้าฉุกเฉินเพียงพอที่จะ
มองเห็นช่องทางหนีไฟได้ชัดเจนขณะเพลิงไหม้

หมวด 2 แบบและจำนวนของห้องน้ำและห้องส้วม

ข้อ 8 อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ ต้องมีห้องน้ำและห้องส้วมไม่น้อยกว่า จำนวนที่
กำหนดไว้ในตารางที่ 2 ท้ายกฎกระทรวงนี้

จำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง เป็นจำนวนขั้นต่ำที่ต้องจัด
ให้มีแม้ว่าอาคารนั้นจะมีพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนน้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งก็
ตาม

ถ้าอาคารที่มีพื้นที่ของอาคารหรือจำนวนคนมากเกินกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรค
หนึ่งจะต้องจัดให้มีห้องน้ำและห้องส้วมเพิ่มขึ้นตามอัตราส่วนพื้นที่อาคารหรือจำนวนคนที่มากเกิน
นั้น ถ้ามีเศษให้คิดเต็มอัตรา

ชนิดหรือประเภทของอาคารที่มีได้กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณา
เทียบเคียงลักษณะการใช้สอยของอาคารนั้น โดยถือจำนวนห้องน้ำและห้องส้วมที่กำหนดไว้ใน
ตารางดังกล่าวเป็นหลัก

ข้อ 9 ห้องน้ำและห้องส้วมจะแยกจากกันหรือรวมอยู่ในห้องเดียวกันก็ได้ แต่ต้องมีลักษณะที่จะ
รักษาความสะอาดได้ง่าย และต้องมีช่องระบายอากาศไม่น้อยกว่าร้อยละสิบของพื้นที่ห้อง หรือมี
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่ส่งจนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พัดลมระบายอากาศได้เพียงพอรยะดังระหว่างพื้นห้องถึงเพดานยอดฝาหรือผนังคอนกรีตต่ำสุด ต้องไม่ต่ำกว่า 1.80 เมตร

ในกรณีที่ห้องน้ำและห้องส้วมแยกกัน ต้องมีขนาดพื้นที่ของห้องแต่ละห้องไม่น้อยกว่า 0.90 ตารางเมตร และต้องมีความกว้างภายในไม่น้อยกว่า 0.90 เมตร แต่ถ้าห้องน้ำและห้องส้วมรวมอยู่ในห้องเดียวกัน ต้องมีพื้นที่ภายในไม่น้อยกว่า 1.50 ตารางเมตร

ข้อ 10 บ่อเกรอะ บ่อซึมของส้วมต้องอยู่ห่างจากแม่น้ำ คู คลอง หรือแหล่งน้ำสาธารณะ ไม่น้อยกว่า 10 เมตร เว้นแต่ส้วมที่มีระบบกำจัดสิ่งปฏิกูลที่ถูกต้องตามหลักการสาธารณสุขและมีขนาดที่เหมาะสม ทั้งนี้ตามที่กระทรวงมหาดไทยด้วยความเห็นชอบของกระทรวงสาธารณสุข ประกาศกำหนดในราชกิจจานุเบกษา

หมวด 3 ระบบการจัดแสงสว่างและการระบายอากาศ

ข้อ 11 ส่วนต่างๆ ของอาคารต้องมีความเข้มของแสงสว่างไม่น้อยกว่าความเข้มที่กำหนดไว้ในตารางที่ 3 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สถานที่อื่นที่มีได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้ความเข้มของแสงสว่างของสถานที่ ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับความเข้มที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 12 ระบบการระบายอากาศในอาคารจะจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ หรือโดยวิธีกลก็ได้

ข้อ 13 ในกรณีที่จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติ ห้องในอาคารทุกชนิดทุกประเภทต้องมี ประตู หน้าต่าง หรือช่องระบายอากาศด้านติดกับอากาศภายนอกเป็นพื้นที่ร่วมกันไม่น้อยกว่า ร้อยละสิบของพื้นที่ของห้องนั้น ทั้งนี้ไม่นับรวมพื้นที่ของประตู หน้าต่าง และ ช่องระบายอากาศที่ติดต่อกับห้องอื่นหรือช่องทางเดินภายในอาคาร

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่อาคารหรือสถานที่ที่ใช้เก็บของหรือสินค้า

ข้อ 14 ในกรณีที่ไม้อาจจัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีธรรมชาติตามข้อ 13 ได้ ให้จัดให้มีการระบายอากาศโดยวิธีกลซึ่งใช้กลอุปกรณ์ขับเคลื่อนอากาศกลอุปกรณ์นี้ต้องทำงานตลอดเวลา ระหว่างที่ใช้สอยพื้นที่นั้นและการระบายอากาศต้องมีการนำอากาศภายนอกเข้ามาในพื้นที่ไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตารางที่ 4 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สำหรับห้องครัวของสถานที่จำหน่ายอาหารและเครื่องดื่ม ถ้าได้จัดให้มีการระบายอากาศครอบคลุมแหล่งที่เกิดของกลิ่น ควน หรือก๊าซ ที่ต้องการระบายในขนาดที่เหมาะสมแล้ว จะมีอัตรา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การระบายอากาศในส่วนอื่นของห้องควรมีไม่น้อยกว่าที่กำหนดไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่า 12 เท่าของปริมาตรของห้องใน 1 ชั่วโมง

สถานที่อื่นที่มีได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่งให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอัตราที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 15 ในกรณีที่จะให้มีการระบายอากาศด้วยระบบการปรับภาวะอากาศ ต้องมีการนำอากาศภายนอกเข้ามาในพื้นที่ปรับภาวะอากาศ หรือดูดอากาศจากภายในพื้นที่ปรับภาวะอากาศออกไปไม่น้อยกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในตารางที่ 5 ท้ายกฎกระทรวงนี้

สถานที่อื่นที่มีได้ระบุไว้ในตารางตามวรรคหนึ่ง ให้ใช้อัตราการระบายอากาศของสถานที่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับอัตราที่กำหนดไว้ในตารางดังกล่าว

ข้อ 16 ตำแหน่งของช่องนำอากาศภายนอกเข้าโดยวิธีกล ต้องห่างจากที่เกิดอากาศเสีย และช่องระบายอากาศทิ้งไม่น้อยกว่า 5 เมตร และสูงจากพื้นดินไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร การนำอากาศภายนอกเข้าและการระบายอากาศทิ้งโดยวิธีกล ต้องไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญแก่ประชาชนผู้อยู่อาศัยใกล้เคียง

ข้อ 17 โรงงาน โรงแรม โรงมหรสพ ห้องประชุม สถานกีฬาในร่ม สถานพยาบาล สถานิชนสงฆ์ มวลชน สำนักงาน ห้างสรรพสินค้า หรือตลาด ต้องจัดให้มีระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรอง สำหรับกรณีฉุกเฉิน เช่น แบตเตอรี่ หรือเครื่องกำเนิดไฟฟ้า เป็นต้น แยกเป็นอิสระจากระบบที่ใช้อยู่ตามปกติ และสามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติเมื่อระบบจ่ายพลังงานไฟฟ้าปกติหยุดทำงาน แหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าสำรองสำหรับกรณีฉุกเฉินตามวรรคหนึ่ง ต้องสามารถจ่ายพลังงานไฟฟ้าได้เพียงพอตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้

- (1) จ่ายพลังงานไฟฟ้าเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ชั่วโมง สำหรับเครื่องหมายแสดงทางออกฉุกเฉิน ทางเดิน ห้องโถง บันได บันไดหนีไฟ และระบบสัญญาณเตือนเพลิงไหม้
- (2) จ่ายพลังงานไฟฟ้าตลอดเวลาที่ใช้งาน สำหรับห้องไอ.ซี.ยู. ห้องซี.ซี.ยู. ห้องช่วยชีวิตฉุกเฉินระบบสื่อสาร และเครื่องสูบน้ำดับเพลิง เพื่อความปลอดภัยสาธารณะและกระบวนการผลิตทางอุตสาหกรรมที่จะก่อให้เกิดอันตรายต่อชีวิตหรือสุขภาพอนามัยเมื่อกระแสไฟฟ้าขัดข้อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กฎกระทรวง ฉบับที่ 41 (พ.ศ. 2537)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ข้อ 2 ที่จอดรถ 1 คัน ต้องเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ต้องมีลักษณะและขนาดดังนี้

- (1) 2.40×6.00 เมตร กรณีจอดทำมุม $\square 30^\circ$ กับแนวทางเดินรถ
- (2) 2.40×5.00 เมตร กรณีจอดตั้งฉากกับแนวทางเดินรถ
- (3) 2.40×5.50 เมตร กรณีจอดทำมุม $\square 30^\circ$ กับแนวทางเดินรถ

ข้อ 3 ที่จอดรถแต่ละคันต้องแสดงลักษณะและขอบเขตของที่จอดรถไว้ชัดเจน และต้องมีทางเดินรถเชื่อมต่อโดยตรงกับทางเข้า - ออก และที่กลับรถ

ข้อ 4 ระยะความสูงสุทธิระหว่างพื้นที่ที่ใช้จอดรถ ทางเดินรถ และทางลาดขึ้น-ลงของรถกับส่วนที่ต่ำสุดของชั้นที่ถัดไปของอาคาร 2.10 เมตร

กฎกระทรวง ฉบับที่ 55 (พ.ศ. 2543)

ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522

ข้อ 1 ในกฎกระทรวงนี้

“อาคารสาธารณะ” หมายความว่า อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมคนได้โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬา กลางแจ้ง สนามกีฬาร่วม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการ ท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

“อาคารพิเศษ” หมายความว่า อาคารที่ต้องการมาตรฐานความมั่นคงแข็งแรง และความปลอดภัยเป็นพิเศษ เช่น อาคารดังต่อไปนี้

- (ก) โรงมหรสพ อัฒจันทร์ หอประชุม หอสมุด หอศิลป์ พิพิธภัณฑ์สถาน หรือศาสนสถาน
- (ข) อุโมงค์ คานเรือ หรือท่าจอดเรือ สำหรับเรือขนาดใหญ่เกิน 100 ตันกรอส
- (ค) อาคารหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสูงเกิน 15 เมตร หรือสะพานหรืออาคารหรือโครงหลังคาช่วงหนึ่งเกิน 10 เมตร หรือมีลักษณะโครงสร้างที่อาจก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อสาธารณชนได้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(ง) อาคารที่เก็บวัสดุไวไฟ วัสดุระเบิด หรือวัสดุกระจายแพร่พิษ หรือรังสีตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

“อาคารอยู่อาศัยรวม” หมายความว่า อาคารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคารที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยสำหรับหลายครอบครัว โดยแบ่งออกเป็นหน่วยแยกจากกันสำหรับแต่ละครอบครัว

“อาคารขนาดใหญ่” หมายความว่า อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกัน ทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นคานฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่ว หรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

“สำนักงาน” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสำนักงานหรือที่ทำการ

“โรงมหรสพ” หมายความว่า อาคารหรือส่วนหนึ่งส่วนใดของอาคารที่ใช้เป็นสถานที่สำหรับฉายภาพยนตร์ แสดงละคร แสดงดนตรี หรือแสดงมหรสพอื่นใด และมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดให้สาธารณชนเข้าชมการแสดงนั้น โดยจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็ตาม

“ที่ว่าง” หมายความว่า พื้นที่อันปราศจากหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุม ซึ่งพื้นที่ดังกล่าว อาจจะจัดให้เป็นบ่อน้ำ สระว่ายน้ำ บ่อพักน้ำเสีย ที่พักมูลฝอย ที่พักรวมมูลฝอย หรือที่จอดรถ ที่ อยู่ภายนอกอาคารก็ได้ และให้หมายความรวมถึงพื้นที่ของสิ่งก่อสร้าง หรืออาคารที่สูงจากระดับ พื้นดินไม่เกิน 1.20 เมตร และ ไม่มีหลังคาหรือสิ่งก่อสร้างปกคลุมเหนือระดับนั้น

“ถนนสาธารณะ” หมายความว่า ถนนที่เปิดหรือยินยอมให้ประชาชนเข้าไป หรือใช้เป็นทางสัญจรได้ ทั้งนี้ ไม่ว่าจะมีการเรียกเก็บค่าตอบแทนหรือไม่

หมวดที่ 2 ส่วนต่าง ๆ ของอาคาร

ส่วนที่ 1 วัสดุของอาคาร

ข้อ 15 เสา คาน พื้น บันได และผนังของอาคารที่สูงตั้งแต่สามชั้นขึ้นไป โรงมหรสพ หอประชุม โรงงาน โรงแรม โรงพยาบาล หอสมุด ห้างสรรพสินค้า อาคารขนาดใหญ่ สถานบริการ ตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ ท่าอากาศยาน หรืออุโมงค์ ต้องทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟด้วย

ข้อ 18 ครัวในอาคารต้องมีพื้นและผนังที่ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ส่วนฝ้าและเพดานนั้น หากไม่ได้ทำด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ ก็ให้บุด้วยวัสดุทนไฟ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 2 พื้นที่ภายในอาคาร

ข้อ 21 ช่องทางเดินในอาคาร ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ดังต่อไปนี้

อาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารพิเศษ 1.50 เมตร

ข้อ 22 ห้องหรือส่วนของอาคารที่ใช้ในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ต้องมีระยะดังต่อไปนี้

- ห้องที่ใช้เป็นสำนักงาน ห้องเรียน ห้องอาหาร ห้องโถงภัตตาคาร โรงงาน 3.00 เมตร
- ห้องขายสินค้า ห้องประชุม ห้องคนไข้วรรณ คลังสินค้า โรงครัว ตลาด และอื่นๆ ที่คล้ายกัน 3.50 เมตร
- ระเบียง 2.20 เมตร

ระยะดังตามวรรคหนึ่งให้วัดจากพื้นถึงพื้น ในกรณีของชั้นใต้หลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝ้า หรือยอดผนังอาคาร และในกรณีของห้องหรือส่วนของอาคารที่อยู่ภายในโครงสร้างของหลังคาให้วัดจากพื้นถึงยอดฝ้าหรือยอดผนังของห้องหรือส่วนของอาคารดังกล่าวที่ไม่ใช่โครงสร้างของหลังคา

ห้องในอาคารซึ่งมีระยะดังระหว่างพื้นถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งตั้งแต่ 5 เมตรขึ้นไป จะทำพื้นชั้นลอยในห้องนั้นก็ได้ โดยพื้นชั้นลอยดังกล่าวนั้นต้องมีเนื้อที่ไม่เกินร้อยละสี่สิบของเนื้อที่ห้อง ระยะดังระหว่างพื้นชั้นลอยถึงพื้นอีกชั้นหนึ่งต้อง ไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร และระยะดังระหว่างพื้นห้องถึงพื้นชั้นลอยต้องไม่น้อยกว่า 2.40 เมตร ด้วย

ห้องน้ำ ห้องส้วม ต้องมีระยะดังระหว่างพื้นถึงเพดานไม่น้อยกว่า 2 เมตร

ส่วนที่ 3 บันไดของอาคาร

ข้อ 23 บันไดของอาคารอยู่อาศัยถ้ามีต้องมีอย่างน้อยหนึ่งบันไดที่มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร ช่วงหนึ่งสูงไม่เกิน 3 เมตร ลูกตั้งสูงไม่เกิน 20 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร และต้องมีพื้นหน้าบันไดมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได

บันไดที่สูงเกิน 3 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 3 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และชานพักบันไดต้องมีความกว้างและยาวไม่น้อยกว่าความกว้างของบันได ระยะดังจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข้อ 24 บันไดของอาคารอยู่อาศัยรวม หอพักตามกฎหมายว่าด้วยหอพัก สำนักงาน อาคารสาธารณะ อาคารพาณิชย์ โรงงาน และอาคารพิเศษ สำหรับที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันไม่เกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร แต่สำหรับบันไดของอาคารดังกล่าวที่ใช้กับชั้นที่มีพื้นที่อาคารชั้นเหนือขึ้นไปรวมกันเกิน 300 ตารางเมตร ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร ถ้าความกว้างสุทธิของบันไดน้อยกว่า 1.50 เมตร ต้องมีบันไดอย่างน้อยสองบันได และแต่ละบันไดต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1.20 เมตร

บันไดของอาคารที่ใช้เป็นที่ชุมนุมของคนจำนวนมาก เช่น บันไดห้องประชุมหรือห้องบรรยายที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 500 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดห้องรับประทานอาหารหรือสถานบริการที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 1,000 ตารางเมตรขึ้นไป หรือบันไดของแต่ละชั้นของอาคารนั้นที่มีพื้นที่รวมกันตั้งแต่ 2,000 ตารางเมตรขึ้นไป ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร อย่างน้อยสองบันได ถ้ามีบันไดเดียวต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 3 เมตร

บันไดที่สูงเกิน 4 เมตร ต้องมีชานพักบันไดทุกช่วง 4 เมตร หรือน้อยกว่านั้น และระยะตั้งจากชั้นบันไดหรือชานพักบันไดถึงส่วนต่ำสุดของอาคารที่อยู่เหนือขึ้นไปต้องสูงไม่น้อยกว่า 2.10 เมตร

ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดต้องมีความกว้างและความยาวไม่น้อยกว่าความกว้างสุทธิของบันได เว้นแต่บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 2 เมตร ชานพักบันไดและพื้นหน้าบันไดจะมีความยาวไม่เกิน 2 เมตรก็ได้

บันไดตามวรรคหนึ่งและวรรคสองต้องมีลูกตั้งสูงไม่เกิน 18 เซนติเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร และต้องมีราวบันไดกันตก บันไดที่มีความกว้างสุทธิเกิน 6 เมตร และช่วงบันไดสูงเกิน 1 เมตร ต้องมีราวบันไดทั้งสองข้าง บริเวณงมูกบันไดต้องมีวัสดุกันลื่น

ข้อ 25 บันไดตามข้อ 24 จะต้องมีระยะห่างไม่เกิน 40 เมตร จากจุดที่โกลศุดบนพื้นชั้นนั้น

ข้อ 26 บันไดตามข้อ 23 และข้อ 24 ที่เป็นแนวโค้งเกิน 90 องศา จะไม่มีชานพักบันไดก็ได้ แต่ต้องมีความกว้างเฉลี่ยของลูกนอนไม่น้อยกว่า 22 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 23 และไม่น้อยกว่า 25 เซนติเมตร สำหรับบันไดตามข้อ 24

ส่วนที่ 4 บันไดหนีไฟ

ข้อ 27 อาคารที่สูงตั้งแต่สี่ชั้นขึ้นไปและสูงไม่เกิน 23 เมตร หรืออาคารที่สูงสามชั้นและมีลาดฟ้าเหนือชั้นที่สามที่มีพื้นที่เกิน 16 ตารางเมตร นอกจากมีบันไดของอาคารตามปกติแล้ว ต้องมีบันได

หนีไฟที่ทำด้วยวัสดุทนไฟอย่างน้อยหนึ่งแห่ง และต้องมีทางเดินไปยังบันไดหนีไฟนั้นได้โดยไม่มีสิ่งกีดขวาง

ข้อ 28 บันไดหนีไฟต้องมีความลาดชันน้อยกว่า 60 องศา เว้นแต่ตึกแถวและบ้านแถวที่สูง ไม่เกินสี่ชั้น ให้มีบันไดหนีไฟที่มีความลาดชันเกิน 60 องศาได้ และต้องมีชานพักบันไดทุกชั้น

ข้อ 29 บันไดหนีไฟภายนอกอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 60 เซนติเมตร และต้องมีผนังส่วนที่บันไดหนีไฟพาดผ่านเป็นผนังที่บ่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟ

ข้อ 30 บันไดหนีไฟภายในอาคารต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร มีผนังที่บ่อสร้างด้วยวัสดุถาวรที่เป็นวัสดุทนไฟกันโดยรอบ เว้นแต่ส่วนที่เป็นช่องระบายอากาศและช่องประตูหนีไฟ และต้องมีอากาศถ่ายเทจากภายนอกอาคารได้โดยแต่ละชั้นต้องมีช่องระบายอากาศที่เปิดสู่ภายนอกอาคาร ได้มีพื้นที่รวมกันไม่น้อยกว่า 1.4 ตารางเมตร กับต้องมีแสงสว่างให้เพียงพอทั้งกลางวันและกลางคืน

ข้อ 31 ประตูหนีไฟต้องทำด้วยวัสดุทนไฟ มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 80 เซนติเมตร สูง ไม่น้อยกว่า 1.90 เมตร และต้องทำเป็นบานเปิดชนิดผลักออกสู่ภายนอกเท่านั้น กับต้องติดอุปกรณ์ชนิดที่บังคับให้บานประตูปิดได้เอง และต้องสามารถเปิดออกได้โดยสะดวกตลอดเวลา ประตูหรือทางออกสู่บันไดหนีไฟต้องไม่มีธรณีหรือขอบกั้น

ข้อ 32 พื้นหน้าบันไดหนีไฟต้องกว้างไม่น้อยกว่าความกว้างของบันไดและอีกด้านหนึ่ง กว้างไม่น้อยกว่า 1.50 เมตร

หมวด 3 ที่ว่างภายนอกอาคาร

ข้อ 33 อาคารแต่ละหลังหรือหน่วยต้องมีที่ว่างตามที่กำหนดดังต่อไปนี้

(2) ห้องแถว ตึกแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ และอาคารอื่นซึ่งไม่ได้ใช้เป็นที่อยู่อาศัย ต้องมีที่ว่างไม่น้อยกว่า 10 ใน 100 ส่วน ของพื้นที่ชั้นใดชั้นหนึ่งที่มีมากที่สุดของอาคาร

หมวด 4 แนวอาคารและระยะต่าง ๆ ของอาคาร

ข้อ 41 อาคารที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะที่มีความกว้างน้อยกว่า 6 เมตร ให้ร่นแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 3 เมตร

อาคารที่สูงเกินสองชั้นหรือเกิน 8 เมตร ห้องแถว ตึกแถว บ้านแถว อาคารพาณิชย์ โรงงาน อาคารสาธารณะ ป้ายหรือสิ่งก่อสร้างขึ้นสำหรับติดหรือตั้งป้าย หรือคลังสินค้า ที่ก่อสร้างหรือดัดแปลงใกล้ถนนสาธารณะ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (1) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างน้อยกว่า 10 เมตร ให้รั้วแนวอาคารห่างจากกึ่งกลางถนนสาธารณะอย่างน้อย 6 เมตร
- (2) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างตั้งแต่ 10 เมตรขึ้นไป แต่ไม่เกิน 20 เมตร ให้รั้วแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 1 ใน 10 ของความกว้างของถนนสาธารณะ
- (3) ถ้าถนนสาธารณะนั้นมีความกว้างเกิน 20 เมตรขึ้นไป ให้รั้วแนวอาคารห่างจากเขตถนนสาธารณะอย่างน้อย 2 เมตร

ข้อ 44 ความสูงของอาคาร ไม่ว่าจะจากจุดหนึ่งจุดใด ต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบ วัดจาก จุดนั้น ไปตั้งฉากกับแนวเขตด้านตรงข้ามของถนนสาธารณะที่อยู่ใกล้อาคารนั้นที่สุด

ความสูงของอาคารให้วัดแนวตั้งจากระดับถนนหรือระดับพื้นดินที่ก่อสร้างขึ้นไปถึงส่วนของอาคารที่สูงที่สุด สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

ข้อ 45 อาคารหลังเดียวกันซึ่งมีถนนสาธารณะสองสายขนาดไม่เท่ากันขนานอยู่ เมื่อระยะระหว่างถนนสาธารณะสองสายนั้นไม่เกิน 60 เมตร และส่วนกว้างของอาคารตามแนวถนน สาธารณะที่กว้างกว่าไม่เกิน 60 เมตร ความสูงของอาคาร ณ จุดใดต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบที่ใกล้ที่สุดจากจุดนั้น ไปตั้งฉากกับแนวเขตถนนสาธารณะด้านตรงข้ามของสายที่กว้างกว่า

ข้อ 46 อาคารหลังเดียวกันซึ่งอยู่ที่มุมถนนสาธารณะสองสายขนาดไม่เท่ากัน ความสูงของ อาคาร ณ จุดใดต้องไม่เกินสองเท่าของระยะราบที่ใกล้ที่สุด จากจุดนั้น ไปตั้งฉากกับแนวเขตถนน สาธารณะด้านตรงข้ามของสายที่กว้างกว่า และความยาวของอาคารตามแนวถนนสาธารณะที่แคบกว่าต้องไม่เกิน 60 เมตร

ข้อ 47 รั้วหรือกำแพงที่สร้างขึ้นติดต่อกับหรือห่างจากถนนสาธารณะน้อยกว่าความสูงของรั้ว ให้ก่อสร้างได้สูงไม่เกิน 3 เมตร เหนือระดับทางเท้าหรือถนนสาธารณะ

ข้อ 49 การก่อสร้างอาคารในบริเวณด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถว

- (1) ถ้าห้องแถวหรือตึกแถวนั้นมีจำนวนรวมกันได้ตั้งแต่สิบคูหา หรือมีความยาวรวมกันได้ตั้งแต่ 40 เมตรขึ้นไป และอาคารที่จะสร้างขึ้นเป็นห้องแถวหรือตึกแถว ห้องแถวหรือตึกแถวที่จะสร้างขึ้นต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวเดิมไม่น้อยกว่า 4 เมตร แต่ถ้าเป็น อาคารอื่นต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวเดิมไม่น้อยกว่า 2 เมตร

(2) ถ้าห้องแถวหรือตึกแถวนั้นมีจำนวนไม่ถึงสิบคูหาและมีความยาวรวมกันไม่ถึง 40 เมตร อาคารที่สร้างขึ้นจะต้องห่างจากผนังด้านข้างของห้องแถวหรือตึกแถวไม่น้อยกว่า 2 เมตร เว้น แต่การสร้างห้องแถวหรือตึกแถวต่อจากห้องแถวหรือตึกแถวเดิมตามข้อ 4

ข้อ 50 ผนังของอาคารที่มีหน้าต่าง ประตู ช่องระบายอากาศหรือช่องแสง หรือระเบียงของอาคาร ต้องมีระยะห่างจากแนวเขตที่ดิน ดังนี้

(1) อาคารที่มีความสูงไม่เกิน 9 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 2 เมตร

(2) อาคารที่มีความสูงเกิน 9 เมตร แต่ไม่ถึง 23 เมตร ผนังหรือระเบียงต้องอยู่ห่างเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 3 เมตร

ผนังของอาคารที่อยู่ห่างเขตที่ดินน้อยกว่าตามที่กำหนดไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องอยู่ห่างจากเขตที่ดินไม่น้อยกว่า 50 เซนติเมตร เว้นแต่จะก่อสร้างชิดเขตที่ดินและอาคารดังกล่าวจะก่อสร้างได้สูงไม่เกิน 15 เมตร ผนังของอาคารที่อยู่ชิดเขตที่ดิน หรือห่างจากเขตที่ดินน้อยกว่าที่ระบุไว้ใน (1) หรือ (2) ต้องก่อสร้างเป็นผนังทึบ และคาดฟ้าของอาคารด้านนั้นให้ทำผนังทึบสูงจากคาดฟ้าไม่น้อยกว่า 1.80 เมตร ในกรณีก่อสร้างชิดเขตที่ดินต้องได้รับความยินยอมเป็นหนังสือจากเจ้าของที่ดินข้างเคียงด้านนั้นด้วย

กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร

สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548

ข้อ 2 ในกฎกระทรวงนี้

“สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา” หมายความว่า ส่วนของอาคารที่สร้างขึ้นและอุปกรณ์อันเป็นส่วนประกอบของอาคารที่ติดหรือตั้งอยู่ภายใน และภายนอกอาคาร เพื่ออำนวยความสะดวกในการใช้อาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

ข้อ 3 อาคารประเภทและลักษณะดังต่อไปนี้ ต้องจัดให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราตามที่กำหนดในกฎกระทรวงนี้ ในบริเวณที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไป

(1) โรงพยาบาล สถานพยาบาล ศูนย์บริการสาธารณสุข สถานีอนามัย อาคารที่ทำการของราชการ รัฐวิสาหกิจ องค์กรของรัฐที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมาย สถานศึกษา หอสมุดและพิพิธภัณฑ์สถานของรัฐ สถานีขนส่งมวลชน เช่น ท่าอากาศยาน สถานีรถไฟ สถานีรถ ท่าเทียบเรือ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 300 ตารางเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(2) สำนักงาน โรงมหรสพ โรงแรม หอประชุม สนามกีฬา ศูนย์การค้า ห้างสรรพสินค้า ประเภทต่างๆ ที่มีพื้นที่ส่วนใดของอาคารที่เปิดให้บริการแก่บุคคลทั่วไปเกิน 2000 ตารางเมตร

หมวด 2 ทางลาดและลิฟต์

ข้อ 8 ทางลาดให้มีลักษณะ ดังต่อไปนี้

- (1) พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น
- (2) พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด
- (3) ความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดมีความยาวของทุกช่วงรวมกันตั้งแต่ 6000 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร
- (4) มีพื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่างยาวไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร
- (5) ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12 และมีความยาวช่วงละไม่เกิน 6000 มิลลิเมตร ในกรณีที่ทางลาดยาวเกิน 6000 มิลลิเมตร ต้องจัดให้มีชานพักยาว ไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร คั่นระหว่างแต่ละช่วงของทางลาด
- (6) ทางลาดด้านที่ไม่มีผนังกั้นให้ยกขอบสูงจากพื้นผิวของทางลาดไม่น้อยกว่า 50 มิลลิเมตร และมีราวกันตก
- (7) ทางลาดที่มีความยาวตั้งแต่ 2500 มิลลิเมตร ขึ้นไป ต้องมีราวจับทั้งสองด้าน

ข้อ 9 อาคารตามข้อ 3 ที่มีจำนวนชั้นตั้งแต่สองชั้นขึ้นไปต้องจัดให้มีลิฟต์หรือทางลาดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ระหว่างชั้นของอาคาร

ข้อ 10 ลิฟต์ที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้ที่มีลักษณะเป็นห้องลิฟต์ ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) ขนาดของห้องลิฟต์ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 1100 มิลลิเมตร และ ยาวไม่น้อยกว่า 1400 มิลลิเมตร
- (2) ช่องประตูลิฟต์ต้องมีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และต้องมีระบบแสงเพื่อป้องกันไม่ให้ประตูลิฟต์หนีบผู้โดยสาร
- (3) มีพื้นผิวต่างสัมผัสบนพื้นบริเวณหน้าประตูลิฟต์กว้าง 300 มิลลิเมตร และยาว 900 มิลลิเมตร ซึ่งอยู่ห่างจากประตูลิฟต์ไม่น้อยกว่า 300 มิลลิเมตร แต่ไม่เกิน 600 มิลลิเมตร

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หมวด 3 บันได

ข้อ 11 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีบันไดที่ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราใช้ได้อย่างน้อยชั้นละ 1 แห่ง โดยต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร
- (2) มีชันพักทุกระยะในแนวคิงไม่เกิน 2000 มิลลิเมตร
- (3) มีราวบันไดทั้งสองข้าง โดยให้ราวมีลักษณะตามที่กำหนดในข้อ 8 (7)
- (4) ลูกตั้งสูงไม่เกิน 150 มิลลิเมตร ลูกนอนเมื่อหักส่วนที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันออกแล้วเหลือความกว้างไม่น้อยกว่า 280 มิลลิเมตร และมีขนาดสม่ำเสมอตลอดช่วงบันได ในกรณีที่ขึ้นบันไดเหลื่อมกันหรือมีงูกบันไดให้มีระยะเหลื่อมกันได้ไม่เกิน 20 มิลลิเมตร
- (5) ลูกตั้งบันไดห้ามเปิดเป็นช่อง โถง

หมวด 4 ที่จอดรถ

ข้อ 12 อาคารตามข้อ 3 ต้องจัดให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา อย่างน้อยตามอัตราส่วน ดังนี้

- (1) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 10 คัน แต่ไม่เกิน 50 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 1 คัน
- (2) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 51 คัน แต่ไม่เกิน 100 คัน ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน
- (3) ถ้าจำนวนที่จอดรถตั้งแต่ 101 คัน ขึ้นไป ให้มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราอย่างน้อย 2 คัน และเพิ่มขึ้นอีก 1 คัน สำหรับทุกๆ จำนวนรถ 100 คันที่เพิ่มขึ้นเศษของ 100 คัน ถ้าเกินกว่า 50 คัน ให้คิดเป็น 100 คัน

ข้อ 14 ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราต้องเป็นพื้นที่สี่เหลี่ยมผืนผ้า กว้างไม่น้อยกว่า 2400 มิลลิเมตร และยาวไม่น้อยกว่า 6000 มิลลิเมตร และจัดให้มีที่ว่างข้างที่ จอดรถกว้างไม่น้อยกว่า 1000 มิลลิเมตร ตลอดความยาวของที่จอดรถ โดยที่ว่างดังกล่าวต้องมีลักษณะพื้นผิวเรียบและมีระดับเสมอกับที่จอดรถ

หมวด 7 ห้องส้วม

ข้อ 20 อาคารตามข้อ 3 ที่จัดให้มีห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไป ต้องจัดให้มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราเข้าใช้ได้อย่างน้อย 1 ห้องในห้องส้วมนั้นหรือจะจัดแยกออกมาอยู่ในบริเวณเดียวกันกับห้องส้วมสำหรับบุคคลทั่วไปก็ได้

ข้อ 21 ห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

(1) มีพื้นที่ว่างภายในห้องส้วมเพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถหมุนตัวกลับได้ซึ่งมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 1500 มิลลิเมตร

(2) ประตูของห้องที่ตั้ง โถส้วมเป็นแบบบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา หรือเป็นแบบบานเลื่อน และมีสัญลักษณ์รูปผู้พิการติดไว้ที่ประตูด้านหน้าห้องส้วมลักษณะของประตูนอกจากที่กล่าวมาข้างต้น ให้เป็นไปตามที่กำหนดในหมวด 6

หมวด 9 โรงมหรสพ หอประชุม และ โรงแรม

ข้อ 26 อาคารตามข้อ 3 ที่เป็นโรงมหรสพหรือหอประชุมต้องจัดให้มีพื้นที่เฉพาะสำหรับเก้าอี้ล้ออย่างน้อยหนึ่งที่นั่งทุกๆ จำนวน 100 ที่นั่ง โดยพื้นที่เฉพาะนี้เป็นพื้นที่ราบขนาดความกว้างไม่น้อยกว่า 900 มิลลิเมตร และความยาวไม่น้อยกว่า 1400 มิลลิเมตร ต่อหนึ่งที่อยู่ในตำแหน่งที่เข้าออกได้

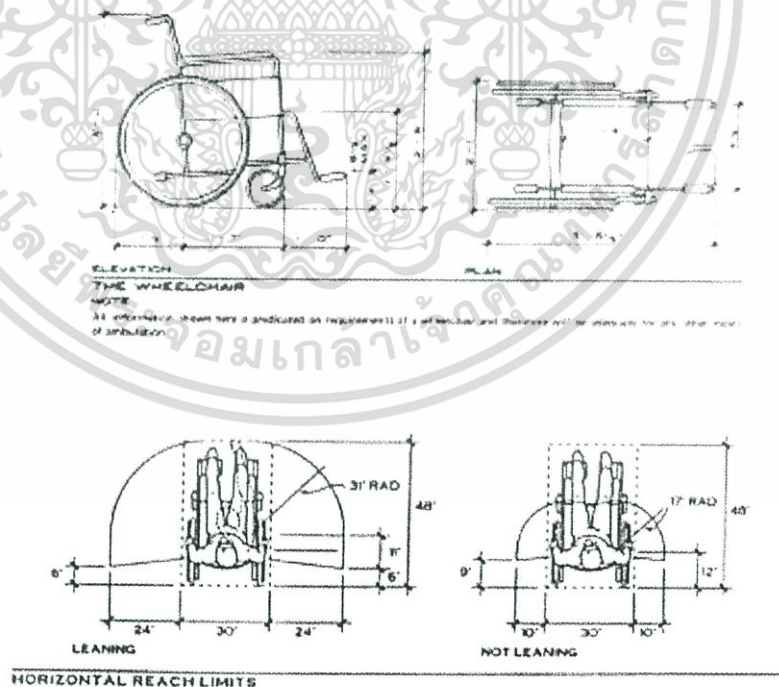
ภาคผนวก ข.

การศึกษาการออกแบบเกี่ยวกับคนพิการ

และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

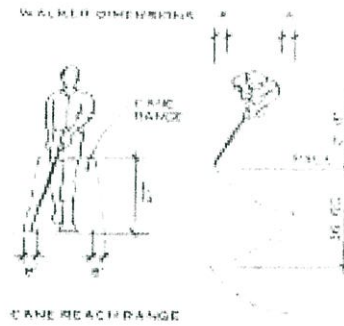
มาตรฐานในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในการออกแบบสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ ตั้งแต่ถนนหนทาง ทางเดินเข้าสู่อาคาร ประตูทางเข้า ลิฟท์ และห้องน้ำต่างๆ ในอาคารรวมทั้งรายละเอียดอื่นที่ให้โอกาสคนพิการ โดยให้โอกาสเท่าเทียมกัน และอยู่ร่วมในสังคมเดียวกัน จึงได้กำหนดมาตรฐานการออกแบบเป็นประเด็นสำคัญดังนี้

1. ACCESSIBILITY GUIDELINES FOR BUILDING AND FACILITIES ของ AMERICANS WITH DISABILITIES ACTS
2. DESIGN GUIDE FOR BARRIER - FREE FACILITIES ของสมาคมสถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์
3. มาตรฐานการออกแบบบาทวิถี และเฟอร์นิเจอร์ ของการออกแบบ สำนักการโยธา กรุงเทพมหานคร

รูปที่ ก.1 แสดงขนาดและระยะทางขอบเขตในการใช้รถเข็น

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

รูปที่ ๓.๒ แสดงขอบเขตการใช้อุปกรณ์ต่างๆของคนพิการ

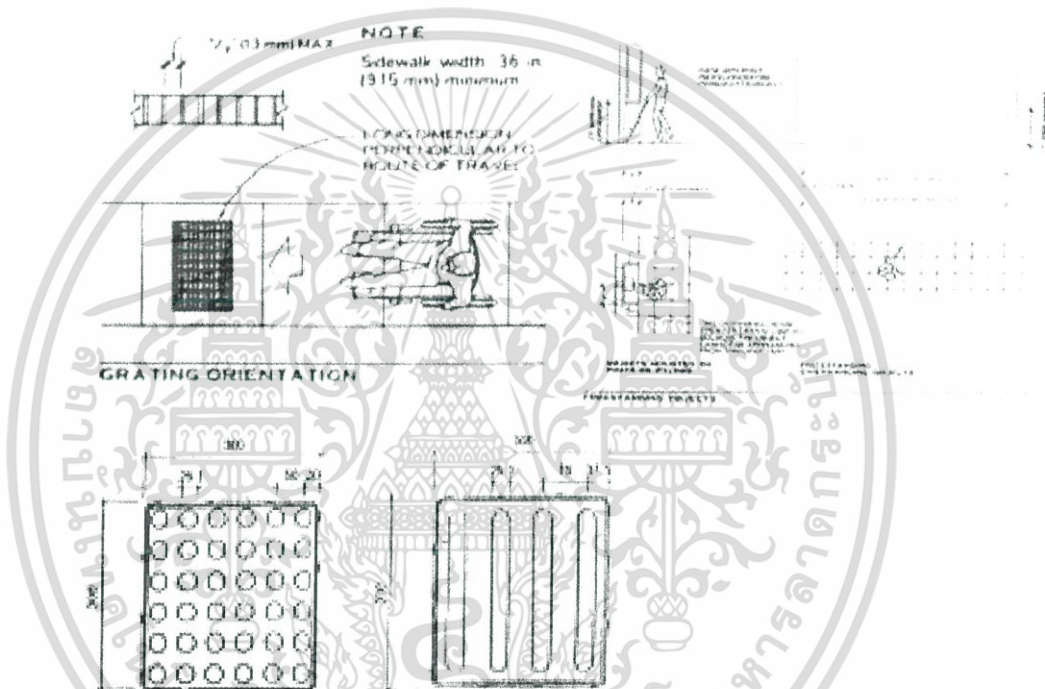
รายละเอียดสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการ

1. ทางเข้าสู่อาคาร (ACCESSIBLE BUILDING)

- เป็นพื้นผิวเรียบเสมอกัน ไม่ขรุขระ ไม่มีสิ่งกีดขวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ให้อยู่ในระดับเดียวกันกับพื้นที่ลานจอดรถ หากอยู่ที่ต่างระดับต้องมีทางลาดสามารถ เข้า
- ออก ตัวอาคาร ได้และทางลาดนี้ให้อยู่ใกล้ที่จอดรถ
- ก่อนถึงประตูทางเข้า – ออกอาคาร ถ้ามีพื้นที่ต่างระดับกัน ให้ใช้สีทาหรือติด เครื่องหมาย สำหรับผู้พิการทางการมองเห็น
- มีป้ายบอกทางไปยังอาคารต่างๆ อย่างชัดเจน
- มีผังบอกเป็นอักษรเบรลล์
- ปูแผ่นทางเท้าบอกทางสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น

รูปที่ 3 แสดงรูปแบบทางเท้าและลักษณะการใช้งาน

2. ที่จอดรถ (PARKING AND PASSENGER LOADING ZONES)

ให้จัดที่จอดรถไว้สำหรับรถของคนพิการในบริเวณอาคารสาธารณะทุกแห่ง ในอัตราส่วน
ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

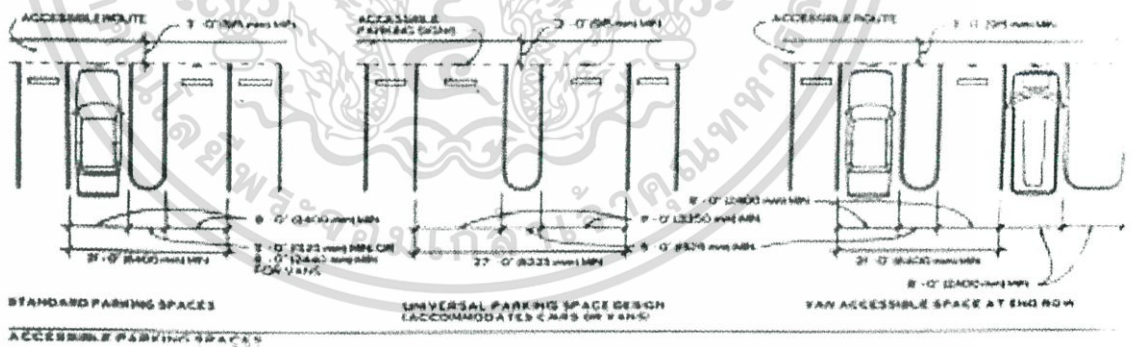
ตาราง ก.1 แสดงจำนวนที่จอดรถสำหรับคนพิการ

ขนาดความจุของที่จอดรถ	ที่จอดรถคนพิการ
1 - 25 คัน	1 คัน
26 - 50 คัน	2 คัน
51 - 75 คัน	3 คัน
76 - 100 คัน	4 คัน
101 - 150 คัน	5 คัน
151 - 200 คัน	6 คัน
201 - 300 คัน	7 คัน
301 - 400 คัน	8 คัน
401 - 500 คัน	9 คัน
501 - 1,000 คัน	20 คัน
1,001 คันขึ้นไป	ร้อยละ 2 ของทั้งหมด

ในกรณีที่ที่จอดรถมีหลายชั้น ให้จัดที่จอดรถสำหรับคนพิการไว้ในชั้นที่มีลิฟท์หรือมีทางเข้า-ออก ชั้นละ 1 คัน และจัดสิ่งอำนวยความสะดวกให้พร้อม

- ที่จอดรถคนพิการให้จอดใกล้ทางเข้าอาคารมากที่สุด

- มีป้ายแสดงให้ชัดเจนว่าเป็นที่สำหรับจอดรถคนพิการ

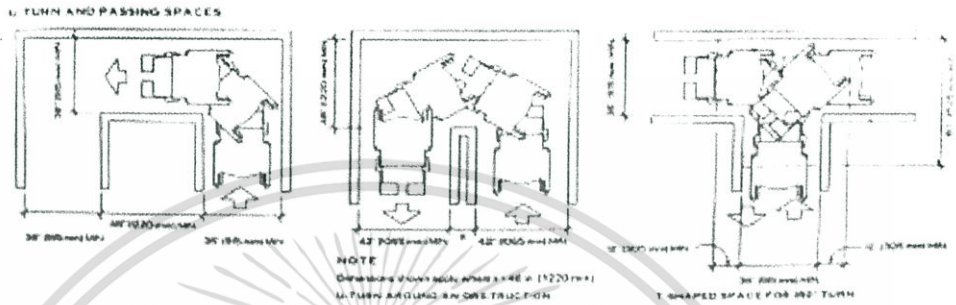
รูปที่ ก.4 รูปแสดงระยะที่จอดรถสำหรับคนพิการ

3. ทางลาด(RAMPS)

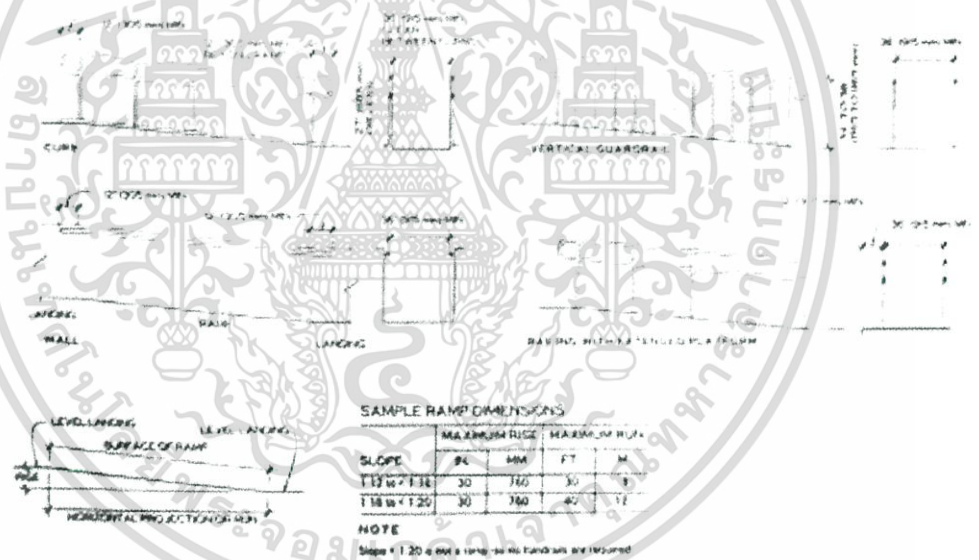
- ทางลาดภายนอกอาคารให้สำหรับเข้าสู่ตัวอาคาร หรือที่เชื่อมต่อระหว่างอาคาร
- พื้นผิวทางลาด ให้ใช้วัสดุกันลื่น
- ความลาดเอียงมีสัดส่วนดังนี้ น้อยที่สุด 1:20 โดยทั่วไป 1:12

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ทางลาดด้านที่ไม่มีฝั่งกั้นให้ทำขอบสูงจากพื้นผิวไม่ต่ำกว่า 50 มม. เพื่อกันรถเข็นตก หรือ ผู้ที่ขาพิการก้าวพลาด
- มีราวจับทั้งสองข้าง สูงจากพื้นอย่างน้อย 850 – 950 มม. ราวจับด้านที่อยู่ติดผนังให้มี ระยะห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 40 – 50 มม.
- ราวจับให้ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นถึงสิ้นสุดของทางลาดด้านละ ไม่น้อยกว่า 300 มม.

รูปที่ ๓.5 แสดงระยะเส้นทางสัญจร

รูปที่ ๓.6 แสดงแบบทางลาดทั่วไป

4. ทางเชื่อมระหว่างอาคาร

- ให้มีผิวเรียบเสมอกัน ไม่มีขรุขระ ไม่มีสิ่งกีดขวาง
- ความกว้างไม่น้อยกว่า 2000 มม.

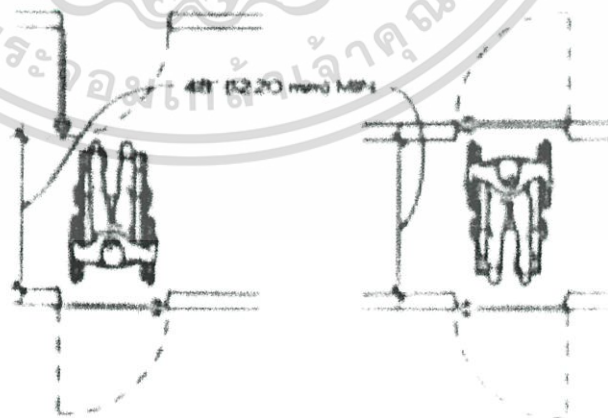
เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. ระเบียง

- ให้มีผิวเรียบเสมอกัน ไม่ขรุขระ ไม่มีสิ่งกีดขวาง
- ความกว้างระเบียงไม่น้อยกว่า 1500 มม.
- หากมีประตูหรือหน้าต่างเปิดออกมาสู่ทางเดิน ให้เปิดกว้าง 180 องศา
- มีราวกันด้านนอกของระเบียงสูงไม่น้อยกว่า 1000 มม.

6. ประตู (DOOR)

- ธรณีประตูหากจำเป็นต้องมี ให้ขอบทั้งสองข้างมีความลาดเอียงให้สะดวกสำหรับรถเข็น และคนพิการที่ใช้อุปกรณ์ช่วยเดิน
- มีความกว้างสุทธิไม่น้อยกว่า 850 มม.
- ประตูเป็นลักษณะเลื่อนเปิด-ปิดง่าย
- ถ้าประตูเป็นชนิดผลักเข้า-ออก ให้เปิดได้กว้าง หากเปิดออกสู่ทางเดินหรือระเบียง ต้องไม่มีกีดขวางเส้นทางสัญจร
- กรณีถูกฝึกเป็นกระจกให้ติดเครื่องหมายแถบสี หรือทำที่สังเกตเห็นได้ชัดสำหรับผู้พิการทางการมองเห็น
- มือจับเปิด-ปิดประตูควรเป็นชนิดก้าน หรือเขาควยติดตั้งในแนวตั้งและอยู่สูงจากพื้นไม่เกิน 1200 มม.

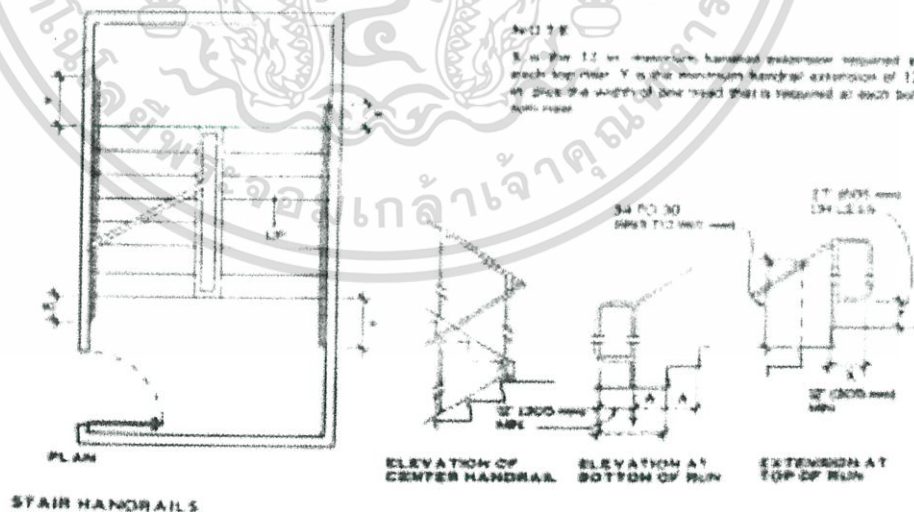

รูปที่ ก.7 แสดงแบบสำหรับประตูบานพับ 2 ชุดต่อเนื่อง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. บันได(STAIRS)

- ใช้งานทั่วไปทั้งภายใน และภายนอกอาคาร
- บันไดควรมีขั้นเท่ากันทุกชั้น
- มีความลาดน้อย
- ควรปิดลูกตั้ง
- จมูกบันไดยื่นน้อยที่สุด
- ควรมีราวบันไดทั้งสองด้าน
- ราว ควรมีระดับความสูงจากชั้นบันไดเท่ากันตลอด ควรให้มือจับได้สะดวก
- ราวบันไดควรมีขั้นเลขตัวบันไดทั้งบนและล่าง
- ราวบันไดควรมีสีที่มองเห็นได้ชัดเจนจากบริเวณ โดยรอบ
- ช่วงบันไดต้องไม่ยาวเกินไป
- ฐานพัก ควรกว้างยาวประมาณความกว้างของช่วงบันได
- พื้นผิวบันไดต้องมีสีสอดคล้องกับส่วนอื่นๆ
- บันไดควรได้แสงสว่างที่เพียงพอ

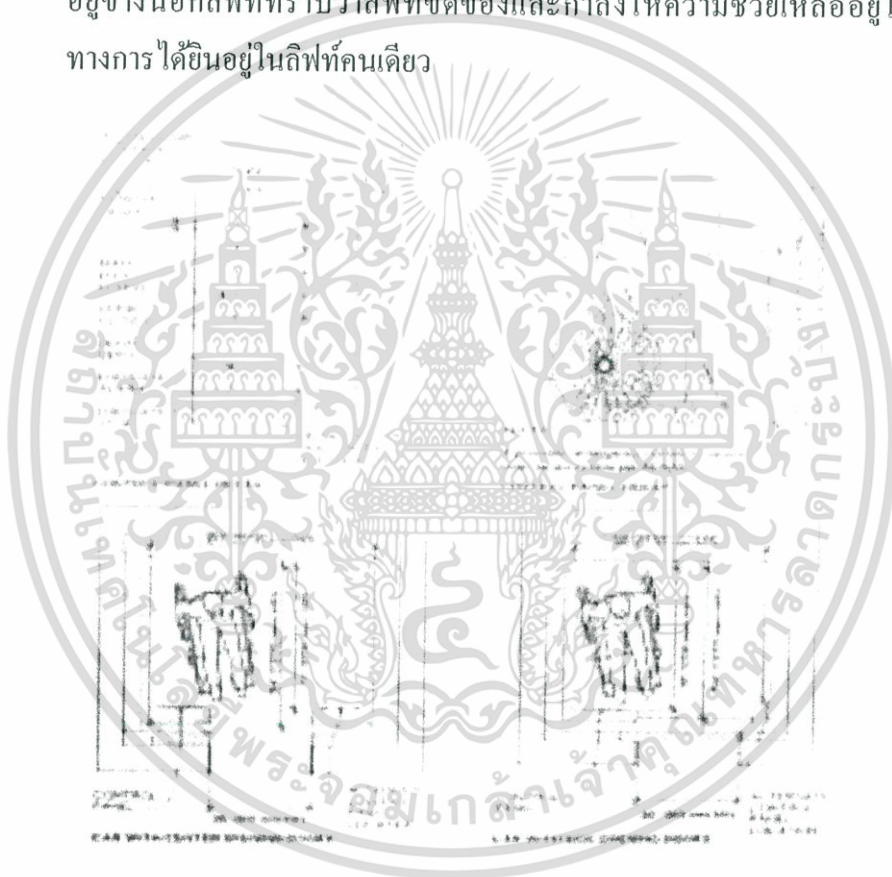

รูปที่ ๗.8 แสดงมาตรฐานบันได

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. ลิฟต์ (ELEVATORS)

- ไม่มีสิ่งกีดขวางบริเวณที่กดปุ่มลิฟต์
- เมื่อลิฟต์หยุดตามชั้นต่างๆ ให้มีเลขบอกชั้นนั้นๆ ภายในห้องลิฟต์
- ปุ่มกดเรียกลิฟต์และปุ่มบังคับลิฟต์ให้อยู่สูงจากพื้นระหว่าง 900 – 1200 มม. และมีอักษรเบรลล์กำกับไว้ทุกปุ่มที่มีสิ่งตีพิมพ์กำกับ
- เมื่อลิฟต์ขัดข้องให้มีเสียงและดวงไฟเตือนภัยแบบกระพริบ เพื่อให้ผู้พิการมองเห็น และผู้พิการทางการได้ยินได้ทราบและให้มีสัญญาณไฟให้ผู้พิการทางการได้ยินรับทราบ ว่าผู้ที่อยู่ข้างนอกลิฟต์ทราบว่าลิฟต์ขัดข้องและกำลังให้ความช่วยเหลืออยู่ในกรณีที่ผู้พิการทางการได้ยินอยู่ในลิฟต์คนเดียว

รูปที่ ๑.๑ แสดงรูปแบบลิฟต์สำหรับคนพิการ

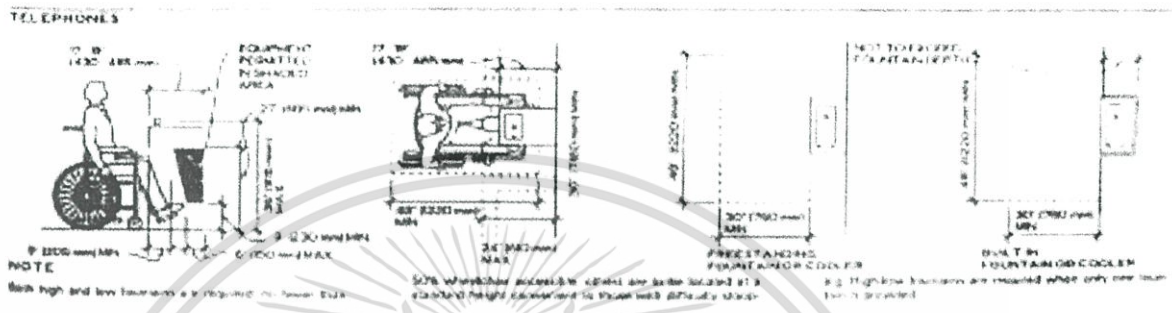
9. ป้ายประกาศ (SIGNAGE)

- ภายนอกอาคารให้มีผังบอกอาคารสถานที่ ที่อยู่บริเวณให้ชัดเจน
- ภายในอาคารทุกจุดที่มีป้ายหรือผังบอกสถานที่ต่างๆ ให้มีอักษรเบรลล์ด้วย
- ป้ายหรือผังบอกทางทุกแห่งให้มีสีที่เห็นชัดเจนหรือมีแสงสว่างช่วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

10. โทรศัพท์สาธารณะ (PUBLIC TELEPHONES)

- ใ้โต๊ะวางโทรศัพท์สาธารณะและสมุดโทรศัพท์ ให้อยู่ในระดับความสูงจากพื้น 730 มม. และได้โต๊ะที่วางโทรศัพท์ให้มีที่ว่างให้รถเข็นสอดเข้าได้
- ควรมีเครื่องโทรสารในสถานที่สาธารณะสำหรับผู้พิการทางการได้ยินเพื่อใช้แทนโทรศัพท์

รูปที่ ก.10 แสดงระยะการวางโทรศัพท์

11. ห้องน้ำ (BATH ROOMS)

- ประตูห้องน้ำที่จัดให้คนพิการเป็นบานเลื่อน ไม่มีธรณีประตู มีความกว้างไม่น้อยกว่า 800 มม.
- ติดอักษรเบรลล์เพื่อให้ทราบว่าเป็นห้องน้ำชายหรือหญิงไว้บริเวณใกล้ประตู
- พื้นห้องน้ำให้ใช้วัสดุกันลื่น
- ให้มีราวจับจากประตูทางเข้าไปยังที่อาบน้ำหรือห้องน้ำสูงไม่น้อยกว่า 800 มม. และไม่เกิน 900 มม.
- ติดตั้งสัญญาณไฟสำหรับเตือนภัยหรือเรียกหา ในระหว่างผู้พิการทางการได้ยินติดอยู่ในห้องน้ำ

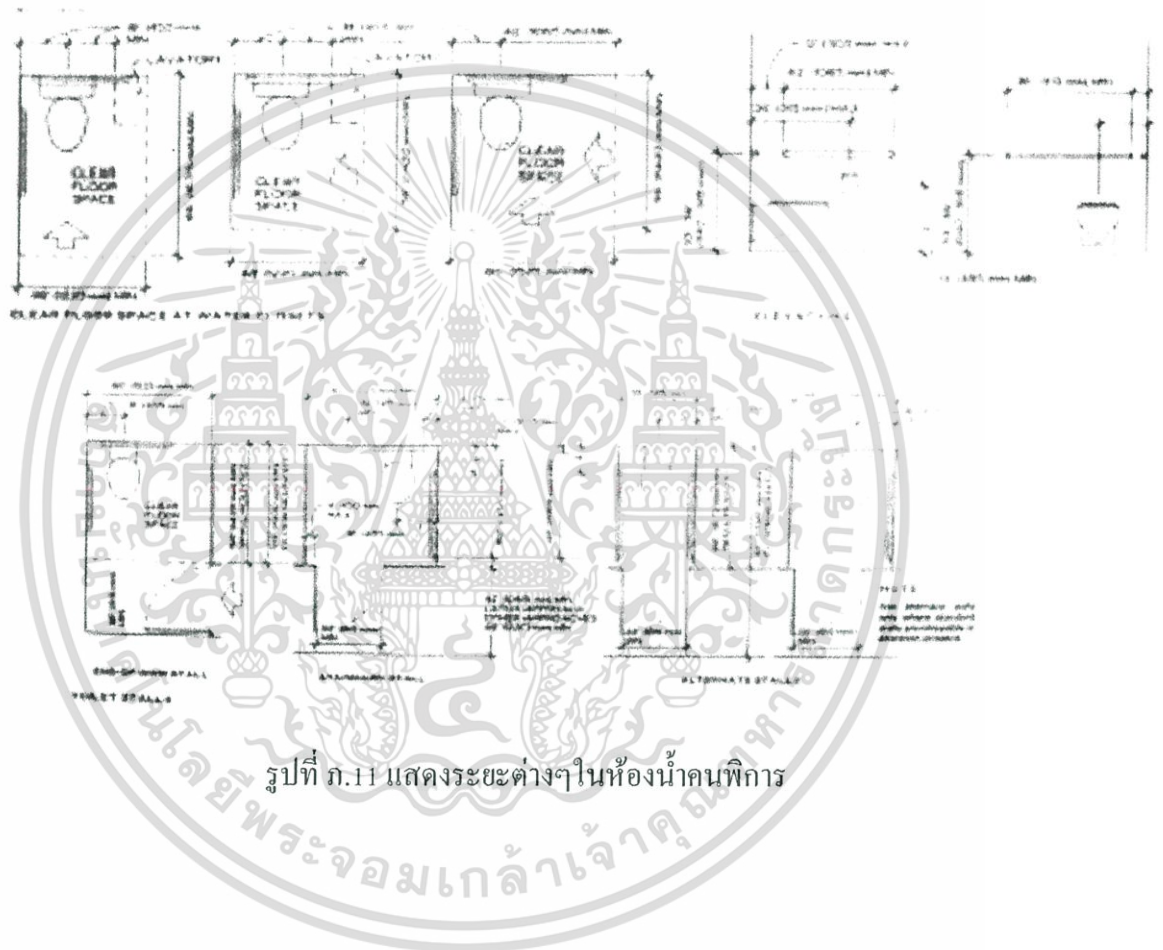
- อ่างล้างมือ (LAVATORIES)

- ใ้ใ้อ่างให้มีที่สำหรับรถเข็นสอดเข้าได้
- ก๊อกน้ำใช้ชนิดก้านโยก หรือก้านกด
- ที่ใ้ใส่สบู่เหลวใ้ใ้เป็ ชนิดก้านโยก หรือก้านกด

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ห้องส้วม (TOILET ROOMS)

- ประตูห้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา ไม่มีธรณีประตู ถ้าเป็นพื้นต่างระดับ ต้องไม่เกิน 65 มม.
- โถส้วมใช้ชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 450 มม. และมีพนักพิงหลัง
- ที่ปล่อยน้ำเป็นชนิดคันโยก
- มีราวจับแนวระดับความสูงไม่ต่ำกว่า 825 มม. และไม่เกิน 900 มม.

รูปที่ ก.11 แสดงระยะต่างๆในห้องน้ำคนพิการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก.

กฎกระทรวง

ให้ใช้บังคับผังเมืองรวมเมืองพระนครศรีอยุธยา

พ.ศ. 2552

ข้อ 5 การใช้ประโยชน์ที่ดินภายในเขตผังเมืองรวม ให้เป็นไปตามแผนผังกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้จำแนกประเภท แผนผังแสดงโครงการคมนาคมและขนส่ง และรายการประกอบ แผนผังท้ายกฎกระทรวงนี้

(9) ที่ดินในบริเวณหมายเลข 9.1 ถึงหมายเลข 9.7 ที่กำหนดไว้เป็นสีน้ำตาลอ่อน ให้เป็นที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย

ข้อ 15 ที่ดินประเภทอนุรักษ์เพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ศิลปวัฒนธรรมไทย ให้ใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการอนุรักษ์โบราณสถาน โบราณคดี ประวัติศาสตร์ และเพื่อส่งเสริมเอกลักษณ์ ศิลปวัฒนธรรม ท้องถิ่น อุตสาหกรรมในครัวเรือน หัตถกรรม การท่องเที่ยว การอยู่อาศัย พาณิชยกรรม เกษตรกรรม การสาธิตปลูกและสาธิตการปลูก หรือสาธารณประโยชน์เท่านั้น สำหรับการให้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการอื่นให้ใช้ได้ไม่เกินร้อยละห้าของที่ดินประเภทนี้ในแต่ละบริเวณ

ที่ดินประเภทนี้ ห้ามใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อกิจการตามที่กำหนด ดังต่อไปนี้

- (1) โรงงานทุกจำพวกตามกฎหมายว่าด้วยโรงงาน
- (2) สถานที่บรรจุก๊าซ สถานที่เก็บก๊าซ และห้องบรรจุก๊าซ สำหรับก๊าซปิโตรเลียมเหลวตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง
- (3) คลังน้ำมันเชื้อเพลิงและสถานที่ที่ใช้ในการเก็บรักษาน้ำมันเชื้อเพลิง ที่ไม่ใช่ก๊าซปิโตรเลียมเหลวและก๊าซธรรมชาติ เพื่อจำหน่ายที่ต้องขออนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยการควบคุมน้ำมันเชื้อเพลิง
- (4) เลียงสัตว์ทุกชนิดเพื่อการค้า
- (5) สุสานและฌาปนสถานตามกฎหมายว่าด้วยสุสานและฌาปนสถาน
- (6) โรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม
- (7) สถานบริการตามกฎหมายว่าด้วยสถานบริการ
- (8) การจัดสรรที่ดินทุกประเภท

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- (9) การอยู่อาศัยประเภทห้องชุด อาคารชุด หอพัก หรืออาคารอยู่อาศัยรวม
- (10) คลังสินค้าทุกชนิด
- (11) สถานที่เก็บสินค้าซึ่งเป็นที่เก็บพักหรือขนถ่ายสินค้าหรือสิ่งของเพื่อประโยชน์ทางการค้า หรืออุตสาหกรรม
- (12) ไซโลเก็บผลิตผลทางการเกษตร
- (13) กำจัดขยะมูลฝอยหรือสิ่งปฏิกูล
- (14) ซ้ำขยายหรือเก็บเศษวัสดุ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ง.

โครงการพิพิธภัณฑสถาน

เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 84 พรรษา

เพื่อเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

องค์บรมราชูปถัมภ์ ของสยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

บทสรุปการเสวนา

เรื่อง “พิพิธภัณฑสถานไทย: ศักยภาพที่น่าใช้ให้เกิดผล”

วันพฤหัสบดีที่ 21 กรกฎาคม 2554 เวลา 13.00 – 16.30 น.

ณ สยามสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์

1. พิพิธภัณฑสถานในประเทศไทยที่ไปเยี่ยมชมแล้วประทับใจมากที่สุด พร้อมเหตุผล

1.1 มิวเซียมสยาม

- กิจกรรม interactive ทำให้ผู้มาเยือนสามารถสื่อสารกับข้อมูลอันหลากหลาย ให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น
- มีกิจกรรมและสอดแทรกความรู้ ทำให้เด็กๆ ไม่น่าเบื่อและสามารถเรียนรู้และจดจำได้มากกว่า เติบโตเอง อ่านเอง ถ้าเช่นนั้นแล้วเหมาะกับผู้ใหญ่มากกว่า
- ประทับใจวิธีการนำเสนอ ที่กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมระหว่างการจัดแสดงและผู้ชม มีการใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เข้าชม มีการจัดพื้นที่การแสดงที่น่าสนใจและมีกิจกรรมหมุนเวียนอยู่เสมอ มีการเน้นให้เยาวชนเกิดความสนใจและเข้าร่วมชมพิพิธภัณฑสถาน ร่วมกับกิจกรรม
- มีการจัดแสดงนิทรรศการที่หลากหลาย และมีการบริหารที่ดีและสะอาด
- จัดแสดงในรูปแบบที่น่าสนใจ มีความทันสมัย การจัดนิทรรศการเป็นธีม มีสิ่งพิมพ์ที่รวบรวมองค์
- ความรู้เกี่ยวกับนิทรรศการนั้นๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- เข้าใจง่าย สร้างการมีส่วนร่วม นำเสนอเต็มรูปแบบของวัฒนธรรม ตลอดจนการเล่าเรื่องพิพิธภัณฑท์ ทำให้สนุกต่อการเข้ามาเยี่ยมชม
- เป็นการเรียนรู้แบบค้นหาค้นหาด้วยตัวเอง(Discovery) ผสานกับเทคโนโลยี ก่อให้เกิดการเรียนรู้ และสามารถนำไปต่อยอดได้
- มีความโดดเด่นในการนำเสนอด้วยรูปแบบของ เทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ในหลากหลายมิติ รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้ชมได้มีส่วนร่วม ในกิจกรรมของแต่ละโซน
- ใช้วิธีการนำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์อย่างสนุกสนานเข้ากับรสนิยมของคนไทย

1.2 นิทรรศน์รัตนโกสินทร์

- สามารถสื่อสารทั้งเนื้อหาและรูปแบบการนำเสนอได้น่าสนใจมาก ทำให้อยากกลับไปชมและศึกษาหาข้อมูลอีก
- มีความทันสมัย น่าสนใจ ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ นำเสนอเรื่องราวได้สนุกสนาน และไม่น่าเบื่อ โดยเฉพาะเหมาะกับเยาวชน ทำให้เข้าพิพิธภัณฑท์มากขึ้น
- มีการจัดแสดงที่มีความน่าสนใจ เนื่องจากมีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ร่วมในการนำเสนอข้อมูล และมีบุคลากรคอยแนะนำอยู่ตลอดการเข้าชม จึงเข้าถึงและเรียนรู้ข้อมูลได้เต็มที่และทั่วถึง

1.3 พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เจ้าสามพระยา ออยุธยา

มีวัตถุโบราณที่หาดูได้ยาก และน่าสนใจ เจ้าหน้าที่น่ารัก

1.4 พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ พระนคร

- มีวัตถุพิพิธภัณฑท์ที่มีคุณค่าของชาติจัดแสดงอยู่มากมาย
- ห้องประวัติศาสตร์ไทยสามารถแบ่งแยกระดับการปกครองออกเป็นแต่ละสมัย ได้อย่างดี เล่าเรื่องราวที่เป็น climax ได้ดี

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหาและต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- พิพิธภัณฑ์ควรมีกิจกรรมที่ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างพิพิธภัณฑ์กับผู้ชม เพื่อให้ผู้ชมต้องการของผู้ชมที่แท้จริง เพื่อที่พิพิธภัณฑ์จะได้ตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของคนในสังคมได้มากที่สุด / การจัดการศิลปวัตถุที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เพื่อรักษาสมบัติของแผ่นดิน ไม่ว่าจะเป็นวัตถุหรือความคิดให้ลูกหลานเข้าใจรู้จักเห็นคุณค่ารู้สึกหวงแหน รักอยากที่จะรักษาให้คงไว้ ทั้งหมดนี้คือหน้าที่ของพิพิธภัณฑ์ที่สมควรทำ โดยนำเสนอองค์ความรู้ที่ทำให้ผู้เข้าชมสามารถนำมาใช้ประโยชน์กับตนเองหรือชุมชนได้
- การร้อยเรื่องเป็นสิ่งสำคัญ ไม่ใช่มาดูลูกของเก่า อ่านป้าย เท่านั้น / กิจกรรม interactive ในพิพิธภัณฑ์ เช่น การแต่งกาย กิจกรรมประจำเดือน หรือ Application ใน smart phone
- พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ ยังคงค่อนข้างล้าสมัย ควรใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ วิธีการนำเสนอที่น่าสนใจเหมือนมิวเซียมสยาม/นิทรรศน์รัตนโกสินทร์ เป็นต้น / พิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นบางแห่งขาดการสนับสนุนจากภาครัฐ ทำให้จัดแสดงได้ไม่เต็มศักยภาพ รัฐควรสนับสนุนทั้งด้านงบประมาณ วิชาการ เทคโนโลยี ให้มาก
- รัฐควรให้การสนับสนุนอย่างเต็มที่ กระจายอำนาจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมด้วย / พิพิธภัณฑ์ควรมีจุดเด่นของตนเอง เพราะไปดูจากหลายหลายที่มีจุดเด่นเหมือนกัน ทำให้เกิดการเปรียบเทียบว่าที่นี่ดีกว่าที่นั่นดีกว่า / พิพิธภัณฑ์น่าจะมีการแยกย่อยออกไปเป็นรายละเอียดเล็กๆ เช่น น่าจะมีพิพิธภัณฑ์เฉพาะอย่าง โดยเฉพาะเพียงเรื่องเดียว ไม่ใช่ว่าที่เดียวมีหลายเรื่อง ทำให้คนดูได้รับความรู้ไม่เต็มที่ และมีข้อจำกัดนักวิชาการของพิพิธภัณฑ์มีไม่พอ และพิพิธภัณฑ์ไม่มีป้าย รายละเอียดบอกให้ทราบ / พิพิธภัณฑ์ที่มีสื่อมัลติมีเดียควรจะมีการตรวจสอบว่า ใช้งานได้หรือไม่ทุกครั้ง
- ของที่จัดแสดงไม่จำเป็นต้องขนออกมาทั้งหมด แต่ควรที่จะนำเสนอแบบชั้นที่เป็นไฮไลท์ รวมทั้งการจัดแสงและสถานที่ที่เหมาะสม ส่วนของอื่นๆ ที่มีจะได้นำมาแสดงเป็นนิทรรศการหมุนเวียนได้
- การเผยแพร่ความรู้ด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะ โบราณคดี ในประเทศไทยยังมีน้อย ประชาชนยังขาดความสนใจและการเห็นคุณค่าในด้านนี้ ฉะนั้นการจะพัฒนาศักยภาพพิพิธภัณฑ์จึงเป็นไปได้ยาก การจะพัฒนาพิพิธภัณฑ์จึงต้องให้ประชาชนมองเห็นคุณค่าในด้านความรู้ด้านประวัติศาสตร์ อารยธรรมของตนเอง เพื่อนำไปสู่การมองเห็นความสำคัญของการมีพิพิธภัณฑ์และการพัฒนาศักยภาพของพิพิธภัณฑ์ได้

- พิพิธภัณฑ์ควรจัดเป็นพิพิธภัณฑ์มีชีวิต มีกิจกรรมที่นำความรู้ จากสิ่งที่มีอยู่ในพิพิธภัณฑ์ มาจัดให้น่าสนใจกับทุกเพศทุกวัย และมีการเคลื่อนไหวในแง่การจัดนิทรรศการและ กิจกรรมต่างๆ 2 เดือน ควรเปิดถึง 6 โมงเย็นหรือ 1 ทุ่ม เพื่อให้เด็กไปดูหลังเลิกเรียน หรือ คนทั่วไปไปดูหลังเลิกงานได้
- พิพิธภัณฑ์ของไทย โดยเฉพาะรุ่นเก่า ไม่ค่อยน่าสนใจในการจัดแสดง เหมือนกับที่เก็บ ของเก่ามากกว่า
- พิพิธภัณฑ์ไม่ควรเป็นเฉพาะเพียงสถานที่ ที่จัดแสดงผลงาน ชิ้นงานในลักษณะเรียบง่าย ธรรมดาๆ ที่ไม่มีความโดดเด่น มีความเคลื่อนไหว มีความน่าสนใจแค่ เพียงเท่านั้น แต่ควร มีรูปแบบการนำเสนอที่น่าสนใจ ด้วยเทคนิคสมัยใหม่ ทั้ง แสงสีเสียงกลิ่น ภาพ 3 มิติ ตลอดจน การจัดกิจกรรมหมุนเวียน ช้อนชุก ถ้ายุก ด้วยกิจกรรมที่น่าสนใจ อาทิ คอนเสิร์ต ในมิวเซียม งานเลี้ยงในมิวเซียม การแสดงดนตรีในมิวเซียม เป็นต้น การจัดให้มีโซนด้าน บริการ อาทิ ร้านอาหาร เครื่องดื่ม กาแฟที่ช้อนชุก หรือร่วมสมัย ทันสมัย มีอินเทอร์เน็ต สำหรับคนรุ่นใหม่ รวมทั้ง ร้านจำหน่ายของที่ระลึก ที่จำหน่ายสินค้าที่น่าสนใจ สอดคล้อง กับความสำคัญ ของสถานที่บริการด้าน audio ในภาษาต่างๆ
- ควรศึกษาวิจัยเพื่อเล่าเรื่องราวของในรูปนิทรรศการหมุนเวียน โดยที่ของที่เคยโชว์ส่วน ใหญ่ ก็ยังโชว์ต่อไปได้แบบเดิม (เล่าเรื่องไม่ใช่ให้รายละเอียดข้อมูล "ของ" มากขึ้นเพียง อย่างเดียว) / บางแห่งเป็นเทคนิคการจัดแสดง แสงสี มากไปจนอ่านข้อมูลไม่รู้เรื่อง หรือไม่ ค่อยให้เนื้อหาความรู้
- ดีที่มีการจัดเสวนาเรื่องนี้ทำให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่หลากหลาย ซึ่งจะเป็น มุมมองใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดความเปลี่ยนแปลงต่อไปในอนาคต ซึ่งการเปลี่ยนแปลงจะต้อง ร่วมมือกันทุกฝ่าย ไม่เพียงเฉพาะคนพิพิธภัณฑ์ แต่คนในสังคมต้องร่วมกัน